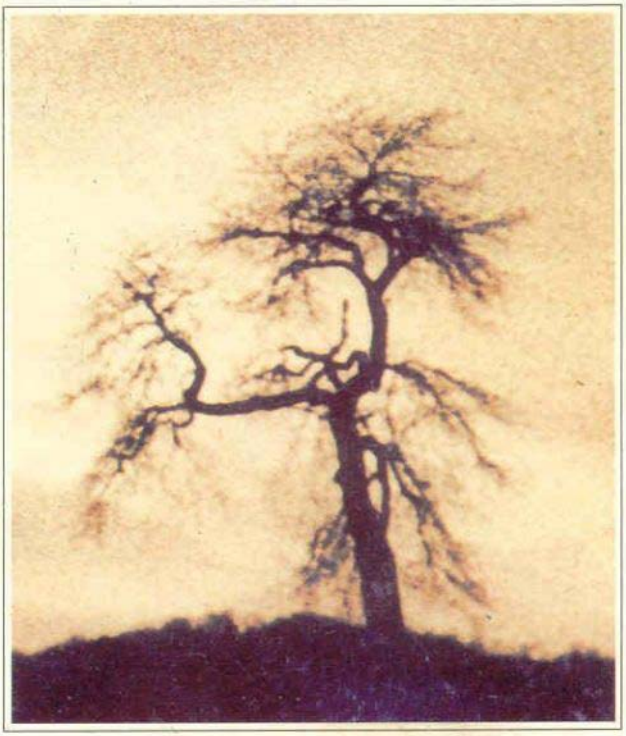
Lawrence Durrell

KARA DEFTER

CAN

İngilizce aslından
çeviren
PÜREN ÖZGÖREN

Lawrence Durrell

KARA DEFTER

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

ISBN 975-510-783-5
© Lawrence Durrell 1959 / Onk Ajans Ltd. Şti. /
Can Yayınları Ltd. Şti. (1995)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Özal Basımevinde basıldı. (1997)
Dizgi: Bedriye Başkan

Lawrence Durrell

KARA DEFTER

ROMAN

İngilizce aslından
çeviren
PÜREN ÖZGÖREN

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2 80060, Galatasaray, İstanbul.
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı
(*The Black Book*)

LAWRENCE DURRELL'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI

İSKENDERİYE DÖRTLÜSÜ:

JUSTINE / *roman*
BALTHAZAR / *roman*
MOUNTOLIVE / *roman*
CLEA / *roman*

AVIGNON BEŞLİSİ:

MONSIEUR ya da KARANLIKLAR PRENSİ / *roman*
LIVIA ya da DİRİ DİRİ GÖMÜLMEK / *roman*
CONSTANCE ya da YALNIZLIKLAR / *roman*
SEBASTIAN ya da GÜÇLÜ TUTKULAR/ *roman*
QUINX/ *roman*

ve
KARA DEFTER / *roman*

Lawrence Durrell, 1912 yılında Hindistan'da doğdu. Genç yaşta İngiltere'ye geldi. Dışişleri Bakanlığında çeşitli görevler üstlendi. Kıbrıs Hükümetinde görev aldı, Kıbrıs'taki yaşamını *Acı Limonlar* adlı yapıtında dile getirdi. Yapıtlarında Yunan kültürü ile Akdeniz manzaralarının etkisi görülür. İskenderiye Dörtlüsü *Durrell*'ı üne kavuşturan yapıttır. *Tunç* (Ne Zaman) ve *Nunquam* (Asla) adlı romanlarından sonra Avignon Beşlisini kaleme aldı. İskenderiye Dörtlüsü modernizmin önemli bir kalıbına oturmakta ve ana teması olarak sanatın yaşam üzerindeki kontrolünü almaktadır. Sanat burjuva ahlakına ve bu ahlakı inşa eden baskılara meydan okur. *Avignon Beşlisi* ise yazarın 1974-85 yılları arasında yayınladığı beş kitaptan oluşur. Bu dizinin son iki kitabı; *Sebastian* ve *Quinx* pek yakında Can Yayınları arasında çıkacaktır.

'Saygının olduğu yerde bir köpeğin dişleri bile ışık saçar.'
Tibet Atasözü

ÖNSÖZ (1959)

Benim için (yirmi küsur yıldan sonra) hâlâ özel bir anlamı olan bu romanın, onun ne olduğunu fark edebilen okurda iz bırakacağına inanıyorum: Otuzlu yıllarda öfkeli, genç bir adamın yumruklarıyla edebiyata saldırması... Olanca eksikliklerine, kusurlarına karşın bu kitaba olan düşkünlüğüm hiç azalmayacak, çünkü onu yazarken kendi sesimi ilk kez duydum; oldukça kısık, güvensiz bir ses olsa da benim sesimdi. Hiçbir sanatçının asla unutamayacağı bir deneyim bu; harflerin doğurduğu bebeğin ilk çığlığı, ilk özgün yazı. Kara Defter *benim için gerçekten bir* savaş alanı, *kendini keşfetmek adına verilen, amansız bir savaştı. Kitap uzun bir umutsuzluk ve düş kırıklığı döneminin ürünü; bütün bu zaman boyunca konunun çok iyi kurgulanmış olmasına karşın sonucun asıl metne ulaşamadığını, gerçekte yalnızca bir türev olduğunu düşünüyordum. Bana kendimi, kişisel sesimi ve görme gücümü hiç keşfedemeyecekmişim gibi geliyordu. Yirmi dört yaşındayken her şey insana kapkara görünür!*

Bu umutsuzluk beni mumyanın sargılarını parçalamaya yöneltti – kitapta 'İngiliz usulü ölüm' olarak simgelediğim kültürel kundak bezini. Tek amacım içeride dile getirmeme değecek bir şey bulunup bulunmadığını görmekti. Zincirlerimi kırmak, bir kez olsun özgürce yazabilmeyi denemek istiyordum...

Müsveddeyle bitap düşünceye kadar, bir yıldan fazla boğuştum, zamanımın gençleri gibi ben de benden öncekilerden cesaret alıyordum. Molly Bloom ve Lady Chatterley, kişinin

özünü keşfetmesi yönünde çoktan yolu açmışlardı, üstelik Hardy ya da Shaw'un dönemindeki yazarların asla kavrayamayacağı bir derinlik ve içtenlikle. Henry Miller'in Dönenceler'*i kısa bir süre önce ufukta görünmüştü. Okur,* Kara Defter'*in pek çok yerinde* Yengeç Dönencesi'*nin etkilerini hissedecektir.*

Defter'*i yayınlamak gibi bir düşüncem yoktu; işin doğrusu daktiloya çekilmiş olan tek nüshayı Henry Miller'a göndermiş, okuyup düşüncesini bildirdikten sonra metni Seine Irmağına atmasını istemiştim. Bunu yapmadığı gibi, kitabın daha sonra Paris'te yayınlanmasına da önayak oldu. İşte o zaman, gerçek sesimi benden başka duyanların da olduğunu görmek beni hem şaşırttı, hem de çok sevindirdi. O sıralarda bana alabildiğine uzak ve ulaşılmaz görünen sanatçılardan (Eliot, Miller ve Cyril Connolly gibi) övgü almak bir yazar olarak yaşamımda bir dönüm noktası oldu. Yazma serüvenine giriştiğimde böylesi bir yüreklendirmeyle karşılaşacağımı hiç ummuyordum.*

Kitap ruhsal ve cinsel bir araştırmanın kaba saba, karakalem bir taslağından başka bir şey değil elbette, ama uygulanışındaki şiddete karşın kendine özgü belli bir yetkesi de yok değil. Tutarsız, düşsel imgelerin altında gerçek değerler, Anglosakson ruhun biriktirdiği, üst üste yığdığı gerçek sorunlar tartışılıyor. Yazınsal bir değeri olup olmadığını tartışmaksa bana düşmez. Ama Kara Defter'*in oyunda benim adıma küçücük de olsa bir pey sürdüğünü ve salt yetenekli bir dil cambazı değil de gerçek bir yazar olabileceğime inanmam için beni yüreklendirdiğini söyleyebilirim.*

Kitabın pek çok yerindeki kabalığın, vahşiliğin İngiltere'de yayınlanmasını güçleştireceğini anlamıştım. Ün peşinde değildim, kendi sesimi duymak bana yetmişti. Duyarlı bir okurun yazıdaki aşırılıkların, tanımlanan deneyimin ayrılmaz bir parçası olduğunu anlayacağından emindim. Gerçekten de kitabı dostça eleştiren biri bana bir zamanlar şöyle yazmıştı: 'Evet, zaman zaman sarsıldığımı, hatta iğrendiğimi itiraf ediyorum, yine de kitabı önyargısız ve temel amacı-

nı gözden kaçırmamaya çalışarak okudum. Sonunda bütün kabalıklar eşleşti, yerli yerine oturdu. Okurun doktorlara tanınan hakları yazarlardan neden esirgediğini anlayamıyorum. Muayeneden önce soyunmanı söyleyen doktorun ahlaksızlığından kuşkulanmazsın, öyle değil mi? Aynı güveni, kuşkulanmama ayrıcalığını neden yazarlara tanımayacakmışız? Romanına gelince: Her doğumda bolca kan, bolca da pislik vardır. Bütün o doğum sancıları, inlemeler bana oldukça gerçekçi göründü, nedeni de galiba sanatı ciddiye almam ve ruhsal doğumun da en az bedensel doğum kadar güç olduğuna inanmam. Hayır, sen numara yapmıyorsun! Kitabın bunca çarpıcı olmasının nedeni de bu.'

Lawrence Durrell

BİRİNCİ DEFTER

Öyleyse, *savaş*. İşte başlıyor. Bugün, Akdeniz'in doğu kıyısından esen sert bir rüzgâr var. Sabah sarı bir sis, açılan bir film rulosu gibi yuvarlanarak geldi. Bivarie'de, köpüren kanalın karşı kıyısını gören pencereden bakınca, ırmak tanrısının bize gönderdiği sunuyu görüyorum: Çamur; koyu bir kıyıdan ötekine kesen, kesintisiz, sarımsı kahverengi çizgi. Rüzgâr yolu geçerken, bir mamut gibi bütün bağırsaklarını boşaltmış, dışkıyı da bize doğru yuvarlamış. Balıkçılar artık zıpkınlayacakları balıkları göremediklerinden yakınıyorlar. Pas renkli iskorpitler, ahtapotlar balıkçıların karbitlerine, üç çatallı zıpkınlarına karşı güvendeler. Denizin derinliğindeki yaşam bütün bütüne durdu, çamur perdesinin gerisinde görünmez oldu. İyon kışı yeniden özgün gizliliğine döndü.

Çatılar boyunca kayan yağmur. Pervazlardaki yarıklarda kabarcıklanan damlalar. Yağmur kayalık birikintilerin arasında fokurduyor. Kız gündoğumunda (fırtına yüzünden uyuyamadık), alacakaranlıkta *gramofonu* çalıştırıyor; Bach'ın birbiriyle yarışan yaylıları yalnızca kirişle ahşabın çıkarabileceği ağdalı, içten bir sesle loş camlara tırmanıyor. Evin altındaki deniz sivri oklarını, halkalarını *yukarıya* doğru iterken yatakta, bir zindan kadar karanlık olan yerde öylece yattık ve Akdeniz'i yitirmenin yasını tuttuk. Yitirdik, her şeyi yitirdik; yeşil incirleri, kayısıları. Kara, sarı, koyu esmer üzümleri yitirdik. Soluk meme uçlarına benzeyenler, zarif benekliler, en sevimliler bile bu sabah unutuldu, bize kalan tek gerçeklik Doğu Akdeniz'den esen, Arabistan'ın kokusuyla ağırlaşan, körfezi çamurlu bir çorbaya dönüştüren yel. Bu bizim hoşnutsuzluğumuzun kışı.

Hava çöl mezarlarının incecik tozuyla dolu (ölümün Arapçası); ürkütücü dünyanın işi bitti, tepe tepe kullanıldı, sonra da yitirildi. Serviler kömürden yapılmış: Karaltıları manzarayı benekliyor, suya tutulup akıtılan suluboya bir resimdeki kalın, siyah fırça darbeleri gibi. Evet. Kış her yerde; bu çıplak, güçsüz simgelerde.

Yazıya başlamak için bugünü seçtim, çünkü bugün biz ölülerin arasındaki ölüleriz; bu, ölüler için bir *söz düellosu*, yaşayanlar içinse bir günce. Bunu dile getirmenin başka bir yolu yok. Şimdiki zamanla, bu duygusuzluk, bu hareketsizlikle bir ölümün geride kalmış gerçekliği arasında bir yazışma var; anlamı simgesel, bir söylence gibi, öte yandan, belirtileri gerçek. Bu sabah, bu yapay ölümün içinde yatarken, geçmişin bir parçasını yeniden yaratıyor gibiyiz: Kurtulduğumuz ölümün bir zerresini. Evet, yabankazları karman çorman bir kanat yığını halinde Bivarie'nin bataklıklarına dökülse, bütün unsurların freni boşalıp denetimden çıksa, deniz üzerine bu evin, evimizin kurulduğu sert, siyah kayayı dövse bile. Duygusuzluğun duygusuzlukla yazışması artık sona erdi.

Bu işe, örneğin yazın başlayamazdım, çünkü yazın duvarın altına yan yana çömelir, incirlerin yarılışını dinleriz. Güneş içimizdeki sıvı hüznü kurutur, bizi çok sıcak bir kabukla sarar, öyle ki hiçbir şey bilemez oluruz; kapkara bir güneş, Mısır'a özgü bir hiçlik. Kapanan gözlerimizin üzerine bir perde iner, bilincimizi bir uçtan ötekine geçen, sonra yine geçen tek şey, uyuşukluğun lavlardan doğmuşa benzeyen kara baloncuklarıdır. Duygusallığın sütü damarlarda pıhtılaşır; kabızlık insanlığı çürütür; saçlar kafatasında donar, ya da şakaklar boyunca solarak yumuşacık, sarı talaşlara dönüşür. İncirler kavrulurken kadınların meme uçları sertleşir, kararır: Siyah, tahta tapalara benzeyen, balıkçıların oğullarına sunulan meme uçları.

Evet, insan böyle bir gündoğumunda, rüzgâr odayı tozun ayartıcı kokularıyla ve mezarların olgunlaşmamış küfüyle doldururken, bunları düşünmekten kendini alamı-

yor: Çok eski bir yaşamın bayat patlamaları bir cüzamlının soluğuna benzeyen, buz gibi soluğunu üzerimize üfledi. Sabahları öyle solgun ve bitkinsin ki. Haçlıların çürümüş kokusu üzerimize ıslak ıslak çökerken, yastığın üzerindeki soluk yüz heykeller kadar eski.

Kızın yataktan kalktığını ve soğuğa bir anlığına yüreklice direndiğini gördüğüm yer, işte burası. Kadın biçimindeki taş sütun. Müziğin kirişleri arasındaki dans. Çok eski bir İngiliz dansının taklidi. Yaz bir an için neredeyse yeniden patlayıverdi: Çirişotu, cüretli beyaz fırça, yerinde duramayan tavus kuşunun dansı. Ya da aya bir uçtan bir uca asılmış yabankazları, bir yerlere gizlenmiş, görünmeyen ama gözleyen okçu, eli boş sadağının üzerinde. Ah! Oysa burada yalnızca pencere camlarına sıvanmış sarı tortular, kirli deniz, kemiğin buz gibi dokunuşundan ürken et var. Sonra birden paylaştığım şeyin, ölümün mevsimle ve daha yazmaya başlar başlamaz beni boğan bütün öteki mevsimlerle yazışması olduğunu anlıyorum. Hiçbir mumya, kemiğe tutturulmuş hiçbir kumaş parçası, hiçbir tuz sütunu, hiçbir kadavra bizim bugün olduğumuzun yarısı kadar bile ölü olmadı.

Bugün kahvaltıda, sudaki tekneler peş peşe, hızla, hevesle limana doğru atılırken, Regina Otele sonsuzcasına yerleşmiş olan o küçük ölüme bir kez daha yuvarlandım: Çürüyen koridorları, saksı bitkilerinin jeolojik katmanlarını, idam mahkûmunun tıklattığı, fare yeniği tahta kaplamaları izleyerek. Bana nasıl olduğunu sorma. İlk gerçek kitabım için neden bu ânı, ıssız bir Yunan burnunda, fırtınanın ortasında, Akdenizli olmayan bir tiyatroyu neden seçmek zorunda olduğumu sorma. Bir parçamız burada, bu nemli evin dört nemli duvarında, müthiş bir rüzgârın altında, yağmur kılıçlarının altında. Bu ürkek müzikten ötekiler, daha az düşsel olmayanlar, yani benim taklitle-

rim yükseliyor. Tarquin'i kastediyorum; hastalık karnında büyürken, atkısını yüzüne dolamış, varoşların buz tutmuş sokaklarında yürüyor; Lobo'yu, dış mahallelerde yaşayan kızlara pudradan yapılma bir maymun gibi tırmanan Lobo'yu kastediyorum; ve ötekileri: Perez, Chamberlain, Gregory, Grace, Peters ve Hilda'yı. Her şeyden çok da, bu sayfaların güzelim çarpıklıklarıyla apaçık sergilemek zorunda olduğu kişilikleri kastediyorum.

Örneğin Tarquin: Bir seksen boyunda, başarısızlığa mahkûm, ustura kadar keskin, sarılık hastalığı yüzünden sapsarı; hasta bir kelebek gibi uyutulup pas rengi bir mantar parçasına tutturulan Tarquin; bu İyon sabahında, köpüklerin, kükremelerin arasında, kansız bir düşte, tokalaşmak için elini gevşekçe uzatan Tarquin. İşte buradayız, salonun kutsanmış uyuşukluğunda, sarkmış bitkilerin, heykellerin arasında oturuyoruz, örtülere sarınmışız. Tarquin cüzam kadar eski ve eşi bulunmaz. Derisi elindeki kemiklerden soyuluverir diye korkuyor, onunla el sıkışmaya çekiniyorum. İskeleti bu güçsüz et yığınından çekip almak öyle kolay olurdu ki.

Regina'da olduğum zamanlar yine bir ölüyüm. Ölü organizmanın mutlak gizemini ve edilgenliğini değil, küçük ölümün içinde ölmeyi kastediyorum. İçinde küçük, oyuncak hayvanlar bulunan şu küçük oyuncak gemiyi yanımda taşıyorum: Lobo, Bayan Venable ve ötekiler. Yeni bir kaosun tabelaları bizi aydınlatıyor. Kumaş parçaları gibiyiz; mühürlenmiş mataraların içinde ısıtılıyor, doyurulup yıkanıyoruz, bir bilim adamının titiz gözetimi altında bize çoğalmamız buyuruluyor. Dünyamız katı sınırlardan oluşan bir dünya, onun dışına çıkmayı göze alamıyoruz (düşlerimizde bile); bu dünyadaki mevsimler başlayıp bitiyor, ama biz değişimi algılamıyoruz. Böyle bir varoluş kendi körlüğü içinde bir ortaçağ. Bir tek kışın, kar yağdığı zaman kiralık odalarımızın duvarlarına tuhaf, karanlık bir ışık vuruyor. Köşelerdeki gölgeler eriyor, akıyor, ayrışıyor ve usul usul kararıyor. Bu, hepimizin ölesiye nefret et-

tiği mevsim. Bir kar şarkısı! Kızıl serçenin ıssız bahçeleri sıra sıra dolduran gül çalılarına tünediği, tüccarların Noel kartlarının mektup kutusunu tıka basa doldurduğu mevsim. *Sana ve seninkilere mutlu Noeller!* (Hadi yolunuza, sizi şişko, yağlı vatandaşlar!)

Bahçelerde bir sürü ayna var; indirilmiş panjurların üzerinde parlayan, budalalık alevini körelten aynalar. Lobo küçük hücresindeki yatağında yatıyor, bir dölüt gibi dertop olmuş; kahvaltısını getirmeleri için zili çalıyor. Karın doğaüstü ışığı yeşil çadır bezinden yapılma güneşliğin üzerine sere serpe yayılmış. Kar hâlâ yağıyor. Karın sonsuza kadar yağmayı sürdüreceğine hiç kuşku yok. İnsan bu tür şeylere aldırmamaya başlıyor; işte bu dünyanın ruhsal hastalığı da bu. Süslemeleri iğneyle tutturduğumuz, balonları şişirdiğimiz, ya da karı en iyi dostumuzun cenaze töreniyle kararttığımız ortam bu.

Kış sabahı. Kuğunun yumuşacık tüylerinde bir ağıt, betonarme, postacılar, Lobo, dölüt, yarım penilik pullar. Dört kat yukarıda, çaydanlık ocağın üzerinde horlarken Tarquin kusursuz kavramlar üzerine derin düşüncelere dalmış. Müzikli iskemle kapma oyununda kaptığım koltukta sigara içiyor, Lobo'nun alacakaranlıktaki belli belirsiz devinimlerini izliyorum. Böyle yatmak çok hoş; uykulu, ayak parmaklarını yatağın soğuk kısımlarına değdirmeyi göze alamadan. Ayna öyle yerleştirilmiş ki, bir dirseğine dayanarak doğrulduğu zaman, o esmer yüzünü rahatça görebilir, majestelerinin uykusunu alıp alamadığına, ya da ayyaşlığın pençesine düşmek üzere olup olmadığına karar verebilir. Bir de şu erkeklik organıyla ilgili sorun var. Uzuvlarını incelerken organını göbeğine dalgın dalgın vuruyor. Konuşmuyoruz, çünkü bu çok ciddi bir an. Lobo dış görünüşünü inceliyor. Yüzü, günlük yaşamın en önemsiz ayrıntılarının bile yazıldığı bir günce. Bundan ke-

sinkes emin. "Şuradaki, buradaki her çizginin, burun ya da ağzın mutlaka bir anlamı olmalı, sevgili oğlum; ne zaman bir şey yapsan, bir çizgi oluşuyor: bir kadın bana çizgilerin anlamını öğretmişti, ama çoğunu unuttum, bekâret çizgisi dışında: İşte." Sesbilimsel bir sistem olmadan bunu yapmak olanaksız, kullandığı dil öyle garip ki. Sigara dumanı karanlığı artırıyor. Bayan Venable yan odada tavşandudağını pudralıyor. Havagazının alevi sessiz cazını çalıyor. Kar yağıyor. Hüzünlü sabah donmuş ırmakların, göllerin, gözbebeklerinin, kuyuların, parmakların, dişlerin üzerinde açılıyor. Hiçbirimiz başını camdan çıkartıp ona durmasını buyuracak kadar Canute değiliz. Ördekler badi badi pazara gidiyor. Al giysili postacı Pat denen beyaz bayandan bana bir mektup getirmek için kar öbeklerini yararak ilerliyor. Lobo, Perululara özgü bir tür ağır titiinle organını göbeğine çarpıyor, çarpıyor ve kazandığı zaferleri düşünüyor. Ocaklar dolduruluyor. Chamberlain sarı sabah çişlerini karın üzerine bıraksınlar diye köpekleri dışarı salıyor. Goril aynadaki yansısına gülümsüyor, cicili bicili bir boyunbağı takıyor. İdrar yolunda, Jack Frost ya da Noel Baba tarafından yerleştirilmiş, on yedi santimlik bir buz saçağı var. Ayaklar altında çiğnenmiş bayrak bezinin, cin, puro dumanı ve şömine rafındaki taşlaşmış tebrik kartlarının arasında birine acı çektirilecek. Kış sabahı; Tarquin'in yastığın üzerindeki yüzü uyku yağında yeniden donarken, domuz pastırması yavaş yavaş çözülüyor. Dünkü günahları ve bugünü bekleyen günahları bir yana bıraksak bile, çok önemli bir an bu. Lobo'nun aklında o ölümsüz konu, kadın konusu. Özellikle bacaklarının arasında asma kilit taşıyan, tüvit İngiliz kadını. İnleyerek yataktan çıkıyor, kapının dışında duran, ılık suyla dolu tenekeyi el yordamıyla buluyor. Koltukta oturansa, onun bu küçük temizlik ayinini izliyor: Saçlarını taramasını, dişlerini fırçalamasını ve boyunbağını bağlamasını. Yabancı kesimli giysileri içinde çok titiz, çok şık. Tuvalet masasının üzeri deri kaplı

çerçevelerdeki sürgünlere, ailesine doğru yığılmış, her türden araçla dolu.

Arada bir, kendini aynadaki yüzünden alabildiği zamanlar, iri cüssesiyle annesinin fotoğrafına doğru eğiliyor. Ah! Şu belirsiz Latin duygusallığı. Annesi! Ama hiçbir şey söylemiyor. Giyinmesi bitince etrafı topluyor, çevresini son kez gözden geçiriyor. Radyosunun tozunu alıyor. Kırmızı sabahlığı kapıya asılı. Küçük ayakkabıları rafa duygusal bir Latin balesindeymiş gibi dizilmiş. Pantolonları küçük, tahta dolaba sıkıştırılmış. Her şey temiz, düzenli. Güneşliği kaldırıp dışarıya şöyle bir bakması, dış dünyanın ne durumda olduğunu görmesine yetiyor. Sonra radyoyu açıyor.

"Dün gece yine gelmedi."

"Şanssızlık."

"Ne yapmalı, sevgili oğlum? *Ne yapmalı?*"

Paltosunun cep kapağını kaldırıyor, parmaklarını kıvrımın altına sokup elini gizliyor. Sağ bacağını kıvırıyor, sol ayağının başparmağını dışarı çıkarıyor. Bu, Noeli ve bütün bir mevsim boyunca çevirdiği cinsel dolapların ödülünü beklerken takındığı, bir tür simgesel poz. Dün gece, ıslak fahişenin üzerindeki gece mesaisini anlatmaya girişiyor. Galiba soğuk aldı. Üstelik o küçük orospu yüzünden. "Bir düşün, sevgili çocuk, halimi düşün; yüreğim arzuyla dolup taşarken, bekliyor, bekliyorum." Bunu yapmamak olanaksız. Kış gecesi yukarıdan aşağıya, bir milyon patlak yastığın arasına düşerken Lobo bir mezar taşının üzerinde oturuyor, soğuktan kaskatı kesilmiş, ama arzusu onu bir tetik gibi kaldırmış; buz tutmuş yollardaki her seste yeniden başlıyor. Lobo, yüreği arzuyla, cepleriyse Fransızca mektuplarla dolup taşarken, orada öylece oturuyor. Peru'ya özgü Noellerde tebrik kartına eklenmesi gereken bir şey var; Gotik tarzı bir yazının ve kanlı bir ardıçkuşunun altına. Bunu Tarquin'e söylemeli. (Ama onu dinlemiyorum.)

"Beni düşün, sevgili oğlum," falan filan.

Ne zaman fırsat bulsa, konuşmasına bir nebze acıma katar, böylece o güzelim siyah gözlerine çok güzel görünme şansını verir: Yumuşak, boyun eğmiş, gözyaşlarıyla bocalayan, ihanete uğramış. Bu dokunaklı duygusallık onun en özgün baştan çıkarma güdülerinden biri olmalı, öte yandan dışavurum dağarcığı öyle geniştir, öyle de sık değişir ki, insan onun en sıradan tavırlarında bile terk edilmiş birkaç artığa rastlar. İşte bu yumuşak, yüce gönüllü acıma da onlardan biri; yüzündeki çizgilerin dışında çoktan silinip gitmiş, unutulmuş, cinsel serüvenlerden arta kalan bir şey. Kendi kendini, yüzünün sol yanının *gerçekten* en iyi yanı olduğuna inandırmak için o ciddi yüzünü her gün büyük bir içtenlikle inceler. İngiliz kadınlarının merhametini uyandırmak için bir parçacık sağlıklı bir erkeksilik sergilemek gerekir. Lobo bunu çoktan keşfetmiş. Bu nedenle şapkasını şimdilik biraz daha yan yatırıyor ve kararlı, dinç adımlarla yürümeye çalışıyor. Daha sonra, bu esirgeyici cilayı daha da iyi parlattığında, işte asıl yıkıcı serüvenlerini o zaman yaşamaya başlayacak.

Kahvaltısı, en yeni oda hizmetçisinin kollarında geldi; kız sağlıklı, el değmemiş ve iş bilir görünüyordu. Lobo odadan çıkıncaya kadar kıza yüzünün sol yanını gösterdi. Bu yakınlarda bir sabah kız yatağa sere serpe devrilecek, kahve soğuyacak. Yaşamın kaçınılmaz koşullarından biri. Bunlar olup biterken radyo hep açık kalacak. Baykuş gibi bakan aile, o durağan baleyi sürdüren küçük ayakkabılar; *yaşasın özgür irade!*

Tepsiyi dizlerinin üzerine yerleştiriyor, kaşığı o geniş, dolgun dudaklarının arasına soka çıkara bir kedi gibi özenle yemeye başlıyor.

"Galiba," diyor sonunda, "bir manastıra kapanacağım. Benimle gelir misin? Ha? Bütün kaltakları unutur, kutsal, kutsal, kutsal oluruz. Karalar içinde."

(Güneşliği çek, bırak o yumuşak, yarı saydam ışık odaya girsin. Kız yatakta, elma ağaçlarının, donmuş gölle-

rin ortasında yatıyor; bir koğuş kadar uzun ve serin. Bacaklarının arasında dev boyutlu, gotik manastır, vesaire.)

Kar bir kutuptan ötekine uzanan kocaman bir zincir. Günahlarınızın dökümü, günahlarımızın bağışlanması, postacılar, otobüsler, raftaki mektup (pulu yarım penilik). Pislik su yollarını tıkamış. Otobüsler dört bir yana saçılıyor. Katolik kilisesinin, Belediye Okulunun, Akıl Hastanesinin, borsanın, posta kutusunun önünden geçip yokuş aşağı uzanan, kendi kendine konuşan, beyaz yol. Otobüsler Tarquin'in üzerinde, kalçalarında, baldırlarında bir aşağı bir yukarı gezinirken, Tarquin Cüceler Ülkesindeki Gülliver gibi yatıyor. Tarquin İngiltere adasına benziyor; kış zincirlerine vurulmuş İngiltere'ye; tepeler, ağarmış meme uçları.

"Ben bir Katolikim," diyor Lobo; yüzünde kurnaz, az önce bir dolap çevirmiş gibi bir anlam.

Yeleğinin cebindeki saat çalıyor, Lobo ayağa fırlıyor. Betonarme konulu dersi kaçıracak, buysa ahlaksızlık sayılır. Kursun ücretini sevgili babası ödüyor. Kıssadan hisse: Babana ve annene saygı göster ve daha çok betonarme Katolik kilise inşa etmeyi öğren.

Elyazmalarını, araçlarını, ders kitaplarını topluyor, radyoyu kapatıyor. Kesin bir tavırla, "Evet," dedikten sonra dışarı çıkıyor, kapıyı dikkatle kilitliyor.

Bir Noel mevsimi, saat on buçuk. Lobo taş sütunların arasından anacaddeye çıktı, bir anda gözden yitti. Boyun atkısı omuzlarının üzerinde sallanıyor. Sokaklar dondan ışıl ışıl, dükkânlarsa süslemelerden. Kuzu doğdu, ya da doğmak üzere. Telefonu şakağıma yavaşça dayıyorum; bir intihar gibi. Marney öteki uçta oflayıp pufluyor. Kamburundaki tüylerin dikeldiğini hissedebiliyorum. Bugün işe gitmeyeceğim. Fena halde üşütmüşüm. Marney kızdı; okulun yönetimi sırtına kaldığı ve birkaç iyi huylu budala sayılmazsa tek başına bırakıldığı için. Zavallı çocuklar sınıflara doluşuyor, ısınmak için soluklarını üflüyor, yelleniyorlar, birbirlerine sokulup teneke sobaların çevresine

toplanıyorlar. Kambur yardımcı öğretmen hastalığıma içerliyor. Soğuk, belirsiz öfke, darılma, ağırbaşlılık, umutsuzluk bütün sesleri bozmuş. "En azından sana güvenebileceğimizi sanıyordum," diyor. İçimden şöyle demek geliyor: "Özür dilerim, ama ben bir Katolikim." Onun yerine telefonu kapatıyor, salondaki saate bakıyorum. Toplantıya gitmek için çok geç: Bu yaşamdaki olanca ironiyi içeren tek davranış. Yatmak için çok erken. Herhangi bir şey için hep ya çok geç ya da çok erken zaten. Her neyse, kuşkuya düşünce salondaki saate danış. Danışıyorum. Yeni paragraf.

Peters bahçeye bakan, yeraltındaki Hades'inde[1] uzanmış, kendi dehasını düşünüyordur, ya da kendi kendini tatmin ediyordur. Onun için en büyük sorun, bir dâhi olacaksa, kime benzemesi gerektiği. Örneğin, Leonardo kırmızı şarabı ve yabanelmasını severdi, Dawson ise puroyu yeğlerdi. Zor bir karar. Swinburne şişeyi başına dikerdi, Wagner ise derisine ipekten başka bir şeyin değmesine izin vermezdi. Beethoven frengiliydi; sonradan kapma mı, yoksa kalıtımsal mı? Eğer ikincisiyse, elde edilmesi olanaksız, demektir. Açıkçası, bütün bunlar biraz sıkıcı.

Hadi, dolaba saklanmış bir romancı olarak Tarquin'e bir göz atalım. Ilık yatağından sürünerek de olsa çıkmayı, pencereyi açmayı başarmış. Karın görüntüsü midesini bulandırıyor. İçgüdüsel bir hareketle yeniden yatağa atlıyor, battaniyeyi çenesine kadar çekiyor; düşe yeniden yuvarlanmak için vahşice çabalıyor. Yararı yok. Sonra, aklına gördüğü düş geliyor, tatlı tatlı anıyor. Bir ırmak kıyısında bir kız. Yoksa bir delikanlı mı? Yemyeşil bir kıyıda bir delikanlının durması daha iyi: Giritli bir safran toplayıcısı; işte düşün konusu buydu. Ama sessiz, çözülemeyen bir örgü var. Oysa Tarquin'in düşlerindeki pek az şey çözülmeden kalır. Biliyorum, çünkü düşlerini bana anlatır; onları tartışırız, onlara neyin yol açtığını anlamak için ders kitaplarını karıştırır, ruhsal çözümlemeler yaparız. Onun iyiliği

[1] Ölülerin ruhlarının bulunduğu yer. (Çev.)

için, benim değil. Bu kez konu Clare, koridorun sonundaki küçücük odada yaşayan Clare. 'Bu kez' dememin nedeni, Tarquin'in düşünde gördüğü tek kişi Clare değilmiş gibi numara yapmak. Oysa bu doğru değil. Düşlerine hiç kimse bu uzun boylu, siyah dans hocası, bir serçe kadar açıkgöz ve hazırcevap Londralı kadar sık ve böylesine ıslak girmez. Bu nedenle sabahlar bu karşılıksız tutkuyu çözümleyerek, sonra da bulguları o her şeye burnunu sokan günceye kaydederek çok hoş bir biçimde geçirilir. Düş ıslaksa, kendine tam notlar verir (yüceltilmiş); kuru, yavan ve zekiceyse, kaygılanır (bastırılmış). Havada onun 'cinsel yaşamının' sağlığına ilişkin tehlikeli bir sinyal var (Raphael öncesine özgü zarif bir düzenlemeyi andıran, bilimsel deyimler). Kahvaltıda duygulardan arınmış entrikamızı yeniden kuruyor, Tarquin'i Clare'e karşı yüreklendiriyoruz. Bu, onun ruhuyla oynanan, bitimsiz bir satranç oyunu. Tarquin'in etkin iş yaşamı sırtüstü yatmaktan ve kendi kendini sorgulamaktan ibaret. Ruhu, Soru ve Yanıt sözcükleriyle tanımlanan iki özdeğe bölünüyor; bununla ne demek istediğini tam anlamıyla bilmese bile, kendine karşı alabildiğine dürüst olacağına yemin ediyor. Her neyse, amaç dürüstlük ve duru düşünce; bunu büyüklük, genişlik, güzel ve cesur bir ruhsal tasarım izleyecek.

Peki ya, Clare? Bu sabah bin güçlükle giyinmiş; yeni bir mum paketini açıyor, duvara asılı mumlukları dolduruyor. Çaydanlık fokurduyor. Gecenin bir saatinde bir delikanlının bedeni için ağladığı, ya da ölmeden önce *her şeyi* yazmak zorunda olduğu o ıssız günceye birkaç kavgacı, yanlış yorumlanmış deyim yazdığı için mutsuz olan Clare. Clare mi? Uçları yenmiş tırnaklarıyla şu küçük, pasaklı hayvan. Clare; pencerenin önünde dikilince görebileceğin, ölümcül bir dünya. Uzun, beton yolun arı, beyaz yüzeyi şimdi otobüslerin kauçuk dudakları, artıklar, karınca ayaklarıyla delik deşik, çamurlu. Clare bu sabah gevrek sabah seslerine doğru asık yüzle, zorla, bir inmeli gibi güçbela, adım adım ilerliyor; yumurtalar pişiyor; dolu tepsiler

taşınıyor; şofbenler küçük fışkırmalarla, çağıltılarla çalışıyor ve buhar merdiven sahanlıklarına sızıyor; Lobo'nun yollarda giderek küçülen karaltısı. İşin doğrusu, Clare böyle biri değil. Tarquin onu ne zaman düşünse, yüzü iflas etmiş bir hayat sigortası uzmanının yüzü.

Ama ben ne onu yorumlamak için buradayım, ne de yüceltmek için. Yaptığım tek şey, onu kâğıt üzerinde yatağa, gelişigüzel seçilmiş birkaç İngilizce hecenin arasına yatırmak. Böylesine yalın bir ortamda insan yalnızca kendine yardım edebilir, bir de en iyisini umabilir. Peki ama Clare?

Tarquin, Raven'e yaraşır bir edayla onun kapısını çalıyor. Sabahlığı sırtından aşağıya egzotik kıvrımlarla akıyor. Bazen de yalnızca bir kez, bir canavar düdüğü gibi "Clare!" diye haykırır, sonra içeri girer. Her seferinde aynı şey. Yanıt gelmez. Kapı açılınca, gözünü dikip küçük odadaki bildik yıkıntıya bakmaktan başka yapacak bir şey yok. Yerdeki çıplak muşambayı her zamanki gibi gömleklerden ve pantolonlardan oluşan karman çorman, kirli öbekler süslüyor. Cam açık, kar yatağın üzerine, yere, masaya doğru savruluyor. Jigolo gizlenmiş.

Tarquin sesleniyor: "Clare!" Ne bir yanıt, ne de bir kıpırtı. Yatak bir cesedi saklıyor sanki. Duvar fotoğraflardan oluşan, tek bir kütle: Ticari dergilerden yırtılmış dans adımları rüzgârda usulca deviniyor; bütün duvar her an onun üzerine devrilecekmiş gibi. Tarquin odada dolaşmaya başlıyor, çok ilgilenmiş gibi resimleri inceliyor. Açık kapıdan bakınca, hayvanat bahçesini ya da Akademiyi gezen bir kız kurusuna benziyor. Kendinden nefret ettiği apaçık ortada. Neden Clare için sürekli kaygılanıyor? Neden onu rahat bırakmıyor. Pis, küçük canavar! Her şey bir yana, öyle *pis ki*: Karıyla, kirli iç çamaşırı yığınıyla Clare'in odasının görüntüsü Tarquin'i pastoral şiirden, ırmak kıyısında geçen, Marlowe'a yaraşır düşten, Narsist ile o kusursuz birleşmeden hoyratça uyandırıyor. Her zamanki gibi edebiyatı değil, kendisi için yaratılan yazınsal üne ya-

raşır bir biçimde yaşamayan Clare'i lanetliyor. Bütün bunlar suskun ortak için, sırdaş için çok ilginç. Ben buraya düşüncemi belirtmek, öneride bulunmak için çağrılmadım; varlığımı kabullenmem bile beklenmiyor. Varolduğum bile söylenemez. Ben, yargısı asla sorulmayan hakemim. Tarquin'in korkunç kederinin acısını çekmem yeterli.

Odayı birkaç kez arşınlıyor; adımları öyle özenli ki, neredeyse kar taneciklerinin arasında sekiyor. Lavabonun üzerinde kirden ve Hylas'ın[1] kara buklelerinden kalınlaşmış bir tarak; tuvalet kapağının üzerinde, ters konmuş bir gerilim romanı; daha yüce düşünme ve daha katıksız aşk kampanyasının ilk gününde oğlana verdiği kitap bu. Yatağın başucundaki lamba yanıyor. Hylas karanlıkta uyumaktan korkar. Rafın üzerinde kırık bir *lavman*, karton bir kutuda bit merhemi. Tarquin bunları iğrenerek süzüyor.

"Clare," diyor. "Kalk."

Bir süredir, jigoloyu en kısa zamanda hizaya getireceğine yeminler edip duruyor. "Hadi, kalk." Yassı beden olanca gücünü toplayarak yataktan doğruluyor: Üçüncü gün yeniden diriliş. Clare'in yumuşak, siyah bukleleri, kendilerine özgü, mavi-siyah, elektrikli bir yaşamla dimdik. Yastığı yağlı. Tarquin'i görmeyen o sarı, sefih gözleri camın dışına dikili. Henüz tam anlamıyla uyanmış sayılmaz. Kirli çarşafların arasında oturan gözdenin görüntüsü Tarquin'i kızdırıyor. Elinden gelse, eline bir değnek alıp onu biraz terbiye edecek. Gelip arkamda duruyor, öfkeyle soluyor. "Kalk artık, şu tembelliğe bir son ver." Clare'in bu sözleri benim söylediğimi sanmasını umuyor. Clare öylece oturuyor, karlı yorganın içinde bir diktatör kadar alçak, sırıtıyor. Bacaklarını kıvırıyor, çamurlu ayaklarını yanına çekiyor, kirli tabanlarını seyrediyor.

Tarquin kapının tokmağını sallıyor, çıkacakmış gibi yapıyor. Kızgın ama cinsel istekle dolu. "Bir dahaki sefere," diyor Clare, "gözümü açacağım ve seni yatağımda bu-

[1] Birkaç türden oluşan cins; ağaç kurbağası.(Çev.)

lacağım." Bu sözler bir tür cinnete neden oluyor. Tarquin ıslık çalmaya başlıyor. "Yatakta," diye sürdürüyor Hylas sözünü, "tam burada, kahrolası yatağımda, benimle." Bütün bunlar olup biterken ben yokum. Varlığıma pek ender gerek duyuluyor.

Tarquin koridoru bir sıçrayışta geçip odasına gidiyor. Ne zaman yürüse, bütün enerjisi bir topaç gibi başının tepesine toplanmış da, onu yukarı doğru çekiyormuş gibi görünür. Kapıyı gürültüyle, aşağılarcasına kilitliyor. Hiç konuşmadan çay demlemeye girişiyor. Öfkeden tir tir titriyor. Geniş, kel kafatası parlıyor. Her şeye karşın, uzak durmayı başaramayacağını görebiliyorum. Her neyse; çay, şeker, bir damla da bayat süt. Sonunda, alışkanlık bu bitmek bilmez ruhsal bunalımı bir kez daha yatıştırıyor; bu yüzden fincanını fırlattığı gibi kapıya doğru atıldığını görünce şaşırmıyorum. Üstünlük şeytanda olsa da, umudum Tanrıda. Tarquin koridoru yıldırım hızıyla geçip bir primadonna edasıyla küçük odaya seğirtiyor; sabahlığı peşi sıra dalgalanıyor. Kapıyı hızla açıyor ve öylece duruyor, sefih gözlere bakakalıyor. Aşağılama, yaralama, mahvetme kararlılığı dağılıp gidiyor. İç organları öfkeden, pişmanlıktan erimiş. Şimdi öyle süklüm püklüm, öyle ezik, öyle duygulu, öyle uysal, öyle âşık ki. Sonra, Clare'in alçak sesi, güneş sistemindeki bir patlama gibi: "Defol! " Vargücüyle haykırıyor: "Defol git burdan, beni rahat bırak, anladın mı?"

Dünya ateşin karşısında, üzerinde en heyecanlı hamleleri tasarladığımız bir satranç tahtası gibi uzanıyor. Bu yalnızca bir oyun. Tarquin, Girit'in kavurucu kayalarının üzerinde yalınayak koşuyor, kara gözlü çobansa onun kendisine yetişmesine, kucaklayıp öpücüklere boğmasına izin veriyor. O kuru, kılçıklı bedeninin yerinde gerçekte ince, kıvrak bir bedeni olmalıydı. Bir de koyun postu. Buna kavalı eklemek bile gereksiz. "Benimle dalga geçme," diyor, ciddi bir sesle. "Çünkü aşka inandığını yüzünden okuyabiliyorum. Aşk için öldüğünü." Kaşık biçimindeki

parmağını aramıza uzatıyor, parmağı dikkatle seyrediyoruz; oracıkta, havada, gözümüzün önünde ölmesini bekler gibi. "Gregory benim bakış açımı hiçbir zaman benimseyemeyecek. Galiba bu açı onun için fazla güçlü, fazla mutlak." Hiç konuşmadan soğuk karı, sıcak çayı, oteli, su kaynaklarını, hastalıklı çamları, heykelleri, sarı tekenin gözlerini yudumluyoruz. Bir yandan da Gregory'i, Grace'i, Gregory'nin o küçük, yeşil elyazısıyla her ikisinden oluşturduğu tuhaf deseni düşünüyorum. Gregory bir satranç taşı, piyonun şaşırttığı, toy bir vezir gibi; kuralları unutan bir oyuncunun kin dolu suskunluğuyla yazıp duruyor. Benim sırrım olan kitapsa alt kattaki dolapta.

"Kişinin varlığı!" İşte başlıyor. "Kişinin bedensel ve ruhsal, ölümsüz bilinci. Sırtımda asılı duran, bu çıplak kâğıdı mürekkebimle süsleyişimi izleyen gölgenin ölümsüz bilinci. Ölümsüzlük için ne reçete ama! Kişinin kendisi ile öteki, tıpkı izlenecek yol konusunda çelişen ve savaşı eline yüzüne bulaştıran iki general gibi. İnsanın o ölümsüz, iğrenç varlığı." Kara defterin kaba sayfalarına dantel gibi işlenen küçük, yeşil elyazısı. Gregory'nin *kim* olduğunu henüz doğru dürüst keşfedemedim. Bodrum katındaki bu küçücük odanın ona ait olduğuna kuşku yok. Tarihin herhangi bir döneminde, geride birkaç deste yırtık kâğıt, Latince klasikler, taş plaklar, çay fincanları bırakarak ortadan yok oldu. Tarihi olmayan bu defterin ilk sayfasında şu ithaf var : *Bay Ölüm Gregory. Saygıdeğer ve sevgili özüne adanmıştır.* Kayıtsızlık bu boşalım fırsatını yuttu, geride yalnızca bu büyük defterdeki sapkın, benekli kişilik kaldı; öyle sürekli ve güncel ki (çünkü içinde Tarquin ve Clare ve Lobo vardı) son ziyaretleri akla getiriyor. "Bin yıldan daha yaşlı olamam. Henüz yalıtılışımdan söz etmiyorum, bir seksene doksan genişliğindeki şeyden yani. Bir tabutun yalıtılmışlığı. Uyuyan bir kentin üstüne asılan, korkunç bir hayvan başının yahtılmışlığı."

Sayfaları bugün çeviriyor olsaydı, karın yalıtılmışlığı, diye eklerdi. Barok bir karabasan gibi derin düşüncelere dalmış olan otelin yalıtılmışlığı.

İşte, Greogry'nin güncesinden seçilen bir bölüm:

Kendi kendimi yiyip durduğum konu, egom, yani küçük ben. Bu köhne odada ufak tefek, kızıl saçlı, takkeli bir Papa gibi oturan, yeşil mürekkeple kendi kendini aşağılayan Ben. Kızıl cüce, ecinni, mağara cini; soytarı ve iğrenç Ben!

Tatlı olana şekerlemeler. Lobo'ya duyusal şehvet. Gazeteciye de, kaçınılmaz olarak bir günce, elbette. Bir günce! Ne kadar da ağız sulandırıcı bir yolculuk! Yol hazır, öylece uzanıyor, yolun kıyısındaki ağaçlarda meyveler serpiliyor. Peki ama, ya böylesi bir kaydın çarpıcı küstahlığı? Neyi içermeli? Güneşin altında kara kara düşünen bir yayayı mı, veciz uçuşları mı, yoksa yıllarca süren boşalımlarının titiz bir incelemesini mi? Belki de üçünün bir özetini. Karar vermek çok zor. Neyse, önemi yok. En iyisi Lobo'dan başlamalı. Böceklere duyusal şehvet. Lobo'ya ise kadınlara karşı bir zafer, çünkü istediği şey bu. Zafer dedim oysa bozgun demek istiyorum: Onu rezil eden doğal düşmanını, yani dişinin gücü, dölyolunun her şeyi fetheden tılsımını bedeninde taşıdığı olgusunu tam bir yenilgiye uğratması. Kendine özgü etkin bir yaşamı olan, takılıp çıkarılabilen bir dölyolu icat edilebilseydi, Lobo uslanmaz bir kadın düşmanı olurdu, eminim.

Onu oturmuş, Güney Londra'yı gösteren dev boyutlu, parşömen bir haritanın üzerinde çalışırken düşünün. Zambağı düşünün. Her hafta, dersten sonra haritayı duvardan indirir, araç gereçlerini alıp haritanın üzerinde çalışmaya koyulur: Pusulalar, iletkiler, pergeller, caddeleri izleyen parlak çizgiler halinde katılaşan Hint mürekkebi; silgiler, şeritler ve ıstampalarla dolu kalem kutusu. Siyah, tahta kutunun üzerinde rengârenk bir papağan. Nedenini

bilmiyor, ama papağan Lobo'ya Peru'yu çağrıştırıyor. Çocukken gördüğü portakal kutularının üzerinde bu kuşun resmi vardı. Belki de nedeni budur. Her neyse, ona Lima'yı, haritada güzel, gri bir mısır kabuğu gibi görünen *yaşamı anımsatıyor. Lima*; papağanları ve portakallarıyla, badem gözlü fahişeleri ve katedralleriyle güzel, güzel Lima. Bunu uydurdum, çünkü bana söylemese bile böyle hissettiğini biliyorum. Toz, otoyolun kıyısından hiç eksilmeyen toz, seyyar satıcılar, hoş bir ıslık sesiyle otomobiller ve şehvet. Sevimli, ateşli Latin şehveti; semendere benzeyen gözleri ona birazcık sperm boşaltırıp onu rahatlatmaya hazır olan herkesin üzerine dikili. Panjurların kıyısında gezinen güneş ışığı; ya da içini Rimac'a boşaltan gitarlar: Acı ve baharatlı. Sayısız çan kulesinin acıklı uğultusu, Santo Domingo, San Augustin, La Merced. *Lobo* onların kof seslerine öykünüyor, elini kaldırıyor, kendini anılarına iyice kaptırıyor.

Onu, bu küçük esmer adamı, oturmuş haritasını çizerken izlemek büyüleyici; bir genç kıza yaraşan, ince, şeytan tırnakları pütürlü parmakları şişeleri özenle açıyor, kalemlerin ucunu temizliyor, haritada ilerleyen ya da birşeyler çizen kalemi sımsıkı kavrıyor. Lobo benim için ne kadar anlaşılmazsa, çizdiği gizli evlerin, dumanın düşsel konumu da onun için o kadar anlaşılmaz olmalı.

Böcekle ilgili söz belki biraz aşırıydı; kendi ölçütlerimi yansız bir din adamının düzeyine çıkartmak bana düşmez. Yine de bana doğru görünüyor. Dişi, yaşamla ilgisi olmayan, günbegün büyüyen *devinimsel* bir gereksinimin dışında hiçbir şeyle ilgisi olmayan bir katalizördür. Lobo! Belki de bütün bunlar çektiği sıla özlemiyle, Latin gözyaşlarıyla, kederiyle ilgili. Beni asıl ilgilendiren şey, muamma, yoksa toplumsal refah düzleminde ürkekçe, ateşle sürdürülen bu cinsel manevralar değil (Laclos'un çok canlı bir biçimde yaptığı gibi). "Tanrım," der bazen, "bir daha hiçbir kadının peşinden gitmeyeceğim. *Asla*. Bu gizem neden? Peki, ya sonrası? Ölüsün, iğrençsin. O *koku*! Akıl alır gibi

değil. Yolda yürüyorum, bir Katolik kadar iffetliyim, sonra bana bakan bir kadın görüyorum ve..." Ağır kafası haritaya doğru biraz daha eğiliyor; kaba saba İnka burnunun altında, yanaklarında hava kabarcıkları toplanıyor; suskun. Ona söyleyecek birşeyler bulmak güç.

Lobo benim için çok eski bir posta pulu kadar büyüleyici. Küçük odasında sabahlara kadar oturan, diplomasını almak için Lucifer gibi çalışan, ama bu arada sıla özlemiyle zihnini bir iğnedenlik gibi delik deşik eden bu ufak tefek Latin herifi aklımdan çıkartamıyorum. Bunu kendisi de kabul ediyor. "Beni hüzünlendiren şey, yurdum, sevgili dostum. Geceleri yatakta Peru'yu düşünüyorum ve uyuyamıyorum. Radyom saat on ikiye kadar açık. Bir an çıldıracak gibi oluyorum. Şu yan odadaki kaltak var ya. Bir başıma kalınca, onu öldürebilirim. Dinle. Dün gece ona küçük bir oyun oynadım. Gerçekten. Geceyarısı ağladım. Sessizlik. Biraz daha yüksek sesle ağladım. Hiçbir şey. Bağıra bağıra ağladım. Çok yalnızdım, doğru ama bunlar gerçek gözyaşları değildi. Gerçek gözyaşı üretemedim. Dinle, kadının lambayı yaktığını, yatağın içinde oturup çevresine bakındığını duydum. Ağlamayı sürdürdüm. Sonra sordu: *Kim o?* Ne diyeceğimi bilemedim. Aklıma hiçbir şey gelmedi. Kadın ışığı söndürdü, yattı. Olamaz. Kapıya koştum, usulca tıklattım. *Benim, Bayan Venable* dedim. Çıt yok. Biraz daha sert vurdum, yanıt yok. Tepem attı. Pis kancık. Bunun üzerine yatağa döndüm ve bu kez gerçekten ağladım, yastık gözyaşlarımdan sırılsıklam oldu. Öyle kızmıştım ki, onu öldürebilirdim." İsli kirpiklerinin altındaki gözleri içtenlikle açılıyor. Böylesi anlarda tepeden tırnağa duygusal bir ülküsellik kesiliyor. Bakire Meryem gibi. Bugünlerde kendisini 'şehvet' uğruna doğrayabileceğini söylüyor. Bu deyimin tam olarak ne anlama geldiğini şenlik gecesine, sabaha karşı üçte son bir kadeh içki için onun odasına döndüğümüz âna kadar bilmediğimi itiraf etmeliyim. Oldukça sarhoştu.

"Bir adam beni kızdırınca ne yaparım, biliyor musun?" diye sordu. Lavabonun çekmecesini karıştırdı, yeniden bana döndüğünde sağ elinde bir bıçak vardı. Öyle kibar ve cana yakındı ki, bir an için korktum. "Şunu görüyor musun," dedikten sonra bıçağı bana uzatıverdi. Kocaman bir sustalıydı, güzelce bilenmişti.

"Onu doğrarını," dedi; yalpalıyordu.

Bıçağı benden aldı, aramızdaki havayı dört düzgün parçaya ayırdı, mutlu mutlu sırıttı, sonra silahı yeniden gizli yerine koydu. İşte ne zaman böyle konuşsa, aklından öfke dolu bir harakiri geçiyor demektir; ya da bir cinayet.

Ama Lobo bir sırdaş olarak beni çok yetersiz buluyor. Alçakgönüllülüğüm onu utandırıyor. Özellikle kadınlar konusundaki mutlak cahilliğim. Ciddi, şaşkın bir sesle şöyle diyor: "Sen, ha? Kırk yaşına gelmiş bir İngiliz erkeği?" Aslında, dürüst olmak gerekirse, bu yönde birkaç beceriksiz deneyimim oldu. Yaşlanmaya yüz tutmuş Bohem tiplerle yaşanan yazınsal serüvenler; Huxley'in üslûbuyla Flaubert'in üslûbunu karşılaştırma yeteneğimin, yataktaki fiziksel hünerlerimden daha çok önemsendiği serüvenler; bir borsa simsarının karısı; deneysel bir ressamla deneysel bir macera (Cézanne'ın tuvallerinin hacimsel orantılarına duyduğumuz ortak saygının aramızdaki tek bağ olduğu söylenebilirdi). Küçük çekimler, diyebilim. Bana kalırsa, bu alanda Grace'e rastlayıncaya kadar boş bir aküydüm. Lobo sıkılmıştı. Kırk yaşında bir İngiliz erkeği? Eh, anımsayabildiğim bütün serüvenler için ıssızlığın ortasında kırk yıl geçirmem gerekmişti: Önemi yok. Kendimi Pascal'ın düşünen kavala ilişkin sözüyle avutuyorum.

Chamberlain de en az onun kadar kırıcı. Yakındaki apartmanlardan birinde genç karısı ve üç köpeğiyle yaşayan, dakikalarını birtakım gizli saklı dersler vererek mutlu bir biçimde geçiren, kanarya sağlı partizan. "Cinsellik, cinsellik, cinsellik," diye haykırıyor odada dönüp durarak; Lawrence'in mektuplarındaki tavrı kendine örnek almış. "Piç kurularının anlamasını ne zaman sağlayacağız?" Barın

bulunduğu salonda, mavi tükürük hokkalarının arasında sohbet ediyoruz. Güçlü ve ikna edici; içkisine doğru eğiliyor, kendisini desteklemesi için karısına yöneliyor. "Zafer kalçanın, baldırların, belin olsun; *hayvansı, canavarsı.* Rahimdeki kaygan, kıvrımlı yol ve bedensel hazzın tamamı. Sence de öyle değil mi? Sevecenlikle, acımayla dolu daha çok bağırsağa, bağırsakların gerçek sıcaklığına ne dersin? Ha?"

Bu tuhaf, daha çok yardım kuruluşlarının kullandığı dil beni gerçekten sinirlendiriyor. Zevksizlik. Zevksizlik. Chamberlain ne zaman böyle konuşmaya başlasa, Tarquin korkup siner, bir koyun gibi meler.

"Hadi, ölümü canlandırmak için yeni bir evlilik düzeni bulalım. Bir bira daha alsana. Karı koca arasında yepyeni bir sevişme kuramı oluşturalım, böylece dünyanın doğru dürüst düzüşmeye başlamasını sağlarız. Tarquin, beni dinlemiyorsun, Tanrı cezanı versin."

Tarquin meler: "Ah, bu aptalca düşüncelerini zorla kabul ettirmeye çalışmaktan vazgeç, Chamberlain. Öteki insanların duygusal farklılıklarını bir türlü kabullenemiyorsun, hepsi bu. Sus artık."

Soluk diliyle birasının köpüğünü yalıyor. Chamberlain ayakta duran, kocaman bir av köpeği gibi sessizce soluk alıp veren karısına dönüyor. "Ne düşünüyorsun? Söyle bana." Kadın düşünmekten çok tartmayı ve gülümsemeyi yeğliyor. "İşte," diyor Chamberlain zaferle, "o da aynı fikirde."

"Bütün bu kahrolası cinsel kuramlar," diye inliyor Tarquin. "Ne diyorsun, Gregory? Hepsinin canı cehenneme!"

"Sakın onu destekleme," diyor Chamberlain. "Bak Gregory, sen kendi halinde, küçük, iyi bir herifsin."

"Genç adam," diyorum, güçsüzce.

"Ah, yaşın gereği saygıyı hak ettiğini biliyorum, ama bu yalnızca zamanla ilgili bir konu. Biraz daha büyümen gerek."

"Ah, kes artık," diyor Tarquin, acınası bir sesle.

"Senin sorunun, sevgili dostum," diyor Chamberlain, "hâlâ ölü meme yığınları arasında debelenip duruyor olman. Sana gereken şey..."

Böyle sürüp gidiyor. Biri onun bu gevezeliklerinin kâğıda dökülmesine karşı çıkıyor, çünkü bir süre sonra bulaşıcı olabilir. Kişiliği, her savı akla yatkın, düş gücünü zorlayan bir şeye dönüştürecek kadar çekici. Lobo'ya gelince; yerel ve cinsel konularda onunla saatlerce tartışıyor. Ve sonu hep kötüye varıyor. "Dinle Baudelaire," diyor Chamberlain. "Kendine bir ağaç diktin. Şimdi ona tırman ve çevrene güzelce bak." Asıl amacı İspanyol'u korkutmak, ama vazgeçiyor, karısını çağırmayı ve bu sorunları ona açmayı öneriyor. Ne kadar çirkin. Lobo'nun şövalye ruhu bu düşünce karşısında kıvranıyor. Chamberlain gittikten sonra, gözyaşlarıyla ıslanmış, duygusal kirpiklerinin altından, "Bir iblis," diyor. "Değil mi? Tam bir iblis. Hoş duygulardan bütün bütüne yoksun mu dersin? Zavallı karısı, evde bir fahişe gibi. Korkunç, korkunç bir şey. O yalnızca fahişeden anlar, *gerçek* kadından değil. Korkunç biri." Ardından da bir dizi İspanyolca küfür.

Bahçelerin üstünde sis. Çamların arasında yokuş aşağı ilerleyen, Yunan heykellerini kısmen donuk taşa dönüştüren sis. Uzaklarda trenler dumanlı, gürültülü tünellerine gizleniyor. Binalara vuran ışık donuk donuk parlıyor. Kırmızı burunlu tüccarlar barda içki için sıraya girecekler. Kırçıl favorilerinin altından o kızıl ağızlara akan viskiyi görebiliyorum; sidik gibi. Parşömen haritanın gölgesinde oturuyorum, sigara içiyor ve yanaklarımın yumuşak derisini dişliyorum. Varoşlara özgü akşamın o bildik çılgınlığı sayısız esnemeyle üzerimize çöküyor. Can sıkıntısı. "Biz yokuz," diyor Tarquin. "Gerçek değiliz, kurmacayız." Doğruyu söylemek gerekirse, göründüğü kadar abartılı bir düşünce değil bu. Akşama doğru, dış mahallelerdeki sıra evlerin önünden yürür, günün ölümünü selamlamak için indirilen panjurlara bakarken, belediyenin eşeği, yani pos-

tacı sayılmazsa tek başımayım; kendimi hayalet eşyalarla dolu bir aldatmaca dünyasında buluyorum. Emekliler otelin salonunda, lambalardan yayılan ışığın altında Stonehenge'deki taşlar gibi oturuyorlar. Yaşlı kadınlar koltuklarına kaktüs öbekleri gibi yapışmışlar. *The Times* ölülerin üzerine yayılmış, tıpkı kuruması için çalıların üzerine serilen çamaşırlar gibi. Birbirine benzeyen adım sesleriyle konuşma sesleri tozlu halıların üzerinde geziniyor; rengi atmış, eski Yunan divanları heykellere sesleniyor. Gece. Saat camdan yapılma serasının içinde vızıldıyor, Japon yelpazeleri odaya belli belirsiz bir çürümüş sebze kokusu üflüyor. Yapacak hiçbir şey yok, hiçbir şey yapılamaz.

Bedenimi barındıran odada sessizlik bazen öyle ağırlaşır ki, insan onu yararak ilerliyormuş duygusuna kapılır. Kitaptan başımı kaldırıyor, soba ateşinin hiçliği yaran yumuşacık dizelerine kulak veriyorum, ansızın içimdeki yaşamların, kendi kendilerini harcayan güçlü yaşamların ayırdına varıyorum. Onların bir sürü ışıltılı metal dizisi (raylar) gibi içimize döşendiğini söyleyebiliriz. Bir çift rayın üzerinde gara doğru yol alırken, iki yanımızdan akan öteki rayların farkındayızdır; onların üzerinde de yolculuk ediyor olabilirdik pekâlâ; bu hâlâ olası, değiştirme gücümüz olsaydı elbette. Esniyor musunuz? Bu benim yalnız olduğumu söyleme biçimim. Sürdüğüm yaşamı işte böylesi devinimlerde, başımı kaldırıp da bütün gecenin dirseğimin dibinde toplandığını gördüğüm zamanlar sorgular ve bu yaşamı biraz eksik bulurum. Hizmetçilerin kaldığı bölümden yükselen ve sessizliği yaran bir kadın kahkahasının dilsiz bildirisi beni hüzünlendiriyor. Bugünlerde kendimi aynalarda dikkatle süzüyorum. Kafatasımı azıcık dik tutuyorum, seçtiğim yaşamı savunur gibi. Öte yandan, bazı geceler içimdeki sürüye katılma dürtüsüyle yüz yüze geliveriyorum; ısrarcı bir diş ağrısı sanki. Zavallı ben. Yazı giderek Sitwell'lere yaraşır bir biçimde güzelleşiyor. Ama izin verin de yeşil mürekkeple kendimi biraz irdeleyeyim, çünkü kimse bunu tek heceli sözcüklerden daha fazlasıyla

yapma zahmetine girişmiyor. Öncelikle, adım olması gerektiği gibi *Ölüm değil, Herbert. Zengin olsaydım, parayı* bastırır, bu iğrenç, bayağı, Pepysvari adı değiştirirdim. Ölüm, günlerimi katlanılır kılmak için çevremde kurduğum küçük, sözsüz oyunun bir parçası. *Ölüm Gregory!* Güncenin ilk sayfasındaki ad nasıl da ışıldıyor. Bu âni içtenlik nöbetinde itiraf etmek zorundayım: Ödünç alınmış nişanlar bunlar. Tourneur ya da Marston'dan ödünç alındı. Fark etmez. *Gösteri ne pahasına okursa olsun sürmeli.*

Beni Pepys düzeyine çıkartan mal varlığım doyurucu, hatta çok iyi durumda. Komünizme bir yaşam boyu duyulan yakınlık beni güvenli yatırımlar yapmaktan, özenle biriktirmekten ve elimden geldiğince tutumlu ama zevkli bir yaşamı sürmekten alıkoymadı. Bu, oldukça pahalı zevklerim olduğu anlamına geliyor. Ekmeğe tek kuruş bile harcamadım; *ama kapısı kapak biçiminde olan*, kilerim dediğim bodrum katına zaman zaman oldukça kaliteli şaraplar girdi. Sahip olduğum kitaplar kusursuz; zarif ciltler şömineden yayılan ışıkta yan yana, duvar boyunca uzanıyor, doygunluk içinde tatlı tatlı kestiriyorlar. Çoğu insandan farklı olarak, ben satın aldığım kitabı okurum. Masam yalın, ama bu benim seçimim. Tahta döşemeler inlemiyor, *konuklarım da öyle*, hah ha! Her şey zevkli, modaya uygun; içimden defalarca, kendimden geçercesine yinelediğim gibi, her şey zevkli ve modaya uygun! Zarif ama gösterişli değil, incelikli ama yalın! Bütün bunlar arada bir içimi dolduran geçmiş özlemini daha da anlaşılmaz, daha da mantıksız kılıyor; kendime en uygun alan olarak sağduyulu ve alçakgönüllü bir yaşamı seçen ben değil miyim?

Chamberlain sık sık şöyle der: "Elbette canım, senin sistemin er ya da geç çökmek zorunda. Aksi halde sistem ayakta kalacak ve onun içinde çöken *sen* olacaksın. Ben ip üzerindeki cambazlıklardan, Hint fakirlerinden, çivili yataklardan yanayım, yeter ki beni eğlendirsinler. Sen eğlendirmiyorsun. Sen bir ipin üzerinde yürüyorsun ve altında koruyucu ağ yok, buysa sıkıcı. Bir sütunun tepesinde yaşa-

yan, münzevi Gregory; tüneğinden in de bir dilim salam al." Bütün bunlar doğru olmamasına karşın az çok rahatsız edici; ateşin karşısında oturmak, kucağında Pascal'ın buzağı derisinden yapılma cildi, masanın üzerinde bir kadeh sarı renkli likör. Ne olursa olsun, rahatlatıcı bir sistem! Dökme demirden, son derece güvenli bir yapı! Her şey söylenip yapıldıktan sonra öyle zekice bir oyun ki. Peki ama, ya kişi sisteme uymuyorsa? İşte sorun bu. Her zamanki gibi, "Eh, iyi geceler," diye seslendikten sonra, "görkemli bir oyun sergiledin," diye küstahça eklediğini duyunca, aklıma o küçük formül geldi. Ön cephemi yerle bir eden bütün bu şeylerde bir kalite var; kendimden eskisi kadar emin değilim: Bir okul çocuğunun o tuhaf ürkekliğiyle siniyorum. Ama en küçük bir açık bile vermediğim için kendimi kutluyorum. Hayır. Denetimim kusursuz, duruşum neredeyse jeolojik denecek kadar sarsılmaz. Kafatasımı her şeye karşın vakarla 'taşıyorum', çünkü Lucifer kadar gururluyum. Yine de, Chamberlain'in ruhsal iniş çıkışlarımın çekiciliğinden hiç mi hiç etkilenmiyormuş gibi davranması kabalık. Karısını ondan daha çok seviyorum. Başlama işaretini kocasından aldığı ve beni eğlendirici bulmaya çalıştığı doğru, ama içimdeki o Prusya gururunun minicik çekirdeğinin kokusunu alabiliyor. Kafatasımın akla getirdiği niteliklere saygı duymaktan kendini alamıyor. Kadınların sezgileri konusunda upuzun bir söylevle başınızı ağrıtsam mı acaba? Bu, hakkında hiçbir şey bilmediğim bir konu. Yine de beni kadınlar hakkında yazmaktan alıkoymamalı. İşte kâğıt, yedi sayfası dolmuş, işte mürekkep ve işte kalemime pek çok gerçekdışı düşünce aşılayan yalıtılmışlığım. Sıkıcılığımdan bunaldıysanız bile, şükredin. Bu, kimin tarafından yazıldığı belli olmayan, hoş bir günce değil de, bir roman da olabilirdi.

Yalnızlıktan söz etmek; bu gece konuşmak zorundayız, aksi halde sessizliğin acısı katlanılmaz bir hal alır: Bu hastalık yüzünden acı çekenlerden biri de Tarquin; gecenin günü, günün geceyi izlemesi, böylece sürüp gitmesi,

katlanarak çoğalan bir hastalık. Ama kendisini canla başla, sürekli didiklediği için onun durumu daha da kötü. Tarquin çoktan perdenin gerisine çekilmiş; onunla ilgilenen tek kişi, egonun o katil ruhlu hastabakıcısı. Araştırmaları onu hızla bir enkaza dönüştürüyor. Aşağılık duygusu, çekingenlik, fetiş, sarsıntı: Yeni ruhbilimin, sigaranın birini söndürüp ötekini yakan bir tiryakinin dudağından sarkan sigara gibi Tarquin'in alt dudağından sarkan bütün o boktan terimleri. "Kişi kendini inceden inceye araştırmalı, öyle değil mi? İnsan yaşamını şöyle ya da böyle bir düzene sokmaya çalışmalı. Katolik kilisesi için ne düşünüyorsun, Gregory? Bazen içimi bir tapınma duygusu dolduruyor –âşık olmak, ya da tefekküre dalmak gibi bir şey. Lobo bir şey biliyor mu? Ona sormalıyım. Bir zamanlar sık sık bayılır, düşler ya da imgeler görürdüm. Sence bunlar nedir? Kitaplara bakılırsa, büyük bir sarsıntı. Gerçek baygınlıklar, sara nöbetleri gibi. Ne diyorsun? Ha?" Vesaire. Dinbilime ve ruhbilime özgü terimler peş peşe sıralanıyor, hepsi de bulanıklıkta yarış halinde. Duns Scotus ile Freud. Adler ile Augustine.

"Bana kalırsa insan yalnızca en iyi kitapları okumalı," diyor umutsuzca. "Kimdi, biri şöyle demişti: İnsan bahçesini çiçeklendirmeli. Zevkini geliştirmeli, falan. Ama şu Tanrının cezası İlyada; dürüst olmak gerekirse, onunla bir türlü başa çıkamıyorum, Gregory. Resimlerle de. Tanrım, onlara *bakıyorum*, ama işte ne görüyorsam hepsi bu, daha başka bir anlam taşımıyorlar benim için. Onları *hissedemiyorum*."

Zaman zaman frengi korkusuna kapılır, kan tahlili yaptırmak için doğruca bir hastaneye koşar. Wassermann testinin belirsizliği fena halde canını sıkıyor. İnsan asla emin olamıyor, değil mi? Bazen yatağının yanında çırılçıplak dikilir, kauçuk bir copla orasını burasını döverek tepkelerini kontrol eder; gözlerini yumar, bacaklarını çaprazlayınca yere düşüp düşmeyeceğini anlamaya çalışır. Ya da odada bir aşağı bir yukarı yürür, arada bir durup piyano-

sunun üzerindeki büyütülmüş mikrop fotoğraflarını inceler. Kalp atışları neden böyle düzensiz? Niye kendisini hep bitkin hissediyor? Nedeni kalsiyum eksikliği mi yoksa?

Burada her şey olası, çünkü hiçbir şey gerçek değil. Beni bağışlayın. Keşfedilmiş dünyanın engelleri, hudutlar, koridorlar, anılar; hepsi de üzerimize bir acı dışkısı halinde boşalıyor, bizi yarıyor. Bu koridorlarda, uyuyan kapıların dizildiği bu caddede, heykellerin arasında tek başına bırakılmış bir çocuk gibiyim; arkadaşsız, yalnızca esneyen çizmelerden oluşan bir izleyici topluluğu. Size karşı bir kez olsun dürüst davranıyorum; ben, Ölüm Gregory, sopanın ucundaki maymun. Lobo'nun tasarılarını parşömene serdiği gibi, ben de tarihimi önünüze serseydim, bu davranışın önemini bir anlığına da olsa kavrayabilir miydiniz? Bundan kuşkuluyum. Tarih alanında hepimiz konu dışı, boyalı şeyleri paylaşıyoruz. Benim payıma düşense, acı çekmek zorunda olduğum bu zaman dilimi.

Tarihin ülkeleri, öyleyse! Olgu büyülü, imge olağanüstü, gerçek hain. Her şey özün zavallı araçlarınca süzülüyor, kısıtlanıyor. Bütün bu görüngüleri görüş açısına hapseden ve onları zihnin plağına kaydeden, yetmiş milyon Ben. Dünyanın benzersizliği canlandırıcı olabilirdi, eğer insan onda bir bityeniği olduğunu hissetmeseydi. Dokuz yaşındayken, beni eğitmekle görevlendirilen acımasız kadın gardiyan şöyle bağırmıştı: "Atlar terler, Herbert. *Beyefendiler* sıcaklar. Bu çirkin sözcüğü bir daha sakın kullanma." Bu deyimi asla unutmayacağım; ölünceye kadar; gereksiz ve kalıcı bir sürü ıvır zıvırla birlikte; atasözleri, alıştırmalar, ölü bir ülkedeki ölü bir yaşamın kuralları. Ne de olsa kalıcı olan tek şey, yokuştaki değişmeyen tek kilometre taşı bu. Değişen, benim; ıvır zıvırsa yerel bir sınır tabelası gibi sabit, olduğu yerde duruyor. Bir yolculuk sırasında farklı yüksekliklerden görülen bir göl gibi, konumu asla değişmiyor: Yalnızca görüntüsü benim bulunduğum yere bağlı olarak değişiyor, o kadar. Bana kalırsa ne olacağımız yaşamımızın ilk birkaç yılında bizim yerimize

saptanıyor; daha sonra mantıkla, ıslahla, vs. kazandığımız her şey yüzeysel: Kafamızı daha da karıştıran bir cila, hepsi bu. Bilgeleri, mantığın izini sürenleri yok edin. Ben neysem oyunu. Geriye kalan tek şey, o hain öz. Beyefendilerin isterlerse kanatları olabileceğini bilmek artık beni o özlü toplumsal formül kadar şaşırtmıyor; ya da örneğin, balıkların kanının da kırmızı olduğu gerçeği kadar. Bundan böyle asla şaşırmayacağım.

Grace olayı bile yaşamımı, toplumsal gizemlere şöyle bir göz atmanın dışında fazlaca etkilemedi. Atlar terler, Grace ise sıcaklar; kaygan eti, ince kaburgaları, küçük, gelişmemiş göğüsleri kaplayan, zarif bir ter tabakası. Mavi damarlı, veremli parmaklar nemli ve dermansız. Peki ama, neden şimdiki zaman? Grace artık yok ki; dizlerini kucaklayarak oturan, gözlerini boş duvar kâğıdına diken sokak kızı yok artık. Onun için özlü sözlere, atasözlerine özgü zamansız bir kip mi kullanmalı? Yoksa onu bir mersiyeyle mi anmalı? İşte bunu anlayacaktır. Hiçbir şey anlamazdı. Kulakları sağırdı sanki. Onunla konuşabilir, ona şarkı söyleyebilir, karşısında dans edebilirdiniz, yine de gözlerinin önünde uzanan boşluk bir santim olsun azalmazdı.

"Hadi Grace, hadi fahişe," diyor biri. "Bir yaşam belirtisi göster. Hadi, gülümse bize."

Oval, kederli yüzde, özenle hazırlanmış bir sirk yıldızı gibi, küçük bir gülümseme gezinirdi. Yüzdeki kasları gülümseyecek biçimde, doğru olarak kıpırdatmak büyük bir ustalık, çok derin bir yoğunlaşma gerektirirdi. Küçük, düzgün dişlerinin arası biraz aralıktı (akla frengiyi getiren bir düzenleme). Yaratıcısı kızıl kanı balıklara ve gazetecilere ayırmıştı. Grace'in damarlarında yalnızca civa, buz gibi metalin katıksız damıtığı akardı.

Cildi neredeyse saydamdı ve solgun. İnsan bu cildi iki parmağının arasına sıkıştırıp aşağıya doğru, diyelim ki dizinden ayak bileğine kadar çektiği sürece, bütün üstderinin ıslanmış bir paket kâğıdı gibi kolayca soyuluvereceği duygusuna kapılırdı; kılçığı etten ayırır gibi. Dar yatağı-

mızda otururken, meraklı işaretparmağımı sırtında, yumuşak oluklarda, saydam zarın altında iyice belirginleşen omurlarında gezdirirdim: Renksiz cevizler. Beyaz kan asla ısınmaz (yine gergin!), onu bir kez olsun nefis ürpermelerle, gıdıklanmalarla doldurmazdı. Çoktan ölmüştü sanki; erkekler için ölü bir et yığınıydı. Tutku onu yalnızca o coşkulu doruk anında yoklardı; işte o zaman yüzüne öyle bir kızartı yayılır, şakaklarındaki damarlar atarken gür, tropikal bir ateş tırnak uçlarını suç ortağının etine öyle bir hırsla gömerdi ki, insan onun yaşadığına emin olurdu. Evet, her şeye karşın, derinlerde bir yerde canlıydı: Madenleri eriten bir ısı; dünyanın merkezinde, cevher yataklarının bir araya toplaştığı ve kızgın magmanın demiri de, kayayı da erittiği kaynama noktası. İnceden inceye işlenmiş bu kayıtsızlık maskesinin gerisinde, Grace canlıydı.

Gracie bir fincan kahveye karşılık, hiç pazarlıksız satın alındı. Anımsıyorum; karın büyük Katolik kilisesinin önünde insanı kör eden bir yoğunlukla savrulduğu bir geceydi. Yol kara gömülmüştü. Kız ince paltosunun, yetersiz, ucuz ve bayağı giysilerin, küçük kişiliğini süsleyen dudak boyasının altında titriyordu. Kar ışıltılı bir yaka olmuş, paltosunun astragan astarına tutunmuştu. Yüzüne savrulan siyah saç tutamları donmuştu. Burnundan bir damla sümük sarkıyor, aklına geldikçe sümüğü burnuna çekiyordu. Mendili yoktu.

Holün kapısından girince, bir hayvan gibi kıpırtısız kaldı; yüzünü, paltosunun yakasını, kirli giysilerini kuruladım. Sonra bu edilgen, duygusuz kızın önüne düştüm, bastonumun tıkırtılarıyla yol göstererek onu üst kata, odama çıkarttım. Ampulün hoyrat ışığının altında bir kez daha sakıngan bir tavırla durdu, anlamsız gözlerini duvardaki kitap raflarında, karışık masamda gezdirdi. Sonra, ilk kez kendiliğinden konuştu: "Burada mı, Bayım?" Deliliğin sınırlarında gezinen, alçak, boğuk bir ses. Elektrikli sobayı yaktım, kıza sobaya yaklaşmasını söyledim. Dediğimi yavaşça yaptı.

Onu sessizce süzerken, yüzünün aldığı rengi görüp korktum. Üç günlük bir cesedin rengiydi. Derisinin altındaki hafif mavimsi renk bana kardaki gölgeleri anımsattı.

"Adın ne?"

Yanıtlamadan önce karşısındaki uzun uzun süzmek gibi bir alışkanlığı vardı; gerçeğin duruma uygun bir silah olup olmadığını saptamaya çalışıyordu sanki. Gözleri açıldı, içini çekti; kişisel sorunlarının dışında hiçbir şeyle ilgilenmediğini gösteren, dalgın bir iç çekiş.

"Gracie."

Eski püskü paltosunun kenarından kar damlıyordu. Yanağındaki saç tutamı çözülmüş, burnunun yanından sarkıyordu. Tepeden tırnağa ıslak, pisti.

"O ıslak giysileri bir an önce çıkarsan iyi edersin. Şurada bir sabahlık olacak. Sana kahve getireyim."

Döndüğüm zaman, dizlerini çenesine kadar çekmiş, çırılçıplak, elektrikli sobanın karşısında oturduğunu gördüm. Cildi soğuktan domur domur olmuştu. Biri ona bir kadeh uzattı, "Önce biraz konyak," dedi şefkatle; bir anda tam bir doktor kesilmişti. Kız kadehi hiç konuşmadan aldı, içkiyi bir yudumda içti, sonra döndü; gözleri biraz daha irileşmiş, alnı ansızın kızarmıştı. Bir an konuşacak gibi oldu, sonra aklından geçen bir şey alnına bir kaygı çizgisi çekti. Küçük, duygusuz sarsıntılarla öksürmeye başladı; hemen hemen hiç ses çıkarmıyordu, bir hayvan gibi. Biri çekmeceden aldığı mendili ona uzattı, kızın o kusursuz dinginliğini hiç yitirmeyen, yana dönük başını biraz şaşkınlık, biraz da tiksintiyle seyretti.

"Evet, hiç kuşku yok. Sen veremlisin."

Kız gözlerindeki anlamsız, kara halkaları dikip öylece bakma oyununu sürdürdü; kör bir kedi gibi. Sonra bakışlarını kaçırdı; uyuşuk, sabırlı.

"Ayrıca kirlisin de, Gracie. Yıkanmalısın."

Ayakları kirliydi, tırnakları ve kulakları da. Banyo lifiyle güzelce kazınıp ovulmaya, keselenmeye, kurulanmaya, ısıtılmaya ve orasına burasına mis gibi kolonya püskür-

tülmesine uslu uslu izin verdi. Hiç aldırmıyor, birinin çok heyecan verici bulduğu bu alışılmadık kaçamağa yalnızca göz yumuyordu. Daha sonra, papağanlı sabahlığımı giydi, kahvesini yudumladı; kalkık serçeparmağını fincanın üstünden bana doğru uzatmıştı. O tenekemsi sesiyle bana kendisiyle ilgili birkaç bilgi verdi. On sekiz yaşındaydı, ailesiyle birlikte yaşıyordu. İşsizdi. Gary Cooper'a ilgi duyuyordu. Ama bütün bunlar özenle işlenmiş bir tür sakınganlıktı. Biri ona bir sabahlıkla bir fincan kahve vererek, bildiği birkaç toplumsal numarayı sergilemesini sağlamıştı yalnızca. Kızın umurunda bile değildi, yalnızca kibar davranıyordu, hepsi bu. Sunulan hizmete karşılık ödemeyi o küçük, kalkık parmağıyla ve kahvenin sağladığı, belli belirsiz bir canlanmayla yapıyordu. Biri onun her an kentli bir hanımefendiye dönüşüvermesinden, Anerley ve Penge'li bayanlarda rastladığı, canını fena halde sıkan o Nelson üslûbunu takınmasından korktu. (Tanrı bizi devekuşu tüyünden korusun.)

"Bana aileni anlatsana," dedi, gelişigüzel bir sesle. "Nerede otururlar, neler yaparlar, falan."

Bu konu kızın ilgisini çekmişti. Yüzü neredeyse uyandı, devinimleri canlandı, içgüdüselleşti. Değişimi tam anlamıyla algılayamayan tek yeri, gözleriydi: Kısılan, genişleyen kara halkalar. Ona bakmak gerçekten de bir fotoğraf makinesinin objektif kapağına bakmak kadar anlamsızdı.

Ailesinin Croydon'daki bir villada yaşadığını söyledi. Baba havagazı şirketinde çalışıyordu. Şakacı, neşeli biriydi. Dört erkek kardeşi vardı, hepsi de çalışıyordu. Onlar da neşeli çocuklardı. İki kız kardeşi telefon santralında çalışıyordu. Gerçekten çok neşeliydiler. Annesinin aklı bir tuhaftı; Gracie ailenin en küçük çocuğuydu. Anne gerçekten ilginç bir kadındı; ya o söylediği şeyler? Gülmek mi? Oturma odasında toplandıkları zamanlar, anneye gülmekten çatlayacak hale gelirlerdi. Ne söylediğini bilmezdi yani. Her şeyin üstünde de, aşırı duygusal bir kadındı. Ağzından çıkanlar aileyi gülmekten yerlere yatırırdı, özellik-

le biraz çakırkeyifken. Ne gülmesi? Anırırlardı. Biri onları bir kitaba yazsaydı, hârika bir şey olurdu.

Biri onu bu bol kahkahalı ailenin ortasında düşlemeye çalıştı (sesi deliliğin sınırlarında gezinen bu sahipsiz hayvanı) ama başaramadı. Onda Elizabeth dönemine özgü, avaz avaz haykıran iskambil destesine uymasını sağlayacak hiçbir şey yoktu: Köstekli saati ve kil piposuyla Baba, Wincarnis şişesiyle Anne. Erkek ve kız kardeşlerle dolup taşan oturma odası, annenin beyin hücrelerinde sel gibi akan şarap.

Sonunda, babasının içtiği zamanlar kötü biri olduğunu söyledi. Albert'le çekişip dururdu. Gracie'ye ve en büyükleri olan Edith'e sarkıntılık ederdi. Ama bir tek cumartesi geceleri, yani kendinde olmadığı zamanlar; en büyük oğlan Ted de tıpkı onun gibiydi. Bunun yanlış bir şey olduğunu biliyorlardı, ama insan öz babasına ne yapabilirdi ki? Birkaç kez öksürdü.

"Onlarla aynı evde mi kalıyorsun?"

"Orada olduğum zamanlar," dedi, sabırla. "Eve dönmezsem hiç dert etmezler. Benden kurtulduklarına sevinirler. Bir boğaz eksilmiş olur, anlıyor musun?" Anlamıştım.

Kahvesini bitirdi, fincanı bıraktı. Sonra kitaplığa doğru yürüdü, başlıkları inceledi. Burnunu çekti, bana döndü: "Burda ne çok kitabın var böyle." Ama eliyle öyle garip, ona hiç de yakışmayan öyle bir hareket yaptı ki, gülmekten kendimi alamadım. Beni baştan çıkartmaya çalışıyordu; en önemlisi de, bunu bildik yöntemlerle değil de filmlerin o abartılı, ihtiraslı üslûbuyla yapmasıydı. Çok şaşırtıcıydı. Bu duruşu takınıp da, bir elini dayadığı kalçasını dışarı çıkartıp o ince, hatta kırılgan bacaklarını Venüs gibi (bir diz ötekinin önünde) hafifçe kırınca, bir sinema papağanına, tehlikeli bir kadına dönüşmüştü. Küçük yüzü düşsel bir kameranın karşısında zorlama, düşsel bir anlama bürünmüştü. Ona ihanet eden tek şey, gözlerindeki o korkunç körlüktü. Biri utanmıştı; ünlü komedyenin izleyici-

lerde en küçük bir gülümseme bile uyandıramadığı bir tiyatrodaydı sanki.

"Bırak bunları, Grace," dedi huzursuzca. "Boşver. Sen bir oyuncu değilsin."

Kız ansızın sindi, azarlanmış bir köpek gibi sesini kıstı. Bütün havası yerle bir olmuştu. Sabahlığı sırtından sıyırdı, bir sigara yaktı, gelip dizimin dibine oturdu; ruhsuz, ciddi bir tavırla beni öpmeye başladı, arada bir durup o küçük, kuru ağzından sigara dumanları savuruyordu. Gözleri o kadar anlamsızdı ki, sanki kataraktla kaplanmıştı. Öpücükleri tatsızdı; saman gibi. Sonunda, "Benden hoşlandın mı?" diye sordu, şaşırtıcı bir coşkuyla (bir an için yine o ünlü film yıldızı tarafından ele geçirilen yüzü). "Benden gerçekten hoşlandın mı, Bayım?"

O andan sonra, dünyayı ikiye bölen bir kılıcın âni parıltısı. Geçmişten göz kamaştırıcı bir kopuş; sinirlerin, hücrelerin ve duygu damarlarının kesilişi. Geçmiş kesilip atılmıştı, gelecekse Gracie olmuştu. Birini yutan, onu yepyeni keşiflerin büyüsüyle aptallaştıran, daha önce hiç tadılmamış bir sevda. Gracie kaldı ve günler birbirine karıştı: Onunla el ele yürüdüğüm dünya nasıl da ıssız, onun o yapmacık tavırları, önemsiz sözcükleri, aldığı azıcık soluk nasıl da zaptediciydi.

İlk kıvılcımlar tadılıp algılandıktan sonra, Grace bir tür evcil hayvan gibi daha da olağanüstü bir hal aldı. Sözcükleri, yüce fikirleri günleri bir kuyruklu yıldız gibi aydınlatıyordu. Hastalanınca içine çekildiği o acınası kıpırtısızlık, onun asla tüketilemez olduğunu kavramamı sağladı. Bir başka insan; ne müthiş bir serüven!

Tarquin'i aradım: "Sevgili dostum, salı günü alt kata gelip Gracie ile tanışmalısın. Onun şerefine küçük bir parti veriyorum. Mutlaka gelmelisin. Çok iyi dost olacağınızdan eminim. Kan tükürüyor."

Hepsi geldi. O kaba saba, erkeksi yürüyüşü ve deli saçması boyunbağıyla Perez denen goril; en gurur okşayıcı yanını, yani yüzünün yandan görünüşünü kışkırtırcasına

sergileyen Lobo; Clare, Tarquin, hafif müzik ve caz plaklarından oluşan destesiyle Chamberlain. Odaya huzursuzca, daha doğrusu birer cadı gibi dağıldılar; bense durumun tadını doyasıya çıkartarak onlara içki sunuyor, numaralarını sergilemesi için Grace'i yüreklendiriyordum. Acımasız bir tabloydu, ama kız bunu ayrımsayamayacak kadar anlayışsızdı. Başarılı ev sahibini öyle bir heves ve beceriksizlikle oynuyordu ki, bu kadar taş kalpli olmasaydı, biri gözyaşlarına boğulabilirdi. Böyle bir kelebek seçkisini bir araya toplayabilme yeteneğimden dolayı kendimi kutladım. Kadehlerinin üzerinden onlarla göz göze geldikçe, içten içe kıkırdıyordum. İç içe dönen komedi çarkları. Bu, yazarlar kulübüne üye olanların oluşturduğu bir topluluktu, ünlü biriyle tanışmak için çağrılmış, ama karşılarında yalnızca bir eleştirmen bulmuşlardı. Grace serçeparmağını çay fincanlarının üstünden havaya dikerek, Anerley'li bir müdirenin el değmemiş iffetiyle konuşarak konuklarını ağırladı. (Tanrı bizi devekuşu tüylerinden korusun!) Ah, konukların beni suçlayan gözleri!

Zavallı Grace'in utandırıcı bir baş belası olduğu apaçık ortadaydı. Gramofon çalmaya başlayınca biraz rahatladılar, Chamberlain gerçek bir salon erkeğinin kibarlığıyla evsahibesini dansa kaldırdı. Gracie'den şu kadarcık olsun etkilenmemişti, bunun nedeniyse buradaki en doğal kişi olmasıydı galiba. Ama Perez ile Lobo bir köşede fısıldaştıktan sonra, başka bir yerde çok önemli bir randevuları olduğuna karar verdiler. Lobo, sıkıcı bir oda hizmetçisini başından savan, Kastilyalı bir soylunun soğukluğuyla iyi geceler diledi. Gerçekten iyi eğitilmiş birinin davranışları gibisi yoktur.

Chamberlain kızla dans etti, kız bundan hoşlanmışa benziyordu. İçlerinde bir tek bu adam Grace'in alışık olduğu, sessiz bir dille konuşuyordu, buysa onu daha ilk anda etkilemişti. İşin doğrusu, ikisi birlikte öyle iyi dans ediyor, öyle içli dışlı bir sesle sohbet ediyorlardı ki, Tarquin

oturduğu yerde kıpırdanmaya, kadehiyle beceriksizce oynamaya başladı.

Bu otelde kalmayan Chamberlain peşimden banyoya geldi, gözleri heyecandan pırıl pırıl, konuşup durdu.

"Gracie'yi nasıl buldun?"

"Çok eğlenceli. Ama senin kadar değil."

"Ne demek istiyorsun?"

Burnunu kırıştırarak, yüzüme karşı güldü. Açık sözlü davranıp davranmamayı tartıyordu. Her zamanki gibi şansını denedi.

"Senin şu parti. Kendi kendini tatmin etmen için zekice tasarlanmış bir şey. Hırsını hep başkalarından çıkartmak zorundasın, öyle değil mi? Yaşam, kendi kusurların yüzünden aldığın uzun bir öc."

"Son günlerde Rus yazarları okumuşsun," dedim. Başka bir şey eklemedim. Fazlasıyla can sıkıcıydı. Eğildim, onu alıp yeniden sirke götürdüm. Bu arada Tarquin tepeleme suyla dolmuştu ve gitmeye hazırdı. Clare uzaktan kumanda ediliyormuşçasına dans ediyordu; Gracie ile ikisinin katıldığı, toplumsal bir ayin. Hemen hemen hiç konuşmamalarına karşın aralarında gıpta ettiğim bir özen, bir rahatlık vardı. Bir dokunuş.

"Evet Grace, ben gidiyorum," dedi Chamberlain, şakacı bir sesle. Sonra el sıkıştılar. Yanımdan geçerken kulağıma tek bir sözcük fısıldadı: "Duygusal." Sözcüğün içime oturduğunu itiraf ederim.

O akşam hırsımı Grace'den çıkardım, böylece Chamberlain'in küçük gözleminin içimde uyandırdığı öfkeyi yatıştırdım. Bir-iki gün boyunca kızla ilgili her şey bana iğrenç, *iğrenç* göründü.

Ama sonra, bütün bunların, bir aydının yazdığı nesneye bilginin sağladığı üstünlükle tepeden bakması olduğunu anladım; Huxley gibi. Bu, kendinden başka herkese oynanabilecek bir oyun. Duygusal açıdan kısır olanın küçümseyen, aydın tavrı. Çünkü Grace'e minnettarım; onlara ne kadar acı yüklersem yükleyeyim, mürekkepli söz-

cüklerin asla dışa vuramayacağı kadar minnettar. Peki, ya izleyici topluluğunun düşüncesi? Herhangi birinin böylesi güçlü duygulara kapıldığımı *anlayabileceğini* düşünmek, bu duyguları bir anda buza kesti. Onları duygusal zayıflığıma karşı kızgınlığa dönüştürdü. Oradan da bu düşkünlüğün nesnesine, yani Grace'e karşı hiddete. Geriye bakınca, parti kendini yeterince açıklıyor. Sıkıcı şakaları, yapay kibarlığıyla bu küçük, basit çocuğa karşı herhangi bir duygu beslemem olası mıydı? Öyleyse, o katıksız, yüce duyguların doruğundan tepetakla yuvarlandığım için kendimi de onu da suçlamalıyım, hem de hemen. Küflendirici zekâyı nasıl da yüceltiyoruz! Öte yandan, duygular coşkuyla yorumlandığı sürece ilgi alanıma girmiyor: Özellikle, duyguyla ilgili *birşeyler yazarken. Kötü duygunun* üretebildiği tek şey, boğazlanan domuzun o korkunç ciyaklamasıdır yalnızca: *De Profundis* buna en parlak örnek. El yapımı kâğıdın üzerine ona benzer bir irin akıtmadığım için Tanrıya şükredelim. Grace'in anısına yazacağım mersiyeden vazgeçiyorum, anlamayacağı için değil, onu yazmayı göze alamayacağım için.

Hesaplı kitaplı bilgeliğin dış kabuğu! Bana kalırsa Grace'i bu kadar çok sevmemin nedeni, onunla birlikteyken kendimden kaçabilmemdi. Paylaştığımız deneyim, yaşadığım kafesin kapılarını ardına kadar açmıştı. Ondan nefret etmeme yetecek kadar iyi bir dinleyici değildi. İşin doğrusu, az önce güzel güzel 'aşk' yazmama karşın, doğru sözcük bu değil. Çünkü benim gibi birinin, o bildik anlamıyla aşka gereksinimi yoktur. Gerçek durumu dile getirmek için başka bir sözcük kullanmalı. Ama durumu açımlayan anahtar sözcük olmaksızın bunu nasıl yapacağımı bilemiyorum. En iyisi burada bir boşluk bırakıp yazmayı sürdürmek.

Gracie'nin bu kaynağı neden ve nasıl beslediğini yazmak çok uzun sürebilir. Bönlüğü! Kavrayıştan yoksun kibarlığı! Her şeyin üstünde de, aptallığı! Evet, aptallığı kendimi güvende hissetmemi sağlıyordu. Kendimi ona bütün

bütüne vermem olasıydı. Duyduğum istek korku ya da güvensizlikle lekelenmemişti, tıpkı onun isteğinin de zekâyla lekelenmemiş olması gibi. Bazen, yatağın üzerinde onunla karşılıklı oturmuş, aptalca çocuk oyunları oynarken, birdenbire gözlerimin önünde üst sınıfa mensup kadınlardan, yalnızca yetersizliklerimi su yüzüne çıkartan kadınlardan birine dönüşüverse neler olurdu diye düşünmeye başlardım. Çok garip bir duyguydu. Her şeye karşın, kendi kendimi güzelce kandırmıştım; Grace'in bir anda dişi bir Yahuda'ya dönüşme olasılığı korkutucuydu. Gözünüzün önüne getirsenize: *Kutsal* ve bayağı aşkın ne olduğunu bildiğinden emin bir Croydon Juliet, divanımdan doğruluyor ve beni kırbaçlamaya başlıyor! Rezil bir ilişkinin kırbaç şaklamaları! (Yo. Hayır! Tanrı bizi tavus kuşu tüyünden korusun.)

Öyleyse, aşkımızın sırrının Grace'in uçsuz bucaksız budalalığıyla benim dev boyutlu bencilliğim ve kendimden duyduğum dehşet olduğunu itiraf mı etmeli? Evet, ilişkimizin üzerinde döndüğü menteşeler işte bunlardı. Gördüğünüz gibi, ona tapındığımı *söyleyemem*. Hayır. Aşkım kendini dolambaçlı, belirsiz bir yolla dışa vuruyordu. Dilim, salt kendime değil hayranlığımın nesnesine de acı çektiren bir kırbaç olup çıkmıştı. Alay edilen, tek heceli sözcüklerle kırbaçlanan, 'orospu', 'pis fahişe' ya da 'kancık' diye seslenilen kişi başka bir kadın olsaydı, bu sözcükleri olduğu gibi kabullenme akıllılığını gösterirdi. Bunları kullanmakla aslında o acınası teslimiyetimi dışa vurmaya çalıştığım kimin aklına gelirdi ki? Bir tek Gracie'nin elbette; divanın köşesine ilişmiş, rengârenk sabahlığımın içinde son derece saygın bir hanımefendi gibi, sağır ve kör, çay fincanını tutarken serçeparmağını havaya diken Gracie! Apaçık bir nefreti kim aşk olarak yorumlardı? Grace'den, küçük sinema prensesimden başka hiç kimse.

Chamberlain bizi ziyarete gelince, toplumsal ilişkilerimizi ikiye bölen keskin bıçağın acımasızlığı karşısında afalladı. Grace'in duygusuzluğunun derinliğini fark ede-

medi. O yalnızca kasıtlı kabalık olarak değerlendirdiği tavrını görüyordu. Zehirli dilimin, 'sevgilim' ya da 'canım' türünden, alışıldık sevgi sözcüklerinden birini bile söylemeye kalkıştığı an, düğümleneceğini bilemezdi. Hayır. Ben neysem oyum. Yaşlı günahkâr, zinacı diyebilirsiniz. Yapıştırıcı kil. Cüce, ya da süngertaşı. Tournear'ın 'kuru lüks düşkünü' deyimini de yeğleyebilirsiniz, ama asla o kanıksanmış, gramofon plağı âşıklarından biri değil. Öte yandan, bu alışılmadık renklerin bile, romantik madalyonun arka yüzüne bakınca yalnızca ahlakı küçümseyen birini gördüklerini ileri süren tanışlarım tarafından benden esirgendiğinin farkındayım. "Sevgili Gregory," demişti biri, "ne kadar da *alaycı birisiniz.*" Artık ne demek istediyse.

Bir bakıma buna acıma demek belki daha doğru olur, çünkü Grace o uyuşmuş, donuk ruhunun derinliklerinde duygusal bir aşk serüveninin özlemini çekiyordu. Şiddetle. Bazen, onu o derin dalgınlığından uyandırdığımda, dalgınlığının tek nedeninin Gary Cooper olduğunu keşfederdim. *Pekâlâ.* Ona başka bir seçenek sunmak artık şart olmuştu.

Konuyu irdeleyince bir yaşam iksiri olma şansını ortadan kalktı, bu da işe yaradı. Haftada üç kez sinemaya gitmek, ilişkimizi zehirleyebilecek o romantik gevezeliklerin çoğunu buduyordu; geri kalanı da Clare'in sıkça yaptığı ziyaretlerde eriyip gidiyordu. Clare bu aşk serüveninin gerçekçi yanıydı.

Cumartesi geceleri ikisi birlikte Pally de Dance'a, dans etmeye gidiyorlardı. Grace: Yardımseverliğimin ürünü olan yeni, pespaye giysinin içinde ışıl ışıl, ucuz ve bayağı bir bibloya benzeyen, bol boyalı, ardında onu görünmeyen bir uşak gibi bir metre geriden izleyen, ağır bir parfüm kokusu bırakan Grace. Işın yaydığı bile söylenebilirdi, bu parlaklık bolca perdahlanmış bir ölüm maskesinin parlaklığı olmasaydı elbette.

Yanımdayken hâlâ biraz huzursuzdu, ama kapıdan çıkar çıkmaz canının istediği duygusal renge bürünüveriyordu. Gündelik kozanın içinden çıkan prenses Grace; uzun

boylu, esmer bir dans arkadaşının ve kendi kapısının anahtarının sahibi. Onu kıskanmam aptallık olurdu. Yine de canımı acıtıyordu. Onu kıskanıyordum. Duygularımı gösterme biçimimin olanca zavallılığıyla, karşı çıkacağını, rolü geri çevirip evde kalacağını umarak gitmesi için onu zorluyor, yüreklendiriyordum. En küçük bir gönülsüzlük gösterse, "Mutlaka gitmelisin," diyordum. "Clare üzülür. Çok güzel dans ettiğini söylüyor." Bütün umudum gülmesi, ellerini omuzlarıma dayaması ve evde kalmasıydı. Ama bundan daha söz dinleyen, daha uysal bir şirret bulamazdınız. Tam bir boyun eğişle çıkıp gidiyordu. Ona, örneğin, "Bu gece gitme. Yalnız kalmak istemiyorum," diyecek yürekliliğim olsaydı, aynı uysallıkla sözümü dinler, evde kalırdı, ama ne kadar çabaladıysam da bu cümleyi bir türlü söyleyemedim. Zavallı Gracie. Dişi büyücü. Başka biri olsaydı, söylediğim bütün o karmaşık, belirsiz şeylerden duygularımı çözmeye çalışırdı, oysa Gracie metnin yazınsal çevirisini olduğu gibi kabullenip rolünü buna göre oynuyordu. Bu durumda kendimden başka hiç kimseyi suçlayamazdım.

Çözüm yolları var, elbette. Ama onları bir kez olsun deneyemeyecek kadar utangaç biriyim. Dans etmeyi öğrenebilirdim, örneğin. İşin doğrusu, dans adımlarını gösteren, küçük bir elkitabı almış, aynanın karşısında ciddi ciddi birkaç figür denemiştim. Balo salonunda Clare'in yerini almam olası mı acaba? Boşuna! Bu girişimin ne kadar abes olduğunu hemen fark ediyorum. Yanlış düşünceler. Onun istediği şey bir dans arkadaşı değil ki, duygusal bir yandaş. Ne kadar çevik bir dansçı olursam olayım, Clare'i asla bertaraf edemem. Eşitsizliği bir düşünün. Clare uzun boylu, küstah, kedi gözlü, kara bukleli. Tek sözcükle, bir jigolo. Şık ceketinin vatkayla beslenmiş omuzları profesyonel bir ağır sıkletin omuzları kadar geniş. Grace'den çok daha iri; koruyucu bir tavırla onun üzerine eğiliyor, şarkının sözlerini kulağına fısıldıyor. Bütün şarkıların sözlerini biliyor sanki. Devinimleri gösterişli, kendinden emin bir ayıbalı-

ğının cilalı zemindeki kayışı. Bu resmi aynadaki yansımla karşılaştırınca, bütün bunların ne kadar aptalca olduğunu kavrıyor, bir anda tiksiniyorum. Hayır. Cumartesi geceleri erdemli bir biçimde eve oturacak, bir kitap kurdu olarak saatin on ikiyi vurmasını bekleyeceğim.

Bazen Tarquin beni görmeye geliyor; sinirleri gerilmiştir, ama kayıtsız bir tavırla bir iskemlenin ucuna ilişiyor, onlar dönünceye kadar dalgın dalgın konuşuyor. Clare'in vaktini aldığı için kızdan nefret ediyor, ama bunu uluorta sergilemeyi göze alamıyor. Sonunda kendi deyimiyle, birbirlerine âşık olmalarından korkuyor. "Yoksa tehlikeyi görecek kadar âşık değil misin ona?" diye soruyor, gergin bir sesle. İrdelemeyi hiç mi hiç istemediğim bir olgunun böyle açıkça ortaya konması karşısında, midem kasılıveriyor. "Aşk mı?" diyorum, yeni edindiğim Brixton özgüveniyle. "Aşk ha, Tarquin?" Elimden geldiğince katıksız bir denetimle konuşuyorum. "Ah bu, bu sözcükle ne kastettiğine bağlı." Bir anda Nelson'ın tarzını benimsiyor ve önlüğümü geminin direğine bağlıyorum. "Aşk nedir?" Bunu kendime değil, Tarquin'e soruyorum. Kendimi sorudan kesinkes soyutluyorum. Sözcüğün bulunması gereken yerde bir boşluk bırakarak cahilliğimi çoktan kanıtlamadım mı? Yine de şu anda kötücüllüm; ne yapalım, o kaşındı. Onu biraz kıvrandıralım mı? "Clare'e âşık mısın?" diyorum, kin dolu bir sesle. "Aşk," diyor, sonra titremeye başlıyor. "*Aşk!*" Sözcük, içinde duran, dokunur dokunmaz çalışmaya başlayan bir motor sanki. Dizleri pantolonunun kıvrımlarının içinde eriyor, çözülüyor. "Sevgili dostum, ne demek istiyorsun?"

Bu, Clare'in Grace ile birlikte Pally'e yedinci gidişi. Kırmızı bordo şarabı bizi hemen hemen sarhoş etti. Tarquin neredeyse çıldırmış gibi, bense onun içindekileri olduğu gibi ortaya dökecek, doğru sözcükleri bulmaya çalışıyorum. Tarquin'in yıkılışını görmek, Grace'in yokluğuna duyduğum öfkeyi yatıştıracak. Ama yıkılmıyor. Bir çift yaşlanmış kadın öğretmen gibi karşılıklı oturmuş 'yaşamı'

tartışıyoruz. Tarquin'in açıkladığı sırlar öyle orantısız ki, biri az çok utanıyor. Tarquin beş yaşındayken küçük kız kardeşinin, beş kız arkadaşının önünde onun pantolonunu indiriverdiğini anlatıyor. İşte, diye ekliyor, ruhsal durumumun böylesine allak bullak olmasının nedeni. Hayal meyal anımsadığı şeylerden biri de, Powys kardeşlerden biriyle yaptığı yazınsal gezinti. "Yaşamımı kirleten utancı anlayabiliyor musun?" diye soruyor öfkeyle. Bana güncesini, daha doğrusu içini gözler önüne seren önemli bölümleri okumak için ısrar ediyor. Kötü, sıkıcı bir anlatım, daha da kötü bir duygusallık. Gelecek kuşakları hevesle bekleyen, birkaç süslü fantezi, birkaç gösterişli bölüm. Tarquin bütün ölümsüzlük umutlarını bu kalın deftere yığınış: Bu duygulu, karamsar karalamalara!

"Günce tutuyor musun?" diye soruyor. Küçümseyen bir tavırla yanıtlıyorum: "Hayır."

Bütün bunlardan, bu ruhsal iç dökmelerden azıcık tiksiniyorum; öyle saçma ki. "Akıl sağlığımızı korumalıyız, öyle değil mi?" diyor coşkuyla. "Yaşamımızı bir düzene sokmalıyız. Ruhumun en derin noktasına ulaşmak için var gücümle çabalıyorum. Evet, ne diyorsun?"

Öfke; Tarquin'in bu tek yönlü iç gözlem ve ruhsal çözümleme yolunda tramvayla yaptığı gezintileri düşününce içimi dolduran taze, kaskatı öfke. "Yanlış bir şey değil ki," diyor, Clare'e duyduğu aşka değinerek. "Fiziksel bir bağlılık değil. Prostatıma baktırttım. Oldukça normal. Aramızda tam anlamıyla duygusal bir ilişki olmasını istiyorum, hepsi bu. Gregory, eski dostum, yalnızlığın, temassızlığın ne olduğunu sen iyi bilirsin, öyle değil mi? Günbegün tek başına, öylece oturmanın."

Şarap bitti. Bir doktorun o mesafeli kibarlığıyla başımı sallıyor, mutfağa gidip biraz acı bira buluyorum. Tarquin ateşin karşısında deri değiştiriyor.

"Okula başladığım günden beri aşka gereksinim duydum. Ülküsel aşka, yani. Ahlaksız biri değilim. Kanun istese bile dokunamaz bana. Bedensel olarak öyle iffetliyim

ki, bir... bir şey kadar; en iffetli şey nedir? Bildiğin en iffetli şeyi söylesene. Tamam, çok doğru. Kahrolası bir harem ağası kadar iffetli... Ha... Ha..."

Gözyaşlarıyla kahkaha karışımı, küçük bir nöbet. Bira Tarquin'in bağırsaklarında giderek azalan bir dizi yankı oluşturuyor; bir tür kusma. Tarquin ateşe tükürüyor.

"Duygularımı arkadaşlarıma, öğretmenlerime falan yöneltiyordum –artık kim olursa. Onlara şiirler yazardım. Anlıyor musun? Daha sonra... Ah, bilemiyorum, bunları sana neden anlatıyorum ki? Pişmanım. Bir daha buraya gelmeye utanacağım. Neden çenemi kısıp oturamıyorum? Neden? Bende yanlış olan bir şey mi var? Ne dersin? Ama bu Tanrının belası savaş bütün irademi yerle bir etti. Askerdeyken mutluydum. Kulağa komik geliyor, değil mi? Ama mutluydum işte; bir daha hiç o kadar mutlu olamadım. Sinirlerim altüst olmuştu elbette, ama o sorumsuzluk yok mu; kesilmeyi bekleyen sığırlar gibi. Düşünemiyordum, anlıyor musun? Tanrım, o gürültünün içinde oturmak, çamur çiğnemek ve titremek; hiçbir şey *düşünemeden*. Bir daha aynı şeyi asla yaşayamayacağım. Aynı şeyi şimdi müzikle deniyorum, ama yararsız. Bir tek Wagner bazen bende aynı duyguyu yaratıyor, ama o bile yetersiz."

Ah! Tarquin'e biraz ara vermeli. O sefil güncesine kendi portresini çizmiş. Bilinçsiz şakacılığın, kışkırtılmış acıma duygularının görkemli anıtı!

Ona, Grace'in beni aldattığını değil de, Clare'in onu aldattığını söylediğim gece, jigoloyu yerden yere vurmaya başladı; anlamsızca. "Dünya ikimizi de alacak kadar geniş değil," diye kabullendi, sonra da kusmaya başladı. Banyoda dizlerinin üzerine çöktü, sabahlığımın eteklerine sımsıkı yapışıp şöyle dedi: "Bana yardım et, Gregory, Tanrı aşkına yardım et bana."

Yatağa yatmasına yardım ettim....

Gregory'nin güncesinden alınan bölüm burada sona eriyor.

Defterin duyarlı alt-beninden bir parça bu: Kendi bencilliğine düğümlenmiş, eli ayağı yazmanın yeşil danteli ne dolanmış olan Gregory'nin gizli, ürkek plazması. Çevirmen rolü oynamıyorum. Bu, sürekli soran egodan, tek işlevi uzamdan çiviyazısıyla yazılmış bir emir alıp onu yorumlamak, cümlelere dökmek ve elemek olan öteki benden çok şey beklemek olur. Belki küçük, küstah bir önsöz ekleyebilir, birkaç değişiklik yapabilirim.

Burada, Regina Oteldeki bireysel ve ortaklaşa cenazemizi, karda yan yana uzanan tabutlarımızı benimle hiç ilgisi olmayan bir zamandizin içinde (çünkü tutsak yaşayanlar için zaman ceza olarak ortadan kaldırılmıştı) anacaksam, geriye, Lobo'nun bir resmine gitmek zorundayım: Haritasının üzerine eğilmiş, parmakları kıpır kıpır; bir iskemlede oturan Gregory ise onu seyrediyor. Hep Gregory; burada varolmayan Gregory; canlı masalın Ölüm Gregory'si. Haritaya gelince, o bu yokoluşun son simgesi. Geceleri duvarda onu görebiliyorum. Ölümlerimizin karşısına dikilen, onları tüketen bütün ilkeleri, güdüleri, sınırları içeriyor. Benim için güneydeki eyaletleri gösteren bir kıyamet haritası çiz! O uzun yürüyüşler sırasında iliksiz köklere bata çıka yıpranan ayaklarım: Lordship Lane tüneli. Bitmek bilmez pencerelerin önünden geçen ince kağnıların dumanı, patırtısı. Müzenin yağmur damlalarınca kırbaçlanan saati: Ölüyor, bir kulenin önyüzündeki soluk bir yüz gibi; bana zamanın ölümünü anımsatıyor...

Gregory karanlıkta konuşunca kendimi bir kez daha güneş sisteminde değil de, cehennemdeki o çılgın sistemde gezinirken buluyorum. Green Lanes'den Champion Tepesine uzanan, mide bulandırıcı ağaç dizisinin birbirine yapışık yaprakları; yolcuların geceleri çantalarıyla, bavullarıyla gittikleri yer. Rüzgâr kapalı gözkapaklarına doğru eserken, kör adamların kemanların eşliğinde dans ettikleri Catford; elleri korkunç, sabunlu birer pençe! Beni çocuk-

luğumun körlerinden kurtar! Köprünün üzerinde dur, bırak motorlar hızla üzerine gelsin. Bacaklarının arasına dalan ağır, çelik mızraklar ve yukarıda, kemerlerin arasında dumandan kolyeler. Akşam inerken bütün trafik ışıkları yeşile ayarlanıyor, akşamın uzun ışınları konutların üzerinde donuyor. Lochia. Evler gizli, soğuk. Hiç ses yok; ne ürpertiler, ne derin acılar, ne de panjurların gerisinden sızan iniltiler. Kırık menteşelerin ucunda sallanan kapı tokmakları; ev sahibinin gelip onları kaldırmasını bekliyor. Mutfaklarda, buharı tüten çamaşır askılarıyla çevrilmiş ocaklar birden alevleniyor. Duvarın bir köşesinde metinler. Tomurcukları âni, yumuşak bir patlamayla patlayan şömineler. Hindistan damgalı mektuplar, Halma, Ludo, Baedeker, Old Moore, damlayan, süren, gökyüzünden inen yeşil bir yağmurun aydınlattığı limonluk, sabah için kefen bezi diken, kaba saba parmaklar... Bunları yazmak zor. O yerle burası, yani asla bitiremeyeceği haritasının üzerinde çalışan Lobo'yu seyrettiğim yer arasında bir bağlantı var. Harita yine de hazır. Bağlantı hatları kopmuş, ya da paramparça olmuş. Yalnızca zamansız düşgücümde yaşıyorum. İşte bu yüzden, İyonya'da pervasız bir daktiloyla sizin için biçimlendirmeye çalıştığım bu dünyanın yeri, yalnızca boşluğun yeri. Onu salt *haritanın* üzerinde güvenle saptayabilirim.

Çocukların sandallarla denize açıldığı, sevgililerin oynaştığı, birbirini izleyen karanlık parklarda kendinden geçtiği Peckham'den, karanlığa doğru sezdirmeden uzanan Blackheath'in kokusunu alabileceğiniz, yollar ve villalar tarafından bir cüzamlı gibi kemirilmiş olan Lee Green'in ağıllarına. Anerley'in işe yaramaz ucundan, tramvay raylarının kırık dökük mezar taşlarıyla dolu, ıssız kırlarda yitip gittiği noktadan, kara saplanmış beyaz kütüklerin bulunduğu Elmers End'e, oradan gökyüzüne doğru fırlayan, usul usul damlayan, lambalarla delinmiş Crystal Saraya. Lawrence bu dünyayı tanırdı. Başını ansızın kaldırıp geceye bak. Ah, dev boyutlu erkeklik organı; dünyayı döl-

din, el değmemişlikleri sağa sola dönüp durdukları karyolalarının demir rayları kadar sert olan bu narin kızların tutsağısın!

Otel hayaletlerle dolup taşıyor. Edward döneminden beri bu heykellerin, halıların, dayanıklı bitkilerin tozunu alan olmadı. Şu anda o Galli adamı düşünüyorum. Bu koridorlarda, elinde yer bezi, görünmeyen darbelerin altındaymış gibi iki büklüm gezinen Morgan'ı. Ya da geceleri, demir kazanların uğultusu altında, eski püskü bir koltukta oturup viskisini yuvarlayan, kanlı bir öyküyü aksıra tıksıra anlatan. Morgan bir gece sarhoş bir durumda, bir Yunan tanrıçasının heykeline sarılmış bir halde bulundu; heykelin mutlak kıpırtısızlığı onu fena halde heyecanlandırmıştı. Bir keresinde de, bel soğukluğuna yakalandığında sondanın ona tam olarak ne yaptığını göstermek için, gayet ciddi bir yüzle erkeklik organını harekete geçirirken. Galler'in o güzelim çarpıklıkları, barbarlıkları, acılarla gerilmiş vadileri, dini. Morgan'ın dünyasının kıyısına durmaksızın saldıran Atlantik, beyaz dalgalar. Onun mirası gizemli bir barbarlık, yüzündeki çukurları bir anda kaplayan, dindar bir öfke. Beni büyülüyor, çünkü ergenliğimin zorla uzatılmasına karşı verdiğim kaba saba savaşıma karşılık Morgan büyük, yuvarlak, canlı renklere boyanmış, yürekli ve sarsılmaz bir resim sunuyor. Bir deneyimi onu hiç süsleyip püslemeden, elinden geldiğince aslına yakın bir biçimde sunuyor: Kalorifer kazanının karşısında oturmuş içerken ve yün eğirirken bir yandan da söz dağarcığında ahtapotlar gibi kıvranan sözcükleri avlıyor. Bir gece aşağıya inince kazanın kapılarını açık buldum, alevler yerdeki kirli muşambayı kaplamıştı. Morgan beline kadar soyunmuş çalışıyordu, bedeninden tozlu ter damlaları yuvarlanıyordu, göğsün ve kolların dış çizgileri alevlerle süslenmişti; kalorifer kazanına kürek kürek cüruf fırlatıyordu. Göğsündeki kıllar tozdan keçeleşmişti. Beni görünce ansızın doğruldu, hoşnut bir sallanışla küreğinin sapına dayandı. (Gwen, elbette. Aylardır Gwen için vücudunu hale yola

sokmaya çalışıyordu.) Gerçeği yalnızca onun gizli kapaklı tavırlarından tahmin edebiliyordum. "Bir saat önce aşağıya indi. Buraya. Kazanın yanına." *Yüzü bir çiçek gibiydi.* "Bana geldi; elbisesinin altına hiçbir şey giymemişti. Şöyle dedi: 'Yoksa istemiyor musunuz, *Bay* Morgan?' Şaşırıp kaldım. Ne diyeceğimi bilemedim. Sonra şuraya, ateşin karşısına uzandı; yemin ederim doğru söylüyorum Bayım, tam şuracığa." Tükürüğü boğazına kaçınca boğulacak gibi oldu; sonra sırıttı. İnanılmaz. Yan dönüp kazanın kapılarını çabucak mandalladı. Yankı rolümü sürdürüp öylece oturdum, bekledim. Şimdi öfkeliydi, hiç ilgilenmediğim için bana kızmıştı. Sonra, akıl almaz bir doğallıkla sözünü sürdürdü: "Ona sulu bir meyve diyebilirsiniz. İnsanın içini boşaltıyor." Sonra, böylesine edebi bir kişilikten az çok sersemlemiş gibi, gözlerini ayaklarına dikti ve bir solukta ekledi: "Bir meyve kadar sulu, efendim, buysa günah değil."

Bu destanla Gregory'nin küçük efsanesi arasındaki o bir adımlık mesafe, en azından bana birleştirilemez görünüyor. Morgan tek bir sıçramayla ülküselliğimizin sınırlarını, sulandırılmış tutkumuzu, verimsiz estetiğimizi aşıyor. Yeşil veziri yeni bir paragrafa sürmekten başka bir şey yapamayacak kadar çaresizim. Çaresiz.

Şimdi Gregory başlıyor.

Kendini açıkça ifade edememenin dayanılmaz acısı; yoksa fazlasıyla açık sözlü olmanın mı, demeli? Oysa yeterli sözcüğe sahibim. Bir keresinde, altımda yatarken, "*Tanrım,*" demişti. "*Beni sevdiğini söylesene, neden söylemiyorsun? Gregory, bunu neden hiç söylemiyorsun? Bunu söylememen hiç iyi değil.*"

Daha önce hiç ağlamamış, aramızda uzanan yasak bölgeyi geçmeye asla kalkışmamıştı. Yarım saniye kadar, o

bayat deyimle, kalbim kırıldı. Rahatlatıcı bir içlidışlılık, sevecenlik isteyen kızı elimi uzatsam dokunabileceğim kadar yakınımda bulmanın acısı neredeyse fiziksel bir acıydı. Tam şurada, romantiklerin deyimiyle, sol göğsün altında. Birden benimle yatmanın nasıl bir duygu olduğunu merak ettim; açıkça karşılık görememek, tutkulu memelinin kaba saba incinebilirliğine tanık olamamak: Chamberlain'in paldır küldür daldığı sıcaklık: Sevecenliğin bağırsakları...

Berbat! Ben bir sürüngenim. Beni iğrenç dinginliğimle baş başa bırakın. Ruhsal donanımımı Şeytanın ta kendisi gibi savunuyorum. "*Bunu hiç söylemiyorsun, Gregory, hiç söylemiyorsun.*" Zavallı Gracie ve onun kötü oynanmış dalkavukluğu! Aradaki uzaklık asla aşılmadı. Şu anda, bu zarif *mezar yazısını* tabutunun üzerine koyarken bile gerçek bir pişmanlık duymuyorum. Ben neysem oyum.

Gregory burada bitiriyor.

Ama daha önce söylediği şey, doğru: Yazarken onun için geçerli olan deyim, şimdi hepimiz için geçerli.

Burada her şey olası, çünkü hiçbir şey gerçek değil. Hiçbir şey. Küçük, yuvarlak kafalarla dolu ilk sınıflar, Kamburı, seninle buluşmak için geceyarısı yol alan siyah araba, istek, boş bir odada, masanın başında, Gregory'nin yaşamını kanıtlayan bu günceyle geçirdiğim saatler. Kokunu odaya, bütün bu yazınsal süs eşyalarının, küflenen romanların, şiirlerin, denemelerin, karın üzerinde duran, varlığını düşlerimde bile hissedebildiğim heykellerin arasına taşıyan beyaz telefon. Taşkın bir mersiyeyle senin üzerine abanmak ve göğsünü parçalayıp senin o beyaz hapishanenden kaçan, havada dönüp durduktan sonra saydam prizmalardan oluşan kümeler halinde taşlaşmış bedene düşen apak kuşları hissetmek. Bağışla beni.

Geceleyin güneyde, büyük anayolun son bölümünde buluşuyoruz. Bir karaltı var; karanlık ağaçlardan kopacak, farların ışığında şen şakrak bir dansa başlayacak. Bileğe kadar uzanan deri botlar, tarlalardaki uzun otlara sürtünüp ıslanmış. Kazak işi yün başlık kafaya sıkıca geçirilmiş. Mavi-siyah, yumuşacık saçlar donmuş kulakmemelerinin arkasına doğru güzelce taranmış. Arabanın ışıklı panosunda sigara arayan soğuk parmaklar; belli belirsiz boyanmış dudaklar selamlaşırken soğuk; bir hayvanın sevimli, ıslak burnu gibi. Donmuş havaya sütlü bir köpük fışkırtan soluk. Geceleri içinde dolaştığım boyut işte bu; bu, bir de tarihin boyutu. Hiç de mantıklı değil. Çocuklar yüzüme bakmaktan korkuyor, çünkü bir şey öğrenebilirler.

Düş gücü kıtalar çizebilir, yaşamın usulca sönüp gitmeden, ölümsüz bir çaknur halinde mayalanmadan önce ciğerlerini son bir kasılmayla doldurduğu yerde yoğun, nemli, irinli bataklıklar da. Yosunlu kütüklerin arasında gezinen, ruhsuz şeyler, sinekkuşları ya da çığlık çığlığa uçan sürüngenler, çatlaklarda kuruyan sperm damlaları ya da inine çekilen ve kendi yalnızlık türlerini üretmek için çamura yapışan, adı olmayan benekler. Çocuklar sessizlikten sağırlaşmış bir halde otururken ve kitap rengârenk resimlerini masanın üzerine boşaltırken, tarihin ülkesi işte böyle. Kendi tohumlarına, bataklıklarına gömülmüş, kömürsü ormanlar. Taşları birbirine sürterek kıvılcım çıkartan, insanla maymun arası yaratık. Bağıran gergedan. Haritasını geceye çizen gezegenlerin gizemli yelpazesi. Kamp ateşimizin külleri yumuşayıp buruşurken, tarihin bir çakıl taşından çıkan ilk kıvılcımı. Çocukların kremaya benzeyen yüzleri! Eriyen, geri çekilen sular. Buzul çağlarının birden hızlanan yıkımı. Toprak yıkanmaya başlıyor. Gezegenler yalanarak temizleniyor. Kıtalardaki çamur kazınıyor, süpürülüyor. Ormanlar sökülüyor, kuştüyü öbekleri gibi uzaya fırlatılıyor. İlk insanların küçük sandallarla bitmek bilmez göçü; yiyecek, deri ve tarım araçlarıyla birlikte. Bronzlu, sığırlı erkekler, memeli dişilerinin yanında

Körfez Akıntısını kürekle geçmeye çalışıyorlar. Ah, şafağın kutuplardan saydam, karlı bir prizma halinde kalkışını, renklerden oluşan bir yelpaze gibi açılışını gören ilk insanın o korkunç yalnızlığı. Okyanusun mavi sularına konan, eriyen kar taneleri.. Onların gerisinde, havaya asılı, boşlukta yiten dünya: Önlerinde –ne? Suyun mevsimlere karışan, zamanı tüketen kıyısı. Onlara yol gösteren ne bir el, ne de bir zeytin dalı. Kar gövdelerindeki kılları, sarındıkları postları buz saçaklarına dönüştürüyor...

İşte, seninle buluşmaya gelirken ruh durumum buydu; başlangıçtaki yalnızlık. Tarih seninle buluşmadan önce, gün boyunca, çocuklarla çevriliyken, kendi kendimi avutmak için uydurduğum bir tür oyun. Dışarıda, boş düzlükleri yalayan ufuk çizgisinin altında oturuyorsun., zaman kösele bir şeritle bileğine bağlanmış. Arkanda, uçağın otların üzerine vuran ışığı kırmızılı, yeşilli, telaşlı yel değirmenleri gibi dönüp duruyor. Yaşamda, bir sigaranın yanan ucunu karanlığa uzatmanın dışında hiçbir amaç yok. Devinimlerim bütün gün var gücüyle karanlığa varmaya çalışıyorlar. Zamana karşı yoğun, kütlesel manevralar; öyle ki, bir yüzücünün suyun altında çekilen fotoğrafları gibiyim: Kalın, karanlık unsurları ağır ağır yararak buluşma ânına doğru kulaç atan bir yüzücü.

Yalnızca karın o yumuşak ışıltısının içindeyken canlıyım; düğmelerin çevrilişi, marş motorunun güçlükle çalkalanışı. Kayan ayak parmaklarımın altında harekete geçen makine, ortağımın ağır metalden yapılma kişiliği. Ölümcül yollarda ilerliyoruz, motor tekliyor, inliyor; kusursuzca, hızla değiştirilen vites yüzünden ısınmış. Yol Elmers End'de bir boğaz gibi açılıyor. Kaygıyla büzülüyor, tabanımı yere bastırıyorum. Bang! Kent dışındaki kırlara, dökülen mezartaşı yağmurunun ortasına. Yolun kıyısına yuvarlanan bir taş sağanağı. Sonunda tehlikeye karşı bağışığım. Işıklar yanımdan geçiyor, alev alev yanan, sarı yastıklar gibi dökülüyor, sürekli sıçrıyor, hep kısa kalıyor. Sonunda her şey bitti; hatalarımız, haksız kavgalarımız, za-

man, aldanışlar, gece, çılgınlık, isteri. Burada karanlıkta, metal bir kabuğun içindeyim, yeryüzünü bir uçtan ötekine geçiyor, ona uzanan bu sonsuz yolları hızla tüketiyorum.

Buz gibi baldırlarıyla, siyah arabanın direksiyonuna yapışmış buz saçağı parmaklarıyla canlı bir robot; her şey unutuldu. Bana onun yetersizliğinden, sınırlılığından söz etmenin yararı yok; ağzının ketumluk, dehşet, basmakalıplık ve âni suskunluk izmaritleriyle tıka basa dolu bir kül tablası olduğunu söylemek yararsız. Hepsini dinlerim. Her şeyi kocaman, soğuk bir sırıtışla kabullenirim. Yine de yararsız. Onu yedi rüzgârın ortasında, iki çarşafın arasında ıslak ve açık bir durumda bulabilirsem, iki kutbun arasında yaşayan, can çekişen her şey sizin olabilir. Ön panonun ışığını ciddi ciddi söndürüyor ve ruhumun karanlığa dalmasına, siyah arabanın üstünde, buz tutmuş havada dalgalanıp titremesine izin veriyorum; kişiliğim gece yeliyle birlikte soğuk yıldızlardan birine doğru yol alması için bedenimden adeta makasla kesilip alındı. İçimdeki her şey uzun, kolay bir boşalımla akıp gidiyor, karanlığın üzerine dökülüyor, esintilerce yalanıyor. Özgürlüğün anlamı işte bu. Param ceplerimden boşaldı, giysilerim sırtımdan kaydı, son dokuya kadar her şey soyulup alındı. Ona ulaşma savaşımında her şey dupduru. Araba bir otlak gibi uğulduyor, aksırıp tıksırıyor, o sabit, deli gözlerini diktiği kıvrımları gürültüyle dönüyor; karanlık anayollarda yarışırcasına ilerleyen ışık halısı; sabırla tüketilen uzaklık. Şimdi bir tür aşırı, ölçüsüz bir imgenin içindeyim; gerçekdışı bir duygu akvaryumunda ilerliyorum, damarlarımda incelen kanın ve yavaş, korku dolu yüreğin dışında hiçbir şeyin ayırdında değilim.

Birlikte, tüylerden yapılma karaltılar gibi düşüyoruz: Sığırların yumuşak, bembeyaz gerdanlarının, birbirine karışan, buğulu homurtuların ve geviş seslerinin arasına. Açık, kara ağızdan çıkan ses inanılmayacak kadar yüksek. Çevremiz tıpkı bir Noel kartı gibi; cana yakın sığırlarla sa-

rılıyız, yere uzanmış bedenlerimiz çıplak. Onun içine girişim yeniden doğmak gibi, dev boyutlu kent onun iki bacağının arasında uzanıyor; ya da yaklaşan serüvencinin, hacının, sömürgecinin kesinlikle farkında olan, buz tutmuş bir göl. Kar taneleri ağzıma, kulaklarıma, ıslak giysilerime dökülüyor. Kusursuz bir hesaplaşmanın pervasız yolculuğu bu. Giriş. Kız kauçuktan yapılma bir imgeye dönüşüyor, bedenin baskısı altında kar gibi erimeyen tek bir kemiği bile yok. Eriyip ısınan kar altımızda taze ot kümeleriymişçesine yayılıyor: Şimdi bütün o yalıtılmışlık kan olup kara karışıyor: Ölüm, yaşam, istek. Sığırların ortasındaki bu devinim ne kadar da ölümcül. Kocaman bir dehşet imgesinin üzerinde dönen makaraların içine hapsolmuşuz, hiçbir şey bilmiyoruz, evrenimizle, onun işleyen kısımlarıyla ilgili hiçbir şey bilmek istemiyoruz. Doyuma ulaştığı zaman, dölyatağındaki bütün inciler, buz saçakları karın üzerine dökülüyor. Erkeklik organı kaslardan, kara mizahtan oluşan bir yunus balığı gibi, güneşle buluşmak için havaya uzanıyor. İncirin tepeden tırnağa dişi, yapışkan tepesi birden yarılıyor. Kız korkunç bir sesle gülüyor. Araba sığırların arasında duruyor; en az onlar kadar zeki. Altımda artık hiçbir kişilik yok, yalnızca bütün arzuların bileşik bir türü. Giriş. Kutuplardan gelen kız kardeşimi tanımıyorum. Yüreğimin altında bir yüreğin duyarlı vuruşları; organım amansız bir supaba sıkışıp kalmış, içimden durmaksızın çekip aldığı biçimleri, duyguları resmediyor; diş macunu gibi. Sığırlar sevecen, olgun bir ilgiyle dolu; madeni bir uşak olan araba çok kibar. Kaslarının altında, bürgülerin, büzgen kasların kıskıvrak yakaladığı, eşi bulunmaz bir yıkım. Kız ağlıyor. Belkemiği erimiş, bedeninden akıp gitmiş. Kemikleri çıkartılmış, çenesi kenetlenmiş, gözleri cam gibi. Ağzımın altında kırmızı bir dölyolu vahşi bir kahkahayı seslendiriyor ve dilimi hafif hafif kemiriyor. Öyle ılık, öyle ham ki: Onu tatlandıran şey, belli belirsiz bir çürüme kokusu, azıcık da ölüm içeren, tinsel bir sonbahar. Güzelce asılmış, domuz kokulu, keskin bir etin

oyunu. Bir geyiğin eti; bebeklerin ya da küçük balıkların dişetlerinden bile daha yumuşak. Bana bir kere bu biçimde açılırsan Kutuplar yörüngelerinden kopar, gökyüzü gezegenlerden oluşan bir yelpaze halinde dökülür. Milyonlarca sözcüğe, şifreye, ölü dile sahibim. Kuğu tüylerinden oluşan bu yoğun tavanda cenneti açan bir kahkahanın dışında hiçbir şey kalmadı. Akülerle çalışan, yarım bir yaşam. Kan yiyor, gözyaşlarını içiyorum. Ayağa kalk, sırtını çalılara daya, burnunu çeke çeke ağla, ürpertiler belkemiğinde gezinirken içindeki suları dışarıya sal. Ansızın öyle güzelsin ki. Korkun beni neşelendiriyor.

Sana ve seninkilere mutlu Noeller. Bunu çıldırmış gibi üst üste yineliyorum. Sana ve seninkilere mutlu Noeller. Birden sıkılı yumruklarını kaldırıyor, deli gibi haykırarak üzerime saldırıyor. İçinde yeşil, kırmızı ışıklar büyüyen, kocaman, siyah gözler. Sığırlar halının üzerinde usulca geri çekiliyor. Kızın gözyaşları karda küçük, sıcak delikler açıyor. Mutluyum. Bundan böyle bacaklarının arasından sarkan, fazlasıyla olgunlaşmış bir muşmulayla yaşayacaksın, rahmin bir Roma incirinin ucu gibi patlak. Ama kauçuk kadar uysal ve narin kemiklerin bedenime değdiğini hissettiğim an bu vahşilik yok oluyor; giysilere bürünmüş, istekle inleyen hayvan kendini bana açıyor, gittikçe daha çok, karameladan daha yumuşak, ta ki donuk gökyüzü dökülen tüylerle, meleklerle ve ipekle doluncaya kadar; sonra karnıma yumuşacık gömülen bir kılıç. Burada tam anlamıyla perişan bir halde, kırılmış yumurtalarla dolu bir sepet gibi yatıyorum, ama mutluyum. Burada, senin içinde yatarken belki kolayca incinebilirim, ama kendimle barışığım: İçimde yükselen, sonra pisliği ve cürufu, erimiş irini ve zehri alıp geri çekilen, beni temizleyen dalgalar. Huzurluyum. Hepsi içimden akıp gidiyor, bütün yaşamım bir cep dolusu kirli bozukluk gibi senin içine boşalıyor. Dünyanın yüzleri, Lobo ile Marney, çocuklar, Peters, araba, Gracie, yoğun kar, heykeller, tarih, fareler, Tanrılar. Sonsuza dek sürecek, diyorsun çılgınca; yeşil dudaklarla, kızıl

dudaklarla, beyaz dudaklar, mavi dudaklar, yeşil dudaklarla. Sonsuza dek sürecek. Yaşamlarımız tam burada kopan bir film şeridi gibi durdu. Bu ölümsüz bir ölü doğa; karın içinde, iki çarpık beden, geceyarısının saniyelerini yiyen, burnunu çeken bedenler. Burada, iyileşme döneminin bu olgunlaşmamış acısında öleceğiz, kent buz tutmuş gölün yanında, inleyen çöplerinin, kör çan kulelerinin ortasında sessizce uzanıyor.

Şu anda dünyanın dört bir yanında insanlar birbirine iyi geceler diliyordur. Yaşamımın, hayır bedenimin bir parçasına hoşça kal diyorum. Bu çok saçma. Ne diyeceğimi bilemiyorum. Elini tutarsam, öptüğüm el benim elim olacak. Yine o akvaryum; her şey derin sulardaki hıza indi. Yel değirmeninin altında, derin karda ağlayan bedenim, hoşça kal; yine buz tutmuş demirden yapılma burun, ayak bileği, bilek. Bana yardım et. Ah, tatlı dilli, haksever, güçlü ölüm. Buzun büyük çekici bizi dövüyor. Sığırlar ürktü. Bırak da elimi bacaklarının arasına sokup ısıtayım. O eşsiz ağzınla parmaklarıma birşeyler söyle; etin yumuşacık bir yastık. Yine bir yüzücüyüm; bir fotoğrafta iri, kararsız, makul kulaçlarla sana doğru yüzüyorum.

İyi geceler diledim ve eve dönmek için arabayı yavaşça dışarıya çıkardım. Ellerimde de ayaklarımda da hiçbir duygu yok. Hareket merkezleri eriyip gitmiş sanki. Yorgunum.

Geniş anayolda kızgın yağ kokusu. Yaşamımın geride, senin yanında, karda bırakmadığım bir tek parçası bile yok.

Otelde ışıklar parlak. Küçük ölümün kıpırtısızlığı koridorları kaplamış. Lobo kendini odasına kilitlemiş, ağır kafası haritanın üzerine eğilmiş. Arkasındaki radyodan bir avluda çalınan caz düzenlemeleri yükseliyor. Zaman zaman gözlerini kaldırıyor, kalem kutusuna dikip dinlendiri-

yor. Düşünmüyor, duygusuz gözbebeklerinin kara delikleri Maya ölümsüzlüğüne odaklanmış. Bırakacak müziğin ılık sidiği üzerine sıçrasın; hiç aldırmayacak. İçinden ağlamak geliyor. Yan odada Bayan Venable uykusuzlukla boğuşuyor. Dial. Dedektif romanları. Ovaltine. Çay fincanları. Başucu lambaları sarı zarlarını kadının tepesine asmış. Roman yavanlaşıyor. Bu katıksız kış gecelerinden birinde, dolunayda bolca Dial alıp içini boşaltmak öyle kolay ki. Bayan Venable Tanrıyı düşünmeye çabalıyor. Üç kat yukarıda Clare yatağa uzanmış. Tarquin onun üzerine eğilmiş, konuşuyor. Pencere ardına kadar açık, kar taneleri içeriye uçuşuyor. Sefih gözler alaycı. Connie bu oyuna ansızın daldı ve her şeye yeni bir düzen getirdi. Clare'in maaşına haftada üç pound zam; Tarquin'e içsel bir düğümlenme, bir fıtık. Yine de, bol bol konuşup duruyor. Yaşamın aldığı yeni biçim, falan filan. Olanca cesaretini toplayıp, "Bana ondan söz et," diyor. Bu acınası kayıtsızlık maskesi Clare'i eğlendiriyor. "Anlat!" Tarquin ayrıntılarla itilip kakılmak, dürtülmek, kırbaçlanmak istiyor. Son günlerde öyle az şey hissediyor ki, gerçekten. "İkimizin dost olmasını istiyorum Clare," diyor, çekingen bir sesle. "Her şeyi anlat bana. Dök içini."

Clare'in yüzü asık; o kurbağa sesiyle, "Eh, mutlaka bilmen gerekiyorsa," diyor, "pis kancığın teki. Yokluğumu doldurmak için elinin altında mumlar, ya da sıcak sabun, bir şişe su filan bulunduruyor. Anlıyor musun? Tam bir koridor, işte böyle. Pazar günleri ters ilişkiden hoşlanıyor, bu ona yaşlı Joseph'i anımsatıyormuş."

Tarquin kusmadan önce odayı terk etmek zorunda kalıyor. Kendi odasında utangaç, küçük bir kız gibi geziniyor; kimseyle konuşmayacak. Yeterince zamanım ve gücüm olsaydı ona acırdım. Connie gaz lambasının aydınlattığı odasında; bedeninden akan kan en az boğazına akan kırmızı şarap kadar hızlı: Havluların üzerinde, perdelerde, yatak örtülerinde, yastıkta kan. Her yerde kan ve Tarquin'in küçük Yunanlısı: Beyaz dişlerini temizleyen, şişkin

bavuldan birşeyler alan Clare. Ya da parti gecesi, havagazı kesilince karanlığın ansızın yutuverdiği sonat. Dilsiz bir manda gibi öylece duran piyano ve kızı tuhaf, incelikten yoksun devinimlerle piyano taburesinin üzerine çıkarmaya çalışan Clare. Tarquin kandan kurtulmak için her gece odasının kapısını kilitliyor. Bu günlerde yastığıyla David ile Jonathan oyununu oynuyor, ama yararı olmuyor. Henı de hiç.

Geceleri burası öyle sessiz ki: Odam gezegenden kesilip atılmış. Boşlukta asılı bir laboratuvar, içinde beyaz önlüklü zekâ, ben ve bilimsel Kutsal Ruh, şişelerin, asitli karışıma batırılmış dölütlerin arasında durmadan, derin derin düşünüyoruz. Belleğin pek çok bekleme odası var. Uzayın sonuna giden trene işaret verildi. Canavarla buluşmak için delik deşik barakaların arasında koşsak mı? Gerçek şu ki, ilk kitabımı yazıyorum. Bu çok zor, çünkü kitap her şeyi içermeli: Romanı, bunamaya başlamış bir üslupla hemen ve sonsuza kadar resmileştirecek, bir tür dinsel seyahatname. Kendi kendime sürekli bunun ne başlangıcı ne de sonu olan, asla bitmeyecek bir şey olması gerektiğini söylüyorum; ancak kendi yaratılışına yeniden ulaştığı zaman sona erebilir: Sürekli hareket eden, çok güzel, yazınsal bir parça, bir saç telinin üzerinde duruyor, yaşamla huzura kabul arasındaki tehlikeli dengesini koruyor. Tarquin'in güncesindeki duygulandıran, acındıran üslûbu kullanarak her şey mutlaka kitaba alınmalı. Çok zor. Örneğin, konu dışı olanlar için ayrı bir bölüm yok. Seçilen her şey konuyla ilgili. Derin vadiler yok (olmamalı). Gecenin bu yöresinde, tek başıma, kâğıt çiğneyerek ya da ellerimi sabaha kadar sımsıkı demirleyerek düşlediğim şey, kuramsal bir kehanet. Güçlükler öyle çok ki, beni bir an önce başlamaya itiyor: Beni çok uzun zamandır tutsak eden, el değmemiş edebiyat okulundan kaçmanın bir yolunu bulmalıyım. Tarquin de içinde olmak üzere her şey onaylanmalı ve şiir malzemesine dönüştürülmeli. Senin bedenin, örneğin; yazılmamış kitabın üstünde kardan bir duvar gibi

yükselen bedenin: Günün yeniden doğuşun dayanılmaz sancısında son bulan unsurları (kanaman yoksa, elbette!). Birlikte, hiç nedensiz ağladığınızda oluşan dönümlerce isteri; elbisenin altındaki o nemli, dost canlısı hedef, yalınlığı içinde öylesine gizemli ki, ondan uzak duramıyor, her seferinde bulmacanın yüreğine geri dönüyorum; tıpkı simgesel bir dizeyi her anımsayışında kar sözcüğünde yeni bir anlam bulan biri gibi. Bütün bunlar kitap için öyle olgun konular ki, hangisinden başlayacağımı bilemiyorum. Ciddiyim. Bu, Gregory'nin bırakın *tasarlamayı* düşleyemeyeceği bir kitap. Kendi gölgesinde oturan, kalemini bir süpürge gibi sağa sola çılgınca sallayarak kargaları eserinden uzak tutan, küçük, yeşil, kardan adam. Gregory ve korkularına, gerçeklerine karşı bir paravana gibi kullandığı o korkunç yazınsal tavrı. Günceyi dolduran tuhaf, karman çorman duygular. Onu yeniden okudum, ona ve değindiği gerçekliklere bir kez daha şaşırdım...

Burada sözü Gregory alıyor.

Benim de yazınsal gösterişlere başvurduğum gerçeğini kendimden gizlemeyeceğim; öte yandan, bu güncenin saydam soğukkanlılığı sonunda onları dışladığımı kanıtlıyor, ha, ha. Güncenin parça parça, yetersiz bir biçimde sunulan ve anılarımın arasında payına yalnızca en gelişigüzel gezintilerin düştüğü başkişisi bunun en iyi kanıtı. Evet. Bir zamanlar sanatın her ilkesini, her ölçütünü biriktirirdim; yazınsal bir beyefendi üretmek için gerekliydi. Şimdiyse salt biçemi küçümsemekle kalmıyor, yaratılan şeyi de küçümsüyorum: Yani beyefendiyi. Evet, bir sürüngen olabilirim ama şimdiye kadar hiç tenya olmadım.

Tek kitabımın konusu, biçimden, incelikten yoksun, bayağılıklarla dolu bir dünyada hâlâ biçimsel kusursuzlukta ısrar etmek; bu dürtü aklımı şu anda bile sıkça çeliyor.

Bu eseri yaşamın kapsamlı bir çözümlemesi olarak tasarlamıştım: Çağa yazılmış bir manzume. Konusu cümbüştü; başlığıysa (dünyanın duyarlılıkları konusunda yeterince gözü pek davranabilirsem): SİDİK. Beyaz kâğıdın üzerine altın harflerle yazılan, olağanüstü, organik bir sözcük. Küçük bir kitap olacak, Remy de Gourmont'un *Luxembourg'da Bir Gece* adlı yapıtının uzunluğunda. Bu zarif edebiyat eskrimcisi okusaydı kitabımın yalınlığından hoşlanırdı herhalde. Durun açıklayayım.

Sibirya'da, adını anımsamadığım, mayalı bir içki yapıldığını okumuştum; gücünü içine katılan muskarinden, yani kızıl renkli, güzel bir mantardan elde edilen bir tür zehir olan katran köpüğünden alıyormuş. Ayyaşlar için sıradan bir zehir. İçkideki bu madde, yani muskarin böbrekler tarafından süzülüyor ve kitabıma başlık olarak seçtiğim sıvıya dönüşüyor (onu yazamayacak kadar titiz biriyim). Bu keşif daha önce görülmemiş, çok hoş bir çığır açıyor. Sibiryalı baronların saraylarında, derebeyleri üst katta ne zaman bol cümbüşlü bir kutlama yapsa, hizmetkârlar azıcık da kendileri eğlenmek için şenliğin atık ürünlerinden yararlanırlarmış. Sözünü ettiğim şeydeki şeytansı dokundurmayı anlamaya başladınız, değil mi? İnanın, şimdi bile, böylesine tanrısalken, ondan vazgeçtiğim için neredeyse pişmanım. Etkinlik alanı kusursuz; yazarın kişisel gözlemlerine, yayınlanan romanların yarısını sıkıcı bir hale getiren düşüncelere hiç yer bırakmıyor. Ne üstü kapalı bir ahlakçılık, ne de derin, esrik düşünceler. Yalnızca öykünün yalın iskeleti: Bir kış manzarası kadar çıplak ve arı. İşte şöyle:

Üst ve alt katta bir parti. Kadeh kaldıran erkekler ve son atığın aşağılayıcı kanıtlarını gizlice ortadan kaldıran hizmetkârlar. İki düzlemi birleştiren zincir işte bu atık. Sinsi uşağın, uğruna salonlardaki lazımlıkları boşalttığı altın bahşişler bütünüyle simgesel. Bunun önemini irdelemeyeceğim. İşte sıradan evler için gereken yanıt: Canlı, çılgın bir parti. Üst katta ve aşağıda sürtükler ve sürtüklük.

Cinsel formül her iki düzlemde de aynı: Sözde canlılık; aşka kadeh kaldıran evin efendisi, erkeğiyle kadeh tokuşturan mutfak hizmetçisi. Aynı zehir sayısız yüreği ısıtıyor.

Gerçekten, diyorum kendi kendime, yakınlarda bir gün daha fazla direnemeyip ona gerçekten başlayacağım. O güne kadar, bırakın da düş gücünüze yalnızca başlık sayfasını sunayım (bu yalın simgenin altında ne esrimeler, ne umutlar parlıyor!):

SİDİK
Yazan
Sayın Ölüm Gregory

Gregory burada bitiriyor.

Geceleri burası öyle sessiz ki. Sessizlik her şeyi bastırıyor; uyanığım: Gerçek ben, yani sese, devinimlere karşılık vermesini beklediğim kişi. Öteki, ben olmayan, düşsel olan, cenin, aynadaki yüzümün gerisinde yaşayan beyaz şeyse yatıştı, yeraltına inip kış uykusuna yattı. Kar göz yuvarlarımda buğulanıyor. Uyumayı göze alamıyorum, çünkü onu düşlerimde göremiyorum. Kalkıyor, pencereye gidiyor, dışarıdaki heykellere sesleniyorum. Çimenin üzerindeki alçı sürgünlere. Varlıkları bu aralık gecesinde benim için birer hasım. Kadavraya benzeyen ağaçlar. Bir gece treni ayın seçilemeyen pusuna karışıyor; parlak, küstah bir renk. Saçma sapan düşüncelerle doluyum. Belki de yukarı çıkıp Tarquin ile konuşmalıyım. Önemli haberler verecekmiş gibi Lobo'yu rahatsız edebilirim. Ama son zamanlarda öyle yalnız bırakıldım ki, kendimi bir zırhın içindeymiş gibi hissediyorum. Zincirli, zırhlı bir suskunluk. Yalnızım ama kimseyi görmek istemiyorum. Belki bir şiir? Seninle ilgili, güzel, leziz bir şiire ne dersin; karı ve sığırları anlatan? Siyah mürekkep kalemi tıkamış. Ah,

tatlı dilli, haktanır ve güçlü ölüm, vs. Tıka basa seninle doluyum. Bırak da hazmedeyim. Bırak, hazmedeyim. İşte böyle bir ruh haliyle ağaçların arasından, ıssız gölün üstünden kayıyor, ışıklı pencereleri saymak için bir saniye durakladıktan sonra saçaklı otlarla kaplı garaja giriyorum. Lobo hâlâ uyanık, Clare de öyle. Şimdi bütün gece siyah arabayı ayın altında, bir an önce kaçma kaygısıyla süreceğim –neden kaçtığımı bilmiyorum. Kaçış; dolunayın altında, yanım sıra yol alan tarlalar, suskun çiftlikler ve kulübeler, çok eski, sevimli kuleler. Denize ulaşabilirsem huzura kavuşacağım. Denizin dev boyutlu solukları, taşların cansız bedenlerini yalayan dalgalar beni yatıştıracak. Seni teklifsizce onun içine boşaltacağım; yanımda taşıdığım, benden beslenen parçanı. Seni bir ceset gibi suya fırlatacak, yeniden canlanmış olarak kente geri döneceğim. Ama yalnızca bu madeni yollar var; bütün gece, ay çözülünceye ve ilk bayat yumurtalar karın üzerine dağılıncaya kadar çığlık çığlığa geçtiğimiz yollar. Dumanlar sonsuza kadar dondu. Onların yanında, şimdi kırağıdan kaskatı kesilmiş olan otların üzerinde yürüyorum; erkeklik organları gibi dikelmiş, milyonlarca kılıç. Hızla, hafif adımlarla yürüyorum, önemli bir buluşmaya gider gibi. Çalıların altında ölü bir ardıçkuşu bulursam, onu inceleyecek zamanı olmayan, fazlasıyla meşgul bir insan havasıyla alıp cebime sokarım. Sığırlar bir tehlike işareti almışçasına benden uzaklaşıyor, iri başlarını eğip gözucuyla beni gözlüyorlar. Buna daha fazla dayanamayacağımı hissettiğim an, araba yeniden yola koyuluyor, lime lime olmuş karın içinde öksürerek, kükreyerek ilerliyor. Büyük bir ustalıkla kullanmayı öğrendiğim bu uysal, çelik kabukla aramda bir duygu bağı var. Işıkları bir açıp bir kapıyorum; gaz kelebeğini âni, canhıraş bir çığlıkla açıyorum; başımı camdan uzatıp yüksek sesle şarkı söylüyorum. Saat dokuzda Eustace Adams oturacak, kızgın güneşi o pösteki gibi sert kıllı kafasının üzerine yerleştirecek. Çocuklar fısıldaşıp kıkırdaşacak. Lalesine üfleyen, tir tir titreyen Marney. Hüznümün göbe-

ğinden doğan yeni bir gün: Tüylerden yapılma karaltılar gibi karın içine düştüğümüz ânın tam ortasından. İşte bu gündoğumunda, yuva dediğim yere doğru hızla yol alırken, suyun altındaymış gibi bir başka geceye ve sana doğru yüzmeye, karanlığı yavaş, bulanık kulaçlarla aralamaya başlıyorum. Şimdi her şey olası, çünkü hiçbir şey gerçek değil. Bu geceye kadar bir keman teli gibi, kopma noktasına kadar geriliydim.

Nihayet sabah; bir ateş gibi. Kül tablaları dolu, salonlar süpürülmüş, çizmeler sahipleri tarafından içeri alınmış. Ateşler yakılmış. Tarquin lavlarla dolu alanlarda yalınayak yürüyor. Bugün günceye dayanacak sabrım yok.

Boş, çam masada kendimi sıkılı yumruklarımın ardına gizliyor ve gözlerimi çılgın gibi yeşil yazılara dikiyorum. Çocuklar bir deniz gibi dölyatağına, onun da ötesine uzanıyorlar; ucu sümüklü şalgamlarla, tombul İsveç şalgamlarıyla dolu, kocaman bir bahçe sanki. Gregory Stylites, bu denizaltıda bir günü daha atlatmama yardım et, aksi halde ölebilirim.

Sıra yine Gregory'de.

Yazın en sıcak ve nemli günlerinde kolayca çıkıveren, uzun tümceler vardı; hep bir arada kullanılan, anılarımın çoğunun çekirdeğini oluşturan tümceler. Bunlar olaylara dayanmıyordu:

Gerçekte *ne olmuştu*? Bir kokunun anımsattıkları; bir kitabın sayfaları arasında yüzlerce yıl unutulan bir şey: Serüvenimizin ince, kırılgan damarları. Otel boştu; herkes ya çekip gitmiş ya da ölmüştü sanki. Eşi bulunmazlığımıza tadını veren şey de, dış dünyanın ölümüydü zaten. Gözünüzün önüne getirmeye çalışın. Günlerce bir tek ziyaretçimiz bile gelmiyor; ön kapının zili bir kez olsun çalmıyor. Geç kalkıyor, yarı giyinik bir halde tembel tembel oturuyor, birbirimizle düşsel oyunlar oynuyorduk. Saklambaç,

örneğin. Benim onuruma, otelin boş koridorlarında oynanan saklambaç. Ya da hırsız polis. Bazen de Ludo; hep iğrendiğim bir oyun.

Ya da yerde sürünmekten, kırmızı bir sabahlığı matador gibi sallayan Gracie'nin karşısında bir boğa gibi böğürmekten bitap düştüğüm zaman, yazınsal çöpümü ceza olarak onun üzerine boşaltıyordum. Romanımı, cehennemden gelen mektuplarımı, hatta yazdığım o tek şiiri. Şiir şöyle başlıyordu: 'Bulutlar benim dev boyutlu eklemlerim; sağaltıcı biçimleriyle bulutlar. Kuştüyü yataklarda oynaşmalar; ayartıcı çağrı.' Böylece sürüp gidiyordu. Yazınsal bir gelecek uğruna kör topal sürdürülen bu uygulamalar konusunda ısrar etseydim, Abbey'deki yaşamım sona erebilirdi (ya da en azından bütün tanınmış seçkilerdeki yaşamım). Bir de güncem vardı elbette; yeşil mürekkebin sayısız mücevher gibi tüttüğü küçük, kara defter. Güncemi okuduğum tek kişi Gracie idi: Bu küçük güneş tutulmasını asık, ciddi bir yüzle, mutlak bir şaşkınlıkla izlemeyi göze alan tek canlı. Koltukta parmağını bile kıpırdatmadan oturdu, her sözcüğü yürek burkan bir dikkatle dinledi. *Her sözcüğü.* Kimse bundan daha çok sevilmedi, vs.

"Baksana," diyorum ona. "Neden dinliyorsun bunları? Bana kendinden söz et. Bırak da çok heceli bir şiir üslûbuyla seni ölümsüzleştireyim."

"Yo Gregory, doğru söylüyorum, çok beğendim. Anladığım kadarını, yani. Her şeyi değil, ama Rachel'i...."

"Ah, Rachel'den hoşlandın demek?"

"Onunla evli miydin?"

"Hayır."

"O bir... sokak kadını, kötü bir kadın mıydı?"

"Hayır. Sanat öğrencisiydi."

"Onunla... demek istediğim... kaliteli bir kız mıydı?"

"Babası sabun kralıydı."

"Vaay!"

"Evet."

"Evlendiniz, ama kilisede değil, öyle mi?"

"Evet."

"Ötekiler ilginç değil. Bana biraz daha Rachel'i okusana. Ne tür giysiler giyerdi?"

"Alışıldık şeyler."

"Giysilerini tarif etmedin mi?"

"Hayır. Dinle Gracie, bunları boşver. Bana yaşamını anlat, bir öyküye dönüştüreyim. Bu çok daha ilginç."

"Yaşamım mı? Sen neden söz ediyorsun? Ben öyle sıradanım ki. Halktan biri işte."

"Nedeni de bu zaten."

"Kötü bir kızım."

"Hârika!"

"Ama çok zor durumda kalmadığım sürece para almam, doğru söylüyorum, yemin ederim. Yalanım varsa canım çıksın."

"Bunu bir kenara not edeceğim."

Bir de Bob vardı. Bu ılık sabahlarda, bir sevişmenin ardından bitkince yayılmış, kocaman kolları, bacakları andıran bulutlar gökyüzünü doldurduğunda Bob'dan söz ediyoruz. Bob, Grace için derin bir acı kaynağı, çünkü kızı terk etmiş. İyi bir aileden gelme, kibar, dürüst bir oğlandı. Babasının bir radyo dükkânı vardı. Gracie'den hoşlanıyordu, Gracie de ondan. Birbirlerine tutuldular. Evlilik düşünülebilirdi, çünkü Grace o sıralarda babasına karşın bakireydi ve aşkın doğru, gerçek sonunun hep bir portakal tomurcuğuyla betimlendiği sinema tarafından eğitilmişti. Oğlan, 'Tamam,' dedi, elinden geldiğince zafer kazanmış bir kovboy gibi görünmeye çalışarak. Tamam. Ama önce kızın yerine getirmesi gereken bazı koşullar vardı.

Oğlan fakirdi, kızsa dürüst. Tamam. Öyleyse neden gelecek üç beş kuruşu beklemeli? Ne yararı olacak ki? Bob tatlı bir züppelikle, burnundan sigara dumanları salarak ve olağanüstü esnek baldırlarının üzerinde iki yana sallanarak şöyle derdi: "Dinle bebek, bu işi bana bırak, tamam ımı?" Bunun üzerine Grace boyun eğer, onu düşünceler yöresinde yalnız ama güçlü bir durumda bırakırdı. "Ne yaptığımı

biliyorum, bebek." Sonra sözünü sürdürürdü: "Hiç korkma. Her şey hârika olacak. Göreceksin. Evet efendim, aynen öyle. Yağdan kıl çeker gibi." Küçük, mavi gözlerini yuvarlayarak, "yağdan kıl çeker gibi." Parası olunca Albany'nin efendisi olacaktı; şu İsveçli erkek oburun, Greta Garbo'nun sarsılmaz destekleyicisi; kesinlikle vasat sayılamayacak bir banco ustası. Her şeyden önemlisi de, iyi bir işadamı. Evet, EFENDİM. Yağdan kıl çeker gibi. Cumartesi geceleri sinemalarda kızın orasını burasını gizlice mıncıklardı. Ve bir pazar öğleden sonrası 'buluştukları' golf sahasında, eli ayağına dolaşarak Grace'in kızlığını bozdu. Tamam. Daha doğrusu, o kadar da tamam değil. Grace azıcık ağladı; biraz şaşkınlıktan, daha çok da acıdan. Ama Bob kovboy argosuyla güzelce tatlandırdığı bir dizi hoş sözcükle onu hemen yatıştırdı. Ne o, yoksa kaytaracağımı falan mı sandın, diye sordu öfkeyle. O bir serseri miydi? Hayır. Öyleyse, bunca yaygaranın nedeni ne? "Ben bir şeye tamam dedim mi, tamamdır bebek, anlaşıldı mı?" diye yineledi.

Bir sonraki cumartesi, öğleden sonra Grace kendini gebelikten korunma yöntemlerini bedavaya öğreten en yakın klinikte duygusuzca otururken buldu. Bob cin gibi oğlandı. Zeki biri, tamam mı? Hali tavrı ürkekleşen kızın parmağında beş şilinlik bir nikâh yüzüğü vardı. Pirinçten yapılma, irice bir halka. Kliniğe Bayan Smith adıyla kaydoldu ve cinsel organların gizemleriyle tanıştı. Eh, Bob bu ivedi sorunu çözüvermişti işte. İnsan tetikte olmalı, öyle değil mi? Böylece Bob'un kiracılığı başladı; isterse doksan yıllık bir kira sözleşmesi seçeneğiyle birlikte.

Ancak bu seçenek hiç istenmedi. İlişkileri bir yıl kadar inişli çıkışlı bir biçimde sürüklendi. Sonra Bob'a Manchester'da bir iş önerildi, Bob öneriyi gözü kapalı kabul etti. Antlaşma bulanık da olsa hâlâ sürüyordu: Her şey yolunda giderse falan filan, gelişmeler olumlu olursa falan filan, evleneceklerdi. Öyle olmadı. Birkaç ay sonra Bob'dan Edward dönemine özgü, ilginç deyimlerle dolu

(Bob, Penfold'un aylık dergisi *Beyefendinin Mektup Yazma Kılavuzu*'na aboneydi; herhangi bir gazetecide altı pense bulabileceğiniz bir dergi), antlaşmayı fesheden bir mektup aldı. Gençler, diye başlıyordu mektup, genellikle âni dürtülerle, sonunu düşünmeden hareket ederler. Ardından da bir beyefendinin ayrılma biçimine ilişkin bir sürü ıvır zıvır ve Kutsal Kitap'tan birkaç alıntı. Grace mektubu hâlâ çantasında, daha az ilginç olan andaçların arasında taşıyor – yapışkan karamelalar, film fotoğrafları, dudak boyası, bir paket de en ucuzundan prezervatif. Mektubu bana okurken Bob'un ona uygun gördüğü alınyazısına usulca kederleniyor. O çocuksu sesiyle bana Bob'un parasal konularda ne kadar dürüst ve güvenilir biri olduğunu anlatıyor. Öyle neşeliydi ki, partilerin gözbebeğiydi. Gracie mektubu içerdiği bütün acıklı haberlere karşın (belki de bu nedenle) türünün bir başyapıtı olarak görüyor.

Ama bu bildik malzemeyi günümüze lehimlemenin, onu güncelleştirmenin yararı olmaz. Bu sıcak ve nemli günlerde bizi saran düş dünyasının dışında hiçbir şey güncel değil (di?). Gökyüzündeki dev boyutlu yumrular, Gracie'nin sıkıcı akşamüstleri için bohçasından çıkardığı çeşit çeşit oyun. Tarihsel bugünü yazmayı keseceğim. Bu, bir *süre sonra iyice kof görünmeye başlayan bir aygıt: Bir* büyücü olarak fazlasıyla çekingenim; evet, geniş zaman diye bir şey var. Gerektiğinde kullanmak üzere bir kenarda beklettiğim koz.

Gracie benim yazgımdı: Şimdi ölü. Bu sözcüğü bir türlü yakalayamıyorum; bir tür serap. Cafcaflı, siyah bir örtünün üzerine gümüş tellerle dokunmuş bir ay. Bütün yeni ufukları kapatan, simsiyah bir daire. Onun o sarı, sivri tepeli, küçük yüzünün duru aydınlığındaki bir yarık. Tamam. Peki ama, insan geçici gerçeklikler konusunda bir tartışma başlatmaya yeltendiğinde, şimdiki zaman yeterli olur mu? Arkamda, bir iskemleye oturmuş, öksürerek son Film Gazetesine mi bakıyor? Arkamı dönmüyorum, çünkü öyle olduğunu biliyorum. Yoksa yatakta, kolalı çarşaf-

ların arasında mı yatıyor; bitkin, halsiz, her yanı zevkten zonklayarak? Evet. Ama yalnızca gerçekliğin tam sınır çizgisinde durduğum, bütün soyutlamalarınsa sağlam, ağır ve yoğun bir hal aldığı zamanlar. Cinsel isteği tıpkı memenin şu küçük tomurcuğu gibi parmaklarımla tutup kaldırabilirim. Onu görebiliyor, hissedebiliyorum. Zihnime bir salgın hastalık gibi yayılıyor.

Gracie ve onun o şen numaraları! Yağmurlu akşamüstlerini dolduran kaba saba şakalar! Sigortalara iğne sokup oteli karanlıkta bırakmamız, örneğin. O duygusuz, siyah telefondan aldığımız kutsal, sağlıklı keyif. Onu yatakta çırılçıplak oturmuş, mahalledeki kasaplardan birine Bob'un tehlikeli şakalarından birini yaparken izlemek. Üstelik sabahın köründe.

"Kasap Higgs'in dükkânı mı?" diyor, bir hanımefendiye yaraşan, yumuşacık bir sesle.

"Evet, Bayan, öyle." Önlüğüyle ellerini kurulayan, besili çırak. Sonra Gracie, insanı korkutacak kadar başarılı bir vurguyla:

"Damlamayı sürdürüyor musunuz?"

"Damlamak mı, Bayan? (Hey Fred, söylesene, damlamayı sürdürüyor muyuz?) Evet, Bayan, sürdürüyoruz."

Ve içten içe kıkırdamaya başlayan, yumruklarını dizlerinin arasına sıkıştırmış, kahkahaların ciğerlerine doğru yükselişini daha fazla engelleyemeyen Gracie: "Peki, bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz?" Almacın çıtırtısı ve Gracie'nin odayı dolduran kahkahasının hiç kesilmeyen yankısı. Taşı nasıl da gediğine koydu ama!

Bu madalyona karşılık size başka bir tane sunuyorum; daha sonrasına ait, çok daha şaşırtıcı bir resim: Gerçeklik sonunda üzerimize abandığı zaman çekilmiş, mutlu bir fotoğraf. Başımda siyah bir takke, telefonda bir buçuk metreye bir metre genişliğinde, sedir ağacından yapılma bir tabut ısmarlıyorum. *Burada gömülü. Burada gömülü.*

Zihni asılsız değerlerle bulanmış romantikler için aşkın son trajedisi ölümdür. Hiç de değil. Bu düşünceye derhal karşı çıkıyorum. Bizden trajedi çıkaracak kadar güçlü olan tek güç, yaşamdır (oysa son ne kadar zamansız gelirse gelsin, yine de çok erken gelmediğinden emin olabiliriz). Yaşamın işi bizimle her zaman biz ondan vazgeçtiğimiz zaman biter; ölüm kötücül oyun yazarının karşısında eğildiği, estetik bir gelenekten başka bir şey değildir. Eseri biçimlendiren son dokunuş; oyunla hiçbir ilgisi olamayacak kadar mutlak ve kusursuz. Son sayfasında 'Son' yazan hangi kitap farklıdır? De Gourmont, Ophelia için ağlayan kişinin güzelduyudan yoksun olduğunu söylerken haklıydı. Doğru. Kızın delilik gösterisi insanın gözpınarlarını kurutuyor. Zavallı yaratık; ölüm onu giderek ağırlaşan, batan bir nilüfer gibi akıntı yönünde sürüklemeye başlamadan önce yaşamın onunla işi çoktan bitmişti. Bırakıyorum Rimbaud akıntıya kapılıp kumsala kadar onu izlesin; suda dalgalanan bir tutam saçın çevrelediği, nilüfere benzeyen beyaz, donuk yüzü yukarı dönük, nilüferlerin arasında sürüklenen beyaz biçareyi. Onun bu biçimde sulara kapılıp sürüklenişi karşısında düşgücü şaşkınlıktan donakalıyor. Çözümleyin, bunun hâlâ kızın deliliğinin yansısı olduğunu göreceksiniz.

Sözcükler. Sözcükler. Pek çok sözcük. Bütün bunlar Gracie'nin ölümünün ne kadar yerinde bir ölüm olduğunu size kabul ettirmek için elbette; onun süzülmüş beyaz bir sessizlikte, çiçeklerle kaplanmış bir durumda yatışındaki mutlak adaleti. Babası tabutu çivilerken, tatlı tatlı seyrettiğim bu yüz biraz gerilmiş gibiydi; onu ele geçiren sessizliği hiç konuşmadan sorguluyordu sanki. Ölmüş bir fahişe için ne güzel bir benzetme, öyle mi? Hişşt! James Douglas o lekesiz savaş baltasıyla her an üzerimize saldırabilir.

Ölüm bizi olayların adamakıllı hızlandığı, yaşamın henüz tam anlamıyla bayatlamadığı bir noktada yakaladı. Güçlü bir darbe... bir itiş... karanlıkta bir küfür... ve Pres-

to! Fener yere düşüp parçalanıyor ve sönüyor. Sana bir sedir ağacı sunuyorum Gracie, donuk donuk parlayan, çok güzel, pirinç kulplar (Ophelia bunun yarısına bile sahip olamadı), üstelik *üzeri budaklı*. Bu, uykulu halinden sıyrılabildiği o son bilinçli dakikalarının birinde akıl ettiği gerçek mezar yazısı.

"İyi geceler fahişe," diyor biri içtenlikle. "Şimdi uyu, sabaha dipdiri kalk. Sarı suratından bıktım. Bize bir yaşam belirtisi göster."

Işık söndürüldü. Uzun, mavimsi parmaklarıyla örtüyü üzerine çekiyor, karanlıkta öylece yatıyor. Onu artık iyi tanıyorsunuz, sevgi sözcüklerime herhangi bir karşılık vermeyeceğini de biliyorsunuzdur. Işık sönmüştü; aksi halde benim yarattığım Gracie orada öylece yatar ve hiç konuşmadan, anlamsız bir yüzle durmadan bana bakardı. Belki de, karanlığın içinde dikilip (edebiyat! edebiyat!) onun o anlamsız bakışını *hissederek* kendimi yazardım. Gerçek, kurgudan çok daha heyecan verici. Size gerçeği anlatacağım.

Bir an derin bir sessizlik. Bıkkın bir halde kapıda duruyorum, odadan çıkmak üzereyim. Başka bir şey beklemiyorum. Onun yerine bir düzine kadar kuramsal sahne uyduruyorum, bu sahnelerin hepsi de Gracie'nin bu kaba saba kabuğun içinde özümün ne kadar yumuşak ve titrek olduğunu ayrımsamasını sağlıyor. Örneğin, "Buraya gel Gregory," diyor, sonra da uysallığımı karanlıkta uzun bir öpücükle ödüllendiriyor. Ya da "Gregory, beni sakın bırakma. Korkuyorum." Aman Tanrım. Bu giderek bir filme dönüşüyor.

Sonra, ben orada dikilirken, boğuk bir sesle kıkırdıyor: "*Sana da aynısından, üstelik budaklı*!"

O son birkaç günde Gracie'nin davranışlarını çözümleyecek bir ipucu yakaladığını düşünmek öyle rahatlatıcı ki. Bu noktaya şiddetle karşı çıkmak isterdim. Bunlar kurgusal olsaydı, sonunda beni anladığını, bana karşılık vermenin kusursuz yöntemini bulduğunu görünce içimin na-

sıl rahatladığını, elimin ayağımın nasıl gevşediğini anlatırdım.

Yoksa gerçek, kurgu kadar heyecan verici değil mi? *Masalın doruk noktası, ilişkimizin dönüm noktasıydı bu.* "Üstelik budaklı": İşte bütün farklılıklarımızın, aşkımızın özeti. En can alıcı bölüm; tıpkı Rus romanlarında, Hıristiyan başkişinin cinayeti çeşitli yönleriyle, sayfalarca irdeledikten sonra gidip büyükannesini baltayla doğradığı an gibi. Ne yazık ki bütün bu dolgun, yazınsal malzemeyi dışlamak zorundayım; oysa bunlar kabuk soyma işlemine tarihimde hak ettiği yeri verebilirdi. Nasıl olduysa öyle kabul edin. Elimden gelen tek şey, cılız bir sesle karşı çıkmak, gerçek bu. Baştan beri eksik olan, tutkulu oyunbazın o tek, gerçek dokunuşu. Belki de, her şeye karşın asıl romantik olan benim. Gracie'nin mezar yazısı, kuğunun şarkısı, tek sözcükle şöyleydi: BUDAKLI.

Yattığı yerde, West Norwood Mezarlığında, başucunda çok yalın bir mezartaşı görecektiniz: Gracie burada yatıyor, ölümü 1927. BUDAKLI.

Ama babası ait olduğu sınıfa özgü son ve dört dörtlük bir bayağılıkla, pahalı mermere şu ölümsüz deyimin oyulmasını emretti: ÖLDÜ AMA UNUTULMADI.

Onu bir kucak dolusu muhteşem çiçekle uğurladık: Herhangi bir film yıldızı kadar tantanalı bir biçimde ve belleğin boş vaadiyle. O kırılgan, çürük kabuğun benden, yaşamımdan istediği şey, yarım kilo canlı et. *Ödemeyi burada, çekinerek de olsa, yeşil kanla yapıyorum.* Seçkisine katmak için Gracie'yi seçen şakacı ölümsüzlüğü düşünerek, beyaz taşlarla dolu çarşıda, sayısız mezartaşının arasında, melek ve kurdele kabartmalarıyla süslü o korkunç mezara doğru yürürken, içimden üst üste yineliyorum: "Mezar taşına asıl yazılması gereken şey 'Budaklı' olmalıydı."

Ama acımasızca davrandım. Kişisel bir tarzın, kişisel bir güncenin şanssız yanlarından biri de, yazarın okurun bütün olgulardan haberdar olduğunu varsaymasıdır. Bu nedenle, bir günce salt kişinin kendisi için yazılmışsa dünyaya bütünüyle anlamsız gelecektir; okur hazırlık çalışmalarına, anlatıcıya değil güncedeki en ilginç noktalara yönelir. Bana bir baksanıza. İşi bir an önce bitirmek için öyle acele ediyorum ki, daha başlamadan sonunu ağzımdan kaçırıveriyorum. İçimden büyük bir hızla akıp geçen olayın farklı tatlarını tarih sırasına göre birbirinden ayıramıyorum. (Ben bir yalancıyım. Bu biçimi bana zorla dayatan şey, el çabukluğu.) Ya da ölüm sözcüğü, tıpkı Son sözcüğü gibi. Son'dan başlasaydınız,"Benim yaşayabilmem için o öldü, vesaire," hiç fark etmezdi. Hiç fark etmiyor. Başlık sayfasında Son yazsaydı, o hâlâ yaşıyor olacaktı; şekilsiz, ayartıcı, misk kokulu: Son sayfadaki beyaz, ışıltılı deniz perisi.

(Ak kayanın üstünden aşıp denize atlayan ve sağlam, mavi bir söylence gibi çağıldayan İyon. Kalçaları, göğüs kafesini, küçük çeneyi örten, sudan bir zar. Aşağıya, aşağıya; apak tebeşire dönüşmüş ölü kalamarların arasında, iç karartıcı derinliklerde dönerek, dertop olarak, daha da aşağıya. İyon: Beklenmedik, parlak terimlerle yaşayan bir söylenceye çevrilmiş olan ölüm. İyon öldü, yaşasın söylence. Bir geminin onurgasıyla kocaman bir Son yaz. İyon yaşıyor, diyorum zaferle, yaşıyor. Tam burada ellerimi ılık bazaltın üzerine koyabilir, İyon'un soluk alıp veren yosunlarını ağzımda hissedebilirim. İpin ucunu kaçırıyorum...)

Yineliyorum: Biri (ısmarlama akla sığınmak zorundaysa) okurun her şeyi bildiğini varsayıyor ve kişisel ününü sağlama almak için bir-iki kıvrımla birkaç tumturaklı sözün yeteceğini düşünüyor: Yeşil, gösterişli bir çığlık. Bütün günceler bir okur topluluğu için yazılmıştır. Öyleyse, gelecek kuşakların hatırına, izin verin de Gracie'nin ortak buketine birkaç çiçek de ben ekleyeyim. Baştan kabullen-

diğim bir kendini beğenmişlikle (ki bu alçakgönüllülüktür) birkaç budak sunayım.

Blake'in yabancısı gibi çıkıp gelen ve bir gülümsemeyle kızı ağına düşürüveren Clare konusuna gelince; Clare'i tanıyan biri olarak, kızı nasıl baştan çıkardığını çok iyi tahmin edebiliyorum. Temele biraz cin, üzerine moloz taşı olarak bolca duygusallık, en üste de dalkavukluk ve pohpohlama karışımı, en dayanıklısından bir kat çimento. Aynı sıkıcı oltanın içli genç kızlara sarkıtıldığını kimbilir kaç kez gördüm. Zavallı Clare, çok mutsuzdu. Yanlış anlaşılmıştı. Geçmişinde büyük bir acı yaşanmıştı; Clare'in cinle ve balonlarla güzelce vurguladığı bir trajedi. Israr edilse bile ondan açıkça söz etmezdi; ama Gracie'nin bir keresinde dediği gibi bu acıklı olay onun 'her zerresine sinmişti.' Tam isabet! Bu gizli acının bulanık ipuçlarını o kayıtsız, canlı tavrın, ışıltılı, gülümseyen maskenin ve üstü kapalı sözlerin gerisinde görebilirdiniz: Eskiden bembeyaz olan bir duvardaki rutubet lekeleri gibi. Zavallı Clare! Onu bu hale getiren şey, aşktı. O mavi-siyah başının duruşu bunu açıkça duyuruyordu. Dans arkadaşına doğru eğilip şarkı söylerken, sözcüklerin çırılçıplak hüznü, saksofonun kesik iniltileri gözlerinin dolmasına yeterdi. "Aşk," diye mırıldanırdı yumuşak, okşayan bir sesle, "Aşk (dört vuruşluk bir duraklama), içimdeki Çingeneyi ortaya çıkarıyor." Her şey aşkın çevresinde dönüyordu. Ve Gracie (bizim kenar mahalle prensesi, anımsatırım) onun omzunun üstünden kör bir kedi gibi uzaklara bakarak, belkemiğindeki elin baskısıyla soluklarının hızlandığını bilerek dönüp dururdu.

Bazen, dönüşlü danslarda kızın göğsünü avuçlar, duygusal bir dalgınlıkla çekerdi. Kendine özgü, kişisel acısına ilişkin dokundurmalar onu herkesten az çok soyutluyordu: Jacques'ın dizelerindeki yabancı, romantik oyun arkadaşı. Clare'e göre rengârenk bir giysi bile, belli belirsiz de olsa mutlaka çekici bir gizemle boyanmıştı. Modaya uygun, hüzünlü bir dalgınlık onun gece giysisiydi. Gracie bü-

yülendi, tutsak oldu. Sık sık, balodan çakırkeyif bir halde çıktıktan sonra, cömertliğimin ürünlerinden biri olan takside Clare'in ona vahşice saldırmasına (duygusal sözler eşliğinde, elbette) izin veriyordu. Ama bunlar önemsiz şeylerdi: Taksilerde Clare'den beklenen sıradan bir gösteri. Grace bunu evlenmek üzere olan nişanlı bir kız, ya da evliliği kilisece onaylanmış olmasa da evli bir kadın gibi ağırbaşlılıkla karşılıyordu. Ancak erkek azıcık fazlasını isteyince sisler aralandı ve Gracie elbirliğiyle ürettikleri düzmece gerçeklikle yüz yüze geldi. Burada söz konusu olan, şehvetti ne de olsa. Oysa Gracie için Aşk, Duygusallığın en iri ve en gözalıcı çiçeğiydi.

Clare'e kalırsa, Gracie'nin bu süre içinde ona âşık olması gerekiyordu. Bu onun hakkıydı, öyle değil mi? Kendisiyse kıza yalnızca azıcık âşık olmalıydı; yatak odasına adım atmaya yetecek kadar. İşte bu iğrenç, sözsüz oyunun dayandığı temel buydu; benim payımaysa Gracie'nin küçük mülkünün ipoteğini elinde tutan Baron Jasper Maltravers rolü düşmüştü. Homurtularını onların canını-cicimleri arasında kof kof yankılanacaktı. Eseri için, kendisine abartılı, gösterişli övgüler düzmek için gereksindiği, gerçek bir kötü adama sahip olmanın Clare'e sonsuz yardımı oldu. Ne yazık ki zamanı geldiğinde...yo, bekleyeceğim.

Bağlılık konusunda Gracie gerçekten güçlüydü. Paramı alıp sonra da Clare uğruna beni yüzüstü bırakmanın haksızlık olacağına inanıyordu. "Hey, oyunu düzgün oyna, dedim kendime. Oyunu düzgün oyna. Gregory sana büyük iyilik etti, dedim; bunu sakın unutma." Ne kadar da kibardı. Aşk düzeneğini karmaşık bir hale getiren, bütün gösteriyi ilginçleştirecek kadar karıştıran tek şey, şu bir tutam onurdu işte. Clare taksinin pencere çıkıntısını yumruklayıp bir saniye daha onsuz yapamayacağını haykırınca, kız korktu. Belki de erkek (bunu düşünmeye bile cesareti yoktu) düşüncesizce bir şey yapardı. *Kendini öldürebilirdi*, örneğin. Clare'e gelince, adamakıllı kırılmıştı, öfkesi giderek şiddetlendi, yakıcı bir hal aldı. Gracie korka-

ğın tekiydi; bir ödlek. Clare'i yeterince sevmiyordu. Yo, seviyordu demek? Öyleyse, her şeyi aşk adına terk etmeye neden hâlâ hazır değildi? Yaşamını Gregory gibi küçük bir karides için, bir buldogdan daha romantik olmayan biri için harcıyordu, vs. vs. Grace perişandı. Bu haykırışmalardan sonra birbirlerini yatıştırdılar ve kız, yoksa ona gerçekten âşık mıyım, diye düşünmeye başladı. Duygu pişirme kitabındaki bütün tarifleri denediler. Arada bir, Clare bahçesinde bir parça onur yetiştiriyor, kızın bana sadık kalması, aşklarını aklından silmesi gerektiğine yeminler ediyordu. Başıyla sessizce onaylayan Grace gözlerinden birkaç sadık damla akıtıyordu; zorla, keyifle. Bu küçük yalanların güzelce tatlandırdığı ilişkileri, giderek daha da duygusallaştı.

Söz konusu cumartesi gecesi kafayı iyice bulan Clare o güne kadar hiç olmadığı kadar ısrarcı, çekici, melankolik, saygın ve acılıydı. Gracie'ye ateş püskürüyordu. İşin doğrusu, Paul Jones'un evinde bir biracının dul karısıyla tanışmış, kadın hafta sonunu geçirmek için onu Brighton'daki villasına davet etmişti. Gracie ile arasında şu düzmece aşk olmasaydı, çağrıyı kabul edebilirdi: Dans arkadaşını taksiye bindirir, iyi geceler dilerdi. Gracie eve doğru yol alırken, o da spor arabanın direksiyonuna geçtiği gibi, Pale Bira'nın vârisiyle birlikte çekip giderdi. Şu gülünesi Aşk her şeyi berbat ediyordu. Juliet'ine eve kadar eşlik etmeye zorlanması onu öfkeden delirtmişti. Gracie zararı ödemek zorundaydı. Böylece Clare takside olay çıkarttı ve gerginliği iyice tırmandırdı. Grace'in aklı, tutku ateşini söndürmeden bir gün daha yaşayamayacaklarına yattı. Evet, payıma düşen acıyı çekme zamanım gelmişti.

Grace gözünde yaşlar, burnunu hafif hafif çekerek içeri girdiğinde, ateşin karşısında oturuyordum. İçgüdüm beni sessiz kalmam konusunda uyardı. Hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi yaptım. Karşımdaki iskemleye oturdu, cılız, güçsüz bir sesle, "Onu seviyorum, Gregory," dedi. "Ah, hem de nasıl." Gözleri insanı korkutacak kadar kör olma-

saydı, gülebilirdim. Ağırbaşlı bir tavırla Gibbon'u ve radyoyu kapattım, ona ayrıntıları sordum; karnıma yine o bildik soğukluk yayılmaya başlamıştı. Clare'in budalaca maskeli balosunda rol almanın şaka götürür yanı kalmadığını fark etmiştim. Böylesine katıksız ve berbat bir günü daha önce hiç yaşamamıştım. Grace yeterince üzgün bir yüzle olup biteni anlattı. Ancak, "Bu gece ona gitmem gerektiğini söylüyor, yoksa her şey bitecekmiş," dediğini duyunca, telaşlandım. Başlama işaretini almıştım. Benden ne beklendiğini anlıyordum. Ya hiddet (onu kapı dışarı edebilirdim) ya da bir kocaya yaraşan, olgun bir anlayışlılık: "Emily, bu adamı sevdiğine inanıyorsan seni engellemem, yalnızca bu geçici sevdanın bir an önce geçip gitmesi ve sağlığına kavuşmuş olarak bana dönmen için Tanrıya dua ederim..."

Bunu yapmadım, kayıtsızca sordum: "Gitmek mi istiyorsun?" Bunu gerçekten istemiyordu. Yalnızca kendini giderken düşlemek istiyordu. Ah! Aile yaşamının sıkıcılığını birkaç kavgayla, korku ve tehlike işaretiyle kırmak ne hoş. Öte yandan, gururum hemen bir güven oylaması istiyordu. Aptalca ama bağışlanabilir. Çünkü Grace, bildiğiniz gibi, kolayca yoğrulabilen bir hamurdu. Onu yarım dakikada ne kadar yanlış bir konumda olduğuna inandırabilirdim. Bekliyor, hangi gücün daha baskın çıkacağını anlamaya çalışıyordu; güçlü tarafa çekilmeye hazırdı. Her zamanki gibi duygusuzdu, öte yandan, içten içe ilgi odağı olmaktan hoşnuttu. Bütün bunların tuhaf, açıklanamaz bir biçimde acıklı olduğunu hissediyordu...

Gururum olmasaydı, her şey kusursuzca olup biterdi. Gerçekten gitmek isteyip istemediğini soruşumu izleyen yarım saniyelik suskunluk, içimdeki profesyonel kocanın gazabını uyandırmaya yetti. Onun yalnızca gitmek isteyip istemediğini *bilemediği* için duraksadığını çok iyi biliyordum elbette. Bunu asla bilemeyecekti. Ama bu aşamada sorun havada bırakılamazdı... Duygusuz bir sesle şöyle dedim: "Durum buysa gitmek zorundasın elbette." Gördüğü-

nüz gibi, kendi kendime işkence etmek amacıyla sapıkça bir eylem başlatıyordum. "Hadisene. Üzerini değiştir ve hemen git." (Neden bana karşı çıkmadı?) Ayak parmaklarını içeri doğru çevirmiş bir durumda öylece oturdu, hiçbir şey söylemedi. Sinirlerimi yatıştırmak için kadınsı bir tavırla ateşle oynamayı sürdürdüm. "Hadi Grace, git," diye yineledim. Olağanüstü bir heyecandı, bir uçurumun kıyısında durmak gibi. Her şeye karşın, gidecek miydi acaba? Tanrım, giderse bedelini ödeyecekti! "Hadisene," diye bağırdım. "Acele et, giysini değiştir."

Yavaşça doğruldu, burnunu çekerek yatak odasına gitti; bana kalırsa, işler tasarladığı gibi gitmediği için biraz şaşkındı. Olayların denetimini yitirmek içini sağlıksız bir heyecanla doldurmuş olmalıydı. Ne de olsa, Gregory kişiliğine hiç de uymayan bir biçimde davranıyordu. O şimdi ne kıskanç kocaydı, ne de anlayışlı dost. Peki, *neydi* ?

Grace sırtında papağanlı kimonomla geri döndüğü zaman ben ateşin karşısında oturmuş, Gibbon'a dalıp gitmiştim. Bu fırsattan yararlanıp takkemi başıma geçirmiştim. Buysa onu hep az çok kaygılandıran bir üstünlük, bir keşiş görüntüsü verirdi bana; ne zaman evle ilgili ya da başka bir bunalım beni kızdırsa, küçük takkemi başıma geçirirdim. Bana iyi giyimli birinin özgüvenini verirdi.

Bir keşişe özgü, içten bir coşkuyla sordum: "Eh, gitmeye hazırsın demek?"

"Gregory," dedi birden. "Bu sana haksızlık olacak. Oyunu iyi oynayamadığımı gösterecek."

Bunu çabucak kışkışladım. "Haksızlık mı, sevgili Grace, sen neden söz ediyorsun?" Ayağa kalktım, blöfünü kestirip atmak için kolunu tuttum. Midem hafifçe bulanıyordu. Birlikte ön kapıya doğru ilerledik. Şimdi aklı iyice karışmıştı –biraz da ürkmüştü. Kimonomun gösterişli yenlerinin altındaki kolları soğuktu. Son dakikada onu durdurmamı umuyor, belli belirsiz oyalanıyordu. Hiç mi hiç gitmek istemediğini yavaş yavaş algılamaya başlamıştı. Kapıya gelince onu bıraktım, şöyle dedim: "Sessiz ol. Morgan

ya da Charles seni görmesin, dedikodu olur. İyi geceler." Onu yavaşça dışarı ittim, kapıyı yüzüne kapadım ve ışığı söndürdüm. Renkli cam panonun ardında öylece durduğunu, bana baktığını görebiliyordum; şaşkındı, gönülsüzdü. Sonra, soğuk ellerini koltuk altlarına soktu, arkasını döndü ve gözden yitti.

Gitmişti! Bir an öyle afalladım ki, buna inanamadım. Gerçekten gitmişti. Üstelik *benim* kimonomla; son, gaddar bir darbe! Sonra öyle beklenmedik bir paniğe ve öfkeye kapıldım ki, her şeyi yapabilirdim. Ona sıraladığım küfürler! Bu akıl almaz davranışla üzerine tükürdüğü bütün değerli niteliklerimi birer birer sayıp dökerek oturma odasına döndüm, kendime bir kadeh konyak doldurdum. Biri bütün bunların hesabını vermeliydi! Biri bedelini ödemeliydi! Tamam. Piyanonun başına geçtim ve Beethoven'i katletmeye giriştim.

O gece Tarquin uğradı. Otelin salonunda oturup *Criterion*'u okumuş ve Clare'in yatağına sağ salim dönmesini beklemişti. Neden bu kadar geç kaldıklarını öğrenmek istiyordu. Dönmüşler miydi? Acı bir sesle, "Hayır," dedim. Bir saniye kadar fena halde utandım; ama hemen toparlandım ve "Evet," dedikten sonra ayrıntıları anlattım. Fena halde utanma sırası ona gelmişti. Üzüntüsünü ancak bir şişe konyak hafifletebilirdi. Öyle sefil, öyle acınası ve umutsuz görünüyordu ki, neredeyse bütün bunlara neden olan olaya şükretmeye başlayacaktım.

"Nedeni kıskanmam değil," dedi, her zamanki gibi konudan konuya atlayan tavrı ve kendini aklama çabasıyla. "Senin de çok iyi bildiğin gibi, nedeni kesinlikle bu değil. Allah kahretsin, ben bir manav değilim. Petronius'u okudum ve her sözcüğüne katıldım. İnsan özgür olmalı, öyle değil mi? Evet, küçük bir kadeh alırım. Yo, o kadar doldurma. Evet, nerede kalmıştım? Hah, özgürlük. Âşık olduğu için onu kınamıyorum, Gregory, ben de senin kadar çağdaş biriyim. Demek istediğim, bizler manav değiliz, öyle değil mi? Petronius'u okuduk ve her sözcüğüne katıl-

dık. Clare özgür olmalı. Benim asıl istediğim, onun ruhsal aşkı. Beni anlamaya çalış Gregory, anlamaya çalış. Sen kendi kendine yeten birisin, bu tür duygulara kapılmazsın. Ben çok daha gizemciyim. Yalnızlığımı anlamaya çalış. Annemin ölümünden beri ilgiye, bakıma gereksiniyorum. Ruhsal açıdan güdülmeye. Evet, ruhsal olarak güdülmek istiyorum, hepsi bu. *Ah, o küçük kahrolası jigolo bana şu kadarcık güvenseydi...*"

(Suyun dibindeki heykellerin, Yunan sularından yapılma otellerin arasındaki İyon'u düşün; engin söylencenin içinde, balıkların minicik burunlarıyla ıslattıkları İyon.) Umurumda bile değil, diyorum içimden. Bırak gemiler güneye doğru yol alsın, Grace'i dilim dilim doğrasın. "Tanrım, duy beni," diyor Tarquin gizlice. "Tanrım, acıma kulak ver. Tanrım..." Bir at gibi yemyeşil kusuyor. Piyano çalıyor. Duvardaki kitaplar parlıyor. İyon, içinde sayısız dansçı bulunan bir vazo. Söylence geniş ağızlı bir kupanın dibine apak bir kireç halinde çöktü. Yalıtılmış baldıran. İyon! İyon! İpin ucunu kaçırıyorum...

Gerisini biliyorsunuz.

Gregory burada bitiriyor.

Kapkara gölgeler. Kara vuran mavi gölgeleriyle otel. İyileşmeye yüz tutmuş veremin mavisi. Dinle kardeşim; içedönük, kendi halinde biri olacağını. Şenlik için karanlığa Japon fenerleri asıyorlar. Karman çorman balo salonunda ipe dizili flamalar uzun, baygın bir renk cümbüşüyle zeminde kayıyor. Sonsuzcasına dönen antikalar, aynaların altın yaldızlı, kurdeleli çerçeveleri. Patırtının ortasında durmadan çalan caz orkestrası; sarhoşluğun saldırısı karşısında hızlanan, birbirine acıyla çarpan yüreklerimiz. Işıldakların titrek ışığıyla yarılan, ağaran karanlık galipleri arıyor. Seni gümüş bir ağız ve şeytansı azı dişleriyle parça-

layabilirim; kolumu omurganın kavisine bastırabilirim, ta ki cılız, göğüssüz bedeninin buzları çözülüp eriyinceye ve bir dalga olup üzerime dökülünceye kadar; suyun üzerindeki yanar döner yağ gibi. Bu geceyi bulanıkça betimliyorum, tıpkı Lobo'nun dışarıda, yağmurlu bahçede, çizgili bir tentenin altında oturduğu, Bayan Venable'ı ağlattığı gece gibi. İleri. İleri.

Geceleri burası öyle sessiz ki. Bu taş mezarlar bizi kuşatıyor, içimize kapanmaya zorluyor. Kendimize! Giderek, egonun ağır zincirini bir tutsak gibi peşi sıra sürükleyen Gregory'e benzemeye başladım. Bu madeni taşrada, Çin Seddine taşlarla birlikte döşenen ölü kediler gibiyiz. Rüzgâr bu ölü ülkede, ıssız düzlüklerde bize ulaşamadan yön değiştiriyor. Şöyle de diyebilirim: Sabanlar toprağı her gün sürüyor, ama topraktan hiçbir şey fışkırmıyor. Catford'da kör adamlar ikişer ikişer yürüyor.

Başımızın üstünde, karanlıkta, kasabanın üzerine dökülen sessiz yağmurun ışıltısı. Kaldırımlar eriyor, yeniden siyah asfalta karışıyor. Delilik gelip odaya yerleşti, haritayı bitirmesi için Lobo'yu dürtüklüyor. Esmet jigolo Clare sırtında paltosu, başında şapka, iç karartıcı sokakları bir dans buluşmasına doğru zarifçe adımlıyor. Sisin kalın imzası Kristal Sarayın suskun kubbelerini saydamlaştırıyor: Ruskin'in dünyasının tarihe vurduğu kendinden emin, incelikten yoksun, son damga. Peru'da insanlar günün ilk ayinine yetişmek için acele ediyor. Sokaklar sıcaktan kavrulmuş. Köylüler bitleriyle, nasırları ve bademleriyle kiliselerin girişinde bekleşiyor. Ve Lobo'nun kızı; ah, onun küçük, siyah adamlarla dolu ateşli, küçük Latin dünyası! Haritanın, mürekkep şişesinin, papağanlı kalem kutusunun, sigaraların, satıcı kızların, buzun, rüzgârın, tramvay raylarının, İngiltere'nin üstünden uzansa, bir anlığına da olsa kıza dokunabilse, ah onu yakalayıp kaçırabilse...

Kara Latin Orospu! Bizler, biz duygusallar, denizin karşı kıyısından arzularımızı gönderiyoruz sana; dönüp duran sayısız martı gibi. Ama Dover'i geçer geçmez düşgü-

cü zayıflıyor. Martılar yalpalıyor, titriyor, düşüyor ve pus tarafından emiliveriyor...

Barda Connie, biracının dul karısı, Clare'i bekliyor. (Fırfırlı jartiyerlerinden biri Lobo'nun yatağından sarkıyor; bir hovardadan ötekine gözüpek, alaycı bir armağan.)

Connie'nin baldırları süt yayıkları gibi. Ağzı, pek çok dişi eksilmiş, eski bir tarak. Kahkahası Clare'in bıyığındaki köpüğü titretiyor. Kadın Clare ile dans ederken içli bir ayıbalığı gibi terliyor, şarkıda aşk sözcüğü geçtikçe sesli sesli soluyor, duygulu duygulu inliyor. Ona bir bira ikram edin, iri bir ayıbalığı gibi kıçının üzerine oturup böğürsün. Döner tabureden taşan baldırlarıyla bir asker gibi dimdik otururken, burnunun üzerine bir bardak yerleştirebilirsiniz. Şimdi onu izleyin. Evet. Bar taburesinin yuvarlak yüzü kadının alt kısmına yapışıyor, yumuşak yağ katmanlarını delip geçiyor ve gözden yitiyor. Yeraltındaki bitimsiz ilerleyiş. Biri minderli taburenin kadının iç kısımlarındaki ılık, bitmek bilmez yolculuğunu gözünün önünde canlandırmaya çalışıyor. "Tanrım, bir yay gibi gerilmiş," diyor Perez. Sonra yaylar daha da geriliyor. Kadın kıkırdayarak oturuyor: Baş aşağı, boynunun üzerinde. Kaşları geceyi bölen dev kemerler oluşturuyor. Çok neşeli, ha ha. Depoda daha çok ha ha var. Salondaki erkeklerin o ılık, hayvansı kokusuna bayılıyor: Islak paltoların, favorilerin, buharın, iç çamaşırlarının ve koltuk altlarının yoğun kokusu. İki kere evlenmiş. Barların, balo salonlarının nazik, tatlı dilli erkekleriyle. "Oh, bir bardak bira daha alın, Bayan." Tuvaletten gelen, kapı açılıp kapandıkça içeriye dolan keskin çiş kokuları. Erkekler, erkekler, erkekler –ah erkeklerin o ılık, hayvansı kokusuna nasıl da bayılıyor! Her koluna bir erkek sıkıştırıp o ıslak ağzını her ikisine birden yapıştırabilir. Kalın parmağını onların fermuarlarından içeri sokup onları gıdıklayabilir. Peki, ya Clare? O, kadının Duygusallık isteyen yüzeysel yanını ateşliyor. Ah, saçlarındaki şu yana yatmış, kaygan, parlak dalgalar. Ah, o zarif, Akdenizli tavırları (nice emekle, bin bir çabayla kaza-

nılan devinimler). Clare küçük, mor pastiller emiyor; kadının ağzına üflediği soluğu krallara yaraşan özsu gibi kokuyor. Öte yandan, Arabistan'ın bütün parfümleri bir araya gelse, bu soluktaki cin kokusunu bastıramaz. Kadınla ağır ağır dans ediyor, kadının çalkalanan iri memelerine bir felçli gibi yaslanıyor; bir tür oynak felç. Kadının zonklayan, koca butları onları ileriye doğru sürüyor. Büyük bir çaba harcıyorlar, suyun altında dans eder gibi: Zemini, duvarları, orkestrayı, dönen ve dans edenlerin üzerine rengârenk ışık kıymıkları fırlatan cam küreyi nefretle dışlayarak. Cin kadının içindeki kediyi ortaya çıkarıyor. Cin, bir de Clare'in boğuk fısıltısı. Bütün şarkıların sözlerini biliyor. Kadının belkemiğine dayadığı elinin ayası dışarı dönük; Edward dönemine özgü bir zarafet.

Connie'nin gözleri cam gibi. Son bir saattir yavaş yavaş azalıyor, gittikçe uysallaşıyor. Birasını kaşla göz arasında yuvarladıktan sonra yeniden on iki yaşında bir çocuk olup çıkıyor. "Saçlarım ta şuraya kadardı," diye kesik kesik havlıyor, kalçasına vurarak. "Ama annem kesti. Pis moruk." Yeniden dansa dönünce, teklifsizliğin tadını iyice kaçırıyor –burada bile. Minicik bir kız gibi erkeğin göğsüne büzülüyor; erkeğin papyonuna yuva kuran bir kuş sanki. Başını kaldırıp özlem dolu bir gülümsemeyle erkeğe bakıyor; küçük, şehvetli dudağı sımsıkı yumulu. Onun aşağıda canlı bir şey gibi kıpırdandığını hissedebiliyor. Erkeğin pantolonunda şimdi gergin bir çubuk var. Kadın azalıyor, eriyor, yok oluyor. Ah! öyle canlı, dolgun, diri, *minicik* ki!

Lobide elini erkeğin organına koyuyor. "Hazırsın," diyor tedirgince, erkeğin ona bir oyun oynamasından korkar gibi. İçeride hiçbir şey olmayabilir. "Hazırsın, öyle değil mi, canım? Ah, daha fazla bekleyemeyeceğim."

Daha sonra kadını eve götürmesi, kat kat soyması gerekecekti. Kadın uzanacaktı (erkeği bekleyen Hint Okyanusu); engin, kavrayan bir gülümseme: Hem yukarıda, hem de aşağıda!

Kapkara gölgeler, hecelerin tuhaf dinginliği. Yorgan kemiklerimin üzerinde bir seksenlik toprak parçasından daha ağır. Saatleri hiçbir zamandizine uymayacak biçimde, sonuna kadar yaşıyorum. Hiçbir saatin gösteremediği bir biçimde. Seni seviyorum desem, sinirleri kaplayan tufanı, beyaz ete ve kıkırdağa inen, içimde yeni gözler açan perdeyi dışa vuramayacak kadar kirlenmiş bir deyim kullanmış olurum. Birdenbire bir çiçeğin kabuğu gibi açılıverdim; yapışkan, dimdik: Midilli'nin ılık tepeciklerine sürtünen kardelen, ya da anemon çiçeği gibi. Güneşe açılan doğaüstü bir hercaimenekşe; kendi çiçektozuyla katılaşmış. Boğazımdan incecik sürgünler fışkırıyor. Dış zarın narin gözeneklerinde gülün yumuşacık dölyolu; içine saplanmış olan iğneyle birlikte. Arının tüylü, vızıltılı iğnesi. Aman Tanrım.

En çok dikkat çekense, bu sessizlik. Dünyanın sonuna giden son tren kalktı. Son otobüs Croydon ya da Penge'in dışından geçiyor –ne fark eder? Tramvay durağındaki raylar bomboş uzanıyor; puslu karanlıktaki reklam panoları sönük. Ağıla kapatılmış atlar gibi sütlü sabahı bekliyorlar. Lochia. Yırtık pırtık gazete parçaları karın içinde debeleniyor. Günlük haberlerin kirli iskeletleri. Delik deşik sokakları aydınlatacak tek bir fahişe bile yok. Hilda çekip gitti. Gerçek bir kıdemli, en eskilerden. Gezgin bir satıcıyla evlenip dölüte bir ad, toplumsal bir yer kazandıracaktı. Toplumsal yer! Duygusallığı olağandışıydı. Zavallı Hilda! Kusursuz davranışları olan bir kuzgun; Horatio. Soluğu bira ve soğan kokardı: Giysilerinin içinde dolaşan yoğun, ucuz, nemli esintiler! Zavallı dölüte gelince; solungaçlarının arasından konuşabilseydi, ona can verenlere en az Gregory kadar aksi bir dille seslenirdi herhalde. "Bilmeniz gerekiyorsa, annemle babam İskoçyalıdır. Kuzeyinden. Öte yandan, pek de emin değilim. Öyle az şeyden eminim ki. Her neyse, *ruhumun* kareli İskoç kumaşından yapıldığına eminim!"

Hilda pembe, pamuklu İskoç etekliğiyle yatağın üzerinde bir aşağı bir yukarı çalımla yürüyor, kalçasından İskoçlar'ın kullandığı şu kızıl kürklü, kocaman para keselerinden biri sarkıyor! Olağanüstü devinimlerle dolu bir kuzgun! Perez pas rengi postu avuçluyor, şakacı bir tavırla içine üflüyor. "İçinde ne var, Hilda? Tüyler mi, sevgilim?" Hilda bir kontrbas kadar gür sesiyle buyruklar yağdırıyor. Gaz lambasının aydınlattığı yatağı bir tören alanı, barakaların dizildiği bir kışla; sesi insanın kulağına dolan, gürleyen, çın çın öten tarih.

Gıdasızlıktan kurumuş kalmış bir sıçan gibi barla tütüncü arasında yaşıyor. Bir paket sigara almak için geniş ve yayvan ayaklarıyla yolun karşısına seyirtiyor; karda homurdanan arabaların ışıkları karşısında boynunu kısmış. Hilda; yüceltiğim bütün duygusal düşlerin işe yaramayan atığı! Anısı yaraya tuz basmaktan farksız; yerlilerin bütün kabilenin gıpta edeceği bir merhemle sağaltmadan önce bir süre açıkta bıraktıkları yaralara tahriş edici madde sürüp onları tekrar tekrar kanatmaları gibi.

Newcastle'ı yeniden süsleyen Hilda. Rıhtımı gözümün önüne getirmeye çalışıyorum. Hilda ışıkların ve katranlı tüye bulanmış oğlanların arasında: Soluk alıp veren kuleleriyle bir masal ülkesi. Suyun kıyısında terk edilmiş, kara kuru bir sıçan. Kapkara ipeğin sabaha kadar süren yalayışı, şıpırtısı. Denizin geniş sırtına yaslanmış esnek kuleler kentin görüntüsünü içlerine çekiyor, sonra da dışarı salıyor. Sabah. Çocuk düşürüldü, hemen ardından da efsanevi koca öldü. Perez, Hilda'nın tek gerçek dostu, ondan bir mektup aldı; anlaşılmaz, abuk sabuk, gözyaşlarıyla lekelenmiş bir mektup. Daha doğrusu, üzerinde bir çapa deseni bulunan, menekşe rengi kâğıda yazılmış bir şiir. Canımız şöyle katıla katıla gülmek istediği zaman, hâlâ yüksek sesle okuduğumuz bir şiir. Hilda ve onun insanla maymun arasındaki yaratığa özgü o gösterişli bükülüşleri! Burada, beyaz tavanın altında, dilin ağlarına karşı güvende olduğu açıkça görülen saatleri avlamak için sözcüklerden oluşan

bir aygıt tasarlamak: Burada yatarken Hilda için, Connie için, geçmişi kara bir defter olan bütün o sinema yüzlü güruh için nasıl bir ağıt yazmalı? İçinde portrelerinin bulunduğu, halka açık bir yeraltı mezarlığı mı yapmalı? Son tramvay gitti. Şöyle bir düşününce, bu günceyi besleyen dönemin bir patlama olduğunu söyleyebilirim. Sevgili insanlarım bir patlamanın ardından sayısız parçacıklar gibi çoktan uçuşmaya başladılar bile: Hilda onların arasında ağır bir bomba gibi, kuzeye, Newcastle'a doğru uçuyor. Bayan About 1929'da rahim kanserinden öldü. Ben serçeyim, dedi, okum ve yayım var. Tarquin kendine bir fincan çay doldururken, sessizce öldü; akşam yemeğine indiği zaman yüzünde ölümden en küçük bir iz yoktu. Bir veznedarın altın saçlı oğlu, İkarus ile arkadaşlık etmesi için sonbahar göğüne savrulan bir avuç sapsarı bozukluk gibi sert ve gergin. Karda Perez'e, Lobo'ya, Chamberlain'e sallanan bir el, son bir veda...

Pırıl pırıl bileklerinin minicik güzelliğini Tanrının mürekkebiyle kazıyıp çıkartan bir melek miyim? Gömlekli melek! Ağzımı mürekkeple dolduruyor, sonra da onu gökyüzüne doğru rengârenk bir fıskiye gibi püskürtüyorum. Bu kırılgan sütundan bir ya da iki karaltı düşüyor: Benim parlak sevgililerim!

Bu zaman diliminden kâğıda geçirilen bir cumartesi var; ardından da Tekvin'den bir alıntı. O cumartesi Chamberlain'in evine gidip kendimi cezalandırıyorum. Onun evinde insan orada olduğu bilinmeksizin yüzlerce yıl kalabilir.

Chamberlain bir koltukta oturuyor, ağzında yanan bir pipo var, Havai'den gelme gitarının tellerini tıngırdatıyor. Çok yumuşak, özlem dolu bir sesle bir şarkı mırıldanıyor; ev yapımı sayısız uyarlamadan biri:

Ah, Dinah!
Dölyolun hârika!
Okyanusları aşan bir gemi gibi.
Dinah'ım bana öyle düşkün ki.
Vodeo do do, vs.

Dinah, karısı. "Kes şunu," diyor. Chamberlain kesiyor. Kadın, "Ateşi canlandır," diyor. Chamberlain canlandırıyor. Kadın, "Çörekleri kızartmaya başla, yoksa bir türlü çay içemeyeceğiz," diyor. Chamberlain kızartma maşasını şöminenin önüne ilgisizce bırakıyor, sanatına geri dönüyor. Pipoyla ve özlemle dolu, gizemli bir sesle usulca başlıyor:

Dinah!
Bana Dinah'mın yanından hiç ayırmadığı,
Taşınabilir dölyolundan daha güzel bir şey
Gösterebilir misiniz?
Vodeo do do, vs.

Rahatça oturup geçit törenini izleyebileceğim, tufan öncesine ait bir dünya. Gölgeler kapkara; harita, yeşil günce, üst üste yığılan, gökyüzüne yükselen kardan piramitler, istek, ayak parmaklarımın arasında açan gündüzsefaları. Keşke şimdi yaz olsa. Hoşnutsuzluğumun kışı sonsuz bir can sıkıntısı halinde uzuyor, bu ansa zamanın makaralarına kaydedilen tek parlak an. Burada, pipo dumanıyla aşınmış kitapların arasında, odadaki ateşin görkemli, sıcak kişiliğinin dışında, tek başına. Izgaranın ve korlaşmış kömürlerin üzerinde çürüyen çörekler. Dışarıda, buharı tüten çimenlerin üzerinde Aziz Francis serçelerin bitlerini ayıklıyor. Her şey bitti, diyorum kendi kendime; artık süremez. Kız taşraya, donmuş göllerin ve buz tutmuş çitlerin ülkesine gitti. Hilda şöyle yazmış: "Bu davranışı hak etmek için Tanrıya ne yaptığımı bilmiyorum. Belki de nedeni, günahkâr bir kadın olmamdır. Çocuk yedi aylık olur

olmaz, bir terslik olacağını ta kemiklerimde hissettim. İşte, günahlarım yüzünden Tanrı onu parçaladı."

İnmeli bir kol gibi yanımda kaskatı taşıdığım öteki mektup: "Kar yağıyor, bense yalnızım. Seni kesip içime almak, gittiğim her yere götürmek isterdim. Beni ısıtırdın. Yatakta yatıyor ve bunun hayalini kuruyorum."

Chamberlain piposunu tüttürerek tek sayfalık mektubu okuyor. Herhangi bir yorum yapmadan geri veriyor. Daha sonra, akşamın geç bir saatinde, şöyle diyor: "Başkalarının aşkı insanı az çok tiksindiriyor, öyle değil mi?"

Ya da Tarquin; yüce sanatçı rolünde, pek de kötü sayılamayacak yazınsal ritimlerle geçmişinin izini süren Tarquin. Sanat bulaşıcı bir hastalıktır, der sürekli. Parlayan kelini ovuşturarak görkemli, senfonik İncilinden bir beyit okur:

"Spermle yumurtanın o ilk hatalı buluşmasıyla bütün tarihi yaratan ilk ana-babamın izini nerede sürmeliyim? Bozuk plasentayı, kordonun ucunda, rahim sıvısının içinde zarifçe sallanan dölütün ilk baş kaldırışını nerede aramalı? Bunlar nasıl kutlanmalı? Bize ateşin, taşın, öküzlerin, sayıların, korkuların *ve Tanrıların* dünyasını veren o ilk minicik çatlağı nerede aramalı? Belki de henüz insanlaşamamış maymunun beline asılıydım, sakat da olsa bir meyve kadar doğal, sıkıştırılıp boşaltılmış, kapkara rahimdeydim; başım biçimini yitirmiş, bön gözlerim beyaz, hastalıklı, şiş gözkapakların baskısıyla pörtlemiş; bir balığın gözlerine benziyor; eklemlerim fırlak, incik kemiklerim çarpık. Beynimin kesesinin içinde kemiğin basıncıyla kabardığına, yamulduğuna eminim; kemik beynimi gıdıklıyor, ta ki ağırlaşan, ağırlaşan başımı geriye atıp simsiyah güneşe karşı çıkıncaya dek..."

Bu yapıtı biçimlendirmek için on yıllık zorlu bir cilalama gerekti. Düzyazıyı, gösterileri, iri, kel kafatasını cilalamak. Bir ahtapot gibi oturmuş, alkışları bekliyor. Alkışlanmayacak diye ödü kopuyor. Dile kolay, tam on yıl... Söylemek bile gereksiz: Senfonik İncilden günümüze ka-

lan tek parça bu. Gerisi varınış gibi numara yapmasına karşın, yok. Soracak olsanız, "Son biçimini henüz almadı," der tatlılıkla. Ama onun dışarıda olduğu bir gün not defterlerini şöyle bir karıştırınca, bu büyük sanatçının hiçbir zaman hiçbir şeyi tamamlamadığını anladım. Güncede bile boşluklar var. 3, 5 ve 19 Ocakta hep o muhteşem yorum: "Yazmaya değer bir şey yok."

Eh, bazen ben bile malzeme sıkıntısı çekiyorum. Beni kara yönelten neden de, işte bu. Yine kar yağıyordu. Yine mi? Hiç durmamıştı ki.

Ben küçükken bir yaz Bob Amca ve Wendy ile deniz kıyısına kaçmıştık. Wendy; yumuşak öksürüğü, sağlam, kemikli bacaklarıyla, yeşil gömleğin altındaki dolgun, dik elmalarıyla bakımsız, küçük elma ağacı. Ekşi bir elmaya atılan kısa, keskin bir ısırığa benzeyen Wendy. İştah açıcı parlak yüz, üzerinden parlak tükürüğün hiç eksik olmadığı dudaklar. Onu mısırların arasına yatırmak; başının üstünde hışırdayan, gözlerine dökülen sarı mısır püsküllleri. Elimi yumuşak mısır tarlasına dayamış yatarken ansızın uyanıp dişlerimin arasında bir elma buluyorum: Wendy!

Ama bu buz mavisi bir kar manzarası; yuvarlak, kobalt, Paskalyadan önceki perhizin ilk çarşambası, vahşi, Fiume. Elimde mektubun, karanlık sokaklarda yürüyorum. Ona verebileceğim tek yanıt, bir destan. Destanın bedenimden çıktığını hissedebiliyorum. Öyle mutsuzum ki, kalan paramı bir fahişeye harcayabilirim (bir fahişe bulunabilseydi elbette). Zavallı Hilda!

İşte gecenin bu yöresinde, karanlık sokakta Morgan ile karşılaşıyorum. Yeleğinde, ellerinde kan var. Gözlerinde alışılmadık bir heyecan. "Bir kaza oldu," diyor, çenesindeki karı yalayarak. "İstasyonda." Kaşlarına, kulaklarına kar taneleri konuyor, gömleğinin yakasına doğru yığılıyor. "Tanrı aşkına!" Beni bir dükkânın kapı aralığına çağırıyor. Kaza bu gece, Gwen'i karşılamak için gittiği istasyonda olmuş. Âni bir gümbürtü ve püsküren kara dumanlar. Kendini rayların üzerinde bulmuş, devrilen vagonların

arasında, korkudan ne yaptığını bilmez bir halde dolanıp durmaya başlamış. "Gwen iyi, Bayım. Treni kaçırmış. Ama o karmaşayı bir görmeliydiniz, öylesini hiç görmemişsinizdir." Titreyen elleriyle bir paket sigara çıkartıyor. Vagonlardan biri tam isabet almış. Beş kişi sözcüğün gerçek anlamıyla paramparça olmuş. Doktor az kaldı kusuyormuş. Koridora saçılmış kollar, bağırsaklar, vesaireler. Doktor gençmiş. Morgan'ın iri gövdesi kıpır kıpır, sağa sola dönüp duruyor. Hemen otele dönmeye niyeti yok. Savaşı, bugüne kadar gördüğü rezillikleri biraz anmak istiyor. "Pek çok şeye tanık oldum, Bayım. Ama hiçbiri beni bu kadar sarsmadı." Çenesi iyice düşüyor. "Gwen'i düşündüm. Basamaklardan aşağıya koşuşunu; aman Tanrım!" Ellerinde kan var. Somunların, balıkların, et parçalarının toplanmasına, çuvallara doldurulmasına yardım etmiş. Sonra yürümeye başlıyoruz. Kocaman geçitlerden geçip eve doğru ilerlerken, başını aramızdaki gizemli boşluğu dolduran beyaz sağanağa ve aya doğru kaldırıyor, şaşırtıcı bir acıyla şöyle diyor:

"Et parçaları, Bayım. Geriye yalnızca et parçaları kalmıştı. Sıcak, dumanı tüten etler; şurada yürüdüğüm kadar gerçek."

Çok geç olmasaydı, acımı paylaşmak için Tarquin'in odasına çıkardım. Küçük piyanonun başında bir asker gibi, dimdik oturuyor olmalı. O müziği değil de, müzik onu çalıyor sanki. Vücuduna elektrik verilmiş biri gibi öylece oturuyor, kocaman ellerinin devinimini izliyor. Piyano çalışının kusursuz ama bir iblis kadar acımasız olmasını ister. (*Bakınız*: Gregory.) Romantiklere bayılıyor, merhamet dilenen o iri gözleriyle onların uzun, kan dondurucu ezgilerinin üzerine güzelce yerleşiyor. Duygular ona ancak güçlükle, bir geçişmeyle ulaşıyor sanki. Zevkinin böylesine duygusal olmasının nedeni de bu. Müziğin korkunç ürpertilerinden, boşalımlarından hiç bitmeyen, küçük, ürpertici bir zevk alıyor. Geri kalanı onun üzerine boşalıyor. Şu anda sığındığı liman, Wagner. Ağır ciltler kümeler

ve sürüler halinde başından aşağı dökülüyor, odayı dolduruyor; Tarquin bir müzik çağlayanı, bir buz sağanağı altında oturuyor. Ağır kafası bir çiçek gibi suyun yüzeyinde yüzüyor. "Wagner," diyor soluk soluğa; ayakta duruyor, müzik ona saldırıyor, gözlerini muştalıyor. "Wagner!" Sonra, gülümsüyor. "Olağanüstü." Damlalar öyle soğuk ki, soluğunu kesiyor.

Böylesi akşamlarda zihnim maestroyu alkışlayamayacak kadar meşgul; ana ilgi alanımın edebiyat olduğunu anımsayan Tarquin bana hiç bakmadan günceden yüksek sesle birkaç satır okuyor; bir büyü mırıldanır gibi. Soruyorum: "Nedir bu?" Ne olduğunu gayet iyi biliyorum. "Hoşuna gitti mi?" diye soruyor cilveyle. "Evet. Nedir?"

Sonra ilginç, küçük bir okuma toplantısı düzenliyoruz. Tarquin'in ruhuna, karnındaki soluk duvarların ardında yaşayan o narin kelebeğe uygulanan bir otopsi. Bach konusunda hazırladığı uçsuz bucaksız (yazılmamış) yapıtın o ünlü, son bölümünü okuyor, bölüm şu olağanüstü deyişle son buluyor: "Bach'a sayıları insana dönüştürmek kalmıştı!" Öteki bölümleri de bir an önce yazmalıyım, diyor düşünceli düşünceli, ne dersin? Elbette, diyorum. Toplantıya şöyle ya böyle katkıda bulunmak, sohbete katılmak zorundayım, ne de olsa burası onun odası. Kendi odamla yüzleşmeye hazır değilim. Ölü kitaplarla, kötü daktilo edilmiş şiirlerin sıralandığı yıpranmış sayfalarla, çerçöple dolu çekmecelerle yüzleşemem. Yatak, sahip olduğum bu bir seksenlik mülk, hayallerin yarasalar gibi sarktığı tavan ve milyonlarca taş kalemden çıkıyormuşa benzeyen cızırtı. Lobo yürüyüşe çıkma önerisiyle gelirse çok sevinecek, gerçek bir alçakgönüllülükle ona katılacağım. Fazlaca konuşmasam da yanımda yürüyen bir yoldaş olması çok güzel.

Lobo bu soğuk gecelerde Peru, okyanusun ötesinde onu bekleyen yurdu konusunda fazlasıyla isterik davranıyor. Bana sıcacık aydınlatılmış, genelevli sokakları, açık radyoları, gitarları anlatıyor: Gözetleme deliklerine istekli,

kapkara gözlerin yapıştığı, sayısız kapı. Gizli aşk randevularına yetişmek için sokaklarda karıncalar gibi seğirten esmer erkekler. "Her şey öyle kolaydır ki," diyor kederle. "Çok kolay." Bu buz gibi dünyayla karşılaştırıldığında Lima onun ellerini ısıtıyor... Ah, köprülerin altında kıvrılan Rimac, şallar, papağanlar (Tanrı papağanların cezasını versin!), aile dostları, soluk tenli İspanyol soyluları: Geleneksel aile yaşamının hatasızca işleyen motoru. Ailenin dostu olan bir genç kız vardı, Lobo onunla sık sık deniz kıyısına giderdi. Sıcak kumlar; Lobo'nun gitarın aşkla ağırlaşan, kaymaksı tellerinde gezinen parmakları. Kız öyle ateşli, öyle hevesliydi ki, öpücükleri bir erkeği kavurabilir, onu bir kum solucanı gibi kıvrandırabilirdi. Bana bunları bir vitrinde duran, kıvrımlı Noel ağacının gölgesinde anlatıyor. Arkamızda Sarayın daha da kıvrımlı kulesi; üzerindeki milyonlarca çıbandan kan sızıyor. Lobo'nun yüzü kızın anısının sıcaklığıyla biçim değiştiriyor. Gözleri yaşlı. "Nasıl da ateşliydi," diyor ansızın; sonra bana kızın ateşi hakkında bir fikir vermek istercesine sıcak elleriyle bileklerimi kavrıyor... "Çok ateşliydi." Onu hep böyle anımsayacağım: Yan yatmış kulenin altında, tertemiz giysileriyle duruyor; arkasındaki sokak kar kümelerini havalandırıyor, lambaları köpüğe, boşluğa sürüklüyor. Işıklardan oluşan bir okyanusta yalnızız. Şapkasının kenarı yüzünü gizliyor, gözleri olağanüstü. "Benimle gel," diyor, birdenbire. "Hadi gel, güneşe kaçalım; güneşe, dostum." Başını geriye atıyor, yeni gezegenler, yeni takımyıldızları arar gibi gökyüzüne bakıyor. Değişti. Adımları kıvrak; sekercesine yürüyor.

Sonra kar yağmaya başlıyor; sinsi, beyaz kurum; Lobo'nun sevinci sönüyor. Yüzü ekşiyor. Adımlarındaki ezgi yok oldu. Yıldızlardan dökülen ipeksi kudret helvası kaşlarımızı pudralıyor. Rüzgâr kasıklarıma bir çivi sapladı. Boğuluyorum. Kırağıdan yapılma bir dünyanın yavaş ama gittikçe hızlanan sarsıntıları dünyamızın üzerine birikiyor. Eve dönmek için yola koyuluyoruz. Işıklar panjurların ar-

dında ölgün, loş. Çocukların suyla dolu kâselerinde yüzen mumların ışığı, uyuyan çocukların ölü yüzlerini koruyor. Kar geniş, taş koridorlarda uluyor, ötüyor, iradeyi ve cinsel isteği bastırıyor. Bir tren yıldızların sınır karakollarında keşfe çıkmış, görünmeyen bir çevrenin izini sürüyor. Venüs ile Uranus da yukarıda, beyaz düzlüklerin karşısından deniz fenerleri gibi çakıyorlar. Sarmal yapılı yıldız takımı giderek yayılıyor; göksel bir av tüfeğinden fırlayan saçmalar gibi. Altımızdaki toprak çok yaşlı; bir denizkestanesinin dikenlerinin altında kalmış, çürük bir elmaymışçasına gıcırdıyor. Wendy! Çürük, yeşil bir elma; karın altında hızla kararan, delinmiş bir kütle. Wendy: Yeşil gömleğinin altındaki dolgun elmalarla, göğüslerinin dik, ılık kurşunlarıyla bir mantık fırtınasının ortasında beni öldüren Wendy. Anlayacaksınız; orada, dümdüz göllerin ve tarlaların arasında yatarken, ayrılığın damarlarımı gözyaşlarıyla sertleştiren dehşetini anlayacaksınız.

Bu havanın arkasına gizlenen, soytarıların kullandığı türden, tüylerden yapılma bastonla kafalarımıza vuran, üzerimize dökülmeye çalışan kızıl devler ve beyaz cüceler oyun oynuyor. Samanyolundaki ahmaklık. Bu, ruhun mevsimi; düşüncenin anlamını bile yitirdiği, onu ötekilerden ayıran parlak sınırları yitirip özgün biçimine, yani duyguya geri döndüğü mevsim. Sözcükler yararsız. Diyelim ki öldün, bu, kar yağacak demektir. Açık seçik, ışıltılı, kapkara bir gölge. Rüzgâr ağaçların arasında yükseldiği, karanlık evlerin içini kahkahalar doldurduğu zaman, ölümün bana ulaşamayacak olsa da, kaçınılmaz. Telefon çalınca, kendi kendime şöyle diyorum: Ölüm. Oysa bunun hiçbir anlamı yok. Kızgın ütüyü bir masa örtüsünün üzerinde gezdirmek gibi: Yüzünün beyaz dokusunu ansızın duyarsızlaştıran bir işlem. Bu sözcüğü başka sözcüklere yeğlememin nedeni, geçmişte üzerimde çok büyük bir etki bırakmış olması. Şimdi düşünce bile kolalandı, bembeyaz bir hiçlik halinde sertleşti. Esnek kar manzarası, bir de ci-

ğerlerinize paslı bir testere gibi çektiğimiz bu hava; hepsi bu. Hepsi bu. Hepsi...

Esrik zihinde cirit atan dalgınlıklar ve bir gezegenin üzerinde, yıldızların arasında alfabe sırasına göre vızıldayan bizler: Toprağın havaya fırlatılan bir halka gibi gecede döne döne uzaklaşan gıcırtısı, bir kablonun, bir gemi direğinin gıcırtısı, yalnızlıkla kıyılacak son nikâha doğru ilerleyen ayaklarımızın sesini boğan, yumuşak halı.

Yalnızlığın durmaksızın yinelenmesinden bıktınız belki de? Anıa yaşanılarımızda hiç değişmeden kalan tek şey, bu. Gece gölgelerle beneklendiği zaman bile (bu benekler birleşip yalnızlığın eğrisini çiziyormuş gibi görünüyor). Ah, biliyorum, onun gerisinde yaşanı kavrayamadığım bir boyutta hâlâ düşe kalka ilerliyor: Debdebe, kahramanlık kokan görüntüler, ıslak beyazlık, mavi yumrular, soytarılar, sopranolar, ateş yutan hokkabazlar... Ama ona asla ulaşamayacağız.

Lobo için bu bir savaş durumuydu, sanırım. Kadın günbegün, damla damla eriyen nefretin ve umutsuzluğun odak noktası olup çıkmıştı; kesilip koyulaşan süt gibi: Sabahları kırmızı postacıda, öğleden sonraları yumuşacık çöreklerde ve posta kartlarında, günbatımında okuldan dönen çocuklarda, geceleriyse özel ininde; burada ucuz bir saat gibi durmuş olan yaşamın hâlâ sürdüğünü dışa vuran tek şey, gaz sobasının tekdüze ateşi.

Bu beyaz, cüzamlı ayaza karşı tek ağrı kesicim, Hilda. Tarot'un *soytarısı, kâğıt destesinin çılgın jokeri gibi*, karşıma çıkan olayları yararak ilerliyorum. Budala zamanın insafına tutunmuşum; tıpkı ırmağın üzerindeki bir nilüfer gibi. Geceleri hafifçe buz tutan o küçük, köhne odada geçirdiğim zamanın dışında, tam anlamıyla ölüyüm; düşlerimin dev boyutlu karnabaharının, yani Hilda'nın görevlerini yerine getirdiği oda. Sanatçı olan benimle, fahişe olan Hilda arasında hemen bir iletişim kuruluyor. Birbirimizi kabulleniyor, sayıyoruz (firavunların yaptığı gibi), birbirimizi seviyoruz, ama birbirimizi anlamıyoruz. Her şeye

karşın, bir antlaşma yaptık. Başka lodosçuların da yağmaladığı o çıplak kumsalda yaşamın sayısız enkazın arasına iteklediği kırıntıları paylaşıyoruz. Bu oda, bu dört direkli yatak Atlas Okyanusunun en yosunlu kısmı; gelgitler düşüncelerin, isteğin, sivri köşeli açlığın, umutların, yazgıların boş kutularını sahile yığıyor; taçlar, trampetler, ilahiler, hepsi de uzun gecelerde bedenimize tırmanan yosunlarla karman çorman. Bir panjurun çıkık kanatlarından sızan bir geceyarısı şarkısının dışında yarını, aklın kabul edebileceği bir gerçeklik olarak çağrıştıran hiçbir şey yok. Ne bize üçüncü günün sabahı yeniden dirileceğimizi gösteren bir şey, ne de canlanacağımızı.

Çarşaflar pis. Duvarlar pis. Gaz lambasının yumuşak buğusu günün haberlerini fısıldıyor. Yatağın üzerinde bir gazete var. Onu okumaya çalışan yalancı göz, basılı harflerin incecik bir kum fırtınası gibi savrulduğunu, gaz ateşinin önünden geçip camdan dışarıya uçtuğunu görüyor. Dünyanın hastalığına ilişkin, kara sinyal; sinirleri haşlayan, daha çok, daha çok bela, daha çok felaket isteyen, öldürücü hastalık. Dünyanın trajedisi, Tarquin'in trajedisi. Hiçbir şey hissedemiyor. Hilda'nın acıklı yazgısıysa, çok fazla şey hissetmesi. O koca, manda yüreği en küçük şey için eriyiveriyor. Bedenine çarpan ilk duygu bu cahil, patavatsız Lucrece'nin ırzına geçmiş. Ne? Türkler Ermeni çocukları mı katlediyor? Ah, *zavallı* yavrucaklar. Gözyaşları kirli mendillere damlıyor; yeleğine, elbisesine, çantasına, banyonun kapısına astığı nemli *torche-cul*'a[1]. "Hiçbir şey hissetmiyorsun," diyor. "O zavallı çocuklar için hiçbir şey hissetmiyorsun, pis herif!"

"Ama Hilda," diyorum. "Bu yıllarca önce olmuş."

"Gazetede yazıyor, tamam mı?" diye diretiyor. "Bugünkü gazetede yazan bir şey nasıl eski olabilir?"

Savaş tarihini yeniden irdeleyen bir dizi makalenin ilkini okumuş. Her neyse. Yataktayım. Söz dinliyor, Ermeni çocukları gözümün önüne getirmeye çalışıyorum. Ola-

[1] Taharet bezi. (Çev.)

naksız. Korfu. Sürgünler. Adanın kalçaları arasında kıvrılan İyon. Koroda şarkı söyleyen, ayakkabı yapan Ermeni çocuklar. Sözcükler ürkütücü bir biçimde yankılanıyor. Hilda geceleri uyuyamıyor. "Şu zavallı çocukları bir türlü aklımdan çıkartamıyorum."

Ya da gazın sarı ışığında kocaman bir arı gibi dolaşan, makyaj malzemeleriyle oynayan, gözlerini kısarak çopur aynaya bakan Hilda. Yanaklarındaki, yüzündeki derin çizgilerde yumuşak, soluk bir çiçektozu gelişiyor. Her çizginin bir anlamı var. Bu ağır, uzun yüz bütün zaferlerimi ve yenilgilerimi özetleyen İncil, Kuran. Bütün düş dünyam bu çizgilerle ve kırışıklıklarla bu yüze yazılmış.

Son günlerde ansızın yumuşadım, uysallaştım. Hilda yaşamın karşı ucunda iri, korkunç bir hayal gibi görünüyor; akrabalar arasında yaşanan ve kişinin aileden dışlanmasına yol açan şu yasak aşklardan birinin imgesi gibi. Ona güveniyorum. Bir sakat gibi öylece yatıyor, bana hizmet etmesini bekliyorum. Bir annenin elden ayaktan düşüren, tüketen sevgisi tarafından tüketiliyorum. Bir hastalığı izleyen iyileşme dönemini andıran bu yavaş çocukluğun sonsuza kadar uzamasını istiyorum. Hilda benim için güneşten bir gölge yarattı; bu gölgenin altında dinlenmek istiyorum.

Zaman buz tutmuş ayaklarıyla Noele doğru yokuş aşağı koşuyor. Zamanın karmaşa, mutlak düzensizlik demek olan çukuruna balıklama atlayış. Geniş yatak, suyun uzun geçitlerinde, düşlerin kovuklarında sessizce sürüklenen, tülleri, pusları yarıp geçen ve *güvercini bekleyen* arzu gemisi. Noel yaklaşıyor, bense yavaş yavaş yeniden yuvaya, dölyatağına doğru yuvarlanmaya başlıyorum. Özüm bir dölüt gibi bağlı; yeniden annemle babamın bellerinin arasına asılması gereken hafif bir bohça sanki. Bir kez daha âşıkların engin rahimlerine doğru sürükleniyorum; bütün duyguların eridiği, harmanlandığı, her şeye egemen olan yalnızlığa karıştığı güneş lekesine. Salt bu keskin kokulu gizem bile hissetmemi sağlamaya yeter. Onun dışında her

şey temizlenmiş, süpürülmüş (Morgan'ın çuvallara doldurduğu, dumanı tüten et parçaları gibi). Aşk Tanrısının somunları ve balıkları. Elden ayaktan düşüren hastalığı izleyen bu dingin iyileşme döneminin, anneliğe doğru çekilmenin dışında artık hiçbir şeyim yok; duygu bavullarım da yok. Karşı koymaktan vazgeçiyorum; ölüme tam anlamıyla gömüldüm. Üçüncü gün yeniden doğacağım kaynak, Hilda. Gözlerimi kapatınca bütün dünya ortadan siliniyor. Derin sularda yaşayan bir balık gibi, dölyatağında yaşıyorum. Kanın serin çisentisi beni besliyor. Bakire Meryem'in karnındaki yumuşak kesedeki İsa gibi, hiç acele etmeksizin, balıklara özgü bir gevşeklikle ayrılık anını bekliyorum: Parlak yarıklar, bir an çakıp sönen ışık, ağzıma bir tokat gibi çarpan soğuk hava. Fenerler, müjdeciler, hayvanların ılık, boğucu sidiği ve ahırdaki beyaz soluk. Bu dünyadan ayrılmak!

Yarı uykulu yattığım yerde bu sahneyi düşlüyorum. Dölyatağından zorla çekilip alınan bebek sersemlemiş bir halde, soluk soluğa dışarıya çıkıyor: Gümüş yansılarını balıkçı çocuklara sergileyen bir balık. Balığın pullarını bir anda kavuran güneş ışınları. Milyonlarca parçaya ayrılan aynanın göz kamaştıran parlaklığı. Kızgınlık ve hırs çığlığı. Sonra, aynı kancaya yeniden yem takılıyor ve olta okyanusun keşmekeşine salınıyor. Esmer kollu İsa öylece oturuyor, zekâ esnek kamışı geçip balıkların pembe ağızlarına doluyor. Balıklar onları bekleyen kancaları budalaca öpüyorlar. Her ürperti, her titreme oltayı aşıp bir elektrik akımı gibi esmer kollardaki sinir uçlarına ulaşıyor. O hiçbir şey görmüyor. Göz önüne getirilemeyen bir boyuttaki uzak yaşamın akıntılarını hisseden tek şey, parmaklar.

Uykulu uykulu yatarken, sık sık İsa'nın bir fahişeden doğup doğmadığını merak ediyorum. Lekesiz doğum masalı, o döneme özgü, yanlış tercüme ettiğiniz gösterişli bir mecaz olamaz mı? Balık simgesi; ışık hüzmesi; haberci: Aziz Ruh! Böyle bir düşünceyle yüzleşebilseydik dünya çok daha hoşgörülü bir yer olabilirdi. Meryem ile Hilda;

ruhlarına üflenen sayısız soluk, parayla dolup taşan kaplar. Yarattığımız İsa bir balık: Ciğerlerimizi çok uzun zamandır kemiren soluk, zeki bir asalak. Acılı annenin oğlu; korkunç. Masaldaki yumuşak, zeki balık yutacak yürekliliği asla gösteremeyeceği kancalar yüzünden çok kaygılı, suskun. İsa: İki bin yıldır kasabın tezgâhında, bıçağın altında yatan, nemli bir kese..

Geniş yatak yıldızların altında gelişigüzel sürükleniyor. Hilda'nın iri, sessiz, anaç bedeni yanımda yatıyor. Yaşamın ekmeği. İncelikten yoksun pençeleri birinin kutsal ayinlerde dağıtılan yufka kadar yumuşak olan kaburgalarını yokluyor. Belleğin pek çok bekleme odası var. Bu uçsuz bucaksız sularda yuvalanan ruhla karşılaştık, sonra yanından geçip gittik. Artık düzensizlik korkusu kalmadı. Hayvanat Bahçesini gezen geri zekâlı bir çocuk gibiyim. Bir daha asla bu kadar mutlu olamayacağım, çünkü bu tatlı, veremli felçten, annenin rahmine çekilme durumundan kesinlikle kurtulamayacağım. Hilda en kusursuz rahatlatıcı.

Ya da büyük aynanın karşısında şapkasını iğneliyor. Şöminenin rafı doldurulmuş, cam kutulara hapsedilmiş vahşi yaratıklarla dolu bir morg. Baykuşların yüzündeki anlam. Kaşları boyalı. Büklüm büklüm avizedeki gaz fışırdıyor. Aynada gördüğüm, Hilda'nın yüz kremleri, makyaj malzemeleri, iç çamaşırları, fotoğraflarıyla sarılmış olan yansını başaşağı dönmüş. Tarot'un asılı adamı! Hilda'nın kocaman kafası gövdeye kalın sicimlerle tutturulmuş. Sağa sola döndükçe sicimler sertçe dışarı fırlıyor. Dudak kalemindeki boyayı emmek için dudaklarını büzüyor –dev boyutlu bir tulumba gibi.

Geceleyin bu yoğun etin rahatlatıcılığı, elimdeki elin avutucu baskısı dışında her şey ortadan siliniyor. Hastane yatağındaki çocuğum: Hilda uyuyan, ölüm kıpırtısızlığındaki yüzümü kucaklayan, parlak gece lambası! İnmeli. Tutku bile bir düşünce olup çıkıyor; benimle ilgisi olmayan bir imge, sımsıkı bağlanmış bir deli. Kör, engin gelgit

bizi sırtına alıp havalandırıyor, cinsel istek çadırını topluyor ve gözyaşlarını kat kat aşan acının tomurcuğu tutkunun içinde sessizce patlıyor. Gözyaşlarını aşıyor ve uyuşturan, dipsiz karmaşanın üzerinde yavaşça sallanıyor. Gece bir telefon kulübesi kadar köhne kokuyor. Baykuşun kaşları karanlıkta Connie'nin yüzünün geniş, alaycı karikatürünü büyütüyor. Ben karanlıkta dudaklara değdirilen ucuz bir boyadan başka bir şey değilim. Verdiğim renk kısa bir süre sonra dağılacak, donuklaşacak ve uçup gidecek. Koltuğun üzerindeki gazete bir bomba gibi; iç çamaşırlarımın arasında duruyor. Dünya, en azından onun hatırına biraz daha soylu ol!

Kör, zifiri karanlıkta dünyanın donuk suretleri duvara vuruyor. Lobo'nun haritası. Geçmemizin yasak olduğu sınır. Beni kanatlandıran, dipsiz mavi suyun üstündeki ince kabuğu aşan, ilginç bir patenci olup çıkıncaya kadar uçuran tutku. Latin fahişeye doğru uçan yaralı martılar. Gecenin kabarttığı, şişirdiği, patlatıp paramparça ettiği ben sonunda neye dönüştüm? Bakirenin yüzü her şeyi bastıran bir ışıltıyla parlıyor, masalın eldeğmemiş fahişesi titreşen bir yıldızın altında yüzünü acıyla buruşturuyor. Karnında toplaşan bir balık sürüsü dünyaya açılan kapının açılmasını sabırsızca bekliyor. Bilge yüzlü balıklar; bilgili din şehitleri!

Sonunda burada, bu kitli yatakta çarmıha gerildim. Baykuş buna hakemlik ediyor, kaşları mezarın yerini gösteriyor. Sonunda huzura kavuştum, aklını kaçırmış bir oyuncu gibi avuçlarımdaki çivi deliklerini elliyorum. Bu gece burası olağanüstü bir tiyatro. Seyirci tam yedi kez selamlandı (topluca verilen selamı saymıyorum). Perde titrek, bulanık dölyolunun üzerine ağır ağır iniyor; perdede o tanrısal sözcük: *Asbest.* (Ben işimi bitirmeden bir gizemci çıkıp gelirse, onu hemen giyinme odasına, ıvır zıvırın, çiçeklerin arasına götürün, olur mu?)

Büyük yatak gezegenlerin arasında sürüklenmeyi sürdürüyor. Kar durdu. Gökyüzü yine tanıdık: Işıl ışıl diken

demetleriyle dolu, parlak, temiz. Hava bedenlerimizi temizleyen, elle tutulamayan, uçucu bir kefen bezi; mumya sargılarının kokusu kemiklerimize işlemiş. Yumuşak, acınası, keskin kokulu et parçaları; burun deliklerimiz şarap ve puro dumanlarını içine çekiyor, sonra dışarı salıyor; içimizde yaşadığı varsayılan ruhları *ne* yapmalıyız? Ay bir bilardo topu gibi soyulmuş. Hilda aslında kendisinin olan Ermeni çocuklar için ağlıyor. *Meryem olduğunu ona* söylesem mi? Bana inanmaz ki. İnsanoğlunu doğurma zamanının yaklaştığını? Biri onu ürkütmekten kaçınmalı. Yarın dölyatağının kapısı yeniden kapanacak. Bu gece, bildik takım yıldızlarının arasında sürüklenmeye devam et ve düş gör. Kapkara gece küçülüyor, heba olmuş erkeklik organının boyutlarına iniyor; yaşamı sürdüren ve üreten, içi boş kamış: Gergin yıldızların altında, boşalmış bir boya tüpü *gibi büzülüp buruşmuş.*

Dünya, en azından onun hatırına daha soylu ol!

Alışılmadık ölümümüzün ayrıntıları. Bu bölüm, gösterinin henüz sona ermemiş olmasına karşın, son söz sınıfına giriyor.

Ocakla birlikte havalarda beliren ilk ham çatlaklar; karın altında ilk meyvelerini vermeye başlayan alışverişe ilişkin ilk gizli ipucu. Tilkilerin kulakları mis gibi kokan, mis gibi kokan toprağın altında. İyon'un *tebeşir göğüs*lerinde açan, İyon'a özgü bir çirişotu. Sürekli sözünü edip durduğum hava her zamanki gibi tinsel. Kış bir takvimden daha fazlası: Tırnakların, dişlerin altına gizlenmiş, mevsimlerle birlikte geçen, toz haline gelen her şeyin içinde. Kış: Gözdeki ağtabakaya ait damarların gölgesinin boş bir duvarda oluşturduğu karaltılar gibi. Bu da ruhsal serüvenin bir parçası, tıpkı kardaki karşılaşmamız gibi; bir ilahiymişçesine Tanrıya uzanan kalın atardamarlar ve sen: Karda biriken, yumuşak bir et mağarası. İşte, bu ayrıntıları

o evrensel ölümün, paçayı sıyırdığım İngiliz tarzı ölümün seyir defterine kaydetmemin nedeni. Tek başına yapılacak bir iş bu. Her gün doldurulması gereken bir boşluk var. Ben Gregory kadar üretken değilim. Seni bir an anımsamak sözcüklerin bildik kaynağını, eski dilleri, önsezileri, dinsel sırları kurutuveriyor; öyle ki, kalemi kaldırmayı göze alsam bile, ucunun bir kurşun topağıyla tıkanmış olduğunu görüyorum. Yokluğunun acısını çekiyorum, bununla uzlaşamıyorum. Belkemiğimin bir parçası eksik sanki. Dik duramıyorum, Pekin adamı gibi iki büklümüm. Artık bütün gece yazıyorum...

Kış sabahı. El değmemiş bir şeyin ağır, acılı doğumu. Lochia. Tepeden tırnağa kıl ve köz. Bulutun alçak sırtını kesen bir yara. Göksel bir yılan bu vadiden geçerken geride salgısını bırakmış. Bütün duygular silindi. Oda, tabutum uçsuz bucaksız gölgelere gömülü. Saat beş buçukta viski yüzünden karnıma öyle bir sancı saplanıyor ki, uyuyamıyorum. Perdeyi çekiyorum, ateşin karşısına oturuyorum; uyanık olmama karşın kesik düşlerin saldırısından sersemledim; ellerimi koltuk altlarıma sokup sabahın yükselişini izliyorum. Ayak parmakları soğuk, burun soğuk, karın soğuk.

Boş barda ateşin külleri gri, üzerinde köpüklerin katılaştığı, boş bardaklar lavaboya başaşağı dizilmiş olmalı. Beklenmedik bir kasılmayla, ateşin aydınlığında duran kabadayıyı anımsıyorum; içinde altın sarısı sidiğin mayalandığı alevler. Çavdar viskisinin, cinin hoş kokusu. Gevrek, yeşil banknotlar. Boğazını yakalayan ve damarlara çiviler, duygu iğneleri saplayarak ilerleyen, acı konyak. Buradaki altın tahterevallide dikenlerden yapılma bir taç var: Aramızdaki bütün İsalar için. Çizmelerin hışırtısı, tükürük hokkalarına fırlatılan balgamın düzenli şıpırtısı...

Lobo tatil için Almanya'ya gitti. Arada bir, içinde mutlaka açık saçık birşeyler bulunan bir kart gönderiyor. Tarquin çok ilgili. "Ona ayrıntılı bir biçimde *tanımlamasını* söyle," diyor öfkeyle. Ayrıntıları öğrenmek istiyor.

Tarquin bir şala sarınmış, yatakta yatıyor, Bovril yudumluyor. Kalbi kırık, çünkü Clare onu görmeye gelmedi. Jigolonun acıma duyguları kabarıncaya kadar Tarquin yataktan çıkmayacak. Gerekirse haftalarca...

Ayın beşinde bir fırtına oldu. Sarayın kaburgalarını yalayan şimşekler, gök gürültüleri, parçalanan ateş, yer sarsıntısı. Çatıdan uçan bir kiremit bir kadını öldürdü. Savrulan arduvazlar kara küçük kar kürekleri gibi gömülüyor.

Ayın altısında uyanıyor ve sonunda dünyanın tam anlamıyla karın altında kaldığını görüyorum. Yollarda, bahçelerde, mezarlıklarda, oyun bahçelerinde bir karış yüksekliğinde kümeler. Heykeller utangaç ve çıplak, ayak bilekleri beyaz yorgana kök salmış. Morgan'ın burnu kıpkırmızı, burnunu çekip durmaktan başı çatlayacakmış gibi ağrıyor. Salonlarda kocaman ateşler uluyor. Ön kapıyı açan her ziyaretçi koridorlara çın çın öten, güçlü bir rüzgâr gönderiyor. Ölüm, kahkahalar atarak oteli bir uçtan ötekine koşan çeşitli kokularla birlikte sinsice içeri süzülüyor. Amonyak kadar keskin, buz gibi bir soluk burun deliklerimizi kemiriyor.

Havada garip bir beklenti; her an başıma çok önemli bir şeyin gelmesini bekler gibiyim. Ya da dünyanın başına. Gazeteyi tarıyorum; ama orada bu önseziyi doğrulayacak hiçbir şey yok. Savaş ilan edilmedi. Orta sayfada doğa şairi anımsanıyor. Kar. Kuş ve çobanpüskülü. Hayır, beklenen kıyamet bu da değil. Bir müzik parçası gibi sunulan bütün o eski yakarılar: İngiliz taşrasına özgü duygusallığın bu korkutucu türünü asla anlayamayacağım; uyağın kaçınılmaz bir biçimde yanlış olması, uyaksızlıktan çok daha sinir bozucu.

Kızıl ardıçkuşu çalılara tutunuyor
Kış sessizliğinde bir mücevher gibi ışıyor.

Hiçbir şey olduğu yok, ama birşeyler olduğuna ya da olması gerektiğine ilişkin o yoğun duygu sürüyor. Trafik

karman çorman. Postacı karşılıksız çeklerden, gecikmiş tebriklerden oluşan düzmece erzağını dağıtıyor. Sana ve seninkilere mutlu Noeller. Tarquin panjurlarını açmama izin vermiyor. Bunun kahrolası bir gün olduğunu biliyorum, diyor. Ve onu mum ışığında geçirmeyi yeğliyorum, diye ekliyor.

Kızıl ardıçkuşu büyük daldan sarkıyor
Postacı kötü kötü öksürüyor.

Ama hiçbir şey olmuyor; beklenen Şey beni sürüncemede bırakıyor. Sonra.

Çay zamanı: Tarquin'in odasında kızarmış ekmeklere yağ sürüyorum, iştah açıcı koku ağzımı sulandırıyor; tam o sırada sağır-dilsiz Charles yanıma geliyor. Elindeki küçük levhada zor okunan bir yazı: "Telefon. Bir bayan."

Bitmek bilmez koridorları kovalanan bir suçlu gibi hızla aşıyorum. Oda sessiz. Birden aklıma Gregory geliyor, nedenini bilmiyorum. Gregory biraz temiz hava almak için gitti. Almacı kulağıma dayıyorum; soğuk. Birden o katıksız hayvan sesinle konuşmaya başlıyorsun. Gracie ölüm döşeğinde. Sesin tuhaf, buz gibi tınılarıyla içimde açılan bir tomar, kardan ve sığırlardan söz eden bir ezgi; bedenlerimiz beyaz yorganın üzerinde yatan iki kütük. Bitkin bir kuş gibi öylece oturuyor, iç organlarımın eridiğini, dizlerime, oradan da halının üzerine aktığını hissediyorum. Bir tatile çıkacağından söz ediyorsun. Bir tatil! Bu kaçış neden? Her şeyden önemlisi de, bütün enlemler istekle ve sabırsızlıkla şişmiş, bütün boylamlar zehirlenmişken, nasıl? Şimdi sana yaralarımı göstereceğim; Merkator'un izdüşümü gibi. Yeni bir harita. Bağışla, öyle demek istemedim. Karı durduramazsın, biliyorum. Odada dört mum var. Evet, bir de Baudelaire'in ilk baskısı. Kitap mı? Bana kitap gönderme. *Şarkıların Şarkısı*'nı bile. Bir kitapla sevişilmez ki! Hayır, hiçbir şeyin yararı olmuyor. Alo, beni duyabiliyor musun? Hayır, şiir bile avutmuyor. Bütün

sinir merkezleri ölü. Bana bir bıçak gönder; keskin uçlu, yepyeni bir bıçak. Bana uzun saplı bir balta gönder, insan öldüren cinsinden. Neden konuşmuyorsun? Alo? Orada mısın? Öyleyse konuş, çünkü sana söyleyecek hiçbir şeyim yok. Hiçbir şeyim. Şu eski, kahrolası yaralar içimi yakıyor. Kitapların canı cehenneme, beni duyuyor musun? Yo, bir şey demedim. Hoşça kal. İtalyan kentleri kolları bacakları kesilmiş bir halde uzanıyor; bir yanda rahipler bir yanda Ana Kilise. Keats'e sevgilerimi ilet. Ağlıyor musun? Az sonra yatağa girecek ve bir kâse kar getirteceğim. Kâseyi titreyen ellerinle yüzüme bastıracağım. Tam bir ay sonra buluşuruz mu, dedin? Sonsuzluğun üzerinde sayılar bulunan birkaç kâğıt parçası olduğuna inanırsam, senin de anlaşılabilir olduğuna inanırım. Konuş benimle. Konuşuyorsun ama sözcükler bir heykelin üzerine fışkıran sudan farksız. Güçlü, kesin birşeyler söyle. Bana bir bıçaktan ya da usturadan söz et. Hayır, yalnızım. Kahkaha mı? Ben bir şey duymadım.

Tam sen birşeyler söylemek üzereyken, parlak bir yarık açılıyor. En üst kattaki tereyağlı ekmeklerime dönüyorum. Önsezi gerçekleşti. Birden akşamın ne kadar tekdüze olduğunu ayırımsıyorum; mavi soluğuyla üzerimize çöken kar, hücrelerinde örgü ören yaşlı kadınlar, süt, minderler, dua kitapları. Salonlarda yakıcı esintiler, akşam yemeği için giyinen yaşlı erkekler. Tarquin yatakta, tarihin kemikleriyle sarılı, yavaş yavaş ölüyor, ölüyor. Avunmak için başvurabileceğim kimse yok.

Dünyanın karşı kıyısında bir esinti dalgalanmaya başlıyor; kutuplar karın çırpınan mavi kanatlarının üzerine yuvarlanıyor -kumrular gibi. Kanıma usul usul yayılan bir buzul var. Tenim bir çadır bezi kadar sert ve pürüzlü.

Burada, bu odada, bir şala sarınmış oturan ve çürüyen bu üç günlük kadavranın karşısında sessizce çıldırabilirim. Bir gün beni kibritleri peş peşe çakıp ağzıma sokarken bulabilirsiniz. Ökseotunun altındaki son öpüşme; çok eski

bir mezhebe özgü, ıslak dudaktan ayrılmayı dışavuran, son deyim.

"Senin şu yontulmamış çalı süpürgesi mi?" diyor Tarquin zarifçe. Son derece anlayışlı ve dramatik davranıyor. Liseli kızlara özgü birkaç sır için ruhunu bile satabilir. Ona yalan söylüyorum, ama bana inanmadığını görüyorum. Burnu bir havuç gibi titriyor.

Ustura burunlu, tek ayağı ölümsüzlükte, güçsüz iskelet: Hadi, dünyanın ölümüne kadeh kaldıralım; kara, beyaz felakete, kumrulara, fahişelere, müziğe. Şöyle doğru dürüst bir kadeh tokuşturmadan söz ediyorum, ucuz sahteciliğe kaçmadan, bol kahkaha eşliğinde. Bu istek bir bebek kadar kırılgandı. Tanrı tanık! Onu bir erkek yaptık.

İKİNCİ DEFTER

Baharı sonunda buralara ayak bastığı zaman, bunu gafil avlayan, yemyeşil bir havayla yapar. Birkaç haftalık vuslat boyunca pek çok küçük, hazırlıksız yakalanmış şey olanca savunmasızlığı, saflığıyla ortaya çıkar. Ama kurum ve metal onları çabucak yutar. Hastalıklı çelik, gülün el değmemişliğini yavaş yavaş paslandırır.

Soğuk hava bizi bu serin sınıflarda, göğüs göğüse sokulmaya, demir sobalara yaklaşmaya zorluyor. Maden kömürünün ve yıkanmamış bedenlerin çiğ kokusu. Çocuklar durmadan yelleniyor; kambur Marney üst kattaki sınıfta, ateşin karşısında oturuyor, sırılsıklam mendilini açınış, sümkürüyor. Sınıfta keskin, kan kokulu bir buhar yükselirken, omzunun üzerinden şuna benzer birkaç anlamlı cümle fırlatacak: *es este obrero quien fuma?* Ya da *Somos nosotros quienes hemos hablado al banquero?*[1] Bütün kış hırıltılı bir soğuk algınlığı çekti ve ıslak mendilini kazanda kuruttu. Çocuklar ciyak ciyak bağırıyor, yelleniyor ve her zamanki gibi onu pohpohlayıp duruyorlar. Havada buharlı sümüğün hafif kokusu.

Burası *Honeywoods*. Kentin dışında, iç içe geçmiş, daha doğrusu Saygıdeğer Eustace Adams Honeywood'un aile armasını taşıyan sancağın altına toplanmış iki bina. Çocuklar çürüyen tuğla duvarların içinde, çıplak, yıkanmamış odalarda ilkeleri kavramak, büyük işi öğrenmek gibi boş bir uğraş için her sabah sıralara dizilir. Dışarıda, tramvay sarsılarak, gıcırdayarak geçer, gevşek çerçevelerdeki camları topa tutar. Büyük, yeşil tahtanın rengi atmış; kıy-

[1] Sigara içen işçi bu mu? Yada bankacıyla konuşan biz miyiz? (Çev.)

mıklı, güvercin pisliğinden bembeyaz. Su boruları bel vermiş; yıldırımsavar rüzgârda bir arp teli gibi tıngırdıyor.

Artık bütün bunlara alışıldı. Öte yandan, bunca içlidışlılık fazlaca saygısızlığa yol açmadı (buraya duyulan bir tür mantıksız aşk gibi). Eustace okulun en kutsal yerinde, küçük, basık odasında bütün gün yarı uyur, yarı uyanık pinekliyor. Kapıdaki küflü karta, tufandan önce şöyle yazmış: *E.A.Honeywood, Müdür*. Buysa onu uyandırmak için içeriye girmeden önce kapıya vurmanız gerektiğini gösteriyor. Tufandan önce, yontma taş devrine ait, yerbilimsel –bu topluluğun yaşını tam olarak dışavuracak, tarihsel bir kayıt yok. O, bütün zamandizinlerin dışında.

Kapının arkasında duran, günlük işlerle oyalandığım küçük masada işte bunları düşünüyorum. Yandaki daktilo odasından hep birlikte yükselen daktilo çatırtıları kâğıt, dosya, fatura ve senet okyanusunu aşıp dışarı sızıyor. Okul müdiresi denen, damağı olmayan İngiliz kadın, daktiloculara birkaç seçme parça, klasiklerden bazı örnekler yazdırıyor.

Yavın, yavın, yavın,
Günbegün ağıv aksak emekliyov.

Masalar mırıldanıyor, mürekkep şişeleri dans ediyor. Marney'in mendilini kuruttuğu ve ticari İspanyolca dersi verdiği sınıfta sümkürmelerin hafif solosu. Yerlerde toz, pencerelerde zehirli bir güneş ışığı. Karatavuğun yaylım ateşini açtığı, genizden gelen yumuşak domdomlarını afallamış tarlalara fırlatmaya başladığı an, işte bu an. Köşedeki tutsak kanarya dünyayı milyonuncu kez keşfeder, sonra uykuya dalar. Çok sıkılıyor. Bahar bir kova dolusu dövülmüş buz gibi kırıldı, bizse hâlâ ısıtmak için ayaklarımızı kıpırdatıp duruyoruz. Keats ile ilgili saçma bir sorun var; bülbüller uykuyla savaşan zihnimde ipek dokuyor. Bir sebze gibi açılan, alacakaranlık sabah; içinde çalıştığımız ya da uyuduğumuz bu yumuşak çürüme. Derin düşüncele-

rin belli bir noktasında, Yunanistan'a, belki Kartaca'ya, ya da Suriye'nin altın tüküren aslanlarına ulaştığım anda Eustace kapaksız gözlerinden birini açıyor: "Hadi dostum, bitir o *mektubu artık.*"

"Bitti bile."

"Ah!" Az sonra, parmağıyla kulağını ovuşturarak yeniden uykuya dalar; hayır, ayağa kalkıp ciddi bir yüzle bir aşağı bir yukarı yürüyor, başparmağı yeleğinin cebinde asla bulamadığı bir şeyi arıyor, yüzünü buruşturarak, sızlanarak geziniyor, gözlüğünü çıkartıyor, yeniden takıyor, dişlerinin arasından ıslık çalıyor ya da parmağının *sızlayan* yerini emiyor. Eustace tuhaf biri. Yanlışlıkla yellenecek olsa, hiçbir şey olmamış gibi davranır. Ben yellensem, kızar. "Genç bayanlarla dolu bir lisede olduğunu unutma, dostum," der sertçe. "Hadi oradan," diye karşılık verecek olsam, beni işten kovacakmış gibi yapar. Buysa çok ilginç, çünkü bunu yapamaz. Doğru, onun sekreteriyim, ama sözleşmemizin parayla ilgisi yok. Hizmetlerime *karşılık* haftada üç gün daktilo öğrenmeme izin veriyor. Söze dayalı bir antlaşma. Dolayısıyla: Keats, altın tozu tüküren aslanlar, bütün dünyanın tek bir kuşyeminde toplandığı ve kanaryaya verildiği uzun, gevşetici şekerlemeler. Özel sekreterden bir maskota giden yol, kısacık bir adım. Bir maskottan kâhyalığa...

"Yine o koku!" diyor. Duymazdan geliyorum. Önce Keats gelmeli. Bozuk kanalizasyon konusu Nuh Nebiden kalma. "Kokuyu aldın mı?"

"Evet."

"Yine kızların tuvaleti."

Belli belirsiz peynir, makyaj malzemesi, sabun ya da ter kokan esintiler, ardından da sebze kokusunun uzun, kıvrımlı buharı. Birinin o kokuşmuş, küçük barakaya gidip sarnıcın kapağını kaldırması gerek. ("Tulumba çalışmıyor demek? Evet. Evet. Bir su tesisatçısı getirip baktıracağım.") Bu ilk kez olmuyor. Keats'in şiiri, diyorum kendi kendime, masanın üzerindeki parmaklarımı Yahuda'nın

kemikleri gibi çatırdatarak; evet Keats'in şiiri hastalığının ürünüydü. Beş yıl daha, hatta üç yıl daha... "Bayan Ethelred bu sabah sifonunun çalışmadığından yakındı," diyor Eustace ansızın. "O kızın ne yediğini bir türlü anlayamıyorum. Helayı tıkayan, hep *o*. Bir kere daha yinelenirse, annesiyle babasına tazminat davası açacağım." Haşlanmış pirincin kokusunu andıran baygın esinti Keats'i, yüzen eşyalarıyla birlikte Venedik'i, Severn'i ve irinli bir kabarcık gibi çalakalem yazıp duran, penis gıdıklayıcısı, küçük Shelley'i sarmalıyor. Belki de Hamlet ile akkor haline gelmiş babasını. "Dinle," diyor Eustace. "Yalnızca bu seferlik yap şu işi. Bunu senden bir daha asla istemeyeceğim. Yalnızca bu seferlik."

Marney'in tam da bu anda yalpalayarak basamakları inmeye ve kaba saba suskunluğuyla sabaha katılmaya karar vermesi bu mitolojinin hatırına beni çok sevindiriyor. Ufak tefek, kambur karaltı iki yana sallanarak merdivenden iniyor. Önce bacaklar ve gövde (hepsi de geniş ve yaygın), sonra da küçük, yamru yumru kafa; İtalya'da, şenliklerde sırıkların ucunda taşıdıkları şu tasvirlere benziyor. Başı öne sarkık; karanlıktaki Notre Dame gibi. Eustace kamburu her görüşünde olduğu gibi yine içinde kocaman, şakacı bir damarın ansızın patladığını hissediyor. Onun karşısında insan hep alttan alınalı; öyle kendini beğenmiş ki, üstelik bu kibri öyle ürkütücü ki. Çabuk: Ona bir özürlü değil de, iri, sağlıklı ve normal bir erkekmiş gibi davran. İçimizi âni bir utanç kaplıyor; Doğu Yakasından gelme bu küçük Yahudinin dev boyutlu bencilliği karşısında birer köleye dönüşüyoruz. "Ah ha!" diye haykırıyor Eustace, "sizsiniz demek, Bay Marney ?"

Marney'in başı geriye, hörgüçüne gömülüyor, tavana doğru dikiliyor. Eustace'a bakmak için, başını hem çeviren hem de dik tutan bir denge düzeneğini harekete geçiriyor; görünmeyen bir sopanın ucundaymış da öne doğru uzatılmış sanki. O ışıltılı, kendinden hoşnut gülümsemesiyle gülümsüyor, burnunun altındaki mantarları açıp ka-

pıyor. Yeleğini sertçe çekiştirerek ratlı tatlı gülüyor. "Kokuyu alıyor musun?" diye patlıyor Eustace inanılmaz bir neşeyle; şakanın kokusunu alan Marney ise ona hangi kokuyu kastettiğini soruyor. "Sözünü ettiğim kokuyu, Bayım. Bugün bizi rahatsız eden kokuyu." Marney tam da kendisinden beklendiği gibi davranıyor, yüzünü buruşturup etrafı kokluyor; düşgücü ona, onu bir şu pozda, bir bu pozda gösteren çeşitli imgeleri peş peşe sunuyor. "Ben yapmadım," diyor sonunda. "Suçlusu ben değilim." Bu hazırcevaplık Eustace'ın derin, yapay, pes kahkahasını su yüzüne çıkarıyor. Marney'in bastırmaya çalıştığı, havada sallanan bir bastonun ıslığını çağrıştıran, hafif gülüşü. Başlama işaretim. Kulak misafiri olan bir sekretere yaraşan, kibar, hafif bir kahkahayla şenliğe katılıyorum. Marney'in yanında ikimiz de huzursuzuz.

Kamburun kafatasını bir fırtınaya yakalanmışçasına kateden kuru, karman çorman saçları. Kahkahası yüzünü öylesine gerdi ki, biri bu yüzün ansızın paramparça oluvereceğinden korkuyor (tuvale oyulmuş bir maske gibi). Soluğunu doğruca Eustace'ın ağzına üflüyor; masanın üzerine abanıyor, mutlak bir tiksinti ifadesiyle masada oturan, ona gülen sarışın adamı eğlendirmeye çalışıyor. Marney'in bedeni, yaklaşık her on iki kahkahada bir, dengeyi sağlamak istercesine belli belirsiz kasılıyor. Bir gömleğin çamaşır merdanesinden geçişini izlemek gibi. Kollarını iki yana açmış, başını öne sarkıtmış. Sonra kahkaha dükkânı boşalıyor. Sonunda, cilveyle soruyor: Bunun ne olduğunu bize söylesin mi? Söylesin mi, ha? Koku, kızların tuvaletinden geliyor. Peş peşe koridora çıkıyorlar; Eustace şimdi onu açıkça yönlendiriyor, kahkahalarıyla odasına doğru güdüyor. Marney halinden hoşnut, yatışmış; budalaca sırıtarak odasına dönüyor. Merdivenin başında bir yengeç gibi durup kendini bir kez daha sergiliyor; Eustace ise kısa, kesik kahkahalarıyla yoluna devam etmesini anlatıyor. Sonra, mırıl mırıl söverek masasına dönüyor; iğrenmiş, öfkeden gözü dönmüş, aşağılanmış. Marney! Marney'e ateş püskü-

ren Eustace: Küçük, parlak, siyah toynakları ve başının iki yanından dökülen sarı saçlarıyla Eustace.

İnsanlık komedisi! Tıkanmış bir bok çukurunun, Marney, küçük toynaklar, yeşil buzla dolu kova, her on dakikada bir Kolomb gibi yola çıkan ve sonunda Sir Walter Raleigh'e dönüşen kanaryayla iç içe geçen, ilahi komedyası. Tahtadan yapılmış bir bedene benzeyen geminin serüveni; kuledeki ruhsal serüven. Amacım sizi şaşırtmak değil. Sorun, bu olağandışı durum yüzünden aklımın karışınış olması; kar, Marney'in olgunlaşmamış, İspanyol lalesi, Eustace, içten olmanın zayıflığı. Şimdi ona bakacak olsam, kahkahalarını anımsayıp biraz utanacaktır. Bunu görmemi engellemek için yana, duvardaki aynaya doğru döner ve dişlerindeki çürükleri inceler. Tuvaletten gelen haşlanmış pirincin kokusu; paltoların oyun alanında başlama saatini bekleyen kızlar gibi dizildiği koridordan gelen insana özgü, terli, ucuz parfümle ve pudrayla kirlenmiş esinti; Eustace'dan, salt neşesinin yerine geldiğini göstermek için, küstah bir osuruk.

Okuduğum kitaplardan öğrendiğim bir şey var: Önemli olan kişinin ne düşündüğü değildir, hatta ne yaptığı da değildir. Önemli olan, kişinin ne olduğudur. İşte bu ruhsal serüvene başlar başlamaz aklımın böylesine karışmasının nedeni; gerçekliğimin ince, mantıksal sınırları onları ele geçirmeye gelen ilk sözcüğün karşısında siliniveriyor; kendimi hapse atmayı, daha doğrusu dilin pekiştirilmiş hücresine kapatmayı deniyorum ama bu işlemin bütün dış cepheyi kapladığını keşfediyorum. Bir kere ego var, sonra şahıs zamirleriyle ilgili bir dizi gerçekdışı ek. Kapının arkasındaki masam, örneğin; bağırsaklarımı tatsız tuzsuz buzla dolduran baharım; Eustace'ım, Marney'im... Dünyayı yutmaya yeltenen doymak bilmez bir düzenek bu. Konuyla ilgisi olmayan örnekler içermiyor. Bu ağ her şeyi kapsıyor: Bir gece denize bir yengeç sepeti sarkıtan birinin gündoğumunda sepetin içinde bir kıta bulması gibi. Otel bir kar fırtınasının ortasında sessizce soluk alıp veri-

yor; buradaki varoluşta ne inanç var, ne umut, ne de merhamet; kilitli kapının karşısında dertli bir ardıçkuşu (Perulu bir ardıçkuşu) gibi oturan ve Bayan Venable'in ona açılmasını bekleyen Lobo; ya da sessiz osuruklarını iç çamaşırlarının altına salan ve telaşla pencereyi açan Eustace. (Sonra, bu gerçeklik karmaşasını yok etmek için Akdeniz'in doğu kıyısından kopup gelen rüzgâr. Sabah, açılan bir film rulosu gibi sisle birlikte geldi... Biraz aşırı.)

Ohm göründüğünde, masamda oturuyordum; Ohm heyecanlı, terliyor. Ekonomi öğretmenidir. Bol, siyah paltosunun kuyrukları sıska sırtında kederle, telaşla uçuşuyor. Bıyığı dudağına doğru bezgince sarkmış. Bıldırcın sesi her zamankinden biraz daha derin. Gözünüzün önüne beli bükülmüş, kanatları kırık, küçük, kirli bir penguen getirin. İşte Ohm. Tanrı aşkına Eustace, diyor, birşeyler yap. Kızlardan biri hüngür hüngür ağlıyormuş, Ohm nedenini bir türlü öğrenememiş. Ohm'un menekşe gözleri dolu dolu. Kızın ağrısı filan yokmuş ama... Eustace gözlüğünü takıyor, kızın nerede olduğunu soruyor. Kapının dışında mı? Hemen içeriye gönder.

Kız birdenbire ortaya çıkıveriyor; on dört yaşlarında, oldukça güzel bir kız. Kalın, kahverengi saç örgüleri, ağlamaktan tepelenmiş bir yüz. Ansızın konuşuyor: "Kanamam var, efendim." Korku, utanç ve şaşkınlık içeren, tuhaf bir karışım. Kanama mı? Gözyaşları yeniden yanaklarından yuvarlanmaya *başlıyor, erkeksi bir tavırla, sesli* sesli burnunu çekiyor. Sonra, elinin garip bir hareketiyle kendini gösteriyor, boğuk bir sesle şöyle diyor: "Kanama aşağıda, bacaklarımın arasında, efendim." Ve bir şey söylememize ya da yapmamıza kalmadan, kendinden geçiyor, çok yavaş çalınan bir müzik parçası kadar yumuşakça ve ustaca masanın üzerine devriliyor. Şaşkınlık odaya bir Morris dansı kadar hızlı yayılıyor. Ohm ceketinin kuyruklarını dalgalandırarak telefona koşuyor, bir doktorun numarasını çeviriyor. Eustace ile birlikte kızı kaldırıp divanın üzerine yatırıyoruz. Zavallı kıza bir kalemin ucu fi

lan batmış olabilir. Bir süre ellerini ovalıyor, ısıtmaya çalışıyoruz; Eustace İngiliz müdireyi çağırıyor, kadın kahverengi paket kâğıdından kopardığı birkaç şeridi yakıp titreyen elleriyle kızın burnuna tutuyor. Ticaret sınıfında fısıldaşmalar; birileri kapı aralığından içeriyi görmeye çalışıyor. Bütün okul tepeden tırnağa sarsılıyor. Sonra, biri kızı muayene etmeyi öneriyor. "Evet, evet," diye çırpınıyor Ohm, bir dansçı gibi. "Kan kaybından ölebilir." İngiliz müdire alçakgönüllülük gösterip bu ayrıcalıktan kaçınıyor. Damağı olmayan kadın korkuyor. Ayrıca, herhangi bir şey bulduğu takdirde bunu daha sonra birilerine uygun bir dille anlatmayı beceremeyeceğini de biliyor. Bunun üzerine, yaşça büyük kızlardan biri odaya çağırılıyor, biz erkeklerse odayı boşaltıyoruz. On dakika sonra İngiliz müdire kıpkırmızı bir yüzle dışarıya çıkıyor ve rahatça ağlamak için doğruca tuvalete koşuyor. Ticaret odasında fısıltılar: "Ne? Aybaşı mı? Bunca şamata bu yüzden miydi?" vs.vs. Doktor kızı muayene ediyor, genizden gelen sesiyle bir sürü tumturaklı tıp terimini peş peşe sıralıyor. Bu söylemi bu kadar iyi bildiği için gururlandığı belli. İngiliz müdire utancını atlatabilmek için bugünlük izin istiyor. Dikkatli olmazsa kendisi de kanamaya başlayabilir. "Benim korktuğum *bu* değildi," diyor Eustace, yukarıdan bakarak. "Zavallı budala Willie. Bu kızlar bazen olmadık numaralara başvurabiliyor. Eh, neyse." Şimdi gülümsüyor. Sessiz kahkahalarını sigara dumanıyla birlikte dişlerinin arasından dışarı salıyor. Termometrenin ibresi doruğa çıktıktan sonra normalin de altına düşüyor. Ohm kirli bir penguen gibi ayakta dikiliyor, rahatlamış bir halde kıkırdıyor, ama patronuyla göz göze gelince yeniden sertleşiyor; edilgin, pis, kıpırtısız ve çok mahcup. Eustace birden oturduğu yerde dikeliyor: "Bay Ohm." Menekşe gözler yere dikiliyor. "Burada garip bir koku alıyor musunuz, Bayım ?" Ansızın parlayan gözler Eustace'a çevriliyor, sonra kaygıyla bana, sonra da bahçeye. Ne bir koklama belirtisi, ne

de bıyığında bir kıpırtı. Havayı beyniyle kokluyor sanki. Sonunda, "Hayır," diyor ters ters. "Hayır, efendim."

Buharı tüten, haşlanmış pirinçle ilgili bu sorun! Ya da bir kuş kafesinin içinde, yüzen mobilyalarla birlikte Venedik'in sularında sürüklenen Severn. Seçim bana bırakılsaydı, taç giyme törenine ilişkin soneyi geri çevirirdim –hem ölüm günüm, hem de kadınlarda kanser olduğu için. (Bu ruhsal bir serüven, bir muslukçunun anıları değil.) "Lütfen yapın," diyor Eustace. "Benim hatırım için yapın. Söz veriyorum, bunu son kez yapacaksınız." Ohm avluya açılan kapıdan hızla geçip ekonomi sınıfındaki masasına seğirtiyor. Biri o küçük deliğe gidip sarnıcın kapağını kaldırmak ve tulumbayı çalıştırmak zorunda. Eustace yüzünde sıkıntılı, düşünceli bir anlamla öne eğilmiş, öylece oturuyor; usul usul biriken bokun sesini duyabiliyor sanki. "Hadisene," diyor yumuşak, yaltaklanan, acınası bir sesle.

Sonuçta giderek güzelleşen bir kitap alıp tozlu merdivenin altındaki küçük, depo benzeri tuvalete çekiliyorum. Duvarlardan nefis bir nem sızıyor. İçerisi bir tereyağı kabı kadar serin. Yüksek pencere aracılığıyla, Bayan About'un kuraldışı fiilleriyle iletişim kuruyorum. Birden, "*Cela passe toute croyance*,[1]" diye sesleniyor kulağıma sevecenlikle. Bir soru soruldu. Bütün sesler kof ve yankılı. Bu yaşlı kadın çok canayakın; parmaklarında yüzükler, gözlerinde soylu bir dalgınlık var; karı andıran suskunlukların altındaki kokulu şeylerin, yaprakların, bürümcüklerin gizemi. Başımı pencereye doğru kaldırıyor, kadının içedönük, içten profilini gözümün önüne getiriyorum. Çocukların onun sınıfına ayak bastığı an, her şey huzura kavuşuyor. Ne isyan, ne nefret, ne de hırçınlık. Yaz öğleden sonraları bir düş gibi; sınıfta usulca uçuşan zaman, sallanan ve kızların kollarını, boyunlarını beneklendiren panjurlar. Camlarda toz, geçen tramvayların kaldırdığı toz, pencerelere vuran ve filmlere özgü bir hızla geçip giden gölgeler. Bayan About kürsünün üzerine uzattığı ellerini kavuşturmuş, kendi kendisiy-

[1] Bütün inançların ötesine geç, onları aş. (Çev.)

le sessizce konuşuyor; gözleri yorgunluktan kapanıyor. Fransızca şiir okumama yardım etmekten hoşlanmıyor; bu düşüncelerini altüst ediyor, suyun üzerindeki yağa benzeyen akşamüstlerini ve soluğunun ritmini bozuyor. Saat dörtte içini çeker, ferahlamış bir takdisle bizi sınıftan çıkarır; eski, siyah şapkasını uzun iğnelerle başına tutturur, kitaplarını deri çantasına kaydırır, eteklerini bir bale giysisi gibi toplayarak uzaklaşır. Karanlık merdiveni inip güneş ışığına, gevrek ağaçların çevrelediği oyun alanının dışındaki sıcak kaldırıma.

Tuvalette kitabımı kapatıyorum. Bayan About'un içsel dokunulmazlığını anımsamak beni her zamanki gibi rahatsız etti: Soyluların Eustace'ın içindeki tüccarı uyandıran, tek sözcük etmeksizin çocukları susturan nitel üstünlüğü. Bu kadının, oyun alanındaki taze çimenleri çiğneyen, biçimini yitirmiş, pençeli ayakkabılarıyla dingin bir soluk gibi Green Geçidine doğru ilerleyen bu uzun boylu, siyah kraliçenin görüntüsü beni duygulandırıyor; şapkasından dökülen, kalçalarını ve eteklerini selamlayan vişneler, Ruskin Malikânesinin yakınında tomurcuklanan, sertleşen yeni şeyler. Mantıklı kriket oyuncularının önünden kaçınılmaz ölüme ilişkin bir uyarı gibi geçerken, kara, hışırtılı giysileri ve suskunluğuyla bu beyaz melekleri gölgeliyor. Acımasız, haksız, ortak gerçekliğe sunduğu çarpıcı oyun fazlasıyla gerçek. Bazen, tahta masasında oturan kadının, düşüncelerle gerilmiş yüzünü izlerken, zorla içine girdiğim, bizi ayıran o dalgınlık duvarını aştığım duygusuna kapılırım. Ama bu eylem her seferinde kısa kesilir. İçimdeki gizli tecavüzcünün farkında. Beni kendisine bakarken yakalayınca yüzü kusursuz, uyuşuk bir gülümsemeyle gevşer, bense ilgimi böylesine açık ettiğim için utanırım. Gülümsemesi, boğazından yukarıya doğru açılan bu çiçek aklımı karıştırır... Bayan About bir sınıfı ele geçiren, yaza özgü, siyah bir uyuşukluk gibi! Söylemeye çalıştığım şey, ötekilerle arasında neredeyse elle tutulacak bir farklılık olduğu; bizlerse hiç değişmeyen bir formülüz –

odadan odaya, öğretmenden öğretmene geçen, hep aynı sınıf. Bizi değiştiren katalizör, öğretmen. Marney'i düşünüyorum; onu öğrencilerine bağlayan gizli nefreti. Marney ortaçağdan kalma, kutsal bir andaç; hep bir gün bir tel atacak, bir kablo kopacak, bir çark dönecek duygusu (bütün sınıf ayağa kalkıp onu taşlayacak). Marney'in yüzü her yerde; aşınmış, yıpranmış, kof kasılmalardan yol yol olmuş yüz, yüzlerce katedralin çatısından, gotik sütunların, kirişlerin tepesinden bize bakıyor; ya da ellerinin, dizlerinin üzerine çökmüş, taş sağanağından emekleyerek kurtulmaya çalışıyor. Biri sınıfta otururken, onun küçük bir el hareketinin, fiyakalı ama anlamsız bir sözünün duyguları nasıl âni ve güçlü bir biçimde ısıttığını sıkça hissedebiliyor; otuz kız öğrencinin Marney'e bakarken kafataslarındaki saç tellerinin dikeldiğini hissedebiliyorum. Adam böylesi zamanlarda şaka yapmayı göze alabildiğinde, yükselen kahkahalar öyle hırçın ve bıkkın ki, biri istemeden yüzünü buruşturuyor. Ama o bunun farkında değilmiş gibi, kendini beğenmişliğinin bütün ışıklarını yakıverir. Öte yandan, onu tam kaçmak üzereyken kıskıvrak yakalarlarsa, öfkeden suratı küçülüp sertleşir, burnu incelir, gözleri alnına gömülür. Marney tıpkı bir kuş gibi. Buysa kızları kışkırtıyor. Kızgınlıktan ve bir tür cinsel istekten kızarmış yüzleriyle, onu duygusallığın sonuna kadar iteklemek istiyorlar. Adamın gözyaşlarına boğulmasını, ya da çileden çıkmasını bekliyorlar. Oysa aynı sınıf Fransızca dersi başlar başlamaz, yaşlı bayanın mutlak, sarsılmaz edilgenliği karşısında direngsiz, uslu koyunlara dönüşüyor. Gökyüzünün paramparça olmasına karşın hiç bitmeyen, içsel bir baharı kutlayan Bayan About; çoktan parçalan gökyüzü, yazmalıydım galiba. Sayısız tarihin Bayan About ile çakıştığı o gün, o ağustos öğleden sonrasında orada değildim; öte yandan oradaydım, boğazında çiçek bulunan ölü maskenin gülümseyişini izliyordum. ("Burada bir çelişki varsa, nedeni aklımın adamakıllı karışmış olması.") Aynı yöntemle, yani yeterince derin düşündüğüm sürece, Bayan

About da burada, adaların, flütlerin, kirazların arasında: Tavana doğru sıçrayan kuzuların, baharın küçük, hafif ve yumuşak bombalarının arasında. Düzeltmelerle, imgelerle karalanmış bu kuşkulu sayfalarda. Yazmak zorundaysan, unutkanlığa yer yoktur, belleğe de. Süreklilik yalnızca şiirdeki zamana özgüdür. Öyleyse, Bayan About giderek yükselen bir ölüm tınısı içeren, yeni bir şiir ölçüsünde, zamanla vals yapmalı. Marney'e ise dizelerin birbirinden tiz sümkürmelerle ayrıldığı, sessiz bir mersiye yaraşır. Açıklaması zor değil. Şömine rafının üzerinde bir saat var. Akreple yelkovan altı on beşi gösteriyor, saatse on ikiyi vuruyor. *Bu belirtilerden saatin tam olarak onu on geçtiğini anlıyorum.*

Sonunda, yaz üzerimize bir kelepçe gibi kapandı. Hayal kurmak için fazlaca zaman yok. Toz, tuğla tozu, testere talaşı, kurum. Tören alanından bakınca kent puslu gece görüntüleri halinde oyulmuş; muslinli kızlar dışarıda; pespaye güzeller düşlerini kucaklıyor: Bir gönül serüveni. Gerçekleşmeyen bir düş. Ağaçlar bile kıpır kıpır; köklerini sökmek, çekip gitmek için can atıyorlar sanki. Bense asfalt kente gönülmüşüm, yazı parmaklıkların ardından izliyorum. Hafta boyunca bu dünyanın sakinlerinden biri olarak otelden kaçabildiğime memnunum. Geceleri dar sokaklarda eve doğru hızla yol alırken bunun bir çözüm olup olmadığını merak ediyorum: Mantıksız dilimlere bölünmüş, bana ne zaman yiyeceğimi, çalışacağımı, uyuyacağımı söyleyen sekiz saatlik bir zaman parçası. Bu yalnızca bir yiyecek sorunu değil; evet, karnımı doyuruyorum. Ayrıca, beni istediğim yere götüren, sağlam çeliğe dönüşmüş, bütünüyle bana ait olan tam on dört tane atım var. Yine de mutlu değilim. Bütün yollar dışa açılıyor; tıklım tıkış otobüsler yollarda vızıldayarak dans ediyor. Yanımdan geçen ince, uzun, kıvrık, ipek çoraplı bacaklar üzerime ça-

mur, toz sıçratıyor –güneye giden motosiklet sürücüleri. Hepsi de yazdan öyle emin ki; mika gözlüklerin gerisindeki gözler, direksiyondaki erkekler, ciddi yüzlü sürücüler.

Tarquin yok, tatilde. Yakında huzura ereceğini söylüyor. İşte anahtar sözcük: Huzur! Yatakta yatıp bunu düşünüyor. "Kabuğumu şöyle ya da böyle kırabilirsem," diyor düşünceli düşünceli, "benim için çok iyi olacak." Kısa bir süre önce, Peters ve Farnol gibi canı sıkılan birkaç mahalleli gencin katıldığı, salt erkeklere özgü bir parti verdik; Tarquin zilzurna sarhoş oldu. Geceyi gözünüzün önünde canlandırmaya çalışın: Otelin bütün sigortalarının attığı, sıcak bir yaz gecesi. Oturmuş, ocakta eski gazeteleri yakıyor ve kafaları çekiyoruz. "Bazen içimin fena halde kokuştuğunu hissediyorum. Bayat havayla, mikropla dolup taştığını. Boğulacak gibi oluyorum. Bir balta alıp bir odaya giriyorum ve orada, yatağın üzerinde kendimi görüyorum: Alçı bir heykel gibi, toz içinde. Gerçekten. Baltayı kaldırıyorum; bir iki üç... Kafam kopuyor, yerde yuvarlanmaya başlıyor, onu ikiye ayırıyorum; oda, otel, sokak, her şey toz içinde kalıyor. Sonra alçıya bakıyorum: *İçi boş, içinde hiçbir şey yok*!" Varoşların zencefilli kurabiyeden yapılma küçük tanrıları yüzlerinde sıkkın bir anlamla öylece oturuyorlar; Tarquin merhamet dileniyor. Gerçekten zekice bir şey söyleseniz bile, kadehlerini kaldırır, sözlerinize kafa yormaktan kaçınmak için dalgın dalgın içkilerini yudumlarlar. Yellenseniz, yaratıcılığınızı çığlıklarla, kahkahalarla karşılarlar. Daha sonra, taşranın kokulu, dar yollarında arabayla döne döne giderken Tarquin ansızın kükrüyor: "Belki de hıza ihtiyacım var! Daha çok hıza. Ciğerlerimi havayla doldurmak istiyorum." Sonra, haykırmaya başlıyor: "Daha hızlı. *Daha hızlı*." Ta ki Clare onu boğazına kadar cinle doldurup örtüyü üzerine çekinceye kadar. Huzur!

Clare'e gelince; annesinin yanında kalmak için kuzeye gitti. İşte Tarquin için yaşamın dayanılmaz bir hal almasının nedeni. Bir gün şenlik için Salzburg'a gitmeyi düşün-

düğünü söylüyor, ertesi gün Antibler'e, bir sonraki günse Athos'a. Sonunda, Clare'den üç yüz kilometreden daha fazla uzaklaşmamak amacıyla, Brighton'a gitmeye razı oluyor. İstasyona kadar gidip onu uğurluyorum. Hasta ve sersemlemiş görünüyor, vagonun camında dururken öteki dünyaya doğru yola çıkmaya hazırlanıyor sanki. Dudakları titriyor. Elimi sımsıkı kavrıyor, bırakmaktan korkuyor. "Belki de bir kız," diyor. "Ha? Allah kahretsin, sana söylüyorum, dinlesene beni. Belki de evlenirsem huzura erişirim, ne dersin? Bir kız. Kendime bir kız bulabilirim, öyle değil mi? Clare'e hoşça kal dediğim günden beri bunu düşünüyorum. Yolculuktan nefret ederim. Son günlerde kendimi öyle bitkin hissediyorum ki. Çocuklarım, bir yuvam olsaydı... Ha? Aile yaşamının desteği falan?.."

Tren yavaşça hareket ediyor. Aklıma söyleyecek hiçbir şey gelmiyor. "Her şey yoluna girecek," diyorum budalaca. "Kaygılanma. Her şey düzelecek." Öne doğru eğilip elimi bir kez daha sıkıyor, sonra bırakıyor, gülümsüyor. Aramızdaki mesafe yavaşça, kolayca açılıyor; bir sakız gibi. Bildiği dünyadan uzaklaşmak istemiyor. "Tanrım," diye fısıldıyor. "Gitmek istemiyorum. Gitmek istemiyorum." Tren bir çığlık atıyor. Yüzü bizzat ölümün yüzü gibi gökyüzüne doğru uzaklaşıyor. Huzur!

Öteki eşyalarla birlikte oteldeki tatsız halılar da kokuşuyor; gerçekten mi, yoksa bana mı öyle geliyor, bilmiyorum. Gerçeğin dış çizgilerinden eskisi kadar emin değilim artık, öyle ki kadınlarla erkekler tuhaf bir kesintiye uğruyor, bir film hilesindeki biçimler ve simgeler gibi birbirine karışıyor.

Yeraltından gelen bir mektup; onu okurken de tuhaf, tozlu bir tat alıyorum."Sevgili Puck," diyorsun, "baharla, ilk narin çiçeklerle birlikte her şey değişti. Her yanda buzları çözülen, incecik damarlar; içindeki tohumların uyanabilmesi için yan dönen toprak. Çiftlik evi tepenin omzunda sessizce yatıyor; geceye ve gündüze boyun eğmiş. Ne zaman buluşacağız?"

Aklıma her yıl yeraltına, tozdan, kül ve sessizlikten oluşan ülkeye inen İştar geliyor; bir de yaşamın ağır, bitkisel canlanışı, Osiris'in göbeğinden fışkıran mısır. Nisanın dev boyutlu kirpiklerinde ışıl ışıl parlayan yağmur. İngiltere'nin ölüm özlemiyle dolup taşan mevsimleri, solup gidişlerini ağır, özlü toprakla ve incecik yağmurla kutsuyorlar! Bilinmeyen bir şey bu. İyon havasının kapladığı bahar; çiftliği, nisanı, mısıra dökülen serpintiyi yutan imge. İşte bu; mektubun bana adaların arasındaki denizi, oyun dışı kalan, kıpırtısız, koyu, mavi bir şurup kadar durgun olan denizi anımsattı. Peki, ya orada? Pencere çerçevelerinde toz, ellerimizin üzerinde, kaşlarımızda ve makinelerin gürültüsünde toz.

Geceleri Peters bana dâhisinden söz ediyor, onu geçmişteki ve şimdiki dâhilerle karşılaştırıyor. "Kişi halden anlamalı," diyor utanarak. "Tıpkı Eliot gibi, öyle değil mi?" Ona Gregory'nin güncesinden bazı bölümleri gösteriyorum; kem gözlere karşı kocakarı büyüleri ve çaylaklar için yazın kuralları içeren bölümleri: *"Kitaplar ya yazarın kumaşından dokunmalı, ya da hiç yazılmamalı. Bu, deneyimleri kâğıda geçirme uğraşı değil, insanın kendisini kaydetme savaşımı. Dolayısıyla, gerçek anlamda kitap yok. Yalnızca, Tanrı bilir nasıl bir simya işlemiyle birkaç litre yeşil mürekkebe ve el yapımı kâğıda dönüşen benim dokum, benim günahım var. Beni iyi anlayın. Kitap dediğiniz şey, ülküsel varoluşumuz. Gerçekte mevcut değil. Böyle çok bilmişlik ettiğim zamanlar amacım ilkelerimi uyguladığım sürece yaratabileceğim dâhice yapıtı hayalinizde canlandırmanızı sağlamak. Eyvah! Bu girişimi göze alamayacak kadar çok okudum. Ya da çok iyi terbiye aldım; yazabilmesi için kişinin önce o güne kadar yazılmış olan bütün kitapların, başkaları tarafından ödünç alınmak üzere yazıldığına inanması gerek. Sanat, işte bu borçların faiziyle birlikte geri ödenmesi. Bunu başarmaksa göründüğünden çok daha zor."*

Eh, bu beni hiç ilgilendirmiyor. Gregory'nin mantığıyla yaptığı küçük kavgalar burada, kapının arkasındaki

bu masada çürük bir koku salıyor. Ne zaman bu varoş evinden, Lobo'nun çizdiği ve asla tamamlamadığı haritanın simgelediği bu varoş dünyasından huzursuz olsam, Eustace'ın ıslık çalarak arşınladığı, hesap yaptığı, dişlerini karıştırdığı, piposunu emdiği, teneke saatine baktığı bu havasız hücreden ayrılır ve kapısında 'Genel Bilgi' yazan odaya girmek için basamakları çıkarım. Odanın bir tek sahibi var: Bütünüyle imge dünyasına ait olan, simsiyah bir kişilik. Zenci bir kadın. Bayan Smith.

Okuldaki kuzeyli, soluk tenli öğrencilerden uzak durmaya özen göstererek odasında oturur, Chaucer'ın Yaşamı ve Zamanı'na dalar gider. Çok garip. Hâlâ orada olup olmadığını görmek, avlu duvarındaki kör bir göze benzeyen pencereye sırtını dönüp ortaçağa dalıp dalmadığından emin olmak için, her gün üç ya da dört kez en üst kata çıkmaktan kendimi alamam. Gerçekdışı! Peki ama, başka türlü olabilir mi? Ondan örneğin pazartesinin, dua kitaplarının, öğle tatillerinin gerçekliğini kabullenmesini bekleyemezsiniz ki. Bayan Smith asla yarışmaz. Dediğim gibi, o tam anlamıyla imge dünyasına aittir. O yalnızca Zengibar, Mandrake, Marco Polo, El Greco ve Ölü Deniz ile haşır neşir olabilir. Onu anlamaya çalışırsanız, kendinizi Asya mitolojisinden kopup parçalanmış olan bu kadını bir imge türlüsüne karıştırırken bulursunuz. Yitik dünyalarla aramdaki tek bağ, o. Benim için çok değerli. Bayan Smith çekip gitseydi ve beni içinde kıpırdadığını apaçık gördüğüm söylence dünyasından yoksun bıraksaydı, ne yapardım bilmem.

Artık her sabah tam iki saat onun yanında oturuyor, Chaucer'in hakkında hiçbir şey bilmediğim dilini onun için yorumluyorum. Bu, Eustace'ın tanıdığı bir ayrıcalık. Eustace kadının yukarıda, tek başına yalnızlık çekebileceğini söylüyor, ayrıca o pırıltılı Chaucer'ı benden başka kimse gerçekten anlamazmış. "Onu sakın aşağılamaya kalkışma, dostum," diye ekliyor huzursuzca. "Babası Afrikalı, çok ünlü bir yargıçtır."

"Bayan Smith," diyorum ciddi bir sesle, "öğrendiğiniz dilin size hiçbir yararının dokunmayacağının farkında mısınız?"

Başını çekingen bir tavırla eğiyor, bembeyaz dişlerinden utanır gibi eliyle kapadığı ağzından küçük bir kıkırtı salıyor. Büyüleyici bir şey bu. Her şeye gülüyor, dirseğinin gerisine gizlenerek kıkırdayıp duruyor. Su katılmamış Zengibar; alev alev yanan kaplanlar, maymunlar, pagodalar... hepsi bir arada. Masanın gerisinde, giysisinin yenine doğru savurduğu bu doymak bilmez kıkırtı, düşüncelerimin arasına sızıyor. Dört duvar arasında, kör bir pencerenin altında, kahverengi keyif kilimleri.

Bayan Smith yüzünü bolca pudralar, timsah derisinden yapılma, parlak çantasını gürültüyle açıp kapar. Bir cep aynasında yüz hatlarıyla zarifçe oynar; bir havuzdaki hoşnutsuz bir ceylan gibi. Avrupalı giysilerinin altındaki göğüsleri iri ve gevşek. Saçı ustaca, kısacık kesilmiş. Bazı bahçeleri süsleyen şu bakımlı kurt baharlarını çağrıştırıyor; bitkinin doğal dokusuna karşı gelerek çeşitli biçimlerde budanan ağaççıkları. Ama yararsız. Bir tek kahkahayla Zengibar'ı aşıyorum; rengârenk pulları, sarı köpekbalıklarını, akbabaları, Chaucer'ı, dudak boyasını, Prester John'u, Etyopya'yı. Bayan Smith'i tanrılaştıran imgenin dupduru havasında ilerliyorum. Ona şöyle desem, bana bir yararı olur mu? "Sana benzeyen kadınların abanoza oyulduğunu ve saat kösteklerine asıldığını gördüm."

Yine yüzünü yenine gömer, güler. Gözleri kızarır. O kırmızı Avrupalı-Afrikalı ağzı bir kez daha açılır. Dünyanın ilk pazartesi sabahında Chaucer ile el ele yürümek artık olanaksız. Kahkaha içimize işliyor, bizi emiyor, ıslak, şakacı makarnalar gibi kaşıklara doluyor. Yüzeyi pudrayla matlaşmış, çikolata tende boncuk boncuk Nubyalı teri. Bayan Smith gülen bir evrenin merkezinde sonsuzcasına oturuyor, geniş, gevşek kalçaları kendi ekseninin çevresinde dönüyor (vızıldayan, durmaksızın dönen merkez). Totemden, derin sarsıntılardan oluşan Afrika dünyaları. Ça-

kıllı çöller, hayvanlar, mavnalar, seller, siyah yüze oyulmuş kocaman ağızlar, kıvırcık saçlar, tırtıklı kapağın altından gelen uzun, kesintisiz çiş sesi.

Yapabildiği tek şey, giysisinin koluna doğru gülmek ve ağır bir kaskete benzeyen kafasından fırlayan o siyah yüzünü pudralamak; çişini yaparken dökülen, ses kutusunun üzerine düşen kahkahadan gizli, karanlık serpintiler fışkırıyor; bir Zengibar fırtınası, siyah pekmez gibi...

Hepinizi fazlasıyla çeken bu nokta, tıpkı bir hortum gibi cinsellikte odaklanıyor. Ona, onun düşüncesine bakmağınızı düşünebilirsiniz, oysa gerçekte o ucuz, Avrupalı giysisinin altındaki doğurganlığı görmeye çabalıyorsunuzdur. Elbisesinin altında yürek gibi atan, canlı bir şeyin olası kıpırtısı. Cinselliğin yoğun damarlarda zonklayan, yabancı çağıltısı, giderek hızlanan, hızlanan zonklama, ta ki dünya kişinin kulaklarında paramparça oluncaya kadar; sonra, bir ameliyattaymış gibi sevecenlikle açılan, Afrika'ya özgü, ılık bir çatlak... bütün beyaz ırkları, onların zayıflamış inançlarını, mavnalarını, zeytin dallarını yutmak için açılan kızıl dudaklardaki Zenci tebessümü.

Ne zaman coğrafyanın sayfalarını, bitki örtüsünü, hayvanları, yerbilim haritalarını karıştırsam, sonunda kendimi hep kavimlerle ilgili araştırmaları incelerken buluyorum. Bir kıtanın yanardöner, yağlı bir giysiye bürünmüş inançları ve töreleri. Her seferinde kara butların arasında sonsuzcasına akan ırmaklara yöneliyorum. Asla donmayan, güçbela ilerleyen ama yanardöner, yağlı bir giysiye bürünmüş gibi lekesizce akan, arıtan, temizleyen bir Zambesi. Her seferinde dehşete, sakatlığa, çirkinliklere, kara kıtanın tarihini küçük çılgınlık çıbanlarıyla benekleyen o kusursuz korkulara dönüyorum. Şurada burada tuhaf çizgiler bulabilirsiniz: Saçları diken diken eden delilikler, buzdaki çatlaklar gibi güçlükle seçilebilen ama kesintisiz, koyu bir ırmakta akan cinselliğin sonu gelmeyen akıntısı. Bunlar, Nubyalı'nın serin uyluklarının arasında akan, erkeğin damarlarında sertleşen ve bir kahkaha çağlayanı ha-

linde kadının yenine doğru boşalan dölleyici tohum ırmaklarını besliyor. Cesaretiniz varsa bakın ve Kongo Havzasının tabak dudaklı kadınlarını görün (pelikanlardan çok daha güzel olan kadınları). Mavileşen, kapkara çiçekler gibi açılan dölyolları. Kayan, olgun bir muz. Milyonlarca kuyrukluyıldız gibi saçılan tohumlar. Belden aşağıya kıvrılarak akan, kara et kilimlerini tatlı bir kokuyla boyayan kanın ağır kokusu. Karın duvarlarının gerisinde dönüp duran, durmaksızın uğuldayan cinsellik. Dölyolunun, uygarlığın Yunus Peygamberlerinin karşısında bir balina gibi açılan dudakları. Sebzeler için ayinler. Sünnetli aile erkeği: Sünnet derisini yiyenler. Hepsi de Bayan Smith'in kısa, kıvırcık saçlarında yaşıyor; açıkça görülebilmelerine karşın hızla ölüyorlar.

Bu soğuk odada, Chaucer'ın yellenmeyi ve zarifçe işemeyi sürdürdüğü, tarihöncesi dünyaya özgü haritalarla sarılı masasında oturan kadını izlemek, onun hakkında yorumlar yapmak deneyimine coşku katan şey de, işte bu ölüm kokusu. Mikroplu bir odakta toplanan siyah ve beyaz enlemler. Şişşt! *Bayan Smith kurbanı olduğu hastalıktan* bütünüyle habersiz. Yüzü ortaçağ şatolarının, kamburların, kuğuların arasında öyle güzel ki, Tarquin bile ondan az çok etkilendi. Bana güncesinden okuduğu ölümsüz bölüme, Çin usulü hafif, duru fırça darbeleriyle kadının özünü aktarmış. "*Zihni, milyonlarca beyaz tabağın arasında paramparça olmuş, siyah bir tabak gibi.*" Bunu asık yüzle, bir aşağı bir yukarı gezinerek, şakaklarını ovarak okuyor. "Hımm. Evet. Kişiyi kafatasının biçimine göre yargılayanlara göre ben beklenmedik, korkunç öfke nöbetlerinin adamıyım. Hım." Sonunda, dilinin altındakini çıkarıyor: "Onunla evlensem mi acaba, ne dersin? Onun hakkında ne biliyorsun? İyi bir aileden gelme bir İngiliz erkeğiyle evlenir mi sence? Onunla hiç sevişmesem bile gösterişli bir evlilik olur, değil mi?"

Bazen masanın yanında oturup bana yüksek sesle birşeyler okuması için Bayan Smith'i kandırırdım. Chaucer

ya da Lydgate'i değil de, kadının çok ilginç ve eğlenceli bulduğu Skelton'un şakacı, gülünç eserlerini yeğlerdim. Gözlerini yum. Kadının genizden gelen yumuşak, çekingen sesi İngilizce'nin ruhsuz simgelerini ustaca yönlendiriyor, alışılmadık anlamlar yükleyerek onları çarpıtıyor: Kafatasındaki yeni bir sinir ucunu çınlatan, daha önce denenmemiş bir ölçü bulma işlemi. Coşkulu, esinle dolu şiirlerde ışıyan alışılmadık renkler, davulların dövülüşünü andıran dizem tonları, yarım sekizlikler, çeyrek perdeler, daha neler. Kadın ırmağın olanca pisliğiyle, olgunlaşmamış şalgamlarıyla o yamru yumru, geğirtili dünyanın altında hâlâ aktığını bunların aracılığıyla keşfediyor. Ucuz, desenli bir elbiseden ve bir diş macunu tüpünden akan koskoca bir Zambesi. Bir bardak süte sözcük sözcük boşaltılan Nil ırmağı.

Yan odadaki masasında, başını kollarına dayamış oturan Marney belkemiğini kemiren mikrobun sesini dinliyor. Kamburu yumuşuyor, gevşiyor, dönüyor, ikiye ayrılıyor; mikroplar cıvıldayarak belkemiğinden dışarıya dökülüyorlar. Marney kara meleğiyle savaşıyor. Yararı yok. Nemli odadaki kadını anımsıyor; maden kömürü, sis, kirli iç çamaşırları, reçelle kaplı Fransızca mektuplar, meşin kılıflar ve makineler. Yerinden fırlamak, iki yana sallanarak tuvalete koşmak, içini helaya çılgın gibi boşaltmak zorunda kalıyor; ağzındaki soluğun giderek hızlandığını hissediyor, duygu kurşunları bedenini tepeden tırnağa tarıyor, onu delik deşik ediyor. Erkeklik organını kendisinden uzakta tutuyor, musluğun altına tutulup soyulan bir patatesmiş gibi. İşi bitince başını geriye, soğuk duvara yaslamak zorunda kalıyor. Dudaklarından küçük öfke, nefret çığlıkları dökülüyor. Lanetli biri o. Düğmelerini sevecenlikle ilikliyor, basamakları tırmanıyor. Korkuyor. Dört bir yanı kara meleklerle sarılı. Muhasebe defterini açıyor. Sayıların gizemli ayini onu yatıştırıyor. Dudaklarını şiddetle kıpırdatarak bir problem çözüyor; tepesinde dolanıp

duran iblislerin farkında. "Evet," diye fısıldıyor kaygıyla, "Evet, anlıyorum. Evet."

Ölü bir serçe için yakılan ağıt, gezegeni bir uçtan ötekine bir tekerlek gibi yuvarlanarak geçiyor, önce İngiltere'nin sonra da Afrika'nın toprak yığınlarına tutunuyor: Sözcüklerin eklemlenmesi. Tükürüklerle süslenen, oyunlara, tozlara karışıp yuvarlanan Chaucer'ı düşleyin: Şalgamlar, çiçeklerle süslenmiş direkler, devekuşu yumurtaları, totemler, burunlarını akıntının dışına uzatmış, esneyen timsahların arasında, akıntıyla birlikte sürükleniyor; suaygırının kocaman ayak parmaklarıyla karıştırılıyor, köpek dışkısıyla birlikte, davul sesleri eşliğinde, bir derebeyinin şatosunda, mum ışığının ya da sazlardan yapılma sayvanın altında konuklara sunuluyor.

İnanın, kadın okurken dünya güçlü, katıksız duygulardan oluşan bir boyuta geçiyor. Kadının dev boyutlu ağzı sayfayı izleyerek aşağı yukarı kıpırdıyor, çatlayıncaya kadar yemiş bir arı gibi, dilden sarhoş olmuş sesiyle daha keskin, daha çelişkili iniş çıkışlar, horultulu dizemler, kirişler, yarıklar, urlar üretiyor: Nefesli çalgılar... Şu inatçı ırmaksa bütün bunların altında akmayı sürdürüyor.

Oturuyorum, gözlerim kapalı; düşgücümden geçen dili izliyorum, her hecenin bir rengi var. Kusulan imgelerin gözle görülebilen geçidi, izlek ve karşı izlek, hepsi de çılgın bir bestede birbirine karışmış. Hep birlikte rengârenk elbisenin altındaki o özgün çıkış noktasına doğru akıyorlar. Yitik ırkların yengeç sepeti; bir lavaboya gürültüyle dolan köpüklü su gibi, hecelerle birlikte bu sepete doldum. Gözlerimin üzerine bir zarf kapağı indi; gönüllü, uysal ve acılıyım. Karanlığa doğru döne döne inerken, yeniden solungaçlarını çıkıyor, bir de çelik mavisi bir kuyruk. Erkeklik organım şişiyor, morarıyor, sonra beynim organın ucundan kopup yere düşüyor. Sonunda ızgaradan geçip ırmağa düştüm, ardımdaki telleri kopardım; artık hiçbir şey bilmeksizin dölyatağında, o siyah kâsede özgürce yüzebilirim. Pullarıma çarpan yoğun sıvının şırıltısını, ye-

niden doğuşun o yavaş, kokuşmuş taşkınlığını şöyle böyle hissedebiliyorum. Doydum. Beynimde son anda çakıveren ışıktan gözlerim kamaşmış bir durumda, hemen kendimi sorguluyorum. Eğlencenin, sözün, okuma yeteneğinin, iradenin yitirilişi mi bu? Bu, yaşam.

Belki de gece: Üstü açık arabada, gökyüzünün puslu parıltısının altında günahlarımı itiraf ediyor, gençliğe özgü, zamanından önce gelişmiş bir umutsuzlukla evrenin düzenini düşünüyorum. İçimde ölüm heyecanı, ayak parmaklarımdan yukarıya doğru tırmanan bir duygu: Uzun sürmüş bir mevsimin çirişotları gibi çürüdüğüm duygusu. Kent merkezindeki kadınlar bana seni anımsatıyor. Bir fahişenin kırıtışı, yüzünün bir anda olanca duruluğuyla karşımda belirivermesine yetiyor; yüzün ve o yüzdeki sert, yalancı, elmas kadar acımasız gözler. Yaz pisliğin, kanlı paçavraların tıkadığı bir lağım gibi. Bu masa, dünyaya umutsuzluğumu yaydığım bir kürsü. Dinleyiciler içeride, okulun eskimiş makinesine uygun bir somun anahtarı sokuyorlar. Eustace benimle düellosuna başladı. Sabahları ilk gelen o olursa, bulabildiği bütün fatura, form, makbuz, hesap defteri ve senedi masamın üzerine yığar, bütün günahlarından arınır. Öğlenleri, dışarı çıktığını görür görmez, akıntıyı hemen *onun* masasına yönlendiririm. Oyun Petitt'in, dinleyicinin telaşla içeriye girişine kadar sürüyor; burnu kanayan, kulaklarının arkasına pamuk sıkıştırmış olan Petitt ortalığı yatıştırıyor. Bundan sonra sıra, karısının doğurganlığından yakınan Eustace'ı dinlemeye geliyor. "Pantolonumu yatağın üzerine bırakmam yetiyor," diyor acı bir sesle. "Bir bakıyorsun, olanlar olmuş. Hiç mantıklı değil. Neler olduğunu anlayamıyorum. Gerçekten anlamıyorum."

Sonra, bütün bu gündelik işlerin ortasında, faturalar ve adaylar elenirken Tarquin'den bir telgraf: Onu istas-

yonda karşılamamı istiyor. Onu birinci sınıf vagonda buluyorum; bir örtüye sarınmış, başındaki yumuşak şapkayı gözlerine kadar indirmiş. Donuk, cinsiyetsiz yüzünde Arap rakamlarına özgü o tuhaf, taştan oyulmuşa benzeyen anlam. Kaskatı bedeniyle sağa sola gidiyor, bavullarını topluyor, beni fark etmemiş gibi yapıyor. Onunla konuşuyorum, ama beni yanıtlamıyor. İki hayalet gibi dışarıya çıkıyor, arabayı bıraktığını yere gidiyoruz.

Birden, yolunda gitmeyen birşeyler olduğunu ayrımsıyorum. Tarquin'in oluklu demir levhadan yapılma çatının çerçevelediği yüzünü görüyorum; is, buhar baloncukları, motorların saldığı damızlık kısrak kişnemesi. Bu yüz öylesine sabit bir donuklukta ki, Tarquin kaslarını kullanma yetisini yitirmiş sanki. Örtüye sıkı sıkı sarınıp yerine geçiyor; çok düşünceli. Araba trafikteki kuyruklara katılıyor. Hiçbir şey söylemiyorum. Neler olduğunu o sinirli, taştan oyulmuş sesiyle bana birazdan anlatacak. Şimdi. Dudakları açılıyor, ama başını sessizce öte yana çeviriyor. Kemikli yanağının soluk eğrisinin gerisinde ışıklı dükkânlar. Sonra, el değmemiş dudaklarını kaçmalarından korkar gibi sözcüklerin üzerine kapatarak, acınası bir sesle konuşuyor. "Bir kadınla birlikte oldum," diyor, yüzünü benden kaçırarak. Sessizlik. Bütün dikkatimi trafiğe yöneltiyorum. Sırtındaki örtüyü çekiştiriyor, öksürüyor. Sonra, ölümcül bir yansızlıkla yeniden konuşmaya başlıyor. Öylesine soğuk, öylesine mesafeli ki, bir sözlük için bir tanımlama yaptığı sanılabilir. "Yanılmışım," diyor. "Sırtüstü yattı, dizlerini bitiştirip bacaklarını bir pergel gibi açtı. Ne demek istediğimi anlıyorsundur. Anlıyorsun, değil mi? M harfi biçiminde. *Yaşamım boyunca bu kadar iğrenç bir şey görmedim.*" Sarsıla sarsıla gülüyor. "Seni kıskıvrak yakalıyor ve nasıl desem, bir tür şişe mantarına dönüştürüyor." Kısacık öksürüyor; az önce bedenine elektrik verildi sanki. Örtüsüne sarınmış, dimdik oturuyor, yüzü soluk. Uzun, ışıklı yollardan sarsıla sarsıla eve doğru ilerliyoruz, yol boyunca yanı başımda fısıldıyor, usulca mırıldanıyor. "Bit-

tim ben," diyor kendi kendine. "Bittim. İşini bitti. Sona erdim. Bundan böyle farklı olacak." Ön camdaki yansısını seyrediyor; yüzünde bir ahtapotun yüzündeki o garip, şişmiş anlam. Düşünmemek için arabayı elimden geldiğince hızlı sürüyorum. O bildik lanet, bu adamları öldüren, taşraya özgü, geçmiş özlemiyle dolu korku bir kez daha yayılıyor. Ve işte Tarquin: Örtünün altında kan kaybından ölmek üzereymiş gibi görünen Tarquin.

Otele varıyoruz; kapıcının valizleri alışını, üst kata çıkarışını hep yüzündeki o allak bullak, bön ifadeyle izliyor. Odasına girince hemen yatağa uzanıyor, gözlerini yumuyor. Hava ağır. Pencereler kapalı. Her şey aynı, hiçbir şeye dokunulmamış. Japon taşbaskılar, burgulu mikropların büyütülmüş fotoğrafları, Akıl Hastanesinin kırmızı el ilanı, parmaklıklı rafa hiç ellenmemiş saplarından düzgünce asılmış pipolar. Kitap raflarında toz, İsidore Ducasse, Huysmans, Rolfe, Dowson, Pope, Strachey, vs. Tarquin'in Amerikalı kuzeni boynunu çerçeveden bir kaz gibi uzatmış; bir kez duyduğum sesini anımsıyorum: "Ona bu kadar budalaca davranmamasını söyleyin. Böyle giderse, ahlaksal açıdan bir cüzamlı olup çıkacak." Yeni bir kıtaya özgü, otomatik kasa sesi. Tarquin'in günceleri rafın üzerinde, iç dökülerini, Çin mürekkebini, Romen rakamlarını, Gotik tarzı yazıyı bekliyor. Ne yazacak?

"Ölümümü anlayamazsın," diyor sonunda. "Senin için sevişme, sevişmedir. Duygusal olarak hâlâ bir köylü delikanlısısın. Bavulumu açar mısın? Dipte, sol köşede bir şişe kolonya bulacaksın." Dediğini yapıyorum. Bir mendili kolonyayla ıslatıyor, alnına bastırıyor; bense taburenin üzerinde ne yapacağını bilemez bir halde oturuyor, katlanıp müzik rafına dizilmiş olan tomarların sırtındaki adları okumaya çalışıyorum. Köşedeki piyanodan yansıyan ışık çok donuk.

"Clare döndü," diyorum.

"Kaç yaşındasın?"

"Yirmi iki."

Ansızın beklenmedik bir sarsıntı yatağı sarsıyor. Yaylar gıcırdamaya başlıyor. Kaygıyla ayağa fırlayınca, yataktaki cesedin ağladığını görüyorum. Ağzı açık, titreyen dudaklarının uçları tırtıklı bir sırıtışla yukarıya doğru kıvrılmış. Mendil gergin, acı dolu bir hırıltının döküldüğü ağzın dışında her şeyi örtüyor.

Aynı anda Bayan Smith'in kırmızı kahkaha tabağının açıldığını, içindekilerin kadının yenlerine doğru aktığını görüyorum. Islak Zenci sırıtmasından dökülen neşe, gürültülü bir çağlayan olup tepemize iniyor; ta ki biz yitik kıtalara doğru debelene debelene bir kez daha sürükleninceye kadar.

Korkmuş bir halde koridora fırlıyorum. Her yer sessiz; İngiltere'ye özgü pazar akşamlarının kutsal suskunluğu. Mantıksız bir isterinin pençesindeyim. Bir dizi aptalca, nedensiz davranışta bulunuyorum, bildiğim tek şey, düşünmemem gerektiği. Otel karınca yaşamıyla, koridorları, uykulu bilardo salonu ve salonuyla çevremi kuşatıyor.

Bir kitap açıyorum ve seni görüyorum; elma ağaçlarının arasında azarlanmış, dişi bir köpek gibi duruyorsun. Yeterince iyi değil; benim güzel alt-benim. Başlık sayfasında, gece göğünün korkunç gözleri altında derin düşüncelere dalmış olan Safo var; beyaz kayanın altına kıvrılan deniz, aydaki kutsal titreme, Girit'e doğru dörtnala giden gümüş süvariler. Yüzünü denize dön, sarp kayaların altındaki suyun yaygaracı akciğerlerini dinle. Ay ılık kiremitlerin üzerinde emekliyor; bütün Yunan dünyası sol göğüsteki tek bir acı düğümünde toplanmış. Gece bir yöne gidiyor, deniz öteki yöne, bedense ikisinin arasında kalmış, ikiye bölünmüş. Yoksa bu, İngilizce sınıfında, kolalı yakaların arasında bir çoban köpeği gibi, körlemesine dolanan Gracie mi? Gracie ile Safo birlikte tarihe son göz kamaştırıcı atlayışı yapıyorlar. Su kapanıyor. Uçurumun dibinde beyaz etle çiftleşen sayısız gümüş kocaya dönüşmüş, hoyrat deniz, heykellerin ve koro üyelerinin arasında derin derin soluyor. Hoşça kal.

Lobo odasında, yatağın üzerinde oturuyor; sırtında Avrupa'dan alınma şık smokini, saatin çalmasını bekliyor. Tekniğini geliştirmek için aynanın karşısında alıştırma yapıyor. O buna 'çalışmak' diyor. Bir kadına 'çalışmak'. Gözleri bir açılıp bir kısılıyor, Doğulu cinsellikle katıksız çılgınlık arasındaki en küçük dokundurmayı bile algılıyor. İskemleye oturuyorum; benimle konuşmuyor. Kendini bu olağanüstü eyleme kaptırmış: Şehvetle bakan, zampara, Mayalı maskenin yönettiği bu tekniğin tutsağı olmuş.

"Tarquin," diyor sonunda, dalgın dalgın, "benim evli kadınlara düşkün olduğumu söylüyor. Ne dersin?" Duruyor, yakarının erimiş tereyağı gibi gözlerinden akmasını bekliyor. Lobo, kadını olanca açlığı ve kasılmış parmaklarıyla kucaklamış, ıssızlığın ortasında yürüyor. Asla doymuyor. İçinde hep bir tür hummalı isteri, ya da sonu vahşete varan, bastırılamaz bir açlık. "Bir kadının üzerine kapandığım zaman," demişti Perez bir keresinde, "onu aştığım, içine girdiğim an –yuvamdayım." Oysa Lobo hiçbir zaman yuvasında değil. Hedefi dölyatağı, ama Lobo hedefi ıskalıyor. Araya hep bir şey giriyor: Bir mektup, bir fatura, bir hesap, bir ağlama nöbeti, kan, kocakarı ilaçları, korku. Telli örgünün içinde sonsuzcasına oturuyor, boşa gidecek yeni kıyametler tasarlıyor: Kapkara bir barut kümesi halinde yere dökülen yeni patlamalar. Ayna umutsuzluğunu onun adına kaydediyor. Öylece oturuyor, tırnaklarımı yiyorum; Tarquin'i düşünmemeye çalışıyorum. Bahçesindeki acıların çoğu benim. Konuştuğu zaman, anlamazdan geliyorum. Bu işleme, bu umutsuzluk üretimine katılmamaya çalışıyorum. Yeşil güncedeki sözcüklerin dışında hiçbir şey okumamaya çalışıyorum; ne bir fısıltı, ne bir dokundurma, ne de bir söylenti. Bunlar benim değil, diyorum kendi kendime, benim değil. Benim başka sorunlarım var. Öte yandan, Brighton'daki tatilin ayrıntılarını aklımdan bir türlü çıkartamıyorum. Can sıkıntısı. Tarquin'in varlığını izleyen, hareketsizlikten yavaş yavaş kokuşan umutsuzluk saatleri. İnsan ister istemez denetimini yitiri-

yor. Tarquin düşünceyi yok etmek için her şeyi deniyor, her yere gidiyor; danslara, müzelere, tiyatrolara. Sinemadayken beyninin bir süre için de olsa uyuşabileceğine inanıyor. Oysa: "Hemen aklıma düşüncelerimden biri geliyor. *Bunun nedeni oradaki insanlar; koltuklara dizilmişler, hepsi de kokuşmuş, iğrenç, nemli. Birden çevremi saran, çürük dişlerle dolu milyonlarca çeneyi, çürüyen bedeni düşünüyorum: Sağıma soluma, bokla dolu, nabız gibi atan milyonlarca boru döşenmiş sanki!*"

Heyecanı korkutucu. Eli ayağı tutmaz oldu. Konuşamıyor. Kıpırdayamıyor. Gözyaşları ağzında pıhtılaştı, kayalar boğazını tıkadı. Konuşurken odanın karşı köşesine, lavabonun yanına gidiyor, musluğu açıyor ve üst üste tükürmeye başlıyor; bunu sürdürmek zorunda sanki.

Gece, piyanonun başına geçip beynine piyano çalışını seyrederken, önemli olanın, yani gerçekten hesaba katılması gereken şeyin, delilik olmadığını anlıyorum. Kana karışan mikropların gerçek odağını bana anımsatan şey, idam mahkûmunu beklerken saatin kulağıma dolan tik takları. Belki de ölüm sümüğünü bu odaya, kitaplara, piyanoya bulaştırarak gezinen bir solucan. Bense öyle küçüğüm, kendi hayaletlerini bile yatıştırmaktan öylesine âciziz ki, Tarquin'in sorumluluğunu üstlenmeyi göze alamam. İşte onu yazmak bunun için bu kadar güç; beyaz lavaboya defalarca tüküren adamı izlerken, elimde olmadan kendi *umutsuzluk senaryomu oluşturuyorum. Aynı şey*, bir dereceye kadar Lobo için, Perez için, kısacası tabanlarıma gömülmüş keneler gibi yaşayan bütün bu gülünç manyaklar için de geçerli. Bazen delirmekten korkmamın nedeni de bu. Bildiğim, inandığım, kuşkulandığım, saygı duyduğum, taptığım her şeyde körleştirici, ikinci bir yan görüyorum: Yüzün, onun yüzü, aynadaki kafatası, sahtekâr, dalkavuk, budala; çok korkuyorum.

Bu düşünce size pek de yabancı gelmeyebilir. Şöyle ya da böyle, bir parakete hesabına ulaştım. Pazar pazarı izliyor, yan yana dizilmiş sayısız çarmıh gibi; bense süreklilik

duyusunu bütün bütüne yitirdim. Çoktan gerilerde kalmış bir yılın on ikinci gecesi yağmur yağıyor; açılan usturaların oluşturduğu uzun çizgideki yağmur. Ustura dizisi tohumları eziyor, Caliban'a[1] benzeyen elma ağaçlarının bulunduğu yerde orkideyi parçalıyor; tam orada yattığından hiç kuşkum yok, rahmin harçla dolu, yüksükotları meme uçlarına değiyor. Tütsülenmiş tepelerin arenasında hiçbir şey yok; pamuklu kadifeden giysisi, arpacıklı, çelik tabancasıyla avlak bekçisinin dışında. Buradaki yıl hep eski yıldır; eski bir yıl: "Kör, yaşlı bir kancık, bir ayağı çukurda!" Güçlerinin özünü elmalara, tohumlara ve elma şarabına akıtan bilgelerin bedenleri; sevgilimin ağzı gibi bana doğru uzanan yeşil beldeler. Bir deri hastalığına yakalanmış gibi benek benek mezarlıklarla çevrili kiliseler ağırbaşlı. Anısına: Çimenlerin üzerinde mermer bacaklar, bir ağız dolusu çürük diş gibi.

Bugünlerde çılgın gibiyiz: Sarhoş, sefih, korkutucu bir güruh, deliler gibi amaçsız, kendi büyümüzü bir yerden ötekine taşıyarak, ölen şişelerin arasında gülümsüyor, hızla batıyoruz. Güldüğün zaman bütün dünya seninle güler, acı çekerken tek başınasın. Yüzünü bir kadeh konyak gibi kaldırıyor, ağırbaşlılıkla yudumluyorum: Ağız, gözler, saçlar, burun, dudaklar, dişler, kulakmemeleri, gamzeler, tikler; bir yudumda, hepsini. Yarın: O da ne? Bugün bütün etkinliği kendisinde toplayan, sakatlanmış bir beden var. Yarın çene kemiklerime taze hava dolacak; avaz avaz haykıran çocuklar, kâğıt, mürekkep, hiçbir anlamı olmayan, şapşalca bir çalışma. Saldırıdan korunmak için bağırsaklarını rahmindeki düğümün çevresine dolayan Bayan About. Ama bugün günahlarımdan arındım, bir tür uyuşukluk içinde özgürleştim. Dudaklarımı tükürükle ıslatabilir, bundan böyle insan yiyen bir dev gibi parlayabilirim. Seni yalnızca senin bir imgen olan sayısız imgeyle boğabilirim; mumların, kum tadındaki şişelerin arasında gü-

[1] Shakespeare'in Fırtına adlı oyunundaki çirkin, hayvana benzeyen köle; yabani tabiatlı insan. (Çev.)

lümseyebilirim. Kendi kusmuğumda debelenebilir, kendi pisliğimi hırsla tıkınabilirim. Ölebilir, ya da uyuyabilirim.

Gecelerin güncesi her sayfada biraz daha karmaşıklaşıyor. İmgeler. Bulutlar. Kapkara gölgeler. Doğruyu söylemek gerekirse, ne yaptığımı bilmiyorum. Örneğin, yaz ortasında ellerini güve yeniği kürk manşonuna sokan Bayan Smith; sonra belli belirsiz çizgili, tertemiz takım giysisiyle Lobo. Bir günlüğüne Canterbury'e gidiyorlar. Dualarım sizinle, çocuklarım. Sunak kafesinin gerisinde, Gotik tarzı, ulu, yankılı, iç karartıcı kilise, mavimsi gri, inci beyazı, peynir sarısı manastır. Lobo bu tarihöncesi ortamda kadını öpmeye çalışıyor. Kadın ansızın kaskatı kesiliyor, taşlaşıyor, başını çeviriyor. Erkek birkaç Perulu inilti salıyor, kadının parmaklarını öpüyor. Kadın birden yılan gibi tıslamaya başlıyor. Ağzı açık, kıpkırmızı. Kemerlerin arasında uçuşan kaz tükürükleri, koşuşma. Kadın görünmeyen bir yay tarafından kapatıldı. Tir tir titreyerek dışarıya çıkıyor, bir pastaneye gidiyorlar. Lobo kadının çıldırmasından korkuyor. Kadın eve dönerken kulaklarını omuzlarına değdirerek durmaksızın gülüyor; kendi çantasına tüküren, kara kaz. Gece; Lobo odasında şaşkınlıktan sersemlemiş bir durumda oturuyor, kendi kendine kadının neden güldüğünü soruyor. Neden? "Yoksa hâlâ bakire mi?" Fazlasıyla ilgili, kızgın, incinmiş, sıkkın, aklı karışmış, meraklı... Kadını albümüne katmayı tasarladığı belli. Sırf eğlence olsun diye ona birkaç yalan atıyorum. "*Bakire mi?*" diyorum, katıksız bir öfkeyle. "*Bakire ha? Bu da ne demek şimdi?*" İlginin, sevincin küvetten boşalan bir su gibi yüzünden akıp gidişini izlemek çok güzel. Ağzı açık. Her şey bu ağza doluyor, sonra da dışarıya boşalıyor. Öyleyse, diyor, beni aptal yerine koymaya çalıştı, demek? Aklın alıyor mu? Manastırın ortasında durmuş, kanatlarını çırpa çırpa gülen, Zenci bir kadın; gülen bir logaritma. Hah!

Bazı geceler, yapacak başka bir şey yoksa, Tarquin'in çay yeşili sabahlığına sarınmış olan cesedi görmeye gidiyorum. Bir çift kız kurusu gibi, soylu bir duygudaşlıkla Bov-

ril yudumluyor, ya da açılır kapanır, yeşil masada kâğıt oynuyoruz.

"Düşünmek, tartmak, çözümlemek için yaratıldığına şükrediyorsun, öyle mi?" diye soruyor başkişi, yapmacık bir şaşkınlıkla. "Ölünü ilettiğim için bana teşekkür ediyorsun, demek? Seni temin ederim dostum," vs.vs. Bu lokmaları alçakgönüllülükle kabul ediyorum. Alçakgönüllülük ve tanrısallık: İkisi aynı şey değil mi? Avunç! Cesaret! Bir gün, büyüdüğün zaman, bir oyuncak ayın olacak.

"Senin sorunun, genç olman. Düşüncelerin çok ham -asılsız gündoğumları görüyorsun. Ciddi ciddi unutlanıyorsun. Platon'a özgü bu zehri bünyenden atıncaya kadar hiçbir şeye başlayamazsın. Öncelikle, her şeye kadir bir İsa düşlemekten vazgeç. Ekmek ekmektir, başka bir şey değil. Bu çayın tadı sana sidik gibi geliyor, değil mi? Hayır, sıra sende. Seni yaratmış olan dünyayı enine boyuna düşün, sevgilim ve onun neresinde durduğunu sapta."

Buna verecek tek bir yanıtım var: Beni yaratan dünya hakkında hiçbir şey bilmediğim. Hiçbir şey. Ben fiyat etiketleri basan bir tür aygıtını, yaşam en kötü cins kâğıttan yapılma, eski püskü şeridini içimden geçiriyor. Şeridin üzerinde ne yazdığını bilmiyorum. Belki bir aşk mektubu, belki bir açlık raporu, bir şiir, belki de yeni bir hastalığın tanımı.

"Sevgili Puck," diyorsun, "konuk hiç haber vermeden çıkıp geldi; korkarım ev ona hazır değil. Bahar. Göle yaklaşınca kurbağaların çiftleşmesini duyabiliyorsun; sürtünen kaygan çakıl taşları gibi. Binlercesi ölüyor; damarları kandan şişmiş. Yan yana uzanıp çevremizdeki ölümü anmayı sürdürmemiz çok iyi; bulutlardaki, göldeki, yazın kör bir adam gibi zincirlendiği ormandaki ölümü. Aşkımızı olgunlaştıran şey, ölüm, tohumun ölümü. Birlikteyken bu çok acı, evet, acı ama gerçekten besleyici de, tıpkı tuz gibi. Ölüm hârika bir mürit. Beni anlıyor musun? İyi geceler."

Artık korkmuyorsun. Bahar senin yandaşın. Gerçekten anladığın, iliklerine kadar karşılık verdiğin tek mevsim. Öte yandan, kör adam paslı zincirlerini kırdı, özgürleşti; ya şimdi? Bu tozu, bu bedensel ateşe alkali ya da asit katmak için birkaç katıksız, alkalinli şiir mi yazmalı?

Sevgili Alain. Yine yalnızım. Bu defter bir yaşam yolunun bildirgesi değil, alınyazısıyla bir kavga; işte defteri anlaman bu nedenle çok gerekli. En büyük sorumlulardan biri, yaz mevsimi (küçük ölümü saymazsak). Bu gece, manastırın gölgesindeki o yaz günlerini düşünüyordum. O günler başka bir dünyaya ait sanki; sıcaklığın, yardımseverliğin, aşkın, vesairenin renklerini içeren, biçimlerden oluşan bir dünyaya. Platonvari, henüz keşfedilmemiş, bütün bir ilke; özünde İngiltere olan bir ilke; İngiltere'nin iliği ve kemiği. Bu son derece gerekli bir veda, salt İngiltere'ye değil, bütün dünyaya. Canını acıtabilir, ama gerçek bu. Hesabıma baktım (yeni nakitlerle oldukça dolgun ve ağır görünen hesabıma), ama ahşaba değince güzelce çınlayacak bir tek madeni parayı bile zor buldum. Cüzdanımı toza boşaltmaktan ve yeniden yola düşmekten başka yapabileceğim bir şey kalmamıştı; çarpıcı, etkileyici davranışlara, abartılı sözlere bu kez yer yok, aşırı soğukkanlılığa da. Bu kararın o gün, manastırın güney kulesinde, rüzgâra asılarak, deniz kuşları gibi soluk soluğa, kurumla durduğumuz o öğleden sonra biçimlenmeye başladığını anımsamak çok tuhaf.

Yüzünün o gülünç, ustura keskinliğindeki yandan görünüşünün simgelediği şey, adaydı. Ortaçağın yırtıcı burnu, kanında uğuldayan barbarlık, o kıpır kıpır parmaklarında topladığın ve kendi coşkundan çıldırmışçasına başkalarına ilettiğin müzik. Güneye doğru uzanan, yeşil bir yürek gibi çarpan düzlükler pusa karışıyor. Çatılarda havanın etkisiyle usulcacık değişen söylence, pencerelerin kırılgan omurgaları, armalı pervazları, sonsuz, çocuksu bir tarihe doğru uçan payandalar. Sinekler gibi tam oraya tutunmuşuz, Saxon Irmağının üstünde sallanıyoruz; tefekküre

dalmış, tepesi tıraşlı kafaların akıntıları çaprazlama geçişini izliyoruz. Mantıksız düşünceler ve duygular kabarıyor, martılar gibi çığlık çığlığa üzerime geliyor; iç karartıcı. Sonunda burada, İyonya'da beynime kazınan denklemi puslu da olsa ilk kez algılamaya başladım. Bu şeytanın aklımı çelmesi, kentlerin hudutsuz bir dağ doruğundan bana sunulan görüntüsüydü. Şeytan! Senin gibi yarısı insan yarısı keçi, uzun burunlu, hesapçı piç kurusunun Şeytanın ta kendisi olmasından daha akla yatkın bir şey olabilir miydi? Her zamanki dolaylı tavrınla bana bütün İngiltere'yi sunuyordun; maskeleri, kemanları, kuğuları, çisentileri, kıyameti (sisleriyle birlikte). Bana ortaçağa özgü bir ölüm, içinde kutsal kitaplardan, ortaçağda yazılmış hayvan öykülerinden, güncelerden yayılan çiçek tozlarından boğulmuş bir durumda, sonsuza kadar yaşayabileceğim bir ölüm sunuyordun: Yırtık ipek ve kağıtlar, güzel atlar ve yıkılmış manastırlar. Beynimde böylesi duygu kuyuları açan Dido'nun yasını tutmak için dizlerinin üzerine çöktüm, yüreğimi küçük parçalara doğradım. Puslu gözlerini açan orman, dünyanın doğmamış sabahı, incecik bir çiğ tabakası, tüylere boğulmuş ağaçlar. Karıncaların arasında boğuk bir ilahiyi seslendiren büyük orkestra; toplanan ve denize doğru uygun adım ilerleyen karıncalar. Kış yağmurunun biçimsiz kıyıları yalayan, gözlerimizi kör eden, sıcak dili. Ya da Oxford'un burkulmuş kulelerinin arasında sessizce çıldıran Pat. Odan; ikiye ayrılan bir dölyatağı gibi üzerimize Beethoven boşaltan gramofon. Aşırı, değişken duygularımızın, kahkahalarımızın, gözyaşı ve şiirlerimizin oluşturduğu, ancak dolaylı bir biçimde anlaşılan bir dünya bu. Onu elimin tersiyle ittiğimi söylerken, neden böyle yaptığımı açıkça anlamanı istememin nedeni işte bu. Bu, ergeç öldüreceğim İngiltere; ona indireceğim o tek ölümcül darbeyle *onu yeniden canlandırabilirim*! Bu, göz kamaştırıcı bir çelişki değil, yaşadığım, acısını çektiğim bir şey. Anla beni. Bu o kadar da zor değil. Martılar yumuşak bir dehşet içinde yine dönüp duruyor, kargalar huzursuz.

Aşağılardaki alacakaranlıkta mumları yakıyor, mırıl mırıl, zarif dualarına başlıyorlar. Gökyüzüyle yeryüzü arasındaki bir kıyamet ânı. Bu âna tutunuyor, tam çanlar çalmaya başlarken kenti emekleyerek geçiyoruz. Ayaklarımızın altındaki kule akşam duasını haberleyen çanın her vuruşunda sarsılıyor. Bir tren homurdanarak fırlıyor, tepeleri izleyerek geçmişe yollanıyor.

Karar verildi. Bundan böyle gözyaşları ve kuşkular beni yumuşatmayacak. Bronz bir madalya kadar sertleştim. Bu korkunç dengeyi korumak, ne olduğum konusunda salt kendime karşı sorumlu olmak bana nelere mal oldu bilsen; her neyse, önemli olan bu değil. Önemli olan şu: Başarırsam (ki başaracağım) bir bakıma *ilk İngiliz* ben olacağım. Bunu büyük bir güvenle söylüyorum, çünkü daha sonra, büyük savaşım sona erdikten ve ulusumuzun (dünyamızın) ruhu yeniden canlandıktan sonra anlamak, çözümlemek, şaşmak için bolca zamanımız olacak. Bunu şimdi, düello henüz sürerken anlaman çok önemli. Söyleyebileceğimin hepsi bu. Sana bu vedayı *ve selamı* gittiğim her yere taşıdığım o az bulunur enlemden (Ekvator'un altında ya da Kutupların üstünde) yazıyorum. En derin sevgilerimle; Hamlet'in küçük vaftiz oğlu.

Ölümün nemi bir kez daha içeriye sızıyor. Sonbaharda, zaman zaman köstebekler gibi bir üstteki havaya kaçıyor ve İngiltere'nin üzerine çöken yıkım için kaygılanıyoruz. Başlıca amaç, İngiltere'ye adadığı müziksel şiirini yazması için Tarquin'i yüreklendirmek. Kalkanın altındaki ölüme yüreklice katıldığını söylüyor: Ölümün kemiklerimizden beslendiğine yeminler ediyor. Taşraya git, diyor bana, sonra da gelip onu bütün ayrıntılarıyla anlat. Taşrayı kendi gözleriyle görmek istemiyor; kentte çok daha mutlu. İşte bu yüzden yine yanımdasın, adanın lanetini

oluşturan tatlı niteliklerin farkındasın, bileklerin ve dizlerin ılık; ayak bilekleri ve dirsekler...

Mısır tarlaları yolun kıyısından aşağıya, tozlu garnizonlara dökülüyor; mısırlar öne eğik, gebe, dolgun. Neredeyse bir denizaltı gibi tarlalara gömülmüşüz; bahçelerle sarılı güzelim çiftlik evleri, ormandaki böcekler, pencereleri köşeli kiliseler, yumuşacık ahırlar. Sürüngen asmaların yol yol karaladığı, Tudor tarzı yarım keresteler; sabanla sürülmüş, ekili, sapsarı toprak; parmaklarının altında hafif dalgalarla, döne döne uzaklaşan gübre kahverengileri, morlar. Hayır, suskun ve ciddiyim. Her şey Gregory'nin güncesindeki bir sayfa gibi sergileniyor. Kalem kâğıdı bir ucundan kemirmeye başlayınca, kâğıda sabanla uzun bir çentik atıyorsun: Yeşil bir çentik. Parmaklar sabanı ağır ağır çeken bir çift öküz gibi. Çelik dişlerin gerisinde yeşil biçimler canlanıyor, geriniyor, sağa sola bakınıyor. İşte her şey bu yolla yaratıldı.

Bir kez daha ayrılma koşullarımızı anımsıyorum: Bitmek bilmez puslu akşamları gösteren takvim karşımda iki büklüm yatıyor. Bütün bir yaşamın dolaylı arzuları, umutları bir araya getirildi, birkaç haftada harcandı. Şimdiyse, görünüşe bakılırsa artık hiç umudum yok; yalnızca bir kabullenme. Ağzımı hep kapalı tutuyorum, konuşmaya kalkıştığım an çenem kopup yere düşebilir.

Uzun akşamlarda yine Chamberlain ile yürüyoruz: Önümüzde açılan taş koridorları peş peşe geçiyoruz, ta ki temiz hava alma ve ağaçlara bir göz atma isteği bizi parkın kapısına getirinceye kadar. Bazen de galeride duran, Elizabeth dönemine özgü, solmuş portrelere bakıyoruz; yol arkadaşım ateşli ateşli Lawrence'dan ve onun tufandan önceki timarhanesinden söz ediyor. ("Vah vah, Lawrence ha? Fazlasıyla, fena halde eski, sevgilim." Tarquin.)

Gölde, pusun içinde kürek çekmek; ya da sıcak gecelerde Hilda'nın yatak odasının duvarından geçen, tekrar geçen ve lavaboyu, çan kulesindeki rafları, aynadaki asılmış adamı aydınlatan gölgeleri izlemek. Farların göz ka-

maştıran ışığı kadının çıplak bedenini solduruyor. Sonunda, bir kahve sehpasının üstünden sana uzanmak, parmaklarına dokunmak; yaralanmış, umutla kabarmış bir yürek. Uçağın ışığının ikiye ayırdığı uzun, delici dalgalar. Dünyama bir meşale gibi tırmanan, kumaşı, kemiği ve kıkırdağı yakan, zonklayan sinir uçlarını koklayan, beni yok eden yeşil ağız. *Hilda'nın akşamki eğlenceden geriye kalan iri* ayak parmakları sonsuza kadar çürümek üzere karyolanın demirine yaslanmış; bir hainin Londra Köprüsündeki kesik başı gibi. Ya da Perez: Akıntı bir sirke gibi makatından içeriye dolarken, öğrencilerin arasında, masasında sızlanan Perez. (Rabelais'nin laneti: Aziz Antuan'ın ateşi altınızı kavursun!) İri ağızlı kadehlerde bulanıklaşan, ak ercikleri ni kusan sidik. Sürgün veren, tomurcuklanan sonda. Yeni kutsal kitabı isteyen, sabırsızlanan Chamberlain'in kendi *çevresine ördüğü söylenceden esrimiş, sarhoş yüzü.*

Bütün bunlar canımı biraz sıktı; sonunda yeniden seninle olmak, hareket halindeki bu çelik kabuğun içine kapatılmak beni altüst etti. Kahkahanın, hatta ortak konuların bile bir sınırı var. Dengemi koruduğum için biraz gururluyum. Az sonra bir şey söyleyeceğim ve sen bana her şeyi anlatmaya başlayacaksın: Yaşanının, daha yeni başlayan yaşamının güvenilmez destanını. Yine o anlamsız soruları soracaksın; neredeydim, ne yaptım, ne gördüm, sana neden böyle bakıyorum; içten bir izlenim bırakıyorsam, nedeni bir şey istememdir. Kuşağım için sessiz gözyaşları döküyorum. Zihnimde bizi yalancı, bozuk, haksız bir kuşak olarak yaratan çılgınlığı dışavuracak bir söylence kurguluyorum. Biz dölyatağına tutsak bir kuşağız. Bir ölü doğum. Henüz gözü açılmamış enikler gibi dölyatağına dönüş yolunu arıyor, ölü doğduğumuz gerçeğini yeni, çok daha göz alıcı ve bozulmamış bir olayla örtbas etmeye çalışıyoruz. Dölyatağından dışarıya kör, iliksiz bir durumda fırlatıldık, delice bir korkuyla ona doğru gerisin geri sürünüyoruz. Bak, ağzımı kucağına gömüyorum, inine gizlenen bir hayvan gibi. Dölyatağına açılan kapıları yumruk-

luyorum. Yeniden içeri alınmak için avaz avaz haykırıyorum. Yapabilseydim bir yılan gibi dertop olur, mucizesel bir biçimde, usulca eski yerime döner, güvenlikte olmak için girtlağından içeri süzülürdüm –neresi olursa. En azından bu arzum içten. Beni suçlama. Çıldırdığım zaman, giysilerini titreyen bedeninden çekip aldığım, göğüs uçlarını ısırıp inlediğim zaman bir borç ödüyor, yarım kalmış bir ölümü tamamlıyorum. Sen ikiye katlanmış bir döşek gibiyken seninle sevişmek hem çok gerekli, hem de çok hüzünlü; ağzın yıldızlarla yapış yapış, yumuşacık kadınlığınsa kadifemsi, misk kokulu çiçektozlarını bir soluk gibi yeryüzüne üflüyor. O zaman ağaçlar, tepeler, kentler bile önümde kusursuzcasına belirginleşiyor, gözü okşayan bir duruluğa kavuşmuş gibi görünüyor. Günahlarımdan arındım. Çevreme bir savunma hendeği kazdım: Benimle dünya arasında bir dölyatağı duvarı var. İstedikleri kadar yoklasınlar, araştırsınlar. Bırak, karnın duvarlarını incelesin, dölyoluna ışıldak tutsunlar; yine de güvendeyim. Olanca yabaniliğim, hoyratlığım tohumla dolu küçük bir kutuya atıldı, kutuysa dipsiz bir uçuruma benzeyen bu ipeksi boğazdan içeri boşaltıldı. Dengeme yeniden kavuştum, bir dövüşçü kadar usta, acımasızım. Hani bana sözünü ettiğin şu canavarım. Pekâlâ. Başını çevir. Sırtımda gömleğim, ağaçların arasında duruyor, sigara içiyorum. Senden iğreniyorum, çünkü belirtilerini görmene karşın zayıflığımı anlamıyorsun. O bön, anlayışsız gözlerini gözlerime dikiyor, sormaya başlıyorsun: Şunu neden yaptım, beni buna iten neden neydi, vs. Açık ağzın menteşelerinden sarkıyor, yüzün terden, tükürük ve gözyaşlarından parlıyor. Ustaca bir silkinişle senden kurtuluyorum; sana duyduğum aşk midemi bulandırıyor. Aç olduğumu söylüyorum. Evet, sana böyle kalpsiz davranmamın nedeni, senden yararlanmak istememdir, ya da çay saati gelmiştir. Sen seç. Evet, sana firengi bulaştırmamam bir mucize. Arabanın içinde gözüme ansızın yerbilimsel çalışmalarda kullanılan şu çekiç çarpıyor. Onu neden yanında getirdin; alan araştırması

yapmak için mi? Katıla katıla gülmeye başlıyorum, neredeyse beynim kopacak. Bütün ülke bu çekiçle dövülmeyi, derinliklerine kadar sarsılmayı bekliyor! Alan araştırması! Neşeme çabucak kavuşuyorum, suçsuzum, özgürüm, dostların en iyisiyim. Buysa seni şaşırtıyor. Anlam veremiyorsun. İçimdeki canavardan eser kalmadı -en küçük bir iz bile. Dayanmaya, haşin, hoşgörüsüz, somurtkan davranmaya çalışıyorsun; ama sana bulaşıyor, içine işliyorum. Üzerine eğiliyorum, bir solukta bedenindeki bütün damarları ilahilerle dolduruyorum. Beklenmedik, denetlenemeyen hıçkırıklarla sarsılıyoruz. Araba bir o yana, bir bu yana yalpalanıyor. Kırlar göğüslerinin arasında muhteşem bir ağıtla aşağı yukarı sallanıyor. Artık kendini bütün bütüne verdin; tutsak, ayak altında çiğnenmiş ve boyun eğmiş; ellerimin titremesini durdurabilseydim sana bir sigara yakar, aklı başında sözler ederdim; kırık bir çene kemiği gibi ağzına asılırdım... Aşkla cinayet arasındaki çizgi ne kadar da ince!

Banbury'de anayoldan ayrılıyoruz, durmaksızın kıvrılan, çakıllı, engebeli yollarda ilerliyoruz. Geniş yolun iki yanındaki kestane ağaçları eski değirmeni gözlerden gizliyor. Kırmızı taştan yapılma, kambur bir köprü. Üzerinden ağır ağır geçerken, sessizce yaylanıyor; değirmen çarkının duru gümbürtüsünü duyabiliyoruz: Birden kesilen, kapanan, sönen, boğuk bir homurtu. Devinim dili sayılmazsa, artık hiç konuşmuyoruz. Tarlalar böceklerle kıpır kıpır; hanımelinin bal emişi gözle görülebiliyor.

Araba ansızın başka bir dünyaya ait, eski püskü bir andaça dönüşüyor. Terli, pis benzin kokusuyla, arı havaya püsküren kızgın yağ kokusuyla, buzul devrinden kalma bir ucube. Onu çakıllarda açtığımız bir çukura gömüyoruz ve âni bir dürtüyle el ele koşmaya başlıyoruz; Cumberland Dükalığının az ötesindeki bayırlardan aşağıya. Evet, soluk soluğa, bir tür azgınlık içinde, yokuş aşağı; ayak bileklerimize çarpan otlar, kulaklarımızı sağırlaştıran bulutlar, katedralin uzaktan uzağa, bizi kazığa geçirmek is-

tercesine gökyüzüne uzanan kulesi. Biz gelirken yedi rüzgâr sürekli uğuldadı. Şimdi suskunlar. Kulaklarımız dikili, küçük, dikkatli sarmallar halinde kıvrılmış, ama vadi en küçük bir ses bile vermiyor. Orada bir oyuncak gibi uzanıyor.

Biçim değiştirdik, ansızın patladık ve kurtulduk. Sınırı aştık, Tarquin'in yeni, parlak ölümüne ayak bastık. İnanması güç, bu nedenle bundan söz etmiyorum. Bu ülkenin çevremizde yarattığı masalı yanlış duygulara kapılmadan anlayabiliyorsanız, kutlanmayı hak ediyorsunuz demektir. Çünkü burada, güneş ışığının ağustos aslanları gibi oynaştığı, ırmağınsa parkların arasında tertemiz bir gömlek yakası gibi uzandığı bu yerde birdenbire iki hanedanlık armasına dönüştük. Taşranın oynadığı, coşkulu bir varoluş-sonrasına özgü bir bale: Kral George döneminden kalma, kana dönüşmüş evlerin, miyop tavus kuşlarının, yumuşacık, balonsu bulutların arasında. Sonunun neye vardığını düşününce, Tarquin'in bir kış akşamı bize çaldığı müziği yaratmak için harcadığımız enerjiden, tutkudan, gözyaşlarından tiksindim. İlginç bir yaklaşıma soyunan, ölümün imzasını parmaklarının arasında tutan Tarquin.

İngiltere'ye. Yas tutmak için harcadığımız bütün saatlerin özeti bu olmalıydı. Süslenmiş bir dünyada, bayağılıktan, gözyaşları ve karşılıklı yakınmalardan allak bullak olmuş bir durumda, yine de müzikte bir imge oluşturmak zorundalar: Tıpkı solmuş fotoğrafların ya da bir kitabın sayfaları arasına sıkıştırılan yaprakların canlandırdıkları anılarla insanı şaşırtması gibi.

O gece, ateşin karşısında birbirimize sokulup şiirin tınısını, melodik püskürtülerini, duygulandıran iniş çıkışlarını dinlerken, Tarquin'in ölüm söylencesini tercüme etmeyi başaramadığını gördüm. Kalkanın altındaki ölüm, bir Wagner kuğusunun ölümüne dönüşmüştü: Duygusal bir ürüne, yani yapmaktan özellikle kaçındığı tek şeye. Piyano titreyen, kabarık, yumuşak serpintiler olarak Tarquin'in çevresine dökülen balerinlerle doluydu. Wagner söy-

leyen, kıçıyla tempo tutan, ağzı diş macunuyla dolu, şiş boyunlu kuğu. Oysa gerçek kıyameti, isterseniz ölümü de diyebilirsiniz (bu soyutlamalardan sıkıldım), İngiltere'yi kaplayan, kokladıktan sonra doğruladığımız *laneti* gözden kaçırmıştı. Bana kalırsa onu yaratmayı asla beceremeyecek, çünkü kendisi de o çöküntünün yadsınamaz bir parçası. Ölüler masal anlatamaz. Ama malzemeyi, ele alınmayı bekleyen kabataslak cürufu, bir dünyanın bir sanatçı tarafından birleştirilmeyi bekleyen, paramparça olmuş unsurlarını görünce, işte o zaman utanıyorum. Yapacak başka işim yokmuş gibi, bunu bir de ben deneyeceğim. Kendimi olağanüstü bir titizlikle bir vişne ağacının altında gerçekleşen bir tecavüze ve meni kokusuna adayacağım; ah, gözlerindeki şu kavrayışsızlık. Büyü mü dedin, bir büyü gibi mi? Geçmiş her zaman büyülüdür. İmgeleri kadife bir kutuda, kurdeleyle tutturulmuş mektupların arasında sakla. İngilizliği (imgeleri) kusmaya başlasaydım, başımın altına bir kova tutar *mıydın*?

Çocukların sesi kesilince oturdum, Tarquin için harcadığımız o kaba saba, incelikten yoksun özdeği düşünmeye koyuldum. Buna ölümü üretmek de diyebilirsiniz; seslerin yarımşar ton arayla birbirini izlediği bir ses geçidi, birkaç titreme. Yazabilseydim, bir ağız dolusu kemik kuruluğunda, cızırtılı kemanı bir araya getirir ve onların tekdüze aritmetiğinden bir tema oluştururdum. Bataklık kurbağalarının kuru kontrpuanı. Hiçbir şey dışarıda bırakılmamalı, hiçbir şey. Devinen kabuğun her kırışığı bu çürümüş, zehirli, yılan derisi kadar kuru keman seslerine katılmalı; müzikle liflenen beynin her kıvrımı...

(Ortaçağın odun kestiği Manastır. Sakalı karnına değen, iriyarı bir adam, kahkahası kuzey rüzgârına benziyor, elleriyse boynuz biçiminde. Buruşmuş eti güçlükle yönlendiren kemikler; üzerlerine eldiven geçirilmiş sanki. Süslenmiş zeminlerin, çok eski kemiklerin arasındaki çukurlarda duran, ikiye katlanmış büstler soğuk duvarların arasında, hareket edebilmek için çıldıran inmeliler gibi ağlıyor, terli-

yorlar. Duvarlara tırmanan, sütunların çevresine görünmeyen halkalar yerleştiren gür ilahiler; ta ki hüzünlü kemerler bir ağızdan, gittikçe zayıflayan, uyumlu bir sesle karşılık verinceye kadar: 'İsa, İsa'. Koro hıçkırıklarla sarsılıyor (soyulmuş bademler), mumlar sönüyor ve sonunda o Şey yürümeye başlıyor.

Cesetlerin konduğu mahzende fenerler duvarlara çeşitli renkler bulaştırıyor, ölüm dansı erkeklerin bileklerini burkuyor, ya da görünmeyen bir el ciğerlerine dolan hava akımını kapatıyor. Ortaçağ önümüzü görelim diye bize fener tutuyor; Nuh Peygamber kurtuluşa giden gemisinde güvencede, soğukkanlı. Sesi gerçek bir kahkahaya dönüşüyor, kuzey rüzgârları burun deliklerine bir girip bir çıkıyor. Burada yüz tane şairi, yüz bin kabine üyesini, onda bir fahişeyi, bir avuç pezevengi, bir demet hanımefendiyi, bir yağmurkuşu sürüsünü, havalanan tarlakuşlarını, kaplumbağaların gerçek aşkını, saka kuşlarının cıvıltısını, gece kuşlarını, bir aslan sürüsünü, bir eyalet dolusu prensi, bir öbek papazı, piskoposların sağduyusunu, bolca rahibeyi bir araya getirmeye yetecek kadar konu var. Geceleri kapılar kilitlenip de Manastır uykuya dalınca, karaltı duvarlardan iniyor ve hepsini, sayısız gövdeyi, bozuk kolları, sakat bacakları, yanlış çeneyi, yanlış belkemiğini birleştiriyor (üstlerindeki yılanları silkeledikten sonra)... Peki ama, konu ne? Her seferinde, fenerlerin ışığında sırıtan Schiller'in güzel dişlerini düşlüyorum; dostlarının karşısında, başı bir o yana, bir bu yana dönüyor. Yüzünde, karnından konuşan birine özgü bir bönlük, ama yanaktaki gergin kemiklerin üzerinde hiç allık yok.

Manastırda hafif ama güzel, son bir bira içiyoruz, ötekilerle vedalaşıyoruz. Gökyüzüne yazı yazan sivri uçlu binalarda görkemli bir dinginlik; Nuh elinde anahtarlar, yanı başımda hantal hantal yürüyor. Araba dışarıda, yolda bekliyor.

Üçümüz arabanın ön koltuğuna sıkışıyoruz; Lobo birden konuşmaya başlıyor, bir tür dehşetle ölümden ve

kadınlardan söz ediyor. Nasıl asla evlenemeyeceğinden. Okuldayken tarihten ödü koparmış, ne düşünebilir ne de konuşabilirmiş. Kız kardeşi öldüğü zamansa koşa koşa Juanita'ya gitmiş, kendini yatağın üzerine atmış, tir tir titriyormuş. Sonunda kadın elini onun üzerine koyar ve içindeki korkuyu çekip alır. Ölüm buğusu içinde, sarsıntılarla boşalırlar; ardından sessizliğin mutlak hüznü. Farların ikiz iğne ucu girdap gibi döne döne Londra'ya doğru ilerliyor; bir kazanın başına toplanmış üç cadı gibi motora doğru eğilmişiz; tepeler uzaklara doğru çekiliyor, yol yokuşlarla, çatlaklarla delik deşik. Ansızın ortaya bir çift yeni ışık çıkıyor, bizimle buluşuyor; bu arada Lobo boş inanlara saplanmış biri gibi durmaksızın Ponce de Leon'dan söz ediyor: Ponce de Leon aşağıda, bir mercan mağarasında yatıyor, göz çukurlarında deniz salyangozları, deniz zırhını kemirmiş; insanlığın rahminde açılan bir yara gibi karnında yeni bir dünya açılıyor. Ölüdeniz'in olanca tuzu gözyaşı olup aksa ne onu silebilir, ne de ona yol açan girişimi anımsayabilir; bir bakıma bütün bunlar (kumsalların, zırhın, mızrakların ve kırmızıya çalan kahverengi kayaların arasında geri çekilen Pasifik; Ponce de Leon'un etten arınmış, suya bürünmüş iskeleti, asalak yengeçlere kafes olan *kafatası*); evet, *bana* kalırsa bunlar *sağa* sola saçılmış, parçalı bulmacalara benzeyen kemik öbekleriyle dolu mahzenle az çok ilintiliydi. Nedenini bilemiyorum. Ama ziyaretimiz bütün ölümleri gerçek kıldı. Bu ziyaretin amaçlarından biri de, insan denen makinenin bütün örneklerini durdurmaktı. Lobo'nun Ponce de Leon'u gördüğü yerde ben milyonlarca kişiyi görüyordum; eti dürten ya da granit anıtın altında domuz gibi hırıldayan, aklı karışmış maymun-adamlar. Akdeniz'in denizci ve balıkçı kemikleriyle kabaran derin suları. Yunanlıların boğazlarından çağlayanlar halinde boşalan kabarcıklar. Yol arkadaşının çekicinin indiği yerde fışkıran kıtalar, erimeye yüz tutmuş bir kar öbeğiymişçesine sürüklenen bedenleri, söz dinleyen filler gibi çiğneyip yumuşacık, özlü bir hamura dönüştüren ana-

karalar. Bu uçsuz bucaksız enerjinin tamamı Lobo'nun efsanevi sesinin gerisinde asılı; gezegen değersiz süprüntüleri, çaputları ve çerçöpü emen, dev boyutlu bir kâğıt fabrikası gibi hepimizi yumuşatıp kepeğe dönüştürüyor, ezip yassıltıyor, duygudan yoksun damarları oyup elverişli hale getiriyor, sonra da hurufat kalıbından sonu gelmeyen tuvalet kâğıdı ruloları, kuponlar, kâğıt peçeteler, masa örtüleri, kartonlar ve selofanlar üretiyor. "Neden yaşamak istiyoruz?" diye soruyor, sinirli sinirli. Benim görebildiğim dönemi düşünüyor: Fabrikaya girmeyi ve ölümün yirminci yüzyıldaki simgesine dönüştürülmeyi reddediyor. Yararsız. Ölüm hepimizi tek tek topluyor. Çocuklarımıza ne bırakıyoruz, vs. Juanita ilk çocuğunu doğurduğu zaman biçim değiştirmiş, zevkten ve acıdan şişmişti. Bir hayvan gibi olmuştu. Kendini kimseye satmıyordu. "Hepsi onun, anlıyor musun? Sahip olduğum her şey onun, yani Juan'ımın. Benimle evlenseydin ve çocuk senden olsaydı onu seninle paylaşabilirdim." Lobo bunları acınası bir kederle anlatıyor. Kadının yaşadığı kiralık odanın çevresinde dolanıp durdu. Kadınla yalnız kalır kalmaz onun göğüslerine dokunuyor, kadınsa onu vahşice, tiksinerek itiyordu. Çocuk! *El hombre que ha hecho esto* vs. vs.[1] Bazı geceler burnuna yeniden kadının kokusu doluyor; kendini öldürebilir. Üst kattaki Marney'i anımsıyorum; o boğazlanmış dük sesiyle üst üste, defalarca yineliyor: *esta hoy mas enfarma*,[2] bazen de anlamını uzun zaman önce öğrendiğim bazı kehanetler. Ya da öğle yemeği için eve gitmeden önce aynanın karşısında sivilcelerini sıkan Eustace. Bu işi kendisi yapmazsa, karısının yapacağını söylüyor. Camın yüzeyi küçük irin fışkırtılarıyla kaplı, bunlar kuruyacak ve Eustace görüşü kısıtlanınca tırnağıyla onları kazıyacak. Bütün bunlar kâğıt fabrikasının, bizi öldüren gezegenin imgesiyle karışıyor, bizi hamur ve boş kâğıtlar halinde yeniden yaratıyor. Tam ölüme özgü, ölüme özgü.

[1] Bunu yapan adam. (Çev.)
[2] Bugün daha da hasta. (Çev.)

Ama o akşam, biz yorgun, kendimizi (özün eski dünyası) keşfetmekten bitap düşmüş üç yolcu Manastırın kalabalık sıralarına doğru sürünürken ve org borularının lataları boyunca gezinen çılgın, uyumlu müziğin altında körler gibi başımızı bir yana eğip öylece dikilirken, Ponce de Leon bile silinip gitti. Kürsüden yayılan, alıştırma yapmaktan şişmanlanmış, dolgunlaşmış sesin alaycılığı; tekdüze, sonsuzcasına tekdüze bir tınıyla sürüp gidiyor, ta ki midesi bulanan ruhlarımız mutlak debdebenin baskısıyla fırıl fırıl dönmeye başlayıncaya kadar. Yukarıda, ince uzun sütunların birbirini desteklediği yerde fosilleşmiş kuğular, baklava biçiminde dökülen ışık, kemer ve ham ibrişim: Bir çapraz, bir yana eğimli, bir dimdik, sarmal, sarkık, bir öne eğimli: Ah, İsa, İsa: Yeraltı kemerlerini terletmeye ve sonbaharda açan beşparmak otlarını mezarların arasında uçurmaya yetecek kadar tiz çığlıklar. Tatlı, beyaz koromuz bir darağacından sallanan, eşzamanlı bir biçimde devinen cesetler gibi her notaya sıkı sıkı tutunuyor. Ses tomarları açıyor, güçlü kokusunu sıçanlar gibi buraya sokulan zavallı, kılıksız şeylerin üstüne salıyor; zehirlenen avın üzerine kapanmak ve onu boğmak için. Dudaktan dudağa kasvetle geçirilen, mikroplu, kızıl bir denizle dolu ayin kâsesi; damağa jelatin gibi yapışan, okunmuş yufka. Ve ilahi söyleyen koronun bütün bu gürültüyü, kirişlerin arasında yarasalar gibi kaynaşan, kirişten somuna, oradan cıvataya, sonra yine kirişe, somuna ve cıvataya gidip gelen sesleri bastıran kükremesi; sonunda tahta sıralardaki metal acıklı acıklı inlemeye başlıyor, yeraltındaki mezarlık bir yana yatıyor; aşağıya doğru, beyaz Şeyin ayaklarını yıkadığı, içi nilüferli suyla dolu dipsiz leğene kadar inen, kutsallıktan midesi bulanmış ısrarcı ruhlarımızla savaşan, onları itip kakan 'İsa, İsa' çığlıkları; eğilen ve sivrisinekler gibi vızıldanmaya başlayan papalık oğlanları...

Bu barbarlıklardan ürken Zenci kadın bir çocuk gibi elime yapışıyor. Haçın ışığı Lobo'nun üzerine vurmuş, bir dağlama demiri gibi gözlerinde, alnında parlıyor. Çevre-

miz beyazlara bürünmüş böceklerle sarılı. Anselm o kıvrak, dövüşçü duruşuyla İsa'nın karşısına dikiliyor, iri yumrukları tabancalar gibi işliyor; çenesi bir domuz budu, kapkara gözleri bir çift katıksız şarapnel; belsoğukluğundan ve içkiden arınan Anselm papaz cüppelerinin arasında var gücüyle dövüşüyor. Önemi yok, diye fısıldıyor bana. Önemli değil. Juanita şekerini çok hızlı yaktı, dişleri döküldü, gözleri pörtledi. Zenci kadın ne söylediğimizi anlayacak diye Lobo'nun ödü kopuyor, oysa kadının asıl korktuğu şey, ev sahibimiz. Kulaklarını bir tazının kulakları gibi geriye yatırmış. Her an siyah kapılara doğru hızla atılmasından korkuyorum. Adam onunla zaten evlenmezdi, dolayısıyla gerçekten önemi yok. Baba, oğul ve Kutsal Ruh adına. Evet, karşılaşmaları yalnızca bir kazaydı. Kadına hiç mi hiç değer vermedi, tıpkı kadının da ona vermediği gibi. Önemli olan tek şey, erkeğin yaşamındaki her bunalımda kadının orada bulunmasıydı; öyle ki, bir süre sonra kadından hiç kurtulamayacağını düşünür oldu. Kişi geçmişinden asla kurtulamaz. Amin. Kadın sonunda her şeyle özdeşleşti: Lima ile, ölü kız kardeşle, panikle ve martılarla. Şimdiyse erkek süngüsü düşmüş bir halde, bir çocuk gibi sızlanarak kuzeydeki yıkıntılara, kadına geri dönüyor. Amin.

Daha sonra, görkemli kapılardan geçerek dışarıya çıktığımızda gece olgun, siyah bir meyve gibi yarılmış duygusuna kapılıyoruz; alabildiğine yoğun ve özlü, alabildiğine suskun ve sarsılmaz. Sorulacak soru kalmadığını, ev sahibinden istenecek hiçbir şey kalmadığını işte o zaman anlıyorum. Altın kapılardan dışarıya taşan yüzler her şeyi yıkamış, aklamış; sakallar, kilisede hizmet edenler, zangoç, fahişe, genç kız, sürtük, ayaktakımı ve hırsız. Işık dışarıya, mavi mezar taşlarının arasına sızıyor. Ağustosun bu gününde ölen Lawrence Lucifer'in aziz anısına. Bana bir mum yakın ya da kutsal bir filiz adayın. Sayısız bitkiyle sarılı, yamru yumru, taş bir belkemiğiyim; dövülmüş bakırdan yapılma bir levhanın içinde korunan, dizelerin ya

da ezgilerin ulaşamayacağı bir toz. Asıl sorun, kişinin özünün emdiği toplumdan soyutlanması, onaylanması. Bu yalnızca bir sanat sorunu değil, bir yaşam sorunu. Ortama uyum sağlamak seni değiştirir, etkiler, dönüştürür. Geçmişin, tarihin her neyse artık beni ilgilendirmiyor. Başın beyaz yastığa bir çekiç gibi indiği zaman artık ağlayamam. Kemiklerin tuhaf buluşması, kasla kıkırdağın bireşimi öyle bir şeyle ilintili olarak sürüyor ki, bu artık ne tarih ne de ülkü.

"Yat ve öl, tozdan oluşmuş kırılgan miğfer," diye yazmıştım bir keresinde; bu biçimde, bir Mısır gecesinde kıvrılan bir taçyaprak gibi ölürsen Safo'sun, Beatrice'sin. Mezarların arasında ölüm. Kış denizinin cinsel isteğin ilk gününde kabaran dalgalarına, tuzlu kamçılarına benzeyen ölüm. Evet, ciddiyim. Şu anda nesin, biliyor musun? Kemikten, kandan yapılma mengenemde bir saat süreyle sıkıştırılan, işkence gören, en küçük ortak payda. İnan bana, senden hiçbir şey almadım; daha doğrusu her şeyi (önemli, karmaşık, tarihsel olan her şeyi) senden almakla seni öylesine katlanılmaz bir acıya dönüştürdüm ki, onu ağzıma almaya kalkışmak bile beni çıldırtabilir. Aşk tanrısının somunları ve balıkları toplandıktan sonra geriye kalan o bölümü sürekli içimde taşıyorum; yedek bir güç gibi. Yaşamak için ona ihtiyacım var. Yazarak onu yok edemem; kendimi vurdumduymaz dünyaya mikroplu hecelerden oluşan bir şablon halinde sunarak, kendimi de yok edemem. Asla, sana söz veriyorum, asla. Bu kadarı yaşama ait. Amin.

Davullar gümbürdemeye, donuk şimşekler gece göğünde titremeye başlayınca geçmişe döndüm, yeniden bir çocuk oldum. Gerçek ben, yani Lawrence Lucifer. Düşlerimin bir tek başkişisi var. Sessiz, küçük tekerleklerin üzerinde dünya dekorunu bir uçtan ötekine geçiyorum; biri

elimi tutuyor, ama kim olduğunu çıkartamıyorum. O, gerçek O. Peder Paul, Himalayalar'ın usulca mayalanan uçuk yeşilinin ortasında, yelkenli bir tekne yapmak için sedir kütüklerini yontuyor; tepeler ıssız oyun alanlarının üstüne kar püskürtüyor: Tibet'e özgü kış korkusu. Ölümsüz bir kötü niyetle kor gibi kızarmış geçitler; yumuşak buz kütlelerinin içinde akan, yer yer yeşil kadifeler halinde pıhtılaşan ırmak. Anayoldan ellerindeki teneke dua çarklarını çevirerek, dua mırıldanarak geçen Budist rahipler; dağların yumuşak otlarında ayının burun izleri. Kar dağların eteklerinde bulutlar gibi toplanmış, iç karartıcı kervanlar onlara ulaşmak için düzlüğü hızla geçiyor. Kalın, tüylü gocuklara sarınmış Bhutiaslar birbirlerine sokuluyor, kiliselerin iri, yassı taşlarla döşeli basamaklarına çöküp boyanmış kaşağıların arasında sürünüyorlar. Everest için gözyaşı döken tek kişi benim. Yukarılarda bir yerde, mavi tüllere sonsuzcasına bürünmüş olan, değerli bir taş gibi ışıl ışıl yanan Yasak Kent uzanıyor. Kocaman boruların anırdığı, şeytanların uçurumdan peş peşe atladığı Lhasa. Kollarımı iki yana açıyor, karın içine yuvarlanıyorum; bulutlar toplanıyor, çığ bembeyaz, gösterişli togasıyla dağlardan aşağıya yürüyor, iri kaya parçalarını öfkeyle sağa sola fırlatıyor. Rüzgârın bir yaylım ateşiymişçesine savurduğu küfürler hiç kesilmiyor; bu boş sözcükler birer süpürüntü gibi yanımdan geçip gidiyor. Bütün bunlar Lhasa'ya ilişkin bir düşün içine kilitlendi, tepeden aşağıya, ırmaktaki buzun ve yılanların arasına sürüklendi. Bana öğrenmem gereken bir dilin sağır-dilsiz hecelerinden başka hiçbir şey kalmadı. Rahipler yeri göğü sarsan, durmaksızın yinelenen ilahileri yönetiyorlar. Sarayda, yüzlerinde köpeksi bir sırıtışla tespihlerini şakırdatıyorlar. Bayırlarda bayraklar kıvranıyor; yaşam veren makaslarla kırpılan, yaratılır yaratılmaz süpürülüp temizlenen, rengârenk kâğıt atlar sarp kayalığı dörtnala aşıyorlar. Geç kalan gezgin cüppesini koltuk altlarına sıkıştırıp kasırganın içine küçük bir hava kuyusu açıyor. Antiloplar fısıldaşıp titreşiyor; gözleri erimiş,

böğürleri rüzgârdan sertleşmiş; biri çay fincanına tereyağı topakları atıyor, kutsal dışkıdan yapılma bir hap yutuyor. Pencerenin önünde dikiliyor, yaklaşan fırtınayı izliyorum. Şimşekler öyle akıcı ve titrek ki, odayı tuhaf, soluk yeşil bir parıltıyla aydınlatıyor, bir akvaryuma dönüştürüyorlar; yabani otların, sümüksü kayaların oluşturduğu halının üzerinde öylece duruyor, bekliyorum. Tarquin'in müziğini düşünüyor, müziğin bunca korkunun, bunca patırtının en küçük bir parçasını bile kaydedemediğini ayrımsıyorum. Müzikten, bizi duygulandırabilmesi için bütün yaşamımızı içermesini bekliyoruz: Düşün, umutsuzluğun, aşkın ve özlemin bütün tonlarını. Müzik hem geçmiş, hem de gelecek, yaşamın ilk esrikliği ve mezara gömülen gelecek olmalı; İştar'ın kirli güllerin arasına inişi; evrenin özel odasına giriş; dölyatağındaki ilk tekme ve bitişin, yatışmanın o son, zarif kasılması.

Yarın yeryüzü ıslanacak, tükenecek; sonra, su doyuma ulaşınca yeniden doğacak: Suyun iyice yumuşattığı, sıvılaştırdığı çalı kökleri. Gömülen ve günahlarından arınan erkeklik organı kış uykusuna geri dönüyor: Bir bitkinin ana kökü gibi kıvrık, uyuşuk. Dölyatağının canlanan duvarları yol yol kauçuk, reçine, yüksükotu, kurtmantarı ve buğday katmanlarıyla, zarlarıyla kaplı. Sığırlarla birlikte dışarıya, ırmağın yanında uzanan, buharı tüten, ekili topraklara çıkacak ve Tarquin'in gözden kaçırdığı kral kâsesi söylencesini yeniden yaratacağız. Alçakgönüllülüğü elden bırakmadığımız sürece hiç zorlanmayacağız: Kıvrık köklerden gelen alçakgönüllülük; her şeyi yok eden, her şeyi yutan, alabildiğine ateşli. Varsa, yaralarımızı göstereceğiz.

Bu sabahki yazarımız, Chaucer. Hacıların yolunu izleyerek güneye doğru ilerliyoruz. Seninle buraya gelmeye, tarihöncesi dünyayı bir kez daha tatmaya ve onun dinginliğinden yakınmaya zorlanmamın amacı, Zenci kadını canlandırmak; çünkü haritalara, kör duvara bakan bu yıpranmış odada bütün derin bilgilerin öznesi olan bir çağın verileriyle döllendim. Ona boğazıma kadar battım. Tirşe kâğı-

dı, madeni levhaların üzerine sürülen yapışkan mürekkep çağından söz ediyorum, kendine çizdiği sınırlar içinde öylesine kusursuz ve usulüne uygun olan o sabırlı, güzelim çalışmadan. Edebiyatın zengin, kara cevherini oflaya puflaya gün ışığına çıkartan, ilk baskılar. Caxton, Mallory; yoksunluk içindeki çocukların yalın hünerliliği. Şamdan ve zamk kokan, incecik kâğıtlar. Papazlık iddiasındaki cinlerle kıvranan korolar. Yonca ve beşparmak otu biçimindeki süslemelerin, gotik, gri kulelerin gözü yükseklerde. Kabartma sikkeler ve şen yağmalar. Kakma kılıç kabzaları, içlerinde sakız ağacı büyüyen, güzel kadınlar. Tayfaların terk ettiği saltanat kayığının ipiyle annesinin göğüslerine bağlarımış olan Yeşil Kral. Saray kamburlarının gülen yüzlerine oyulmuş üçüncü burunlar. Geriye doğru uçan kuğular, hanedan armasına oyulan hayvanlar, bu hayvanları çoğaltan dua kitapları. Bütün bu güzelim malzeme Zenci kadının damarlarında dolaşıp duruyor, onu zehirliyor. İşte tarihi yok etmek için bunları, herbirini tatmak zorundayım. Ama hepsinin arkasında kâğıt fabrikasının, dev boyutlu kâğıt hamurlarının, kaşıklar dolusu iliğin, çöp öbeklerinin, günlük gazetelere, aybaşı bezlerine, tuvalet ve kurutma kâğıtlarına dönüşen kâğıdın imgesi yükseliyor. Yine o yüksek kulede, martıların arasındayım; kanalizasyon borusundan boşalan bu güzelim ıvır zıvırı izlerken kararımı veriyorum. İplik bir yerlerde koptu; sendeleyen takım yıldızların arasında geziniyoruz; bilincin bu yöresi öyle soğuk, öyle arıtılmış ki, ısınmak için avaz avaz haykırmak istiyoruz. Bu yörede sağaltıcı efsaneler eterle güzelce uyuşturulmuş, zihnin onları kavramasına ve bir yakıt gibi tüketmesine kalmadan uçup gidiyorlar. Bu hiç kimseye ait olmayan, ışıltılı, sayısız çelikle tıka basa dolu bir ülke; burada yürek merhamet çığlıkları atıyor, iç organlar para kokusu karşısında kasılıyor; kalabalık, kendi kendini doyuma ulaştırma çabaları; sevecen düşünceler, duygular, zevkler dölyatağından dışarı atılıyor, buharlaşıp burna çekili-

yor. Kısa ömürlü böcekler! Golgota[1] ile mezbaha arasında gün boyunca duyulan tek ses, domuzların yankılı çığlıkları. Huzur yok; huzuru hiçbir şey sağlayamaz, ne iğne, ne hançer, ne de kurşun. Dans sürüyor, sonsuzcasına sürüyor.

O akşam, bütün bunların ötesinde uzanan çağdan, yepyeni bir boyutun varlığından kesinkes emindim: Yeni bir varoluş, belli belirsiz bir erme. Christchurch'de, yüzeyindeki buz parçalarını kış boyunca bin bir güçlükle yüzdüren Saxon Irmağında, papazların akıntıya kapılmış sürüklenen, tıraşlı kafalarını görmüştüm; barış döneminde, günbatımında, gül rengi Manastırın alabalık avlamak için buz tutmuş suyun kıyısına indiğini görmüştüm; ışıklar peş peşe uzun pencerelere sıçrıyordu.

Dün gece Morgan kazanın karşısında oturdu, bana bir zamanlar çalıştığı barınağı anlattı. Juanita koridorlarda sinsi sinsi geziniyordu, saçları gözlerine dökülmüştü, elindeki kısa saplı balta parlıyordu. Lobo bir yandan sigara içiyor, bir yandan da usul usul inliyordu. Tepenin eteğinde buluşmak için sözleşmişlerdi. Bu, Lobo'nun kadını kandırmak için son girişimiydi. Oracıkta kadının ırzına geçecek ve ağzını kumla dolduracaktı. Onu öldürüp öldürmeyeceğinden henüz emin değildi. Ama çocuğu kucağında, üstü başı perişan, aç, gözleri kızarmış, etine iğne gibi batan sıcak yüzünden acı çeken kadını görünce, bir anda doğal haline dönüverdi. Zayıflığının onu bir katil yapamayacak kadar köklü olduğunu anlamıştı. Çocuğu kadından aldı, kaçamasın diye beline kadar ılık, şistli kuma gömdü. Kadın başına geleceği anlamıştı, bıçaklanmış gibi inledi, kaçmaya başladı. Lobo onun peşine takıldı, ölümcül bir zafer duygusuyla arayı kapattı; kadını tam yakalamak üzereyken, kadın birden kendini bir hayvan gibi yere attı, yerden aldığı bir avuç kumu yırtık pırtık giysisinin altına soktu; dişilik organını kumla doldurduktan sonra kolu kanadı kırılmış bir halde sırtüstü uzandı; soluk soluğaydı, konuşamayacak ka-

[1] Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği yer: cefa çekilen yer. (Çev.)

dar bitkindi, bir kuş gibi saldırıyı bekliyordu. Bu davranış erkeği ansızın yatıştırdı; sinirleri öylesine boşalmıştı ki, ağlamaya, bağırıp çağırmaya, karşı çıkmaya, baykırmaya başladı. Bütün bunlar olup biterken kadın hiç ağzını açmamış, öylece yatmıştı. Erkek delilikle ölüm arasındaki her devinimi, her türden gözdağını, duygunun bütün tonlarını denedi, ama kadın hiçbir karşılık vermedi. Sonunda, çekip gitmek ve dertop olmuş saldırıyı bekleyen kadını öylece bırakmak zorunda kaldı: Dili tutulmuş. Dehşet içinde. Galip gelmiş.

Lobo'nun sigara dumanları ve duygusallık eşliğinde sunduğu, önüme serdiği bu gerçekliğin yanında tarih nedir ki? Bir dilencinin bağırsaklarını bir uçtan ötekine kat eden bir gelişme. Üzerine kapanıyorum; kafatasım imgelerle tıka basa dolu, yitik sözcükler o daracık kızaktan geçip sonsuzluğa dökülüyor; tarih benim için ansızın denize indirilen, ağır toplu bir deniz zırhlısı; söylence, kehanet, gizli anlam, kabartma yazı, perili dizeler, eski Yunan vezinleri, kır ve çoban şiirleri. Dünya eski sağlığına kavuşmak için haykırıyor, oysa biz ona yalnızca bir geri çekiliş sunuyoruz (gerçekte yalnızca geçici bir süre için, geometrik bir fare kapanından kaçış). Bu yalnızca bir efsaneye geri dönme sorunu değil. Efsane bize geri gelecek. Bu yağmurlu sabahın tenoru işte bu: Kent, vadi ve çiftlik gibi cilalı unsurların arasında bana bunu söylüyor. Böylesi anlarda mutlak bir güvenle size oyunun bittiğini, perdenin indiğini, dünyanın sonunun geldiğini söyleyebilirim. Cennetten gelen yeni bir dil, yeni bir Tanrı, yeni bir bağışlanma. Hayır, bunlar çoktan sırtımıza geçirildi bile. Biçimler ölüyor, eskiyor, bir yana atılıyor. Eski eser meraklılarının dışında herkes korkuyor. Bilim adamı bir kitap eleştirmeninin kalemiyle değersiz bir şeye dönüşüyor; cinsiyetsiz, iğdiş edilmiş. Her şey gelişme denizinin yosunlu yüzeyine sürükleniyor, yabani otlar tarafından sarılıp işlemez hale geliyor; balık yüzgeçleriyle, incillerle ve hela kapaklarıyla, dışkı ve türbinlerle, tenis ve pinpon toplarıyla karışıyor, düğüm

oluyor. Manastırda, yarın okumayı bütün bütüne unutacağımız olgusundan habersiz, hâlâ ilahi kitaplarının bazı yerlerini işaretliyorlar; hastanelerde forsepsler çocukların kafataslarını sıkıştırıyor; pazar gazetelerinde büyük adamlar geçmiş özlemiyle yanıp tutuşuyor, geriye dönüp halkın ağzına işerken geleneğin hâlâ süren, alımlı güzelliğinden söz ediyorlar. İnsanlar Londra'da, Walpole'un çevresinde dans ediyorlar; Faber şairleri yerlerinde sayarken birtakım incelikli hicivlerle insanları kıyametten önceki son bin yıla yönlendiriyorlar; seviciler tereyağlı sperm ciyaklamaları arasında kendi kendilerini doyuma ulaştırıyor; milyonlarca kadın romancının sinirli, gergin boşalımı baltaların sesini boğuyor. Roma'daki papalık elçisi, erkeklik organının işe yaramadığı durumlarda dolmakalemin yararlarını açıklıyor. Kalküta'da kara yığınlar gözlerindeki kırıntılarla sokaklarda dolanıyor, dokunulmaza dokunup yenmezi yiyor. Gecekondu mahallelerindeki sokaklar çeşit çeşit sıvıyla dolmuş, kaldırımlar balık gözleri yüzünden kayganlaşmış. Lizbon'da, Hint Okyanusu kadar engin, tüketilemez kadınlar bacaklarını ayırmış yatıyor, rayların üzerinde hızla üzerlerine gelen treni seyrediyor. İzlanda'da Kızıl Eric, hayvan derisi, buğday, satranç taşları, elma suyu ve somakiden oluşan yükünü teslim etmek için son kez yola çıkıyor. Hepsi de daha önce hiç görülmemiş bir çılgınlığın kıyısına sürükleniyor. Dogmalara karşı gelenler dehşete düşmüş, düşgücünün enkazından gemiler yapmakla meşgul; gemilere yelken olarak iç organlarını asıyorlar; buradaki karmaşayla yüzleşmektense yalınlığı seçiyor ve buradan, yani yaşamın bir sifondan püsküren soda gibi köpürdüğü, duygusallıkla baloncuklaştığı, kıtaların azar azar döküldüğü, dev boyutlu, Gotik manastırlarda giderek hafifleyen İsa, İsa çığlıklarının yankılandığı, Yunus Peygamberlerin haykırışlarının susturulduğu yerden kaçmaya çalışıyorlar. Dünyanın sulu karnı doymak bilmez bir hırsla her şeyi yutmak istiyor. Yüzeyi yosunlarla, sürüngen bitkilerle kaplanmış deniz: Bilgelerin, aydınlık çocukların, ruhça za-

vallıların, mikroptan arınmış aydınların, farklı olanın, mantıklı olanın toplaşabileceği ve beyinlerini küçücük bir akım halinde birleştirebileceği yer. Ne kıskanılan bir şöhret, ne de hüzünlü bir tını. Yalnızca elma suyu şişelerini, sigara izmaritlerini, sandviçleri, günlük gazeteleri ve görkemli dışkıları emen deniz. Ve sadık kalanın, bir metronom kadar ölümcül olan horultusu...

Otelde yaşlı adamlar son akşam yemeği için giyiniyorlar. Bay Nicholas küvetin içine uzanmış, bıyıklarını çiğniyor, bir yandan da kendi kendisiyle oynuyor; bakıcısı onu yatıştırmak için soğuk su musluğunu açıyor. Kusursuz giysileri ve yakasındaki karanfille ortaya çıktığı zaman dimdik, sofu, efsanevi görünecek. Bakıcısı onu besleyecek ve yaşlı bayanları onun açık saçık sözlerinden korumaya çalışacak. Bay Nicholas daha sonra salonda dimdik otturup gözünü duvara dikecek; bir sandalla ölüler diyarını çevreleyen ırmakta ilerliyormuş gibi, kafatasındaki kıpırtısız savaşımlarla savaşarak. Postacı kapıyı çaldıktan sonra, kafatasları mektup kutusuna takırdayarak dökülünce, Bay Nicholas uyanacak ve sızlanmalarına karşın yatağına götürülecek. Bu geceyi yarın, yarını yarın gece izleyecek. Kararlaştırılan tarihten kaçınmak için kitaplara, fotoğraflara, senin anılarına sığınıyorum.

Yaşlılarla dolu bu maymun evinin ve bana varolduğumu söyleyen bu düşsel yalnızlığın dışında her şey konu dışı. Günler boyu bir imge kusmuğunun içinde oturuyor, elinin her hareketini, her devinimini, her sözünü zihnimde tekrar tekrar canlandırıyorum. Küf kokulu kütüphanede üzerinde sözcükler bulunan, sayısız sayfayı yalayıp yutuyorum. Sirius: Büyük Köpek Burcunun yazın en nemli, en sıcak günlerinde yükselen en parlak yıldızı; Kell'lerin Kitabı, metni dillendiren yumuşak, İrlandalı ağızlar, vs. Tarquin'e göre bu hastalığın tanısı korku: "Sen benim ka-

dar güçlü değilsin, canım. Bir bak bana. Çok kırılgan biri olduğumu sanıyorsun, değil mi? Oysa en *korkunç* ruhsal bunalımları bile başarıyla atlattım. Bir de kendine bak: Oldukça güçlü ve sağlıklı, acıya katlanamayan, ona direnen biri. Kayıtsız biri ol, dostum, kayıtsız ve duygusuz biri." Eh, *Tanrı cezamı versin, ben* böyleyim. *Yine de,* elimden geleni yapacağım. Salı günü öğleden sonra Hilda'yı arıyorum ve onu Victoria döneminden kalma kutsal andaçların ortasında, pencerenin önünde otururken buluyorum; ucu kemirilmiş bir kalemle birşeyler yazmaya çalışıyor. Önünde, masanın üzerinde, sonradan doldurulan şu basılı vasiyetnamelerden biri duruyor: Son Vasiyetim. Hava kararıyor, mürekkep bitmek üzere. "Dinle canım," diyor ansızın. "Bir an önce gidip bir kan tahlili yaptırsan iyi edersin, çünkü sonunda tamamlayabildim." Afallıyor, yüzüne bakakalıyorum. Harcadığı çabanın büyüklüğünü, onu bu masanın başına oturtan sabrın yoğunluğunu birdenbire ayırımsıyorum. Yazarken eli titriyor, ama gözleri oldukça sabit. Vasiyetname için bir kenara elli sterlin koymuş. Bu parayı Lincoln'deki kardeşinin, hani onu kapı dışarı eden kız kardeşinin almasını istiyor -çocuğu adına. "Ne olur ne olmaz," diyor, her sözcüğü içtenlikle vurgulayarak. "Yaşıma göre oldukça sağlıklı olsam da, ne olur ne olmaz, anlıyor musun? Öyle pat diye düşüp ölmeye hiç niyetim olmasa da." İçinde ne korku var, ne de başka bir duygu. Gözle seçilemeyen bunalım onu beklenmedik bir biçimde yumuşattı. Son derece ılımlı. Tümör, tümör... sözcük beynimde çırpınıp duruyor.

Gece tozlu, sıcak. Aklıma yapacak hiçbir şey, gidecek hiçbir yer gelmiyor. Kemik kadar çıplak sokaklarda yaptığım uzun yürüyüşten sonra Chamberlain'in evine uğruyorum. Köpekler ayağa fırlıyor, ellerimi yalıyor. Kadın yalnız, koltukta oturmuş kitap okuyor. Chamberlain kuzeydeki müzik şenliklerinden birine gitmiş, yarın dönecekmiş. "Geleceğin içime doğmuştu," diyor. Köhne, küçük dairede hiç konuşmadan uzunca bir süre oturuyoruz. Bir

şey oluyor: Sıcak yaz rehavetinin, uyuşukluğunun ortasında, içimizde bir karar biçimleniyor. Düşünmemeye çalışıyorum. Sonunda kadın ışığı söndürüyor, radyoyu açıyor. Oda bir senfoniyle çınlıyor. Karanlıkta titreyerek oturuyor, ne olduğunu bilmediğim bir şeyi bekliyorum. Zifiri karanlık; ufak tefek bir karaltıya çarpıp duran yaylı çalgılar. Sonra, kollarımı uzatıyor, ona dokunuyorum. Karanlıkta tam önümde dikiliyor; ona dokunduğum zaman, yavaşça koltuğa devriliyor, solukları sıklaşıyor. Üzerinde ölümün simgesinin, kafatası ve çapraz kemiklerin bulunduğu bayrak usulca yarıya iniyor. "Hiçbir şey söylemezsin, değil mi?" diye fısıldıyor. "Tanrı aşkına, söylemeyeceksin, öyle değil mi?" Alaycı bir gülümsemenin izlerini karanlığa gömüyor, hiçbir şey söylemeyeceğime yemin ediyorum. İçimi yoğun bir bitkinlik ve tiksinti kaplıyor. Nedenini bilmiyorum. Bütün oda Chamberlain kokuyor. Onun ağır kokusu beni boğuyor. Kitapları, yatağı, köpekleri... Kadın karanlıkta delirmiş gibi inleyip sızlanıyor, bense öyle altüst olmuş durumdayım ki, elimle onun ağzını kapatıyorum. Kadının göğüsleri gözyaşlarıyla sallanıyor. Birlikte çok güzel, yergi dolu bir bale sahneliyoruz: İki göz alıcı, kara kurbağa, müzik olarak da karmaşık, anlaşılmaz bir nefret. Daha sonra gözlerimi yumuyor, kadının varlığını unutmayı deniyorum. Onunla konuşmuyorum, buysa onu kızdırıyor. Benden ilgi ve sevecenlik beklediği belli, ne yazık ki bende ikisinden de yok. Bir nebze bile. "Beni kullandın," diye fısıldıyor öfkeyle. "Hadi git artık. Neden çekip gitmiyorsun? İstediğini elde ettin nasılsa. Git, git buradan, beni yalnız bırak." Ufak yumruklarıyla bana vurmaya başlıyor, sonunda yanağına sert bir tokat patlatıyorum. Durum öyle gülünç ki, kıkır kıkır gülmemek için kendimi zor tutuyorum. Böyle itişip kakışmak, yatakta yuvarlanmak. Yatağa devriliyor, uzun bir süre hiç konuşmadan, yan yana yatıyoruz. Hava çok sıcak, bıkkınlıkla yüklü. Chamberlain'i düşünmek beni hüzünlendiriyor (burası onunla dopdolu). Kadın bile, ne yaparsa yapsın

üzerinde onun damgasını taşıyor sanki, tıpkı yanıp kül olsa bile kabartma damgasını hâlâ taşıyan bir kâğıt gibi. Yan odada radyo hâlâ çalıyor, köpekler hafif hafif inliyor. Bu durumda ne yapılması gerektiğini bizim gibi onlar da bilemiyor. Kadına sarılsam, avutmaya çalışsam, okşadığım kişi Chamberlain olacak; kadınla sevişmek, Chamberlain ile sapkın bir ilişkiye girmekten farksız. Daha fazla dayanamıyorum. Karanlıkta yataktan çıkıyor, sessizce giyiniyorum. Kadın kıpırdamıyor. Öteki odaya giriyorum, ışığı yakıyor, radyoyu kapatıyorum. Sonra durakhyorum. Tekrar içeri girip onunla vedalaşsam mı? İçimi yoğun bir sevecenlik dolduruyor, dönüp yatak odasına giriyorum. Hiç kıpırdamadan, öylece yatıyor, camlaşmış gözlerini tavana dikmiş. Yatağın üzerine, yanına oturuyor, af diliyorum ama beni yanıtlamıyor. Parmaklarımla yüzüne dokununca, yüzünü yana çeviriyor. "Git artık," diyor alçak bir sesle. "Çek git buradan."

Gözlerim yere dikili, sessizce oturuyorum. Onu böyle bırakmak istemiyorum, yani bir şey yapmadan, dostça bir davranışta bulunmadan. Bu yaz gecesine usulca sızan nefret ikimizi de tüketti. Arabalar dışarıdaki asfalt yolda dönüp duruyor, ilk sokak lambaları yanıyor. "Dinle," diyorum. "Hadi çıkalım, birlikte yemek yiyelim. Şu olayı da güzelce irdeleriz. Seni kırmak istemiyorum, gerçekten." Dış odadan gelen ışığın sertçe vurduğu yüzünü bana çeviriyor; beyaz, göz kamaştırıcı ışık yüz hatlarının üstünde eriyor. Gözleri yine alnına gömüldü, cildi kabarık, ağzı küçümsemeyle gerilmiş. Bana inanmadığını görebiliyorum. Ama yüzünde öylesine derin bir keder var ki, sözlerimi daha da yumuşak bir sesle bir kez daha yineliyorum. Onun adına üzülüyorum. Yüzüne bu biçimde bakmak, bir teleskoptan aya ilk kez bakmak gibi: Çukurlar, karaların üzerinde oynaşan ışık, kuru okyanuslar, çöller. İçimdeki sevecenlik olmasa onu öylece bırakır, hemen eve dönerdim. Yine de, ona dokunmak zorunda kalmamalıyım... "Senden nefret ediyorum," diyor, buna pek de inanmadığı-

nı gösteren bir sesle; bana güvenip güvenmemekte hâlâ kararsız. "Buna gerek yok," diyorum. "Hadi giyin, yemeğe çıkalım."

Evden birlikte çıkıyoruz, iki candan dost gibi; kuzeye giden bir otobüse biniyoruz. Birlikte akşam yemeği yemek bizi alışıldık konumlarımıza döndürüyor. Daha sonra, karanlıkta fahişelerin, fenerlerin ve polislerin arasında ağır ağır yürürken, şöyle diyor: "Gerçekten istemediğimi biliyorsun. İşte senden bu yüzden nefret ediyorum, anlıyor musun? Bu, yapmak zorunda olduğum bir şeydi; son günlerde kendimi tepeden tırnağa bir ölü gibi hissediyordum. Acınası haldeydim. Her neyse, başka birisiyle değil de seninle olduğuna memnunum."

Dengemize kavuştuk; otobüsle eve dönüyoruz, yolda hemen hemen hiç konuşmuyoruz ama birbirimizin yanında rahatız; iki eski âşık gibi. Bu bir bölüm: Daha sonra, bir zayıflık ânında Tarquin'e itiraf edilen bir paragraf. Şaşkınlığı ve hoşnutluğu sınırsız. "Chamberlain!" diye yineleyip duruyor, ona karşı çok önemli, kişisel bir zafer kazanmış gibi. "Hey Tanrım; kadını becerdin ha? *Stuprum in oestris, stuprum in oestris*, hah ha!" Bir yandan çikolata tıkınıyor, bir yandan gülüyor.

Bütün bunlar gerçek hastalıktan, kitaplarla, parlak resimlerle boğmaya çalıştığım o bulaşıcı hastalıktan kaçınmak için bahane. Bütün gün müzeleri dolaşıyor, tarihimizin özenle sergilenen, bilge eller tarafından yaftalanan değerli andaçlarını inceliyorum. Gece, cam kutulara özensizce yerleştirdiğimiz saf altının bolluğunu düşünüyorum; aynı kokuşmuş maddenin damarlarımızda çürüdüğünden haberimiz yok. Yüzyılların canlılığını, camın içinde, üzerine uzun zaman önce yitirilmiş bir kimliği dışavuran bir yafta yapıştırdığımız bir şişede sürdürmek olanaksız! Çevremde toplandığını gördüğüm ölüm kendi tarihimi, bugünümü karıştırıyor: Şurada bir çene kemiği, burada bir kalça kemiği, sağımda bir nikâh yüzüğü, solumda bir kazma. Yaşamam olanaksız, çünkü atalarımın çürüyen cesetleri sürekli

peşimde. Onlar efsane değil, ölü; yaşamımı değil *ölümümü* etkiliyorlar. Eylemin böylesine düzensiz olmasının, aşırılıklarla dolup taşmasının nedeni bu; bugün içimizde yaşaması gereken, çatısız evrenler çoktan ölmüş, camın gerisine konmuş. Bizi beslemek yerine yenilgimize, gerileyişimize ve düşüşümüze hakemlik ediyorlar.

Döngü tamamlandı. Efsanelerimizi kilere koyduk; şimdi kolları sıvamak, yeni taahhütlerle, yeni bir dille onları yeniden oluşturmak zorundayız.

Morgan dün gece bana, gevşemiş dölyatağını parmaklarıyla sıkıp içini nasıl boşalttığını, vesaireleri avluya nasıl gömdüğünü anlattı. Küçük Peter'in, Çariçenin kızının kavunu andıran küçücük bir kafası ve geri zekâlılara özgü, balığımsı, hastalıklı gözkapakları vardı. Krallık soyundan gelen bu budala, salt Rusya'dan değil bütün dünyadan dışlanmış bir sürgündü. Bütün gününü elinde kalem duvarlara, masaya, yere yazı yazarak, kendi deyimiyle ırkının tarihini derleyerek geçiriyordu. Onun tarih hakkında bilmediği şeylerse zaten bilinmeye değmezdi. Duvar halısındaki Normandiyalı soyluların hastalıklarını tam bir durulukla açıklayabilirdi. Ok adamın gözüne saplanmıştı, adamsa ok bir ağaç kütüğüne gömülmüş gibi oku tutmuş, çekiştiriyordu. Kızın sözünü ettiği kişi, Harold'du. Bütün destan yere yazılmıştı. Kız beni yöntemlerimizin kusursuz bir simgesi olarak fazlasıyla etkiledi: Dolmakalemin yanlış ucuyla masaya, duvara, zemine birşeyler çiziktiren, gerçek bir yirminci yüzyıl masalcısı. Biri kıza, Normandiyalılar zırhlarına karşın kadınlarını kibarca, son derece yumuşak ve zarifçe kucaklarlardı, dedi. Onları bir meyveyi yoklayan bir köpek gibi sessizce koklar, sonra da tatlılıkla ısırırlardı, ta ki suyu fışkırıncaya dek. İşte kadını uzun saplı baltasıyla duvara sıkıştırmasının nedeni buydu. Bu deneyimlerin en değerli yanı, birinin hiçbirinden pişmanlık duymaması. Aklını karıştıran olayın ayrılmaz bir parçası da, kendisi. "Aklın alıyor mu?" diye sorup duruyor. "Be-

nim bunu yaptığıma inanabiliyor musun? Böyle bir şeye inandığımı aklın alıyor mu?"

Karlı çukurların ortasında uzanan Tibet'i, ölmüş ırkların Golgota'sı Minoa'yı, bir tavus kuşunun kuyruğu gibi açılan Japonya'yı, ya da kan göllerinin üstünde ağır ağır sallanan fenerleriyle Etyopya'yı düşündüğüm zaman, tepemizde asılı duran efsanenin ölmediğini anlıyorum. Yavaş yavaş durulaşıyor, gücüne yeniden kavuşuyor; ne yana dönersek dönelim onun çeşitli biçimlerine çarpıyoruz, öylesine yayılmış, dağılmış ki yeryüzünde bu kapsamlı sihirden kurtulabilen bir karışlık bir toprak parçası bile kalmamış. Bu yamru yumru savaş alanının neresini kazsan, küreğin altına çarpar. Toprağın altı altınla dolu (yüklü ve dolgun); sürgün vermek, çevremizi saçaklı köklerle, dev boyutlu tomurcuklarla sarmak için kanserli bir ilkbaharı bekliyor. Musluklardan akan suyun içinde o; sertleşiyor, su sütunları halinde donup ağaçlara yapışıyor, tahıl ambarlarına sızıyor, mısır tarlalarındaki tohumlara yürüyor. Her yerde o. Bir kürek dolusu kemik bütün tapınakları ve onlardan üreyen bütün korkuları Quetzalcoatl'un[1] önüne sermeye yetecektir; şair Nezahualcoyotl'un içinde durup yeni doğan dünyaya baktığı banyo küveti. İçindeki mumyaların bile öldüğü, kaskatı bir durumda, yeniden canlanmayı beklediği yeraltı mezarları. Duvarlarında pas rengi yabani sığırların dans ettiği mağaralar; parmağını elektriğe batırdıktan sonra soylulara özgü evrenin yerinde duramayan, oradan oraya kaçan görüngülerini çizen gökbilimci; Pekin mucizesi, taş, taş, taş çağı. Hastalıklı maymunlar, dişi ağrıyan, on iki metrelik dinozorlar. Asık yüzlü mamutun buzul çağları arasındaki devriye gezintisi. Günlük besinini değiştiren kaplanlar; kargaların testilerin üzerinde bıraktıkları ayakları. Minos uygarlığı. Athos'ta kasvetli kasvetli çiçeklenen Bizans bir geleneği uyguluyor; bu gelenek öylesine biçimsel ki, ona alışmak elli yıl sürdü, bayat-

[1] Maya öncesinden başlayarak Orta Amerika uygarlıklarındaki en önemli tanrı; tüylü yılan. (Çev.)

lamış sardalye konservesine benzeyen kokusu ise bin iki yüz yıl sonra bile hâlâ sürüyor. Bana sürekli inanç, inanç deyip duruyorsun; kişinin mutlaka inancı olmalı. Peki ama, bu kutsal andaçları uygun bir biçimde gömmek için ondan, o ışıltılı iradeden ne kadar bulunması gerekiyor? Ayrıca, senin 'inanç' dediğin şeyin, uğruna savaştığın o çoktan ölmüş ülkülerden biri olmadığını nereden bileyim? Yabancıysam, nedeni dünyayı kabullenmeye çalışmamdır (kesinliğini yadsımamak, ya da onu törebilim denen o güçsüz *zırhın üzerinde yeniden kurmak*). *Bu konuyu salt* seninle değil, Alan ile, Peters ve Lobo ile de tartıştım. Konumum kuramsallıktan çıkıp kesinleşinceye kadar da tartışmayı sürdüreceğim. Sonra: *Hoşça kalın*: Günler çok boş, geceler çok uzun. Yaşamın gerçekte düş ürünü olduğuna bir kez inandıktan sonra kalan zamanımı nasıl geçirebilirim?

Gece düş görüyorum. Çok tuhaf, güçlü bir heyecan. Çevremdeki her şeyi öldürüyorum; ziyaret ettiğim çağları, katlandığım dönemleri, hâlâ sürdürdüğüm hac yolculuklarını; bir Yahudiden bile daha yalnız, yarışta tek başınayım. Boyun eğiyor, her şeyin, Bronz çağından İblis çağına kadar her şeyin içimden akıp gitmesine izin veriyorum. Dalgayı milyonlarca hafif dalganın üzerine sürüyor, kilisenin belkemiğini sıyırıp geçiyorum; incelemek için eski sistemlerin iskeletlerini topluyor, sonra yeniden yok ediyorum. Bu şeytanca etkinlik yüzünden bir imge hazinesinin ortasında yapayalnız kaldım; *hazine* öyle değersiz *ki, onu yazmak* bile beni bitap düşürüyor: Filtre, beş köşeli, tılsımlı yıldız, ruh çağırma. Her şey. Gezegenlerin haritasını çıkartan yıldız falcılarının ılımlı yüzleri. İyiyle Kötünün bir yular kadar aşınmış, yalın denklemi. Üzerinde küçük, boynuzlu biçimlerin tepindiği alınlık: Salyangozlar, kabuklu deniz asalakları, denizhıyarları. Efsaneyi göründüğü her yerde düşgücümle izliyorum; Toskana'da, Sparta'da: Varlığını sürdürdüğü her yerde, servilerin katı, yeşil uçlarında, Bizans'ın işlenmiş gümüşünde. Giysiler madalyalarla, mü-

cevher ve fosillerle sertleşmiş, kabuk bağlamış. Başkalaşım geçiren püsküller kireçtaşındaki böcek kanatlarına dönüşmüş. Bu bir kaçış biçimi. Ölümden kaçmayı başaran ve canlı tarihe dönüşen herkesle, her şeyle özdeşleşebilirim. Kendi kendime bir yabancı, bir dışarlıklı, Mars'tan gelme bir yaratık olduğumu söylüyorum. Böyle söylenmenin nedeni salt yalnızlığım değil, bunun er ya da geç gerçekleşeceğini bilmem. Soyuma varoşlarda yaşayan herhangi bir aile reisi kadar hırsla sahipleniyor, yitik insanlara, kamçılayanlara, kamçı yiyen ve kamçı soluyan yazarlara sıkı sıkı tutunuyorum. Üstelik çok aşırı bir biçimde; mağaralardaki erkek kardeşleri, insanla maymun arası yaratıkları, omurgası yeşil çubuklu erkekleri, sözcük değil de dillendirilmiş eylemler olan, ölümcül heceleri bile. Böylesi zamanlarda tıpkı Gregory gibi bir takkeyi ve Tarquin'in piyano çalma yöntemi için kullandığı dili benimseyebilirim. ("Dokunuş mu?" diyorum ona. "Evet, sevgili Tarquin. Neredeyse bir makat kadar narin!" Sonra, kaçmasına fırsat tanımadan, hemen bir kadeh konyak ikram ediyorum. Gregory.)

Ama gece, bunun yararsız olduğuna karar veriyorum. Kaçış, daldığımız derin düşüncelerin hiç değişmeyen konusu. Kaçış, kaçış. Kent çevremde bir dölüt gibi zonkluyor; krom, çelik, türbinler, kauçuk, bacalar. Geceler sisten şaşkın; gözünü kan bürümüş trenler sağa sola saldırıyor. On ikiden sonra ortalığı az çok bir dinginlik kaplıyor, bunun üzerine Zamandaki yolculuklarıma başlıyorum: Tek uyuşturucum, tek ilacım. Burçlar kuşağındaki yıkık evleri tek tek dolaşıyorum, bazen de daracık bir yokuştan, sinir uçlarını tıkayan ve belkemiğini uyuşturan bir dalgınlığa doğru iniyorum. Dışımdaki dünya geceleri, çelik ve baca kusan hortumların yer yer aydınlattığı karanlıkta konuşuyor. Tek seçeneği ruhun o kırılgan alevini boğmak olan yeni dünya. Chamberlain bir efsane istiyor: Yeni efsanelere yer yok, efsaneden yalıtıldık. Damarlar makinelerle tıkanmış, belkemiği bir şemsiye gibi katlanıyor. Korku dünyasının

mantıksızca (kendi adına değil de, kendimize ait bir tapınağımız olmadığı için) kederlenen, ölümcül tapınağının duvarında Miki Fare'nin karaltısı kayıyor: Silindir şapkalı, kauçuk karınlı manyak, Dives'in damarlarındaki belsoğukluğu kadar fıkırdak. Sana o geleneksel gümüş astarı sunmak isterdim, çünkü kendi kendime sana hayran olduğumu söylüyorum, çünkü sevişirken bedenlerimizden capcanlı şeyler fırlıyormuş duygusuna kapılıyoruz. Yine de yararı olmuyor. Bunu, sıradan insanların oluşturduğu büyük koronun gümüş astara ilişkin özlem dolu, umutsuz şarkılarını duyunca anlıyorum. Yararsız. Çıkış yolu yok. Bayan Smith'in bacaklarının arasındaki simsiyah gedik bana anlattığın masalın aynısını anlatıyor; bir köpek ya da bir leopar gibi yere yapışmış; korunmasız. Aydaki çukurlar, güneş lekelerindeki tüyler kadar uzak; sana söyleyebileceğim tek şey, orada oturmuş sigara içerken, ya da gazete okurken doğurganlığını yitirdiğin; doğurganlığın kurtulmak için, yeniden yaratıp yeniden içine dönmek için var gücümle savaştığım bütün bu güzel, yararsız malzemenin atıldığı çöplüğe dökülüyor.

İşte, Tarquin'in tuşların başında bir gulyabani gibi oturduğu gece aklımdan geçenler bunlar. Ve müzik (dikkat kesilmiş küçük kulaklarına safra gibi dolan müzik): Gerçek onu öylesine ekşitmiş ki, yüzüne bakmaya utanıyorum. Hepsinin uydurma olduğunu işte o zaman anlıyorum: Tarquin'in yaratmaya çalıştığı efsanenin, Chamberlain'in saat başı bir iblis gibi yumurtlamayı beklediği söylencenin. Gadarene'nin inişi öyle şiddetli, yanıltıcı dinginlik öyle esritici ki, çoğumuz hareket ettiğimizin hâlâ ayırdında değiliz. Bu yeni efsane nereden geliyor? Efsanenin biçimleneceği o ulu kahraman nerede? Atlama taşları bataklığa usul usul gömülüyor, gelecek gittikçe ağırlaşan bir yüke dönüşüyor; geçmiş kangrenli bir bacak gibi kesilip atıldı. Yeryüzüne insan biçiminde inen tanrı nerede, neye benziyor? Dev mi, yoksa cüce mi? Yeni çağın mikroplardan arındırılmış, kusursuz örneği nerede; hastane işçisiyle

Kutsal Ruhun karışımında mı? Ona biraz zaman tanı, zaman tanı, diye bağırıyor Chamberlain. Birkaç hastane daha, daha az çalışma saati, daha yüce şeylerin izini sürmek için daha çok zaman. Önce yer açmalıyız. (Fırıl fırıl dönen lades kemikleriyle dolu, sınırsız hayallerde kendi hummalı kasırgasını kutluyor.) Akıl Hastanesinin kapısı yeşil. Doğumhanenin kapısı beyaz. Doğum kliniğinin kapısı da yeşil. Dölüt bir pislik gibi rahmin sonsuzcasına yayılan kırmızı, kauçuk boynundan dışarıya boşalıyor. Bırak soluk alayım, havasızlıktan boğulacağım. Maske ağzına sımsıkı yapışmış. Gıdanı dölüt zarından süz, daha sonra annenin onu mideye indirmesini izle. Chamberlain yer açmanız gerektiğini söylüyor. Chamberlain daha insancıl olmamız gerektiğini söylüyor. Bağırsaklarımızı sevmeliyiz. Her şeyden önemlisi de, insanlığı zehirleyen, ruhları eski, aşınmış çizmelere dönüşmüş politikacıları yok etmeliyiz. Çok haklı. Yolu açalım ki, Miki Fare ortaya çıkabilsin; ne çekiştirmesine ne de sallamasına izin verilen erkeklik organıyla birlikte çıkıp gelecektir. Chamberlain, çok bilen ama çok küçük olan adam iğdiş edilmelidir, diyor; kültürlü adamı yeterince bilgilendirilmemiş adamla karıştırmayın. Tutkulu yaşamın hazinelerine sımsıkı yapışın. Chamberlain yeniden doğmamız gerektiğini söylüyor. Tarquin hepimizin ölü doğduğunu söylüyor. Dostlar, Romalılar, Vatandaşlar; denizkızlarının varlığına inanmayan ruh doktorları var, oysa balıkların giysisi olmamasına karşın, balıkçılar çıplak dolaşmaya utanıyorlar! Geriye kalan tek şey, ayrılmalar, bölünmeler, çılgınlık. Gerçek ben, yani Lawrence Lucifer sayısız narin eyalete bakan, yüksek bir kulede duruyor; kollarımdaki, bacaklarımdaki damarların bağıra çağıra sertleştiğini hissediyorum. Dışarıda, karanlıkta oturan bizler, yaratıcıların oluşturduğu o büyük, denetimsiz kitle bizi zehirleyen şeyin kendi sevecenliğimiz olduğunu kesinkes biliyoruz. Aşkın içimize doğru büyüyen, sergilemeyi göze alamadığımız uru. İşte yeni şehitlik olgu-

sunun fışkırdığı mücevher bu: Bedenin *lif lif* soyulması, ruhun dağlanıp arınması. Hilda'nın cinsel organının tıklım tıkış bir pazar yerini andıran geniş, kırmızımsı kahverengi dudaklarını anımsıyorum; daha ileriye gitmeden önce geçmemiz gereken, kanla, kâğıtla ve sigara uçlarıyla tıkanmış büyük kanal. Kadınlık organının yüce, ışıltılı simgesi tarihin içinde Kutsal Kâse gibi donuk donuk parlıyor: Yaşamın kaynağı, yaşamın canlı, yumuşak, tüylü yastığı. Tibet gibi göz alabildiğine uzanan, karla kaplı çukurların ve değerli taşların arasında, sağaltıcı gizemiyle ışıldayan Hilda. (Aşkın öldürme yeteneğine sahip olanların sayısı öyle azaldı ki; ne kadar azaldık.) Tarquin'in dediğine göre, bizim için çaldığı müzikte aşk yoktu, nefret bile yoktu (hani şu aşkın belirtisi). Yalnızca korkunç bir bitkinlik, ölüm, kayıplar, gerçeğin karşısında geri çekilen ruh. O sırada sana hiçbir şey söylemedim, çünkü söyleyecek hiçbir şey anımsayamıyordum; bir kez konuşmaya başlarsam sonunu asla getiremeyecekrim sanki. Aşağıda, kazanın başındaki Morgan'ı düşündüm; sondanın bedeninde bıraktığı izleri; Bayan About'u ve dölyatağının kokusunu; elinde bıçak, ağlayan Lobo'yu; infaz mangasının karşısında dikilen, yeşil sözcük kurşunlarına bakan Gregory'i: O gün ırmağın kıyısında, hüzünlü fincan çiçeklerinin arasındaki gezintimizi düşündüm, son derece önemsiz ve parlak düşlere öylesine dalmıştık ki, gökyüzünde, tepemizde bir is tabakası gibi asılı duran lanetin farkında bile değildik. Evet, birer haberci olup çıktık derken, senin hâlâ yaşamak sandığın, boyalı bir tükenişi kastediyordum. Taşra, bir iskambil kâğıdı ne kadar canlıysa, o kadar canlıydı. Bir kurguya ayak basıyoruz, bütün bunlar bir baleye özgü donanımlar, fazlasıyla biçemci bir dekor bezinin önünde çalımla gezinen soytarıların ya da kuğuların takındığı nişanlar. İşte bu yazının bir baleye dönüşmek, ona öykünmek zorunda olmasının nedeni de bu: Duyguların değil, düşüncelerin sergilendiği bir tiyatro. Bizler, ortada hâlâ 'biz' diye bir şey varsa elbette, Japonların dansçı fareleri gibi fırıl fırıl dönmek ve titre-

mek için ışıldağın altına itelenmiş bir düşünce izdüşümüyüz...

Susun! Heykeller gibi çimenin üzerine devrildik; yürümekten tabanlarımız şişmiş, güneşten sarhoş, kör. Yüzün dirseğimin üzerine bir taçyaprak gibi düşüyor, sözcükler içlerinde ne var ne yok senin yüzüne boşalttıktan sonra suskunlaşıyor. Masalda hiçbir süreklilik kalmadı, ama elbisenin altındaki heykel ılık ve çıplak. Haberciler? Zaman durduruldu; bu, görünmeyen elin mahzendeki ölülerin soluğunu kesişi kadar kesin. Tıpkı bir çiçeğin üstünde hafifçe titreyerek durduktan sonra tüylerle kaplı bir torpil gibi dudakların arasına dalan bir arı gibi, onların o eşi bulunmaz, mantıklı düşünün parmakları da heykelin dilsiz, nemli kıvrımlarında geziniyor, aşağıya, düşün son noktasına kadar iniyor. Bedenin yavaşça havalanıyor, cilalı ırmağın üstünde asılı kalıyor: Emilmeyen ya da akıntıyla birlikte Ophelia'ların arasına sürüklenmeyen bir imge. Bizim yalnızca başkalarının yüzündeki yansımızı sevdiğimizi söylerler, tıpkı bir ırmaktan kendi yüzünü içen sığırlar gibi. Yüzüne bir arma gibi oyulmuş olan Narcissus sonunda bir şey öğrenebildi. Saflığın gerçek anlamı, bilgidir.

Uzun su düzlemleri içimizde tohumlar, ya da filizler gibi akıyor. Şurada, dirseğin içine sıkışmış kozada çok güzel bir böcek, hemen karşısında tuhaf bir mısır bulutu. Müzik mi? Eski bir dünyadaki bu ânın müzikle ne ilgisi var? Yok. Ölmüş gibiyiz. Ölüm, arına geride bırakılan bir şey var, burun deliklerine bir dolup bir boşalan, görünmeyen, yumuşak bir kül dalgasıyla boğazdan sürüklenen bir şey; burada kiliselerdeki mumları loşlaştıran, çabucak uçan bir şey var; yosunlar, tohum zarfları, ya da duman. Birbirinin üzerine yumuşakça kapanan üç çift dudağın var. Örneğin bir öpücük, kırılgan bir duyu boyutundan ötekine geçerek eriyebilir, şaşırmış, yumuşak yüzün bunda hiçbir rolü olamaz. Bizlerin, bir iskambil kâğıdının üzerine kazınan, cinsel isteğe ilişkin, seçkin bir anı olarak sonsuzcasına sabitleşenlerin şimdi yaşlılığa özgü 'ayrışma' (Tarquin) sü-

recinden payına düşeni alması ne tuhaf. Geçici kumaşı delip geçmek ve kendimizi aldatmak öyle kolay ki. Cafcaflı giysinin altında ılık ve dolgunsun. Hiç telaşlanmadan, sessizce içine giriyorum. Yağmur yaprakların arasında tüfek saçmaları gibi takırdıyor, kafanın içindeki donuk ırmak akmayı sürdürüyor. Suyun altındaki kızın bir anlık görüntüsü; saldırı karşısında bir kemer yaparak geriye çekilen, dalgalanan yosunlara, deniz bitkilerine dolanmış baldırlar. Şimdi seninle bir bütün olduk; ılık, taş ete gömülmüş Excalibur, zorla yeni kıtalar, yeni duygu silsileleri açıyor. Ekini inatla biçen erkeklik organı kavrulmuş bir ırmsır tarlasında kaskatı kesiliyor. Rüzgâra yakalanan ağaçlar başlarını peşleri sıra sürüklüyor. Irmak buz tutmuş. Fincan çiçekleri parlıyor, parlıyor, ezilmiş bataklık çiçeklerinin kokusu içimize doluyor. Şimdi zevkten inliyorsun; bu akıcı, mutlu inilti her şeyi silip süpürüyor. Irmak tozu emdi; yakınmaları, yavan sözleri, acıları da. Bu eylemle dev boyutlu bir duygu imgesine yakalandık, suya, kayaya işlendik. Dünyanın ekseni sarsılıyor, titriyor ve daha hızlı, çok daha coşkulu bir biçimde dönmeye başlıyor: Kayalarla, dağlarla, bacalarla birlikte fırıldak gibi dönüyoruz. En küçük bir çaba harcamaksızın; ılık, çoğul bir inilti; sonra uzun, dingin giriş, kapanış, limana, yuvaya sığınış. Dölyatağı misk kokulu bir çiçek buketi gibi sessizliğe boşalıyor. Irmak akıyor. Fincan çiçekleri parlıyor, parlıyor.

Raslantısal ayrılığımız artık sona erdi; elbisenin altında taşıdığın yaşamın buğusunda günlerce yürüyorum. Boğazını bir kedi gibi ona sürtüyorum. Onu okşuyorum. Simsiyah, aldatıcı bir merkez gibi, evet, sihirli, ama bütün bu hengâmenin ortasında anlaşılması yine de kolay. Piyanonun yanına gitmemin, *İngiltere İçin*'in notalarını kaptığım gibi ateşe fırlatmamın nedenlerinden biri de bu. Buna artık bir son verelim. Bütün bu cesetlerin kendi irinlerini içmelerine engel olalım. Kauçuk eldivenleriyle orada oturan ve müziğin ıslak geçişlerinde gezinen Tarquin'den bıktım. Bu İngiliz usulü ölüme bir örnekse, ben çok daha iyi-

sini yapabilirim: Bir katılımcı değil, bir hakem, bir gözcü olarak. Bütün bunları olumlamak bana güç geliyorsa nedeni genç ve acınası olmam, bir çıkış yolu aramamdır. "Hedefim," diye inliyor Tarquin, "benim güzel hedefim. Seni küçük barbar." Koltuğa gömülmekten ve surat asmaktan başka yapacak bir şey yok. Yüzündeki şu şaşkınlık yüzünden seni öldürebilirim. Anlamamak? İngilizce az, demek? Eh, öyleyse Letonyaca konuşalım. "Düzüşmek? Düzüşmek ne demek?" deyişini anımsıyorum. İşte şu anda yüzünde aynı şaşkınlık var. Pekâlâ, öyleyse her şeyi yadsıyor, sözümü geri alıyorum: Mısır, tüfek saçmaları, ırmak. Müziği alıp o nefes borusuna benzeyen yerine sokabilirsin...

Sonra, yeniden ete kemiğe kavuşuyorsun: Siyah arabada iki kömür madencisi gibi sendeliyoruz; sıcaktan bunalmış, sersemlemiş. Köprünün üzerinde mutlak bir sessizlik; Kutsal Ruh konuşuyor sanki. Gece giderek kalınlaşıyor.

Dışarıdaki tanıdık dünya, ışıkların bollaştığı beton oyun alanına doğru koşuyor. Yorgun kollarıma asıl. Bir yüzün cama vuran belli belirsiz dış çizgileri. Müziğin uzun sicimiyle eve doğru çekiliyoruz; fanatiklerin, ibnelerin ve rahiplerin doldurduğu o anlamsız sirkin içine. Görüyor musun? Trenler geceye doğru ilerliyor. Dünya tren kanıyor. Çılgın cazın bir yürek gibi çarpan yumuşacık ölçü çizgileri eşiklerden dışarıya taşıyor. İnsanların yüzü kocaman, sırıtan bir disk, bir plak gibi anlamsızca dönüp duruyor. Tepemizde üst üste yığılmış kubbeler. Barlarda gülen, bardağın üzerinde birikmiş köpüğü emen bıyıklar. Akıl Hastanesinin kapısından çıkan Anselm'i gördün mü? Yakasını kaldırmış, şapkasını gözlerine indirmiş; kaçıyor, gizleniyor.

Yaşama coşkuyla sarılan reklam panoları. Katı bir soğan yağmurunu yudumlayan ve göz kırpan, kel kafalı bir İskoç. Anselm saklanan bir oyuncunun telaşıyla yolun aşağısında gözden kayboldu. Bardakiler tezgâhın önüne dizilmişler. Gel, bir kafeteryada oturup kahve içelim ve birbirimizi çiğ çiğ yiyelim. Bileklerine dokunuyorum; kor gibi yanıyor. Garip bir akkor: Erimiş teller. Gözler deli ve anlamsız, küçük yuvalarında alev alev yanıyor, bir sağa bir sola dönüp duruyor. Bu ateşin yükselişini ve düşüşünü kaydeden bir ısı çizelgesi var mı? Hilda bir mezara benzeyen, çukur istasyonda bekliyor; kapının açılmasını ve erkeğinin trenden inmesini. Motorlar kişniyor; şimdi Hilda'nın bacaklarının arasında bir yangın var, çünkü işaret lambaları yandı. Morgan az sonra *dumanı tüten* parçaları toplayacak. Bu arada biz Camden Town'a sinsice sokulan *mikropları unutmaya* çalışalım. Kırmızı gözlü, milyonlarca leş kargası. Al, parmaklarımı tek tek mideye indir. Tereyağlı ekmek dilimlerinin tadı küle benziyor. Bedenlerimizde sahnelenen bir oyun var, ama ne olduğunu çıkaramıyorum. Çılgınca bir öfke o beyaz yüzünü allak bullak etti; sonu gözyaşlarına varacak. Mendilimi al. Ağladığın zaman burnun kafatasına doğru bir yay gibi geriliyor. Gözyaşları boşluktan fışkırıyor. Ağzın kınamalarla topallıyor. Gözler birer kristal parçası. Seni gözyaşlarına boğmak için sana vurmam gerekmiyor. İşte gücümün başlangıcı. Dizlerim gevşedi, eklemlerim kanınla yıkandı. Bağışla beni, bundan öyle büyük bir keyif aldım ki.

Müzik sonunda bizi otelin kapısına getirdi. Tarquin yırtıcı ellerini tuşlara dayamış, sallanan, kıvrık mikrobu gösteren tabelanın altında piyanosunu eritip bir panzehire dönüştürüyor. Hadi güzel, tombul bir damar bulup açalım, küvete rahatça uzanıp kaburgalarımızın arasındaki kanlı lifleri seyredelim. Dışarıdaki siyah yolda çığlık çığlığa haykıran arabaları hâlâ duyabiliyor musun? Postacının çaldığı zilin boş evdeki yankısını? Dünyanın dört bir yanında, haberlerle canlanan telleri? Panjurlu pencerelerden

sarkan hizmetçileri? Köpekler gibi peşlerinden gidiyoruz; Lobo ile ben. Tuzlu kancıklar! Saat on bir olunca, ayaklarında terlikleri, posta kutularının çevresinde dolanıyorlar. Evet, tıpkı Tarquin'in dediği gibi, insan salt Fransızca mektuplar postalıyorlarmış duygusuna kapılıyor. Cumartesi günleri Perez'i sırtını duvara vermiş, gölgenin içinde bir köpek gibi beklerken görebilirsiniz. Salıları ise onu bir masanın üzerine çıkmış, dört ayak üzerinde, hastanenin kauçuk eldivenli seçkinlerinin ortasında yine bir köpek gibi sızlanırken görebilirsiniz. Bütün bunlar o beyaz, uyuyan yüzünden biraz uzak; göğüslerinin üzerine yorgun bir ejderha gibi kıvrılabilir, ya da seni dilimle istemdışı ürpertilere salabilirim, hiç fark etmez. Hadi, itiraf et. Gözlerimin içine baktığında, orada bu kadar az anlam bulmak seni korkutuyor, öyle değil mi? Çift namlulu mikroskobun gösterdiği tek şey, iris tabakasına vuran, küçücük bir imgen.

"Bu, yepyeni bir başlangıç," diyor Tarquin. "Şu âna kadar yönümü bilmeksizin sürüklenip duruyordum. Ama şimdi her şey değişti."

Bir eşcinsel olduğunu keşfetti. Güncesini inceledikten, yıldız falına, el falına baktırdıktan, prostatını parmaklattıktan ve büyük, kel kafatasındaki yumruları yorumlattıktan sonra.

"Bundan böyle her şey farklı olacak. Canımın istediği kişiyle yatacak ve şartlanmış özümün bana karışmasını engelleyeceğim. Ahlak kurallarıyla işim bitti. Ben neysem oyum, işte bu kadar. İnsan kendisiyle yüzleşecek kadar yürekli olmalı, öyle değil mi? Bunu mümkün kıldığı için Bilime minnettarım. Dişi yarımın olanca çıplaklığıyla ortaya çıkmasına izin vereceğim. Engelsizce; ne dersin?"

Kendine ucuzundan birkaç tane pudrayla yüz kremi aldı, eksik olan köpekdişinin yerine takma bir diş yaptırttı; bir peruk alıp almamayı bile düşündü... Eh, hevesini kırmaya niyetimiz yok. Bu bir deri bir kemik, kadınımsı erkeğin yanaklarına azıcık allık sürmüş, gözlerini hafifçe

boyamış ve dişlerini tamamlatmış bir halde odasında çalım satarak dolaşmasında ürkütücü bir yan var. Çok uzun zamandır ilan ettiği ayrışmanın başlangıcı bu. Denizkızı sargılarını yırtıp parçaladı. Dans sürüyor! Birkaç geleneksel el hareketi, başı ve omuzları hindiyi çağrıştıran bir devinimle kıpırdatmayı öğrenmiş bile. Son günlerde akşam yemeğine çok şık iniyor.

"Salt ahlaksal değil, kültürel yaşamımı da yeniden gözden geçireceğim. Bundan böyle yalnızca ulu, *arı* dâhilerle iletişim kuracağım; Strachey, Murry, Euclid gibi."

Ancak iş bedensel iletişime gelince, ona yardımcı olabilecek birini bulamıyor. Balham sinemasındaki yer göstericinin izinli olduğu tek gün, pazar. Yatağında umarsızca yatıyor ve yatak örtüsünün üzerindeki ayak parmaklarını kederle kıpırdatıyor.

"Baksana, sen neden denemiyorsun?" diye soruyor. "Neden sapkınlığı denemiyorsun? Belki de buna *ihtiyacın vardır*, ha? Lobo'yu, şu Tanrının cezası kadın budalasını dinleme. Tam bir salak. Dinle, sırf oral seks yapsak dostluğumuz bozulur mu?"

Gramofon bile bu öneriye o kadar şaşırdı ki, susuverdi. Tarquin içini çekiyor, başına dokunuyor; geriye savuracak gür saçları olduğunu düşlediği belli.

"Perşembe günü çok tatlı bir polisleydim. Hadi ama. Neden izin vermiyorsun bana? Gözlerini yumar, neler olup bittiğini görmezsin. Benim için bir tür onaylanmak olacak bu. Hadi. Tanrım! Burada bir tek yürekli insan yok."

Bazen de günlerce süren dalgınlıklara gömülüyor. Böylece yeni görüngüler topladığını söylüyor. Bilimsel reçetelerle, tarihsel verilerle, hiyeroglifle, eski Germen yazılarıyla ve inaklarla dolup taşan, uçsuz bucaksız bir depo olup çıktı. Kitaplığı, bir gün yazmayı *isteyebileceği* kitap için oluşturduğu bir kütüphaneye dönüştü.

"Bir gün küvetin içine uzanacak, güzel, tombul ve sulu bir damar bulup açacak ve kitaba başlayacağım. Hayır.

Konusunu bilmiyorum. Dev boyutlu bir felsefe kitabı olabilir. *Benim* felsefem mi? Yo. Felsefe oluşturma zahmetine hiç girişmedim. Bir kez başlayınca, gerisi gelir. Bazı geceler bütün düşüncelerim durulaşıyor, oturup yazmaya koyuluyorum, ama sonra şöyle diyorum... Allah kahretsin, bunun ne yararı olacak ki? Ve yatıp uyuyorum. Ertesi gün berbere gitmem gerekiyor, sevgilim arıyor, ya da başka bir şey çıkıyor. Bir türlü zaman bulamıyorum işte."

Giderek genişleyen an yüzünden acı çektiğini söylüyor. Hep aynı şey: Ne yaparsa yapsın, güncesine karaladığı bulanık notların dışında yazmaya hiç zaman bulamıyor.

"Çarşamba. Her zamanki gibi Dicky ile yattım. Bir gecede üç kez, çok fazla. Sainte-Beuve sövüp sayarken çok haklıymış: *La prostate c'est une amygdale dont je ne vois pas la nécessité.*"[1]

Son günlerde zamanının bir bölümünü Londra'da geçiriyor, günümüzün Charlotte Caddesinin guatrlı güzelleri ve Fitzroy Tavernasının küçük göğüslü, çekici piliçleri tarafından sergilenen yazınsal yaşamıyla ilgilenmeye başladı. Arada bir, geleneksel bir biçimde çift cinsiyetli olan bu dâhilerden birini eve getiriyor. Yakaladığı avlardan biri de, Toby. İçimizde Hopkins'in adını duyan tek kişi olduğu için bizim gibi basit taşralılara karşı sağlıklı bir küçümseme duyuyor. Bir eleştirmen olarak ünlenme yolunda; yabani sanılacak kadar evcil, çözümsel bir üslup, yazınsal köpek dalaşı içinse şaşmaz bir duyu geliştirdi. Ateşin karşısında genç bir sinek gibi durup ellerini ovuşturuyor. Yeni bir gazeteden söz ediliyor. Evet, Tarquin buna mutlaka katılmalı; gazetenin tek amacı, dâhilerle prostatın ilişkisini irdelemek olacak. Claude büyük, yüce Prostatlılar ile ilgili birkaç fotoğrafıyla ağırlığını koyacak. Elinin titremesi engellenebilirse, Cyril de birkaç çizimle katkıda bulunacak. Toby'e gelince; görünürdeki her şeye saldıracak. Tarquin ise Çağdaş Şiirdeki Kırbaçlama Teması'na ilişkin bir deneme yazacak. "Sana biraz boş yer ayırırdım," diyor başkişi,

[1] Prostat, tıpkı bademcik gibi ne işe yaradığını anlayamadığım bir organ. (Çev.)

"malzemen bu kadar ham olmasaydı. Bir kadına çarpıldığın an, bir oda hizmetçisi gibi davranmaya başlıyorsun. Hep daha fazlasını istiyorsun, şeyin –şey, Lewis'in şu kitabının adı neydi? Hah, düşüncenin sert, erkeksi arılığı, gibi bir şey. Duygu bayağıdır, canım."

Bu hazırlıklar Lobo'yu oldukça etkiledi. Kulaklarını dört açıp dimdik oturuyor, Toby'nin şiirle ilgili nutuklarını dinliyor. Gazetenin açık saçık bir şey olacağı izlenimine kapılmış: "Ateşli şeylerle dolu olacak, değil mi?" diye soruyor safça. Onun bu hali Tarquin'in canını fena halde sıkıyor.

Genişleyen an bir süre için genişleyen saate dönüştü sanki. Tarquin bir daktilo satın aldı, böylece yapacak bir iş buldu. Dolayısıyla eskisinden daha mutlu. Ayrıca, diyor, yeni insanlarla tanışmak, giderek daha çok insana *sahip olmak* çok hoş, canım. Yeni mesleğine kendini öyle bir kaptırdı ki, dudağındaki boya azıcık dağıldı. Bir perukla bir gözlük aldı, ama onu yüreklendirmek için elimizden geleni yapmamıza karşın, onları kullanamayacak kadar utangaç. Peruğu yalnızca yazı yazarken takıyor. Peruk, onun sanatçı kişiliğinin bir simgesi; korkularla, kaygı ve vicdan azabıyla dolup taşan o eski korkuluğu parçalayıp 'bir heykel kadar sağlam ve temiz' bir biçimde ortaya çıkan yeni erkeğin simgesi. Fazlasıyla kusursuz, aşırı bakımlı, dalgalı saçların altında düğüm olmuş o solgun yüzüyle daktilonun başında otururken, insanı ürkütecek kadar gizemli görünüyor.

Yaz bir çığ gibi birikti. Koltukta oturuyor, Tarquin'in nedenini bilmediğim, ürkütücü bir coşkuyla işleyen parmaklarını seyrediyorum. Zihnimde son arzumu ve vasiyetnamemi oluşturuyor, birkaç kitabımla şiirimin nasıl dağıtılacağını düzenliyor, son vedayı kırmızı mürekkeple yazmayı tasarlıyorum. İblis'in adına, Amin. *Gerçek ben*, Lawrence Lucifer ruhumu cehenneme, bedenimi ise yeryüzüne, aranıza emanet ediyorum. Beni bölün ve eşit bir biçimde paylaşın, ama bunu elinizden geldiği kadar çekişe-

rek, dövüşerek yapın. Hele benim için bir de mahkemeye düşerseniz, hârika olur... Bu, bütün vasiyetnamelerin en tozlusu. Ya da belki: Ben, Lawrence Lucifer, bedenen değil ama ruhen hasta, sapasağlam ama günahkâr olan ben, bunu son arzum ve vasiyetim olarak tayin ediyor ve alçaklık dünyayı ayaklar altına alıncaya kadar geçerli kılıyorum. Mürekkep hokkasında gölgeler toplaşıyor, boyalar sevdiklerimin yüzleriyle birlikte fırıl fırıl dönüyor: Lobo, Morgan, Anselm, Farnel, Goodwin, Peters, Scrase, Marney... Pusuya yatmış beni bekleyen bir dipnot ya da bir giriş olup olmadığından emin değilim. Yazmaya başlayınca görünecek yüzlerden korkuyor, bu rengin neyi içerdiğini bilemiyorum. Tarquin size mutlu olduğunu söylememi istedi. Cinsel olarak olgunlaşmış ve doyuma ulaşmış biri, canım. Bunun ne kadar süreceğini tahmin edemem. Ama umutluyuz, sevgili okurum, öyle değil mi?

Böyle dedikten sonra, erimiş krallığına çekildi; rüzgâr şiddetlendi, iskemlenin dibi düştü, arzuhalci yüzüstü yere çakıldı. Zararsız bir ahlak dersi burada sona eriyor.

Günler nefis bir biçimde, kesik kesik yaşanıyor. Şimdi kaymışızca yiyor, uyuyoruz; bir yolculuktayız da geminin her an bir limana yanaşmasını bekliyoruz sanki. İbre yeniden yükseldi, zevkle karıştırılabilecek bir hüzne ulaştı. Yaz bir kez daha geri çekiliyor ve bizi çamura saplanmış sütunlar gibi ortada bırakıyor. Bu, bedenle beyni sonbahara özgü biçimlerine geri dönmeye zorlayan o son, ölümcül kasılma: Son kanama. Yaklaşan kışın metafizik serinliğinin kokusunu alabiliyorum. Eski felsefelerin çekilirken bıraktığı izler yanımızdan hiç ayrılmayan dostlar. Ama onlardan beslenmek olanaksız."Evren uzayda beni sarmalıyor, bir atom gibi yutuyor; düşüncedeyse ben onu sarmalıyorum." Geçici mevsimin kokusunu onlar da alıyor olmalı ki, huzurevlerinde durmaksızın yün örüyor,

yün örüyorlar. Körler Okulunda okuma masasının üzerine yatırılmışım; duygusuz, sinsi parmaklar bedenimde karıncalar gibi geziniyor. Gözyuvarlarına bastırıyor, kaburgayı, uyluğu yokluyor, uyuşmuş erkeklik organını tutup kaldırıyor, sonra da bırakıyorlar. Tavan arasında şırınga torbası harıl harıl çalışıyor, milyonlarca olası kişiliği çamurlu suyla dolu, emaye bir kovaya boşaltıyor. Yolcuların gözle görülebilen karmaşayı, atılmış ruhlardan oluşan çöp yığınını az da olsa seçebilen gözleri içe çevrilmiş. Kişilik sorunu havaya pis bir koku gibi yayılıyor, insanın temel yalnızlığı kenti kirletiyor. Herkes karşısındakinin gözlerinde uyanan haberci kişilikle göz göze, kaburga kaburgaya, yüz yüze; âşıklar bile ürperiyor, korkudan, boşluktan kusacak gibi oluyor. Sığırların soluğu havayı buğulandırmış. Yol kıyısındaki kürsülerden taze meseller fışkırıyor. Tanrım! Çatlayan kişiliğin deliklerinden sızan tükenişin kokusunu alamıyor musun? Havada çılgınlık var. "Kadınları düzüyor, düzüyor, düzüyorum," diyor Perez; sarhoş damarlar ağ olmuş, belkemiğinde toplanmış. "Yine de yetmiyor. Onlara yeterince şey yapamadığımı hissediyorum. Kadınlar! Üstlerine işemeli, pislemeli, *kanlarını emmeli*." Acımasızlığı yataktaki dostumuzun kemikli karaltısına da bulaşıyor. Bir gece Hilda'yı öldürmesinden korkuyorum; delilik bulaşıcıdır. Mevsim sona erdiği için yavaş yavaş boğuluyor, boş evlerin panjurları gibi kapatılıyoruz. Hastanelerde cesetleri taze tutmak için canla başla uğraşıyorlar. Amerikalıların oturma odalarında eşçinsel mumyalar dikiliyor. Kandan sersemlemiş beyaz cankurtaran bir evden ötekine hızla seğirtiyor. Palyaço pantolonunun paçalarını sıvıyor, kaba saba kılları yapay bir bulut gibi dökülüyor. Milyonlarca kiralık evde, ölümsüzlükle ağırlaşmış yataklar gıcırdıyor. Beyaz ilkesi usulca eriyen, yumuşayıp edilgenleşen beden. Chamberlain'in ateşten kızarmış yüzü. Giderek yükselen bir sesle, yeniden doğma konusunda konuşup duruyor: Kapıya yanaşan cenaze arabasını ve basamakları çıkan ayak seslerini duymamak için.

Morgan soğuk suya batırılmış bir süngerle düzgün kollarını, bacaklarını siliyor, sarkık gerdanını tıraş ediyor, siyah, sert saçlarını kırpıyor, tırnaklarını kesiyor. Bedenin üzerine kapanan ve erkeklik organını sıkıca kavrayan yaşlı kadın nerede? İsis, neredesin? Katılaşmak diye bir şeyi hiç duymamış mı? Her şey bu kadar yolunda gitmeyebilirdi. Mezar taşındaki yazı en zevklisinden olmalı, evet; Kutsal Kitaptan alınma bir özdeyiş, örneğin...

Yüzünü yana çevir, ona bakmaktan sıkıldım. Bacaklarını aç; atardamardan tekdüze bir ritimle boşalan kan bir çevrinti gibi içine çeksin beni. Yorgunum. Benimle konuşma, çünkü ağzından yalnızca budalaca sözler dökülüyor. Seni kokuşmuş, boktan dangalak seni: Sus ve harekete geç. Bir jiletle şahdamarına saldırsam, o beyaz boğazında yuvalanan iğrenç tüpleri, keseleri göstersem hoşuna gider mi? "Şiirin," diyor mektubunda, "yabanıl; henüz biçimlenmemiş. Üslup konusunda yoğunlaş. Ayrıca, *bir kadını aynı anda hem sevmeyi hem de ondan nefret etmeyi nasıl başardığını bir türlü anlayamıyorum.*"

Hadi, açıkça kabullenelim, yaz ölüyor. Gel, birlikte, el ele ışıklı yollardan inelim, sinemanın kapısından içeri girelim. Bana bir pound üç peni'lik uyuşturucu ısmarlamana izin vereceğim. Birlikte sığındığımız dölyatağı ne kadar hoş ve tüylü. Evet, serseri dölütün doğumuna tam zamanında yetiştik. Duvarları aydınlatılmış, üzerine Mısır taklidi duvar resimleri çizilmiş olan bir dölüt zarı düşle. Dondurma alması için birini dışarıya, bızıra gönderebiliriz. Nane kokulu, güçlü esintiler olağanüstü. Ama beni asıl etkileyen şey, dölyatağının tüylü duvarları. Sıcacık bir yuva sanki. Conçita'yı, o erkek yiyiciyi kutsayacağımız ve birlikte terleyebileceğimiz o güzelim, loş rahim ülkesi. Tanrım, o kız âşıklarını nasıl da bir lokmada yutar! Hadi tatlım, senin âşığın olduğumu varsayalım; gel, beni çiğne, afiyetle ye. Her lokmayı otuz iki kez çiğne. Ağır yiyeceğini ağır ağır yiyen, ağır bir kedi. Kanımı em, sevgilim; o yalnızca mürekkep. Tanrım! Şu dilsiz öpücükleri biraz daha ileriye götürürsen çıldıracağım...

"En büyük sorun, istek," diyor Chamberlain. "Şu ahlak yorumcularını yanıltan mutlak gerçek de o değil mi? Yaşamın odak noktası cinselliktir."

Bayan Smith'in damarlarında akan mürekkebin sesini duyabiliyorum. Desenli elbisenin altında hızla boşalan akülerin sesini.

Timsah taklidi çanta gittikçe ağırlaşıyor. Cinsel istek sorunu bizi bir frengi çıbanı gibi kemiriyor.

Kar korkusu içime işledi. Her sabah uyanır uyanmaz pencereye koşuyor, saçma olduğunu bile bile gece kar yağıp yağmadığına bakıyorum. Heykellerin anlamsız geometrisi kışla ilgili uyarılar sızdırır gibi. Aya karşı yol alan siyah arabanın hayaleti peşimi bırakmıyor. Mezbahaların zeminini kaplayan kan henüz pıhtılaşmadı. Hoşnutsuzluğumuzun kışı ertelendi; duygusuzluk ve kendine acıma duygusu aklımı başımdan öylesine aldı ki, yatağın yanında, nefis kangurumun yanında durmuş tavana değen ayaklarını seyrederken bir bomba olduğum duygusuyla heyecanlanıyorum: Tıka basa dolu dünyanın patlaması, sana ulaşması, seni kıymıklarla, irili ufaklı parçalarla, dikenlerle, küllerle ve soyulmuş kabuklarla kaplaması. Soluduğumuz hava öylesine sıkışmış ki, patlama ve odayı alçı imgelerden oluşan öbeklerle doldurma noktasındayım... Ricalar, başsağlığı dilekleri, avuntular, özlemler. Bir kişiliğin ayrışmasına ortak oldum, diyor bana. Ruh taşkın bir yörüngeye giriyor. Kocaman bir aya benzeyen Hilda; kanserli bilekleri sokak lambalarının altında bilimsel olarak henüz tanımlanamamış bir gerilimle beyazlaşan sen.

Belirsizliğimi bağışla, ama uzun bir yolculuğa çıkmak üzere eşyalarımı toplar gibiyim. Hilda odanın bir köşesinde bir ağaç gövdesi gibi çırılçıplak yatıyor. Her şey için yer var: Gramofon, plaklar, küçük piyano, mikroskop, takma saç, yedi takım temiz giysi, elyazmaları, bir daktilo, bir sözlük, bir çift çizme, patenler, bir buz kıracağı, bir koruyucu başlık, bir zarf açacağı, bir balık kamışı ve Toplumun Seçeneği adlı kitabın son baskısı. Taşınabilir bir

tanrıya bile yer var; onu denklerden birine bağlayabilirim. Farklı ve eşi bulunmaz kişiliğimi bana anımsatacak olan etiketler de yapıştırılınca, kırmızı tünele iniyorum; yolculuğa başlayabilirim. Durumu yalınlaştıralım: Adım Yunus olsun. Hilda'nın da Yunus'u yutan balina olduğunu kabul edersek, İncilde yer alan ve şu âna kadar bütünüyle görmezden gelinen öyküyle arada ne çok benzerlik olduğunu görürüz. Pekâlâ! Yüzümde, hep spermlerin yüzlerinde taşıdığını varsaydığım şu bilgece anlam, eşyalarımı da yanım sıra sürükleyerek dölyatağına doğru kayıyorum. Her şey güzelce ayarlandı, çevrem duvarlarla sarılacak. Hem dölyatağı, hem de gömüt, ikisi bir arada! Tüylü duvarlar, elbette ve güzelce döşenmiş bir ev. Çağdaş baykuşun sahip olduğu bütün o incelikli ıvır zıvır. Fıçı likörü, piyanonun yanındaki duvarda Picasso, kitaplıkta yılların cilaladığı, taşlı, kayalı Latinler. Mumyacı az sonra görünür. Noel Baba kılığındaki Morgan bu; mutfak bıçaklarının en keskiniyle karın duvarını kesecek ve bağırsakları ortaya çıkaracak, onları sağaltacak, kahverengi paket kâğıtlarına sarıp etiketleyecek, sonra yine içeri sokacak. Bu arada ben üzüm suyuyla birlikte bir yudumda içileceğim. Beyinler kancayla tutulup burunlardan dışarı çekilecek, kafatasının içi sakızla doldurulacak. İşte o zaman sonsuzluğa ulaşacağım; bir iskemlede oturur durumda, kucağımda da açık bir kitap: Bizim iyi Ezra. Tam da Cavalcanti'nin etkileyici anlatımlarına kulak verecek bir ruh hali içinde olacağım. Dışarıdaki etkinlik sürecek. Bense tuğlaların içine hapsolmuşum... Peki ama, ne diyorum ben? Çevrem *zaten* tuğlalarla örülü değil mi? Orada, kapının yanında buz kıracağı, koruyucu başlık ve patenler var. Önceden bilseydim onları boşuna yanımda getirmezdim. Önemli olan, yol. Bunların hepsi yararsız. Bu sınırlı, tüylü dünyada motosikletin adı bile duyulmamış. Burada bir tek şeye yer var: *Katıksız düşünceye*! Burada bellek bile az çok soluyor. Yakında geçmiş diye bir şey kalmayacak. Bayan About'un yüzünü çoktan unuttum: Yalnızca kanseri bir el bombası gibi yanında taşıdığını

anımsıyorum, o kadar. Gracie, Chamberlain?.. Bilinçte uygun adım ilerleyen, tuhaf bir imge alayı. Ne anlama geldiklerini artık çıkartamıyorum. Gardiyanlarımı sorgulamak bir işe yaramayacak: Koridora dizilmiş mumyalar, kitaplığı koruyan, sert sakallı, favorili beyefendi. Düşünce boyutunda, yani uzayda yaşıyorlar. Konuşmak için zamanın içine yerleşmeleri gerek. Yakında ben de zaman-konuşma yetisini yitireceğim. Barbarca sözcüklerin beynimde ağır bir kütle halinde sarmallandığını, kullanılmak için can attığını hissedebiliyorum: Geniş bir sözcük dağarcığının kurtçukları; sağ kalabilmek için beyin dokusuna gereksinen, bu yüzden birbirini yiyen kurtçuklar.

Soluduğum hava katıksız ve mikropsuz; bir yeraltı tünelini çağrıştırıyor. İçine bir tür süzgeç gömülmüş olan duvar aracılığıyla besleniyorum. Her iki saatte bir, yapay gıdalardan oluşan bir fışkırma, daha ne olduğunu bile anlamama kalmadan içime doluyor. Mutluyum çünkü bir hiçim (açıklaması oldukça güç). Bu küçük, tüylü dünya bana saygı duyduğum, tekdüze bir düzeni dayatıyor. Alabildiğine düzenli ve sıradanım. İki yemek arasında yaptığım tek şey, derin derin düşünmek. Kitaplar eskisi kadar ilginç gelmiyor, çünkü okumayı unutmaya başladım. Ellerimle gözlerimi kapatıp oturuyor, kendimi bedenimde gezinen dalgalara bırakıyorum. Neler söylediklerini henüz çıkartamıyorum. Henüz özümseyemediğim bir duyu boyutunda dolaşan, tam anlamıyla yabancı bir dil bu. Bazen odada bir aşağı bir yukarı geziniyor, üst üste adımı yineliyorum. Duvarlardaki resimlerin mutlak duygusuzluğu artık içimi karartmıyor. Devrimi, bir başka deyişle Tanrıyı çoktan aştım. Bir ara, göğsümdeki dik kafalı sinirlerden biri, buz kıracağını almamı ve kırmızı duvarı yarıp geçmemi söylüyor, ama ona direniyorum. Zayıflığını içinde öyle mutluyum ki, gerçekten. Baba özlemi bile çekmiyorum. Değerli taşlardan oyulmuş gardiyanlarım kaskatı; onlara kendi dillerinde seslenmemi bekliyorlar. Acele etmeli, dalgaların dilini, içlerinden bir akıntı gibi geçen o tuhaf sözdizimini

öğrenmeliyim. Bu yaşamın gerisinde olağanüstü bir mantık olduğunu hissediyor, ama ne olduğunu anlayamıyorum. Yoğunlaşmalı, zihnimi bir noktaya toplamalıyım. Öte yandan, sürekli boğuluyormuş duygusuna kapılmasaydım, bunu yapmam çok daha kolay olurdu.

Balinaya, dıştaki evrene gelince; Hilda'nın (bu ad artık hastalıklı, parazitli, kabuk bağlamış, bulanık) nerede, hangi logaritmik sularda hoplayıp zıpladığını Tanrı bilir: Kutupların üstünde, dev boyutlu kuyruğunda mavi balkımalarla, aya değecek kadar yükseğe sıçrıyordur. Yüzgeçlerinin arasında derin sulara özgü ne tür mantarlar türediğini, hapisanemin dış duvarlarına hangi buzların çarptığını Tanrı bilir. Yunus, diyorum kendime; yavaşça, ısrarla. Ölü dillerden geriye kalan tek sözcük, bu. Bu kırmızı balonun içinde, oturduğum bu boşlukta çıkarmayı göze alabildiğim tek ses. Benim Yahova'm olup çıktı. Düşünsel söylenceyi, batmış dillerden geriye kalan bu yabancı, güdüsel sesin üzerinde biçimlendirmeliyim. Çekirdekse benim. Biraz zaman tanıyınca, masallarla delik deşik olacak, üzeri değerli taşlarla, mesellerle kabuk bağlayacak, sonra da fosilleşecek, süzülecek, ezilecek, tohumlara ayrılacak, imparatorluk sayısından daha çok sebze verecek, tanrılarla birlikte karın altında kalacak. *Konx Ompax.* Cennetin kesin enlemiyle boylamını bana sakın sormayın. Cennet benden o dev boyutlu, kimbilir hangi okyanusta yuvarlanan balina kadar uzak. Yalnızlığı haklı çıkartabilecek bir dil yok, yeni uzamsal dil bile yapamaz bunu. Bu dayalı döşeli kesenin içine kapatılan, sikke sarısı haritaların üzerinde bir sarı kıtadan ötekine, deltalarda, bataklıklarda, yeşil, verimli kuşaklarda körü körüne gezinen yalnız Yunus'un hakkını gözeten de yok.

Çevremdeki olağanüstü dünyanın aracılığına sığınmış, güvenlik içinde oturuyor, düzenli aralıklarla besleniyor, çeşitli konuları şurasından burasından dalgın dalgın çekiştiriyorum. Ellerimin arasında bir kitap var, ama onun ne olduğunu artık bilemiyorum. Eklemlerinden yükselen, be-

ni boğan bu kızıl buğunun dışında hiçbir şey yok. Çok ender olarak kulağıma eski dünyaya özgü, kaçak sesler çalınıyor; bunların gerçek mi yoksa düşsel mi olduğunu sorgulamıyorum. Gerçeklik yok. Yalnızca görüngüler. İşte gördüklerim: Davul sesleri, oyuncak bebeklerin allıklı yüzleri, ağzı kanayan sevgilim, oyuncak bir tabanca, havai fişekler, kızıl pusun ortasında ciyaklayan Pan'ın haşin, keçi yüzü, bir deste Fransızca mektup, bir çöp kutusu, köpek kanı, semenderler, kavrulmuş oymalar, fermuarlar, düğmeler, amber çiçeği, nilüferler, nişanlar. Buharlaşan kandan yükselen buğudaki görüngüler. Bazen kırmızı duvarlar dışarıya doğru açılıyor, gittikçe genişliyormuş gibi görünüyor. Öte yandan, içimde bir değişim, dönüşüm duygusundan iz yok. Yalnızca *varoluşun*, OLMANIN o ölü ağırlığı! Kutuplarda bir yerde kara balinanın, kulağına çarkıfelek çiçekleri sokmuş olan Hilda'nın batıp çıktığına, su fışkırttığına, nemli burun deliklerinden buhar püskürttüğüne hiç kuşku yok.

Bu, son olmalı, son durak. Uzayda sonsuzcasına bekliyorum. İnsanı öldüren şey, zamandır. Uzay, mantığın öne sürebileceğinden çok daha dayanıklı. Yeniden doğabileceğimi düşünseydim, surat asmaya, sızlanmaya başlardım; bu tüylü girintiden ayrılıp sonsuza girmeyi bir düşünsenize. Başka bir dünya mı? Saçmalamayın. Dölütün şöyle dediği bildirildi: "O kadar uzun zamandır buradayım ki, buraya yapıştığım bile söylenebilir." *Konx Ompax*. Bu konuda ne kadar az şey söylenirse, o kadar iyi. Bu varoluşu daha anlaşılır deyimlerle açıklamaya kalkışsaydım, içinde bir hiç olduğum bu mutluluğun yalnızca varlığın kapatılması, kesilmesi olduğunu söylerdim: OLMANIN girişini kapamak! Arap rakamlarıyla bile gerçek anlamda asla hesaplanamayan bir denklem. Size şu kadarını söylemem yeter: Zamanda bir mantar kadar keyifle yüzmeye hazır bedenimle, tanrısallığa son atlayışı yapmam gereken, cehennem yüksekliğindeki tramplen işte burası...

Balina haritaları körlemesine aşıyor, kuyruğunun bir tek fiskesiyle onları kaplıyor, küçük Yunus ise kilitlendiği küçük kamarada oturuyor; dışarıya bakıp düşsel dünyalarla kendini oyalayabileceği bir lombar bile yok. Kan gözlerimi çoktan kör etti, elbette. Tek eğlencem adımı yineleyerek ve sessizce kıkırdayarak duvarların dibinde yumuşakça gezinmek. Mutluyum. Kafatasımdaki sakızın içinde dolanan yüce düşünceler işte bunlar; onları ölümsüzleştirmeye can atıyorum, ama hiç kâğıdım yok. Bıçağımla birkaç tanesini duvara kazıyorum; çok yorucu. Çizmelerim kanla doldu. Uzam-öncesi dünyanın son imgesi önümden geçip gitti. Geçen çarşambaydı, evet, yeni burçlar kuşağının uzay çarşambası. Müzikli süngerin üzerinde oynayan Bayan Smith'in haberci görüntüsüydü bu; bu arada sağ yanında duran, güneşin aydınlattığı bir adam bir duvara işiyordu: Altın sikkelerden oluşan, katı bir çiş. Ayrışmanın tipik belirtisi mi? Pekâlâ, neden olmasın? Bedenimdeki son sinire dokunuldu. İki büklüm oldum, boyun eğdim. Günahlarım dualarda anımsansın. Belki de balina bir yerlerde su yüzüne çıkar; çiğnenmiş gemilerle, su nilüferleri, soytarılar, ahtapotlar, görkemli piyanolar ve iğne yastıklarıyla dolu ağzıyla. Kimbilir?

Her neyse, *bu* konuda da ne kadar az şey söylenirse, o kadar iyi. *Konx Ompax*. Anne dünyadır; altına giriveriyorum.

ÜÇÜNCÜ DEFTER

Öyleyse en önemli soru eylem; kişinin eylemlerinin kusursuzlaştırılması. Bu uzun kış gecelerinde bizi kemiren sorun işte bu: Kişiliği ezen, onu var gücüyle boğuşmaya zorlayan, bazen de onu kemale ermiş gibi gösteren bir sorun: Dışarıdaki değişimin basılı negatiflerini, gölgelerini, çarpılmalarını ele almak. İçim bir bütün değil. Çelikte öyle çok çatlak var ki, şeylerin dış biçimleri içeriye sızıyor, deliklerin çevresini pas gibi kemirerek içeriye giriyor. Kendini gizleme isteğiyle sürdürdüğü bitimsiz düello insanı güçsüzleştirir. Bakalım Gregory neler diyor:

Gregory'nin güncesinden bir bölüm:

Düşgücüm, düşüncelerle dolup taşan, kocaman bir sandık odası olup çıktı. Bende bir yankı bulmayan tek bir inak bile yok. Her geleni içeriye alıyorum. Kıpırdamak gereksiz, çünkü kaçamam. Kucağımda açık bir defter, ateşin karşısında oturuyorum; radyonun sesi sonuna kadar açık. Kimliğimi saptamaya çalışıyorum: Beynimdeki sözcük çekişmesinin gerisinde varolduğu varsayılan şu söylenceyi. Bir tür kabaca yazınsal övünme olarak başlayan bu yeşil günce ansızın duygu çizelgesinde yukarıya doğru giden bir eğri olup çıktı. Benim için artık çok gerekli bir hal aldı. *De Profundis*, vs., vs. Ama ben Tanrıya inanmam. Küçük defterimle burada yapayalnız otururken pek çok düşsel şeye katlandım ve kendimi aptal durumuna düşürmekten korktum. Oynamayı asla beceremeyeceğim yüzlerce acıklı rol yazdım. Hiçbir şeyi dışavuramayacağım. Zavallı ben, dilsiz

doğmuşum. Ölüm, duygusal sahnelerin bu en tatlı dilli yazarı, elime yüzüme bulaştırmadan atlatabileceğim basit bir giriş sahnesini bile betimlemeyi beceremedi. İsterseniz gülün. O öldüğünden beri karanlığa dayanamıyorum. O ezeli ve ebedi işleme, eylemlerimi sorgulama işlemine tahammülüm yok. Ayın zorla içeri dalmasına, boş bir kafatası gibi karşımda gezinip öz-bilinç belasıyla beni rahatsız etmesine dayanamıyorum. Ben, sırtımda taşıdığım şu iğrenç konuk, yaşlı bir denizci gibiyim. Söylemek istediğim, içimde bir nebze olsun doğaçlama olmadığı; hiçbir zaman olmadı, bundan sonra da olmayacak. Davranışlarım ne rüzgâr tarafından saptanıyor, ne fırtına, ne de doğal, özgeci bir ruh tarafından; onları saptayan şey yeleğimin altındaki küçük, teneke kutuda taşıdığım, şu kendi kendine işleyebilen aygıt. Ben bir böceğim. Bu gece aynanın karşısında soyundum ve kâğıda aktarmayı bir türlü başaramadığım bir tiksintiyle bedenimi inceledim. Bir gaydaya benzeyen kaburgalar! Hafifçe çarpılmış, kısa bacaklar, sarkık memeler, göbek ve göğüs kafesi! Kesinlikle modası geçmiş, tam anlamıyla kullanılmış biriyim. Kaledonya Pazarındaki kullanılmış bir piyanonun tuşları dişlerimden çok daha sağlamdır. Gözlere gelince: Kaşların altında ölü balık gözü gibi donuk, sitemlerle dolu iki akvaryum!

Onun ölümü yazgıyı değiştirdi. Öte yandan, bu kış gecelerinde beni kederlendiren karaltı o değil. Gözyaşı döktüğüm kişi her seferinde benim; yasını tuttuğum ölüm benim kendi ölümüm. Bir bağımlı uyuşturucuyu nasıl düşünürse ben de onu öyle düşünüyorum. Belki de Gracie yaşamımdaki tek doğaçlama eylemdi. Evet, kusurlu. Defalarca çiğnenmiş, aşınmış, evet, ama yine de bir eylem işte. Çok mu kesin konuşuyorum? Öyleyse, izin verin de eleştirmenlerin bile anlayacağı bir deyim kullanayım: Gracie beni dışarıya çıkardı, kendimden uzaklaştırdı. Onun içinde, olanca cahilliğinde kendime neredeyse yeni bir kişilik yarattım. İyileştim. "Ben geldikten sonra bambaşka biri oldun," demişti bir keresinde. "Öyle utangaçtın ki, Gregory.

Şimdi bambaşka birisin." Bunun gerekliliğinden, varlığın son bir yıpranmayla yüzleşmesinin gerektiğinden habersizdim.

İçime bakmayı başarmıştım; daha önce hiç yapmadığım, bir daha da asla yapmayacağım bir biçimde, içtenlikle. Epictetus'un önerdiği gibi, dehamın ılık ışığını görmek, onunla dolmak ve doyuma ulaşmak için içime baktım. Ama keşfettiğim tek şey, aynadaki sulu, mavi gözlerin derinliklerinde yaşamlarını hızla tüketen, tuhaf, acılı karaltılar ve yitik Gregory'lerin maskesi oldu. Zamanın sonunda yapılacak bir hesaplaşma artık beni mahvedemez. Kâğıdın üzerine çapraz bir çizgi çektim. Bitti. İçimde bir özerklik olmalı. Bu düşünceyle kendimi besledim, şişmanlattım. Sorgulayan ayın ve ateşli cazın altında her şeyin uydurma olduğunu kabullenmeye zorlandım. İçeride benim adıma sesini yükseltecek hiçbir şey yok. Yalnızca kâğıdın üzerinde, bir dolmakalemin gıcırtılı ucunda kurumla dolaşan şu acılı karaltılar. "Acını besle," dedi Chamberlain. "Yıkılmak, savunmasız bırakılmak iyidir. Gözyaşlarını engelleme, bırak aksınlar." Bir şişe mantarıyım. İsterik tellerden oluşan bir düğüm. Beni, uğruna ağladığım kişinin Gracie olmadığını yinelemeye zorlamayın. Hastalığım ben-merkezci, bu yüzden de ölümcül. Bir daha gerçekleştirmek için asla zaman bulamayacağım şu kusursuz eylemin yasını tutuyorum. Gördüğünüz gibi, dilim doğuştan bağlı.

Dün gece otelin koridorlarında dolaşırken aralık bir kapıya rastladım. Kapıyı parmağında nikâh yüzüğü bulunan, beyaz ve bütünüyle kemikli bir el tutuyordu.

Kime ait olduğunu göremediğim bu el bana hemen Grace ile yaptığım evliliği anımsattı (Don Kişotvari, olağanüstü girişimi). "Ciddi misin, tatlım?" diye sormuştu, şaşırdığı zamanlar yaptığı gibi tuhaf, hızlı bir soluk alarak. Bana sormaya hazırlandığınız sorunun yanıtı kısaca, gurur. Dün gece o eskimiş altın halkaya bakarken ayrımsadım bunu. Dostum Tarquin alaycı bir gülüşle şöyle demişti: "Ününü lekeliyorsun, canım. Bir fahişeyle böyle ufuorta

yaşamak... Bütün otel çalkalanıyor." Oyunun bittiğini o zaman anladım. İngiltere, 'özgürlük' sözcüğünün kuşku, alaycılık içermeksizin kullanıldığı tek ülkedir. Yasal açıdan kişi özgürdür. Fikren kişiye geri zekâlı muamelesi yapılır. Regina gibi bir yerde ne yasa vardır, ne de fikir. Örnek olarak size bir sonbahar günü, öğleden sonra müdireye bizi gammazlayan Bayan Juniper'i vereceğim. Bir hanımefendiyi böylesine bir utanmazlıkla asla bağdaştıramazsınız. Asker olan kocasının elini kolunu bağlayan ve onu tam yirmi yıl Hindistan'ın en ücra köşelerinde tutan bir bekâret kemeri. Kocasının ölümünden beri kadının yaşamdaki tek merakı (Chamberlain'in karısının son derece uygun bir dille belirttiği gibi) görünürdeki herkesin ipliğini pazara çıkarmaya çalışmak. Benimkini çıkarmasına ramak kalmıştı.

Haberi bize bir gece Tarquin verdi; bize yönelik bu hizipleşmeyi dinlerken kapıldığım öfke beni bile şaşırttı. Her şey bir yana, keneler bile birbirini avlamaz. Bir dilekçe hazırlanmıştı, elden ele dolaştırılıyordu; ad yeri boş bırakılmıştı. Günahlarım öyle iyi biliniyordu ve öylesine ağırdı ki, kâğıdın kimi hedef aldığını bir bakışta anlamamak olanaksızdı.

İmzalaması için Tarquin'e başvurulmuş, o da isteneni yapmıştı; kendini az çok suçlu hissettiği bir olgu. Chamberlain yardım etmek için elinden geleni yaptı: Akşam yemeğinden sonra bir hışım salona dalıp en kızgın sesiyle şunları söylemek gibi: "Şu rezilliği yeni duydum; sizi yaşlı kancıklar sizi! Bu ucuz davranışınız midemi bulandırdı. Bayan Juniper, sizin neye ihtiyacınız olduğunu söyleyeyim mi? Damızlık bir boğaya!" Doğaldır ki, bu bir destekten çok köstekti. Karısı sokakta Bayan Felix tarafından hakarete uğradı; Bayan Felix İsa'nın bu kavgada kimden yana olduğuna kesinkes emindi. Yetmezmiş gibi, Gracie'nin bir kriz daha geçirme olasılığı vardı ve bir süre yatması gerekiyordu. Tarquin, Bayan Robbins'in salonda herkese, Gracie'nin bilinmeyen bir hastalığı olduğunu açıkladığını

duymuştu. Bütün bunlar oldukça can sıkıcıydı elbette. Doktor bile bol kazançlı bir kaynağı yitirmemek için Gracie ile bir daha ilgilenemeyeceğini bildirince, dilim tutuldu, aklıma söyleyecek şöyle vurucu bir şey gelmedi. Taş kesilmiştim. Gracie gözyaşlarına boğuldu, kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırıp ya benden ayrılması ya da birlikte çekip gitmemiz gerektiğini söyledi. İşte tam bu noktada gözüm açıldı. İşime karışılmasına boyun eğmeyecektim. Kirli şeylerin bana dokunmasına izin vermeyecektim. Hayır. İnsana kolayca cinayet işletebilecek bu ruh haliyle, ona benimle evlenmek zorunda olduğunu söyledim. İşte o zaman sordu: "Ciddi misin, tatlım?"

Sadakat tam bir baş belası. "Elbette, küçük aptal."

"Gregory, iyi bir kız olamadım," dedi. "Sana çok kötü, berbat bir eş olurum. Ama beni gerçekten istiyorsan, bir denerim."

"Seni istemek mi?" Nedense öfkeli, kibirliydim. Sonra, küçük, sözsüz oyuna göz yummak gerektiğini anladım. Toplumsal konumu, yetiştiriliş tarzı durumun gülünçlüğünü görmesine engeldi. Kör nokta. Peki ama, bana, gururuma gelecek zarar?.. Bu konuda bile özgeci değildim, anlıyor musunuz? Yaşamlarımızı mahveden sorumluluk! Eyleme yalnızca dış güçlere karşılık vermek için geçiliyor. Bir kez olsun içinden geldiği gibi, sorumsuzca davranmak, Taocu düşüncenin temel ilkesini uygulamak yok.

Her neyse, deyim yerindeyse nikâh kıyıldı. Nikâh memuru keldi. Tanıklarımız Lobo ile Chamberlain'di. Soğuk bir gündü. Gracie durmadan öksürüyordu. Chamberlain'in çizimlerini yaptığı minicik evde toplandık, çay içtik. Yüzlerdeki zorlama ciddilik, tören, her şey öyle acıklıydı ki. Bir tek Chamberlain neşeliydi, kısa bir konuşma yaptı, kızarıp bozaran gelinin sağlığına içmeyi önerdi. Karşılık vermesi istenince Gracie şöyle dedi: "Ah, hayır, yapamam. Gerçekten yapamam. Bize öyle iyi davrandınız ki, değil mi Gregory?"

Uzak, buzlu diyarlardan geri çağrılmıştım. Sonra, kupkuru sesimi duydum: "Çok doğru, canım." Gururum sonunda yaralanmıştı. Zafer eğleniyormuş, neşeliymiş gibi yapan bu iyi niyetli budalaların, bunu bilmiyor musun? Bırak rahatlasınlar. Başım açık, eve kadar yürüdüm. Bunu benim (bizim) dairedeki akşam yemeği izledi; bol bol şarap tüketildi; Clare Tarquin'in kadehini sık sık doldurmasına ses çıkarmadı; Gracie dili ürkütücü bir biçimde çözülen evsahibesine dönüştü: "Ah, bir tabak daha alın, Bay Chamberlain, lütfen."

Herkes gittikten, bulaşıklar lavaboya yığıldıktan sonra Gracie oturma odasına gelip şöyle dedi: "İşte gerçek dost diye böylelerine denir, öyle değil mi?"

Evet, anlatmayı sürdürüp her şeyin ne büyük bir fiyasko olduğunu söylesem mi? Her şey Gracie'nin küçük yatak odasındaki ölümüyle güzelce sonuçlandı. Ne kadar da kusursuzca planlanmış, değil mi? Telefon çalıyor. Işık sonsuzluğun yarım saniyesinde söndürülüyor ve Gracie pörtlemiş gözlerini tavana dikmiş, orada öylece yatıyor. Evet, her şey ayarlanmıştı. O son küçük dokunuşa kadar: Yavaşça ön kapıya gitmek, basamakları tırmanmak, kalın bir kar tabakasının kapladığı avluya çıkmak; lambaların yumuşak ışığı, bembeyaz kapı eşiği, pudralı ağaçlara karşı kömür karası ve yıpranmış görünen, hepsi bir boyda kesilmiş çitler. Aracım biraz temiz hava almakta, diyelim. Kapıda titreyerek dururken, bütün yaşamım kara yazılmış, önümde uzanıyor. Yalanlar, yalanlar. Cücelerin hastalığı bana da bulaştı. Kendimi duyurabilmek için eylemde de, düşüncede de kendi kendimi büyütmeye zorlandım. Gerçekliği aşmaya zorlandım.

İşte Gracie'nin böylesine olağanüstü olmasının nedeni: Yeşil mürekkepli metinden düzgünce kesilip çıkartılmış, kusursuz, ustalıklı bir trajedi için biçimlendirilmiş. Nesnel gerçeği söylemek demek, kendi boğazını kesmem demek. Ölümü bu biçimde olmadı. Öte yandan, buraya eklediğim her satır işi bitirme konusunda beni daha da çe-

kingenleştiriyor. Harakiri. Bağırsaklara saplanıp döndürülen bir bıçak (tutkunun bağırsaklarına değil ama). Gurur'un bağırsaklarına. Eylemlerimi zehirleyen ülsere ulaşabilseydim, bıçağın ucuyla dürter, siyah safraya ve irine ulaşıncaya, yarıp patlatıncaya kadar kurcalardım onu. Zavallı ben; ölü doğmuşum.

Yazdıklarıma buraya kadar kattığım (ve neredeyse tek yazınsal giysim diyebileceğim) o şık, havalı alaycılığa burada yer yok. Ay bu sayfaları aydınlatıyor. Özgün alaycınız gurur tavasında asla benim gibi tek başına kızartılmamıştır. Bu kalemden fışkıran yeşil pınar daha kaynağında zehirlenmiş. Yapay ironi; yüzün birbiriyle etkileşen, gerçek kaslarına sıkıca kaynatılmış bir maske. Tanrım, derinlere doğru kemirecek, kusursuz eylemlerin aktığı o saf, arınmış kaynağa kadar inecek sözcükleri bulmak. Bütün gece kafamı meşgul eden derin düşüncelerin ana konusu, işte bu mutlak arınma. Deniyorum, inanın deniyorum. Radyo susunca kendimi, bedenimi, özümü, yani benliğimi uyuşturuyor, onun tiyatroya götürülüşünü izliyorum. Sıralar avukatlarla tıklım tıklım dolu. Soluk kemerlerin altına bir bez gerilmiş. Büyük, yumuşak el arabasıyla, her yandan güzelce görülebilen bir noktaya götürülüyorum. Katı, beyaz robotlar ellerinde gerekli aygıtlarla uygun adım yürüyorlar. Özümün maskeli yüzü bedenimin üstüne eğiliyor, aygıtlardan birini seçiyor ve işe koyuluyor. Sarı şeritte açılan uzun, kansız bir yarık. İpeği kesen jiletin sesini çağrıştıran bir ses. Hafif bir hışırtı, sıçrayan sıvının sesi ve karıncalar gibi devinen beyaz karaltıların ortasındaki hareketli, uçsuz bucaksız maske. Kanın yavaşça, sessizce dolduğu oluklar. Çarşafın altından çıkartılan, emaye bir kovaya atılan ciğerler, böbrekler, renkli bağırsaklar. Sarı et kılıfı, yani karnım iyice gevşiyor, boşalıyor. İnanın, bu böylece bütün gece, her gece sürüp gidiyor. Tepeden tırnağa açıldım ve incelendim. Bağırsaklarım boşaltıldı. Üstelik amaçsızca. Hiçbir yararı olmadı. Dün ya da evvelsi gün neysem bugün hâlâ oyum. Yararsız.

Hep, işte buradayım, demek istedim; al beni, deş beni. Asıl Herbert Gregory'i, bir başka deyişle Ölümü bulabilene ödül var. Bu sayıklamalar beni ele veriyor, ama önemi yok. Ben lanetlenmiş kamu için yazıyorum. Hadi, bu olağanüstü bir haritaya dönüşsün. Beni bir kabartma gibi sergilesin, ruhun yerbilimini araştıran profesyonel öğrenciler tarafından incelensin. Katman katman: En ince tabakalar. Acı çekmek, canlarım, beni mermerleştirdi. Üzerimde, eski oyuncuların yüzlerinde görülen zorlanma, gerilme belirtilerinin hepsini bulacaksınız. Sanatın mıknatıslı kuzeyi pusulada en küçük bir kıpırtı oluşturmuyor. Dokunun bana; bunun için herhangi bir ücret ödemeniz gerekmiyor. Gözleyin; tam bir başkalaşım geçiriyor, uzun, çürümüş tabakalar halinde dökülüyorum.

Bazen, çürüme belirtileri gördüğüm şeyin ben, gerçek ben olmadığını düşlüyorum. Üzerimde, içimde, benimle birlikte ölen şey, benim dünyam.

Gracie; öldüğün, denize bakan yerde gerçekten öldüğün zaman, bir sokak çocuğunun o çok bilen sırıtışıyla kasılıp kalınış, küçük yüzüne sırtımı dönünce yoğun bir acıyla ellerimi ovuşturduğumu söylesem, inanır mısın? *Senin için değil! Senin değil, kendi ölümüm için!* Dünyamın zavallı, beyaz belirtisi; yüzümdeki bayat keder maskesinin, ölümünle kapıldığım yoğun, acımasız dehşeti ve öfkeyi gizlediğini biliyor muydun? Bunu asla tahmin edemezdin; ölü ağzından bir dağlama demiriymiş gibi kaçarken, kendimden kaçıyordum (hâlâ konuşacak, sıradan yerlerde sıradan sözler edecek zamanı olan, içi boş, sayısız Ben.)

Hayır, diyorum kendi kendime, onu rahat bırak. Onu düşünme. O oynadığın ve seni öldürecek olan bu düşünsel oyunda yalnızca bir piyon. Onu kendi haline bırak. Bir bedenin, evde çınlayan bir kahkahanın, basamaklardaki ayak seslerinin, ılık bir yataktaki ılık bir bedenin yitirilişi türünden, basit bir kayıp değil bu; yitirilen şey, kadının içinde doğan ve kendisiyle birlikte ölüme sürüklediği dölüt, yani Gregory. İçindeki çocuk bendim. Dölyatağını

tekmeliyordum. Kadını değil de, bir daha asla yerine konulamayacak olan tohumumu yitirdiğime kederlendiğim için beni yargılamaya ne hakkınız var? Gerçek savaşım aramızda değil, içimdeydi. Onu rahat bırakın. Ölüm, değerini yaklaşık olarak kabullenmek zorunda olduğumuz şu sabit sayılardan biri yalnızca (on haneli ondalıkların yerine). Evlendikten sonra bana şöyle dedi: "Gregory, pek kafa dengi sayılmayız, öyle değil mi? Yani, aynı şeylerden hoşlanmamamız, falan. Ben senin gibi eski kitaplara meraklı değilim, sense beyzbola, Gary Cooper'a filan aldırmıyorsun. Öyle değil mi? Hey, seninle konuştuğu zaman karına cevap ver, yoksa tokadı yersin, ona göre."

"Haklısın, pek ortak yanımız yok."

"Öyleyse, bak sana ne diyeceğim." Sesi ciddileşti. "Haftada bir kez benimle birlikte Pally'e gelirsen, her hafta iyi bir kitap okumaya ve kendimi geliştirmeye söz veririm. Pek akıllı sayılmam, ama çabuk öğreniyorum, değil mi?"

Ondan besleniyor olmasaydım bu düşünceyi o kadar ürkütücü bulmazdım. Aramızda ortak noktalar oluşturacaktık, demek? Ben rumba yapmayı öğrenecektim, Gracie de kendini geliştirmek için Gibbon dilimleri yutacaktı. Belki de Voltaire, ya da Butler. (Çok okumuş biri olduğumu bilmenizi isterim.)

Bu küçük dedikodu kırıntılarının çekiciliği, bütünlüklerinde. Bütünüyle yanlış olmalarında. Dolayısıyla işlem çok basit. Herhangi bir düşünceyi içinde bulunduğu koşullardan soyutluyor ve ona istediğin anlamı yüklüyorsun. Demek istediğim, Gracie benimle evlendiği zaman benim için kendini öldürmüş, kendinden vazgeçmişti sanki. Dönüşüm korkutucuydu. Ben kaçamak, hatta kuşkulu ve güvenilmez bir âşığa dönüşürken, yemeği tatlandıracak, en iyisinden bir tutam tuz hep bulundu. İşin aslı, aşçıbaşı hep işinin başındaydı: Bendeniz. Ama Grace gibi birinin parasal açıdan bir kocaya bağımlı olması demek, toplumsal açıdan da tam bir bağımlılık demekti. Sorumsuzdu, basılı bir

kâğıt parçasıyla ve kel kafalı birinin geveledeği birkaç kırık dökük sözcükle sonunda bir yere demir atabilmişti. Bu nedenle de özgürdü. Neredeyse son düğün konuğu da gider gitmez işe koyuldu: Evde eleştirel bir inceleme, evin kısıtlılığına ilişkin birkaç özenli yorum. "Eh, ortalığa biraz çekidüzen verelim," dedi, "böylece arkadaşlarına hoş ve sevimli görünür. Senin için elimden geleni yapacağım, Gregory." İşte böyle başladı. Bunu gülünç bir rahatlama olarak görmeniz için benden size izin. Zevkli eşyalarıma tuhaf katkılarda bulunuldu. Bambudan yapılma, iğrenç el arabaları, boncuklu perdeler. Güzelim divanımın kaba saba olduğu söylendi; *onu püsküllü*, kırmızı atlasla kaplamamız önerildi. Bir-iki kez, "Salonu düzenlemeliyiz," dedi, sesinde yepyeni bir tınıyla. Sesine evin tek amiri olan, evli bir kadının güveni yerleşiyordu hızla. Ondan tiksinmeye başladığımı itiraf etmek çok güç. Ondan nefret ediyordum, çünkü ben hiçbir şeyden emin olamayan o sıradan, rahat Grace'e âşıktım; sevgime çok sallantılı bir biçimde olsa da sahip olmayı sürdürmesinin tek nedeni, uysallığıydı. Bir yabancıya kusursuz bir örnekti. Bir eş olaraksa derleyebildiği tek şey, şu çirkin mobilya demeti, (eski usül) özlü sözlerle dolu birkaç kitap ve içimdeki öfkeydi. İşe salondan başlayacak, dostlarımla bitirecekti. Tarquin'in suyu yavaş yavaş ısınmaktaydı. "Çok kadınsı," diye dudak büktü. "Bundan hiç hoşlanmam. Böylelerini daha önce de gördüm. Ayrıca ayyaşın teki." Sonra sıra Clare'e geldi. Aslında Clare ile dost olduğumuz söylenemezdi. Ama Grace artık evli, saygın bir kadındı ve Clare onu sinirlendiriyordu. Ona içerliyordu. Lobo ile Perez sınavı geçtiler. Halleri tavırları pek tatlıydı. Oysa Clare o yüce aşkı yeniden canlandırarak evliliğin ekonomik dengesini sarsabilirdi. En iyisi onu kökünden kesip atmaktı.

Sık sık kavga çıkıyordu; evet. Divanın kareli yastıkları havada uçuşuyor, karımın kitap raflarına dizdiği porselenler kasıtlı bir biçimde paramparça ediliyordu. Ama Grace'i artık korkutamadığımı görünce dehşete kapıldım.

O artık bir eşti ve hoşlansam da hoşlanmasam da bunu kabullenmek zorundaydım. Aşkımızın temeli olan bütün o olağanüstü anlaşmazlıklar şimdi öne çıkıyor, ürkütücü ev kavgalarını körüklüyordu. Ben her zamanki bilimsel titizliğimle ona ne yaptığını açıklamaya çalışırken, o yapmacık bir hüngürtü ve suçlama salvosuyla beni çileden çıkarıyordu: "Bir fahişe olarak kalmamı istiyorsun, işte o kadar. Düzgün konuşamadığım için beni karılığa layık görmüyorsun. Elimden geleni yapıyorum, Gregory, yapmıyor muyum?" Konunun bu olmadığını söylemeye yeltensem, hemen sızlanmaya başlardı: "Senin tek istediğin, gönlünce kullanacağın bir fahişe. Sana karılık etmeme, bir yuva sağlamama izin vermiyorsun." Güm! Tottenham Court Caddesinden alınma porselenlerden biri daha gitti. Bütün bunlar dayanılmayacak kadar acıklı, dayanılmayacak kadar gülünçtü. İlişkimize asıl ölümcül darbeyi indirense, toplumsal yaşamımızın usulca değişen kozmografyasıydı. Hiçbir şey, haklı çıkmanın gururuyla bol ölçüşemez. Toplumsal falcı rolünü ben de herhangi biri (örneğin, Proust) kadar iyi oynayabilirdim, değil mi? Bakışlar, bir işaretparmağının kaldırılışı, bir aynanın karşısındaki duruş, bir sözcüğün tüyleri diken diken eden anlamı: Bunlar kendimi çok rahat hissettiğim bir evin eşyaları. Kısacası, evliliğimizin pek de başarılı olmadığını anlatmaya çalışıyorum. Şirket, bireyin haklarına karşı bir savunma olarak kurulmuştu. Beni bu yatırıma girmem için destekleyenlerden uzaklaşmamla son bulacaktı. Yaşam mozaiğimizi oluşturan parlak renkli parçacıklar, vesaire.

Başlangıçta, Gracie'nin yabani hayvan koleksiyonumun değerli bir parçası olduğu söylenebilir. Eğleniyordu, çünkü bende işi ciddiye aldığıma ilişkin hiçbir belirti yoktu. Grace'in belli bir şıklığı olduğu bile söylenebilirdi: Charlotte Caddesindeki dâhilerden birinin sol omzuna tünemiş, evcil bir maymun kadar modaya uygundu. Durum şuydu: "Hadi gel, seni Gregory ile tanıştırayım. Öyle ilginç biri ki. Evde gösteri yapan bir kadın besliyor." Buna

benzer bir şey. Ama hizmetçi evin hanımı olur olmaz görüntü bütünüyle değişti. İlginç ve alışılmadık olan ben değildim artık.Gracie idi. Bense *zavallı küçük Gregory* idim. Gracie'ye gelince, ilginç olmaktan çok sıkıcı ve budalaydı. Yapmacık tavırları, çok bilmişliği, basmakalıp, ahmakça sözleri. İnsanların evime gelmesi ve Gracie'nin dayattığı, hatta iyice abarttığı varoş yaşamının palavralarını göğüslemeden benimle arkadaşlık etmesi olanaksızdı.

Ah, hele o bambu ıvır zıvırın iğrençliği! Yine de, ilişkinin ilkbaharını zehirlemesini engelleyeceğini bilseydim, evi tepeden tırnağa fırfırlı basmalarla döşemeye hazırdım. Onun bu vurdumduymaz ve alabildiğine hanımefendi tavrı Chamberlain'i dehşete düşürmüştü. "Tam bir küçük Meryem," dedi, her zamanki açıksözlülüğüyle. "Birkaç gün sonra şöyle dediğini duyar gibiyim: 'Bana Bayan Gregory deyin, genç adam.' Şaka bir yana, Gregory, bu tramvay yolculuğu nerede son bulacak?"

Ona ne karşılık verdim, biliyor musunuz? "Dinle, genç adam, karımı eleştirirken seni destekleyeceğimi sanıyorsan çok yanılıyorsun."

Bu olaydan sonra Chamberlain çifti hemen hemen hiç görünmedi. İnsan yalnızlığa alışıyor. Yine de o zevkli, akıcı tartışmaları özlüyordum; cinsel isteğe, evliliğe, vs. ilişkin sonu gelmez soruları.

Zaman zaman dingin anlar da yaşanıyordu, elbette. Gracie'nin hastalandığı, bir kedi yavrusu kadar zayıf düştüğü zamanlar, çok kısa sürse bile yaşamımız yeniden alevlenmiş gibi görünüyor, gerçek ateşin ve sevecenliğin kızıl alevleri yükseliyordu. Gözyaşları ve pişmanlık tutkuyu besler. Ama temas yüzeyseldi; engin bir körfezde, adadan adaya tehlikeli bir sekiş. Dünyamızda sürekli göze çarpan şey, hastalığın inişleri çıkışları önceden kestirilemeyen seyriydi. Evet, dünyam ölüyordu, bunu şimdi, geriye bakınca anlayabiliyorum; dünyam giderek soluyor, ölüme doğru yuvarlanıyordu. Söz konusu şeyin son kez kasılmasını, ciğerlerin dibindeki son titrek taramayı, parlak kanın fışkır-

masını, parmakların ve dizlerin boşalmasını bekliyorduk duygusuzca.

Bütün bunların yazdığım gibi olması için her şeyimi verirdim. Öte yandan, duygusallığın alttan alta hep sürdüğünü itiraf etmeliyim. Zarif bir mezar yazısıyla dudak dudağa bir serüven yaşanmalı, son söz olarak da ezici bir düstur olmalıydı. Gracie tam da ona harcayabileceğim hiçbir duygumun olmadığı bir sırada öldü: Bournemouth'taki bir şifa yurdunda, çevresi hemşirelerle ve kalpsiz, kolalı önlüklerle sarılı bir halde, donukça. O küçük, aptal kafadan son olarak ne düşünceler geçtiğini kimse bilemez. Denizin müthiş devinimi sayılmazsa, odada hiç hareket yoktu. Pus, bir de beton dalgakıran boyunca tıslayan yağmur. İnsan, sessizlikte düşüncelerine doğru yükselen, onları yalayan, geri çekilirken de bütün pislikleri alıp götüren dalgaların sesini duyabiliyordu. İçimde şu pek moda olan uyuşukluktan bile eser yoktu, emin olun. Beynim dupduruydu. Küçük sokak kızının yüzünde katıksız bir budalalık, İsa'nınkine benzeyen bir sırıtış donup kalmıştı. Cesedin üzerine kapandığımı ve bir Yunan trajedisinin bir sahnesini baştan sona canlandırdığımı düşledim. Odada kıpırdayan hiçbir şey yoktu; pencere pervazlarını ve kahramansı bir pantomim sahneleyen düşüncelerimi yalayan, dev boyutlu denizin dışında. Yaşamım boyunca yapmıştım bunu: Eylemlerimi düşlemiştim. İçinde asla yer almamıştım. Şimdi düşüncesi bile böylesine yaralayıcı olan sarsılmaz gerçek de, işte bu boşalım; salt eylemin boşalımı. Her gün kendi imgemi delip geçiyorum, hiçbir şey olmuyor.

(Bütün bunların düşsel saçmalığı kafamı sürekli meşgul ediyor. Yoksa bu da utangaçlıktan kaynaklanan tiklerden biri mi yalnızca? Burada, kendi ruhumun topraklarında gizliden gizliye ilgilendiğim şey, yazınsal yaratıcılık mı yoksa?)

Tarih, içinde gerçeklik zehri bulunmayan bir incelemedir. Başkişiniz, koronuz, izleyici topluluğunuz: Sahnedeki hiçbir şey, bir deste oyun kâğıdından daha kişilikli

değil. Ama özyaşamöyküsü yazmak apayrı bir konu: Dürüstseniz, sürekli ve acı veren bir bölünme. Dürüst değilseniz, başı ve sonu olmayan bir korku.

Bu sayfaları yeniden okudum; kendimi avlama biçimimden sıkıldım, tiksindim; sayfalardan yükselen ciyaklamalardan az da olsa dehşete düştüm. De Profundis'in Anıları!

Bournemouth'tan döndüğümden beri (yalnız; ah, ne güzel bir sözcük) bütün zamanımı kendime ayırıyordum. Arada bir Tarquin'i, zaman zaman da Morgan'ı saymazsak, kimseyi görmüyordum. Yapacak hiçbir şey yoktu; yapmam gereken de. Öte yandan, bu bir yalan, çünkü bu benim yaşamımın en kritik dönemiydi (karar alma konusunda anımsayabildiğim en canalıcı dönem). Yalnız olduğuma, içimde doğan düşünce ve eylemlerin kalın albümünü gözden geçirebildiğime memnundum. Bedenim buradaydı; yıllardır hiç kimsenin ilgilenmediği, kocaman, kullanılmayan bir kitaplık gibi. Çevremdeki eskimiş ciltleri fark eder etmez kolları sıvadım, bir liste çıkartmaya koyuldum, bir yandan da kitaplığın özgün sahibinin ruhsal ve ussal çapını kestirmeye çalışıyordum. Ürkütücü bir işti. Şurada bir Ella Wheeler Wilcox, burada bir Freud... az ileride bir Old Moore Yıllığı, bir Baedeker. Peki ama, Kara Defter nerede; yaratının işlenmemiş mücevherlerinin tamamını içeren şu hazine? Rafları körü körüne araştırdım.

Issız, el değmemiş topraklardaki kırk günüm işte böyle geçti. Gözden geçirmek, eklemeler yapmak, yeni anlamlar yüklemek için yeterince zaman vardı. *Özgür irade* el yazmasının üzerine, tüyleri alev alev bir anka çizmeli; içimdeki ölümsüz arzuyu vurgulayan, çılgınca bir arma (itiraf etmek ve arınmak için). Bu arada, özel çölümde susuzluktan dudaklarım çatlamış bir halde, Te Deum'u mırıldanarak geziniyor, herkese imreniyorum. Evet, kasaba, fırıncıya, rahibeye ve şamdan yapımcısına. Yemeklerimi getiren ve avucunda tuttuğu bira bardağıyla ayakta dikilir-

ken bir taş oymasına benzeyen kapıcıya. Kutsal Ruhla değil de kendi zayıflığıyla savaşan Tarquin'e bile.

Gracie'nin babasına, örneğin. İşte, gerçekten gıpta edilecek biri. Telgrafımı alınca, ertesi gün çıkıp geldi. Ufak tefek, kaslı ve Rönesans fresklerine özgü zarif, estetik bir kafa: Şakaklara doğru eşit, düzgün sıralar halinde inen, küçük, ince kemiklerden oluşan bir miğfer. Sözcükleri yamru yumru ve bükülmüş gibiydi, nedeniyse aralarından geçmek zorunda kaldıkları, bembeyaz takma dişlerdi. Trenden inerken yönelttiği ilk boğuk soru şu oldu: "Hâlâ taze mi?" Bekleyen taksiye doğru yürürken, hâlâ taze olduğunu açıkladım. Yanımda sessizce yürüyordu, yürüyüşünde alışılmadık bir çalım vardı, onu ileriye götüren şey kaslarının devinimi değil de, yere değdikçe ayaklarının altında oluşan patlamalardı sanki. Takside kirli, gri boyun atkısını çözdü; cebinden eski, teneke bir sigara kutusu çıkardı. Sigaralarımızı hiç konuşmadan içtik. "Annesini getirmedim," dedi sonunda. "Biraz kaçıktır da. Evet, azıcık kaçıktır."

Ciddi bir sessizlik içinde, Grace'in yattığı küçük odaya götürüldük; kızın yüzünde muzip bir anlam vardı, yeraltından fışkırmış, açık saçık bir çiçek gibi.

Babası bir dizi sessiz patlamayla ona doğru ilerledi: "Doğrusu çok iyi bir iş çıkarmışlar. Çok temiz bir iş." Parmak uçlarıyla ahşabı tıklattı. Evet, hiç kuşku yoktu. Birinci sınıf bir işti. Şimdi ne yapması gerektiğini düşünürmüş gibi bana doğru döndü, sonra durdu ve yine o kayıtsız tavrını takındı. Bir an cesedin üstünden benimle el sıkışacağını ve her şeyi çok iyi hallettiğim için beni kutlayacağını sandım, korktum. Uyanık, hafifçe kanlanmış gözlerini yere indirdi.

Ama çarşafı kaldırdığını ve kızı daha yakından incelediğini görünce, sol yanıma bir mızrak saplandı; halinde tavrında anlamını kestiremediğim, ama başkasının işine burnunu sokan, meraklı biriyinişini duygusuna kapılmama yol açan, garip bir yan vardı; çok özel bir sahneyi gizli-

ce dikizliyordum sanki. Pencereye döndüm ve yoğun bir utanç duygusuyla bir sigara yaktım. Her şey inanılmayacak kadar zevksizdi: Ruhunu böyle kolayca teslim eden, soluk yüzüyle öylece yatan Gracie; kalın, küt parmaklarını bir mermeri elliyormuş gibi onun bedeninde gezdiren, bu bedenin pürüzsüzlüğünü hisseden bu ufak kafalı adam. Odada hiç hareket yok; yalnızca deniz. Sigaranın dumanından boğulmak üzereydim ki, bana döndü, kararlı bir sesle şöyle dedi: "Evet, hepsi bu kadar."

Bu kemikli kafatasında bazı özel düşünceler kilitliyse bile, benim gözüme çarpmadı. Gece için ucuz bir otelde oda ayırttığını söyledi, otel caddenin sonundaydı. Benimle kibarca vedalaştıktan sonra döndü, hızla uzaklaştı; yağmurdan parlayan, uzun yolda uzaklaşan adamın arkasından bakakaldım. Karanlık sokaklarda neredeyse gündoğumuna kadar bir aşağı bir yukarı gezindim; üzerime abanan ve gerçekliğin üzerine bir sis indiren bölük pörçük güdü ve duygu parçacıklarını ayıklamaya çalıştım. Zihnimde yankılanan tek bir ses yoktu; yalnızca betona çarpan dalgaların güçlü gümbürtüsü, bir de ağzıma değen yağmur damlalarının cızırtısı. Onun babası, ha? Her zamankinden de büyük bir muamma: Ağzı sıkı, hava geçirmez, nemlenmez; eski püskü yağmurluğun ve kirli atkının altına kilitlenmiş, kafatasındaki zarif kemik tabakasının gerisine çekilmiş bir suskunluk. İnsan onun kişiliğini sorgu, ısrar, içlidışlılık dalgalarıyla defalarca dövebilir, o sabit duruşunu yine de değiştiremezdi. Ancak her şeyden önemlisi, yani karanlık suların tam yüreğine saldıran, salınan şey, gerçekle gerçekdışını karıştırmadaki, düşgücünü yaşama dönüştürmedeki başarısızlığımı fark etmenin hüznüydü. İşte ancak o zaman ağlayabildim: Kendim için.

Mezarlığa arkasını döndü, o patlamalı yürüyüşüyle yola koyuldu. Bütün duygulardan arınmış bir sesle, "Eh, yazgısı böyleymiş," dedi. Ama içini çekişi, anlatabileceğinden çok daha fazlasını dışavuruyordu.

Kentin ıslak alanında vedalaştık, nedense birbirimizden ayrılmaya gönülsüzdük. Trene yetişmesi gerektiğini söyledi. Plough'da bir içki içmeye bile zamanı yoktu. Bana kalırsa, yakınlaşmaktan korkuyordu. Her neyse, ıslak boyun atkısına sarındı, ufak tefek bir dans öğretmeni gibi istasyona doğru seğirtti.

Geçmişe dönüş! Geçmişe dönüş! Nasıl da bir anı kovanı olup çıktım. Burada, bu ıssızlıkta her şeyi anacak bolca zaman var: Kusurlarımı bağışlatmak, hatalarımı sil baştan canlandırmak, alınyazısıyla farklılıklarımı uyuşturmak için. Her şeyin üstünde de, o büyük karara varmak için. Varolmak ya da olmamak çok uzun zamandır sorulan bir soru. Bense buna olumsuz bir yanıt vermeye kararlıyım.

Bournemouth'un sokaklarında dolaşırken tanımam gereken pek çok yüzle, özümün üçüncü evrende ziyaret ettiği pek çok eski, küflü evle karşılaştım. (Metafizik, aktörün son sığınağıdır.) Ağaçlar, biçimler, karanlıkta bir sigaradan yükselen duman. Anılar ölü bedenimin üzerine tabaka tabaka yayıldı; sinirlerin karşısında martılar gibi dönüp durarak, acı çığlıklar atarak. Sev beni, diye fısıldadım, sev beni, beni benden al. Bana özgürlük armağan edilmesini istemiyorum; özgürlük bir hapisane olup çıktı. Gece; deniz şakaklarıma bir çekiç gibi vuruyor. Arabaların ışıkları yatak odasının duvarlarında dönüyor. Özel bir cehennemin sakiniyim artık.

Tepenin üzerinde, bahçesi bahar dallarının arasına gizlenmiş, çocukken oturduğum ev vardı. Annem çok çok uzun bir zamandır orada, budanmış heykellerin, yabani otlardan temizlenmiş gezinti yollarının arasında yaşıyor. "Herbert, günaha girecek misin?" Tepemdeki kadının beyaz, yuvarlak yüzü ve kendi sesim: "Asla, Anne!" Hep şöyle derdi: "Ne kadar iyi arkadaşız, öyle değil mi canım? Aklından geçen en küçük şeyden bile haberliyim." Yaşamım bu cümleyle başlıyor; sağlam, kesintisiz bir bağımlılık zinciri bu: Evde, okulda, üniversitede. Parmaklıkların gerisinde, dışarıda akan selden bütünüyle habersiz, dingin.

Bana saygı duyun, derdim dünyaya, ben sıradan bir İngilizim. Okulu hiç terk etmedim ve bununla gururlanıyorum. El değmemişliğimi, kendinden hoşnutluğumu bir kolye gibi boynumda taşıyorum.

Her şeyi titiz, ayrıntılı bir iç gözlemle mi anlatmalı? Ben bir Powys değilim. Cafcaflı yazınsal yaşamımı irdelesem mi? Eh, daha sonra yazdığım bir eleştiri yazısında Shakespeare'i yerdiğim düşünülürse... Sonra da eve, kar gibi lekesiz, koruyucu bakireme döndüm ve kemik çerçeveli gözlüğümü taktım. Red Lion Alanındaki barlardan birinde, tezgâha dayanmış dikilirken Pascal'ı, Molinos ve Ronsard'ı da yerden yere vurmuştum. Bir keresinde, en az benim kadar bilgili, yılan kadar da hain bir dinleyici topluluğuna Lawrence'ın cinsel sapkınlıkları konusunda bir konuşma bile yaptım. Bütün bunlar son hesaplaşmada olanca ağırlığıyla tepeme binecek herhalde? "Sen incelikli şeylerin üzerine tükürmek için doğmuşsun," dedi Chamberlain bir öfke nöbeti sırasında. Küçük, kesik kahkahamı duyunca, ekledi: "Çünkü kendine tükürmeyi çok iyi öğrenmişsin."

Çok yazık! Bölük pörçük güncemi kâğıda döktüğüm bu kişisel zindanda, bu gözlemin kesinkes doğru olduğunu görüyorum. Dünya değil, içindeki insanlar zehirlenmiş. Dünyam ölüyor; çünkü ben ölüyorum; dayanılmaz bir beyin zehirlenmesinden. Zavallı ben, vesaire.

Geceler çok uzun. Egomdan oluşturduğum laboratuvarda oturuyor, bildik sesleri dinliyorum; bir zamanlar yabancı olan ama artık yerelleşen sesleri. Saat ikide kazanlara kömür atılıyor. Kendime çay demliyorum, bir sigara yakıyorum, esniyorum, bir adım daha atıyor, Lobo'nun anlattığı bir öyküyü anımsayıp gülüyorum. Kendimi boş bir sahnedeki bir oyuncu gibi hissediyorum; tek izleyicim, eleştirmeye eğilimli kendimim. En önemsiz eylemimi bile oyunlaştırıyor, soğukkanlılıkla sahneliyorum. İçimde sürekli izlendiğime ilişkin, ölümsüz bir kuruntu; karşısında çözülmemek için gözümü dört açmak zorunda olduğum bir izleyici topluluğunun karşısındayım. Gece trenleri kar-

lı düzlüklerin, tepelerin, vadilerin, taşranın lacivert dış çizgilerinin içinden kayıyor. Yalnızım, ama ruhum eskisi kadar yalnız değil. Artık ay görünmez olduğu için pencerenin önünde durabiliyor, yıldızlara bakıyorum. Rolümü sonuna kadar oynuyorum. Kıkırdıyor, başımı kaşıyorum. Fincanımı saygın, ağırbaşlı bir dul edasıyla dudaklarıma götürüyorum. *Lycidas* öldü, *yaşamının en kusursuz dönemi* ondan da önce öldü. Uzun, ince borulu gramofon köşede duruyor. 'Ustaların' en duygulandırıcı plaklarını seçiyor, *pikabın izin verdiği hızda, peş peşe* çalıyorum. Keman bir kedi gibi oradan oraya seğirtiyor, yoruluyor, haykırıyor, eriyip akıyor. Kusursuz bir şaka bu. "Boş bir evdeki bir keman, öylesine dalmış ki, bir hayalet kadar dalgın." Bir keresinde bunları yazmıştım. Şimdi keseli bir hayvan gibi işiyor, hızla akıyor ve ciyaklıyor, siniyor ve köpürüyor. Koltuğa gömülmüş, kendi kendime kıkırdıyorum; notalar bir hortumdan fışkıran serpintiler gibi üzerime dökülüyor. Titreşen kemanın hüznüyle kendimden geçiyorum. Beethoven'e tükürüyorum. Onun acısına ruhumla, bedenimle, ta yüreğimden tükürüyorum. İçimden bütün şu nota kâğıtlarını kucaklamak, ocağa atmak ve üzerine işemek geliyor... Bu dayanılmaz bir hal alınca gidip aynadaki yansıma bakıyorum. Sırtımda tavuskuşlu sabahlığım, elimde kırılmış plaklardan biri, aynanın karşısında öylece dikiliyorum. İçimdeki duygu fırtınası beni ayıltıyor. Bir sigara yakıyorum, sonsuz bir küçümsemeyle omuzlarımı silkiyorum ve az önce okuduğunuz bölümü eklemek üzere masamın başına oturuyorum.

Bu sabah Perez beni görmeye geldi. Beni ihmal ettiği için kendine biraz kızgın. Taşradan yeni döndüğünü söylüyor; yalan, çünkü döneli bir hafta oldu. "Bir kadın mı?" diyorum, çapkınca. Bu bizim *neredeyse tek sohbet konumuz*. Konuyu değiştiriyor. Lobo üşütmüş. Bütün gün küçük, kara bir afacan gibi yatıyor, işlemelerle süslü, büyük *gitarını tıngırdatıyormuş*. Perez nasıl başsağlığı dileyeceğini, kederime nasıl ortak olacağını bilemiyor. Gracie gibi

birinin kaybı için hayıflanmak zorunda kalması canını sıkıyor. Böyle biriyle düşüp kalktığım için beni de hor gördüğü belli. Bunu gözlerinde açıkça görebiliyorum. Sonunda, yumurtluyor: "Dinle, Gregory, çok üzüldüm..."

"Evet?" diyorum, payımı düşeni almaya kararlı bir sesle.

"Gracie... karın... Daha yeni duydum," diye geveliyor, utanmış bir yüzle. "Senin adına çok üzgünüm."

O gidince piyanoya dönüyorum, kendime bir kadeh likör doldurtuyor, Mozart'a başlıyorum. Parmaklarım notaları dolgun üzüm salkımlarına benzeyen beyaz, kaygan tuşlardan kurtarıyor. Müzik beni yoğun bir duygu sıvısıyla sarmalıyor. İşin doğrusu, hiç de vasat bir yorumcu sayılmam. Gözyaşlarımın yanaklarımdan yuvarlandığını, parmaklarıma, fildişi tuşlara döküldüğünü hayal ediyorum. Bağırsaklarım bedenimden dışarıya musluk suyu gibi boşalıyor. Sırılsıklam bir kartondaki bir karaltıya dönüştüm. Notalar içimde delikler açıyor, beni ses kurşunlarıyla dolduruyor. Mozart bir ağaçkakan gibi karaciğerimi gagalıyor, dilimi kemiriyor...

Yazmak için masanın başına geçtiğim zaman aynı şey yineleniyor. Kalemimin ateşli salınışları düşgücümün derinliğini ele veriyor.

Amacım, üzerine yazı yazdığım kâğıda dönüşmek. Çok yazık! Ritim hiç de akıcı değil. Beynim, tıpkı bir motor gibi ilk hareketi veriyor, bu da diğer aksamda bir dizi ateşlemeye yol açıyor. Pat, pat, pat: sıranın en sonuna kadar. Dişlerim çatırdıyor, omurga kemiklerim kasılıyor. Yavaşça ve güçlükle yola çıkıyoruz: çuf, çuf, çuf. Kalemin ucu her kavşakta gıcırdıyor. Bir çarpışmanın ölümcül dehşeti içindeyim. Karşıma çıkan bütün sinyaller sönük... Zavallı ben, vesaire.

Her neyse, fazla bir şey kalmadı. Karar verildi. Dünyanın bu son pazartesi sabahında, elimde kalem burada oturuyor ve dışavurmak istediğim o bitimsiz duyguları düşünüyorum. Jeremy'nin Feryatlarında, bu kâğıttan yükse-

lip sizi boğmasını istediğim o korkunç, ince cızırtıya dokunacak hiçbir şey yok. İnce, sıkışık elyazım, aşındırıcıların bu en lezizi kulaklarınıza dolsun, ta ki beyinleriniz yemyeşil, kanserli, kezzaplı yumrulara dönüşünceye kadar...

Per fretum febris: Bu dar boğazlarda ölmek! Burada her şey sıradışı. İşte buradayım; beni alın, parçalayın. Beni soyun, ceketimi, yeleğimi, pantolonumu çıkarın; tabaka tabaka. Yine çırılçıplak aynanın karşısındayım; etin engelleyiciliğinden afallamış bir durumda. En büyük soru, sorunun organik köküne nasıl ulaşılacağı. Yerini nasıl bulmalı, saptamalı. Bütün şeceremi önünüze sereceğim. Soyağacı, atalarımın yol açtığı kirlenmeden bazı izler taşımalı. Ana babalarının kalın bellerinden sarkan, küçük, maymuna benzeyen Gregoryler kâğıdı karartmış. Akrobatlar gibi birbirlerinin sırtına çıkmışlar; tepedekiler alttakileri ezip tarihe gömüyor. Ölü özdeklerimizin oluşturduğu atlama taşları, vesaire. Bunlar sizi sıkıyor mu? Öyleyse bana katılın: Bir kâse likör, şehvet uyandıran birkaç çizim. Pikapa bir caz plağı koyalım. Hadi, birbirimizi kucaklayalım. Takma dişimle zar atalım... Tarquin, İsa'nın yaşamıyla ilgili bir romana başladı. Üretkenliği en çok kendisini heyecanlandırıyor. Alt kata gelip yazdıklarını bana okuyor. "Onu bir kadına dönüştürdüm," diye kıkırdıyor. "Bahçedeki sahneyi anlatayım mı? Evet, kadın yerde, ağlıyor. Öyle kırılgan ve titrek ki, Yahya fazlasıyla etkileniyor. Ne yaptığını pek de bilmeden kadının arkasına geçiyor. Kadın kırık dökük; ezilmiş bir kuş gibi. Nasıl? Hoş bir dokundurma, değil mi? Ezilmiş bir kuş gibi. Evet, Yahya farkında bile olmadan elini kadının elbisesinin altına sokuyor ve o iri, dolgun göğüslere dokunuyor. Kadını sırtüstü çeviriyor ve hıçkıran, yapmaması için yalvaran kadının ırzına geçiyor. Nasıl? Lady Chatterley gibi. Yavaşça ama olanca ağırlığıyla kadının içine giriyor. Çökmüş kentler için ağlayan kutsal zevceye, Siyon Dağına tırmanan Yahya. Aman Tanrım, ne kadar tutkulu, öğle değil mi? Ölü kuşun içine

ağır, hantal bir savaş gemisi gibi giren Yahya. Ne dersin? Ve kadının ruhunu paramparça eden o korkunç acı, bütün o gözyaşları falan aklın alabileceği en şiddetli, kıvrandırıcı, dayanılmaz, kâfirce, içe işleyen bir zevke dönüşüyor." Tir tir titriyor, tırnaklarını kemiriyor. Sonra, makaraları koyveriyoruz; sırtüstü devrilip bitkin düşünceye, neredeyse kusuncaya kadar gülüyoruz. Tarquin'in gözlerinden yaşlar boşalıyor...

Oturma odasındaki halının üzerinde dalgın dalgın, ıssızlığı, çölleri, kaya koruğunu, dikenleri yaratıyorum. Sonsuzcasına uzakta kendimi görüyorum; güneşin altında sendeleyerek ilerliyorum, ayaklarım kanlı. Tarquin konuşuyor, inliyor, karşı çıkıyor. Kadehimi kaldırıp likörü onun o beyaz, tüysüz yüzüne fırlatabilirim. "Konu, cinsellik değil," diye yineliyor üst üste; daha çok kendi kendine konuşur gibi bir hali var. "Bu benimle ilgili bir şey..." Benden yalnızca dinlememin beklendiği bir monolog bu. Gözleri yaşlı. Kadehine doğru öksürüyor, sonra yutkunuyor. Müzik beni boğuyor. Kemanın yayı sinirlerimin üzerinde geziniyor. Karnımdaki gözyaşları için ne korkunç bir merhem!

"Konu cinsellik değil," diyor; müzik ağırlaşıyor. Sızlayan yaylar dişlerime küçük, iğneucu gibi batan sancılar gönderiyor. Klarnet. Zarif çeşitleme. Ah, nefesli sazlar kırmızı şarap, kirazlar, purolar, maun, simsiyah safra kadar yumuşak, olgun. "Uzun bir süre derdimin cinsel istek olduğunu sandım. Oysa cinsellik yalnızca midemi bulandırıyor -onunla olsa bile. Dinle, Durrell'ın arabasını ödünç aldık, Londra dışına çıktık. Halimizi düşünebiliyor musun: Arka koltukta, sarmaş dolaş, iki teke gibi itişip duruyoruz. Aman Tanrım! İçim daraldı. Midem bulandı, kusacak gibi oldum. İşte İsa hakkında bütün bunları yazma fikrini bana veren de bu oldu."

Boş bir evde, bir keman; bir hayalet kadar dalgın, uzak. Yaratılıştan söz eden dingin bir ses. Böyle bir ses yalnızca bir tımarhaneden yükselebilir. Özgeci bir eyle-

min sessiz boşalımı. Beynin ipliklerini kırpan makas; sessizce, sessizce, gizlice. Sonra, kulaklarımın kalıbına korlaşmış çelik gibi dökülen, katılaşan, ışıyan müzik. Çeşitlemeler sertçe dışarı süpürülüyor; bir deste mavi-gümüş oyun kartı gibi. Bir deste as. Müzik dinlenir; müzik seni neden hüzünlendiriyor? Duyarlı omurilik bir pelte gibi sallanıyor. Tanrım, böylesi bir delilik için gözyaşı yok, yalnızca kuru gözler, kuru bir dil, kuru bir boğaz, kavrulmuş bir deri.

"Dün gece bir düş gördüm." Ağırlaşan müzik. Pelin otuyla dolu, uzun, kıvrımlı düzlükler, safrakesesi, karaciğerde başaklar. "Bir kasap dükkânındaydım. Üstelik çırılçıplak. Cildim sarı renkli, deri bir çantaydı. Hani şu zengin tacirlerin kemerlerine taktıkları keselerden. Bilirsin. Ortaçağda geçen filmlerde görmüşsündür. Her neyse, kesenin ağzı bir bantla yapıştırılmıştı. Açtım, içine baktım; içi kavrulmuş, kahverengi tohumlarla doluydu. Biri, kesenin ağzını kapamama kalmadan beni kaldırdı ve iğrenç bir gümbürtüyle tezgâhın üzerine fırlattı. Tohumlar etrafa saçıldı, yağmur gibi yere döküldü. Öylesine korktum ki, uyanınca bir an yatağımı ıslattığımı sandım."

Aile ağacı duvarda, güreşçilerin yanında asılı. Zavallı Jane halamın yüzünde berbat bir doğum lekesi vardı. Üçüncü kuzen Henry emlak işinden iyi para kazanmıştı; bu ufak tefek adamın küçücük bir ağzı, kulaklarının arkasında da tüy yumakları vardı. Yeleğinin önü bir kapının kanadı gibi açılır, adamı çalıştıran saati gözler önüne serердi. Tik tak, tik tak...Yüzü Sung Hanedanına özgü, kutsal bir andaçtı. Son derece zarif, yeşil, cilalı bir yüzey! Annem onu boynunda taşırdı. Tik tak, tik tak; Henry'nin armağanı olan beyaz nabız.

Bournemouth'un sokaklarında yürüyen yaşlı Fanny; beni Brighton'un yukarısında, Kara Kayanın üzerinde öldüren genç Fanny. Tanrım, o yumuşak dudaklar, saçlar ve eller. İlk aşk girişimlerimiz nasıl da acemice, duyarlıydı. Onu avuçlarının arasına almak, tozlarına zarar gelmemesi

için usulcacık tutmak, çırpınan kanatlarını hissetmek. Bir tayın gözlerine benzeyen o tuhaf, yeşil, taş gözler. Ve ılık, aralık dudaklar. Uzun, düzgün bacakların taşıdığı, öne eğik beden; bir tay kadar zarif ve güvensiz. Deniz kuşları hafifçe inleyerek saçlarından havalanır, yükselen su belini yalarken senin göğsüne sertçe bastırdığı, sivri uçlu göğüsler. Haktanır olan, arı olan, güzel olan, doğru olan her şey: Erdem diye, şükretmek diye bir şey varsa, bunları biraz düşün. Yüzüm iki dağın arasında kaldı, soğuk bir buzul yüzüme doğru yürüyor, dudaklarıma ve burun deliklerime değince eriyor. "Herbert, yalan mı söylüyorsun yoksa?"

"Hayır, Anne." Tanrının Annesi, Acıların Annesi, İsa'nın Annesi, İnsanoğlunun Annesi. Koşan kahverengi atın sırtındaki muzaffer Afrodit; aybaşı kanı dalga dalga bileklerine akıyor. Saç merheminin bulunduğu tası ve eski, yıpranmış kilimlerle dolu dükkânıyla Yaşlı Fanny. "Tanrıya hizmet edecek misin, Herbert?" Dua kitabının üstünde usul usul atan beyaz boyun, tik tak, tik tak: Henry'nin verdiği beyaz nabız. Son hızla dışarıya fırladığım karın bu olabilir mi? Yüzümde bir sığırın soluğu; annemin soluğu bir sığırın soluğundan çok daha ılık; ona ihanet etmeyeceğim. Kurtar beni, ele geçir, aç, al beni. Kimsenin istemediği bir armağanım ben. Lesbia, bırak serçen olayım.

Pekâlâ, teslim oluyorum. Saklamaya çalışmak yararsız. Böylesi yalın şeylerden korkuyorum: Cinsel istek, geceleri haykırmak, kan ve kamçı darbeleri, paranın şıngırtısı, tohum kusmak, çocuk, kuzu, kartal, cüzamlı; hepsinden ödüm kopuyor. *Yalınlığıyla ürküten bütün bu ulu şeylerden korkuyorum.*

Yaşlı Fanny o boğuk, çılgın konuşma biçimiyle şöyle derdi: "Utanacak ne var ki, genç efendi? Kanım yüzünden kızarıyorsun, ha? Kan hepimizde var." Sonra, fazlasıyla zarif ve ölümcül Rachel: "Cinselliğin gelişmemiş, tatlım. Buysa pek çok erkeğin ilgisini çeker." Onu Tottenham

Court Yolunda, cam bir kutunun içine kapatılmış bir durumda gözünüzün önüne getirebilirsiniz; bütün dünya durmuş, onun kendilerini değiştirmesini izliyor. İşte böylesi şeylerle yüz yüze gelince, isabet almış bir gemi gibi titriyorum. Fanny'nin de kanı vardı. Kural böyleydi. Newt'ın kanı. Tarquin'in de kanı olduğunu duysam, şaşırmazdım. Ama saç merhemiyle dolu tas havalanıyor ve beni boğazımdan yakalıyor. "Herbert, Tanrıya şükret." "Tanrı tektir, uludur, Anne." Çip, çip, çip. Babam sırtında önlüğü, çalışıyor; mezar taşlarının köşelerini baltayla yontuyor. Tak, tak, tak; çeliğin altında kayan, kusursuz taş. Üç tane mezar taşı yaptı, en büyüğü kendisine (Anısına), ikincisi anneme (tik tak, tik tak; Henry'nin ona verdiği beyaz nabız). En küçüğü de Jacet'i için. Büyüyebileceğim babanın aklına bile gelmedi. Serada eğreltiotlarının, bitki saksılarının, çiçekli, yapraklı süslemelerin ve fosillerin arasına bir leopar gibi siniyor, Mozart çalıyor. Onunla bir daha asla karşılaşmayacağını. Notaların korkunç gümbürtüsü bana ulaşıyor; annemin on duygusal, beyaz havucu. Tanrım, içim o ilk kıyamet gibi bomboş. Martılar el hareketlerimi gri denizin açıklarına taşıyor. Fanny, annem ve on duygusal havuç yavaş yavaş kurumak, toz haline gelmek ve tuhaf, özlem dolu bir koku salmak üzere belleğime kazındı. Yaşamını içimde boş bir makara gibi kendi kendine boşalıyor. Çalınmayan bir plak olup çıktım. Kapak kapatıldı, oysa ben karanlıkta sonsuzcasına dönüp duruyorum. Fanny, gereksindiğim tek şey senin güve yüzün, gür kaşların, göğse bastırılan bir güvercin gibi titreyişin. Sen resmi defterine, dışbükey aya, mezarlara, iskambil destesine aitsin. Yuvarlak yüzün gökkubbeye dönüştü. Sana bir ilahi borçluydum, ama kolalı gömleğimle annemin dizlerinde otururken bunu yapamazdım.

"Her şey öldü, farkında mısın?" Tarquin şömineden yayılan ışıkta, tepemde dikiliyor, bağırıyor. Işık damağında, korlaşmış azıdişlerinde kırpışıyor. "Her şey tüketildi

ve öldü. Bitti artık. Geriye dönemeyiz. Gregory, farkında değil misin? O artık geçmiş."

Davul seslerini bir kez daha duymak için başını yana eğiyor. Sonra o tiz sesiyle yeniden bağırmaya başlıyor. Burnu, sarılı bir başparmak gibi dışarıya fırlamış. "Tanrım, zamanın farkına öyle seyrek varıyoruz ki. Beni duyuyor musun ? Ha? Oysa zaman durmaksızın içimizden akıp geçiyor. Farkına bile varmadan onun içinde yuvarlanıyoruz." Sonra, yine sızlanıyor. "Gregory, nereye gidiyorsun? Lütfen söyle bana. Bilmeliyim. Burada tek başıma, içimi dökebileceğim biri olmadan kalamam. Ha?"

Oturma odasında, kutu öbeklerinin arasında oturuyoruz. Sabahtan beri en pahalı kitapları ocağa atıyor, yakıyorum. Havada hâlâ domuz derisinin kokusu asılı. Gömülen yeteneğimden geriye kalanın hepsi bu. Bırak gömülü kalsın. Üzerindeki kapağı çivilemeliyim. Tarquin yine konuşmaya başladı. Beni bağışlayın. Söylediklerini gelecek kuşaklar için kaydetmeliyim. "Bir terslik mi var? Bir kez olsun açılamaz mısın bana? Şu âna kadar sana söylediğim bütün o mahrem şeyleri düşünsene. Kimselere açamayacağım o gizli, çok gizli şeyleri. Gregory, nereye gidiyorsun? Böyle çekip gidemezsin. Anlat bana."

Ona ne demeliydim? "Sevgili Torquatus, Kate ile evlenmeye gidiyorum. Barda çalışan bir kızın evcimen dalgıcı olacağım. Tanısaydın Kate'den hoşlanırdın. Dölyoluna kalın, kauçuk bir conta takıyor." Bunları yazarken ve heceleyerek ona okurken kıkırdıyorum.

"Aman, alay etmeyi kes de ciddileş biraz. Bu akşam yeterince dalga geçtin. Anlat, hadi."

"Söyledim ya."

Uzun bir sessizlik. Yirmiye kadar sayın.

"Bak, söylemezsen küserim."

"Dinle. Her şeyi yalın bir öykü biçiminde yazıp sana vereceğim, ben gidince okursun. Adresim sol alt köşede, yüzüğümün izinin yanında olacak. Hani şu üzerinde erkeklik organı bulunan yüzüğün. Evet, buna ne diyorsun?"

Piyanonun başına geçiyor, Wagner çalmaya başlıyor. Eski Germen kavimlerine özgü, ıslak bir düş. Bir an içimden elimdeki kalemi sırtına saplamak geçiyor. Cansızlığı bana yönelik bir yergi sanki. Sonra, ansızın Mozart'ın hoyrat, ışıltılı bir hicvine geçiyor. Pencere camına sürtünen sert, işlenmemiş bir elmas. Fanny kayalığın kıyısında bir hayalet gibi dolaşıyor, boğazından beline kadar uzanan, martı grisi bir giysiye bürünmüş. Geriye savrulan kumaş göğüslerinin çevresinde bir daralıyor, bir bollaşıyor. Unutulmuş bir çöldeki taş bir karaltı gibi orada öylece yatıyor; kumullar dış çizgilerini dinginçe vurguluyor. Etteki bu sevecenlik, bu körlük müzikle ya da yeşil mürekkeple anılmayı hak ediyor. Gözlerim birer iskandil kurşunu. Beynimde ansızın cam bir köprü kuruluyor. Kırmaktan korkarak, yavaşça üzerine basıyorum. Dizlerim mikadan yapılmış. Ondan korkuyorum. Yanına diz çöküyorum, kanım yumuşak kuma fışkırıyor. Sıcak, leğen kemiklerinin arasındaki lav kadar sıcak. Tarquin yeni bir ezgiye başlıyor. Gracie'nin açık ağzındaki mavi çatlakları anımsıyorum. *Ölümün katılaştırdığı beden.* Yasaların en nefisi. Son gülen biz olacağız. Patlamış yüreğimle en yakındaki yıldız arasındaki boşluğu dolduracak hiçbir şey olmadığı zaman bile tanrısal bir duruş, zevk ve sefa düşkünü birine yaraşan bir poz takınabileceğim.

"Şu kız, yani barda çalışan, gerçek mi?" diye soruyor Tarquin, gelişigüzel bir tavırla. "Yoksa o da şakalarından biri mi? Şakalarının hiç sonu gelmiyor ki. Şu kitap yakmalar filan. Ha? Kitaplarını bana ver. Onları satıp Lobo'ya bir kadın bulayım. Kendime de bir şapkayla biraz müzik satın alırım. Ha?"

"Davranışımı yanlış anladın."

Akşamları baş başa konuşurduk. Bunun sizin için hiçbir anlamı yok mu? Hiç şaşmadım. Dünyam buydu. Birlikte kutsal topraklarda gezinirdik; şu kavrayışsız suratlarınızın canı cehenneme. Yeryüzünde şu kadarcık tutku varsa, onu tüketmiştik –sonuna kadar. O günden sonra hiç

kalmadı. Bayan Vengeance hep şu şarkıyı söylerdi: 'Ruhunu bir çiçek gibi.' Bizse parmaklarımızı kenetler, kendimizden geçmiş gibi öylece otururduk, gözlerimiz alabildiğine dürüst ve yeşildi, sallanan atımın gözleri gibi. Yumuşak, kesilip atılmış dudaklar sallanan atımın güzelim başı kadar zarif, düzgünce kesilmiş başın üzerine bir çift yunus gibi kapanıyor.

Geçen yıl yağan kar nerede? Teşekkür ederim, Bayan Vengeance. Çok güzeldi. Peki ya Fanny, Gracie, Yaşlı Fanny nerede?.. Sırıtıyorlardır herhalde. Cheshire kedilerinin oluşturduğu bir üçlü. Yoksa hepsi de eriyip gerçek bir sırıtışa mı karıştı? Lao Ze'nin pörsük ağzı ölümün korkunç yüzüne oyulmuş. Birden müziğin içinden bana doğru koşuşunu, bileklerini uzatışını anımsıyorum. Sen o serin avucunu üzerime dayayıp telleri okşayıncaya kadar, titreyen bir kemandım.

Bugün, başımdaki kelin genişlediğini fark ettim. Zamanın izi. Kansız kafatasıma yayılan kellik, kurutma kâğıdındaki kızıl mürekkep gibi. Son arzumu ve vasiyetnamemi yazdım. Aynadaki gözlerim akkor haline gelmiş sanki; soğuk, çeliğimsi maviye dönüşüyor. Bu bir tabancanın yağlanmış namlusundan içeriye bakmaktan farksız.

Yeşil gözlere geçmiş özlemiyle dolu, âni yaşlar doluyor; sallanan bir at, bir buket çiçek, bir ilahi kitabı, üzerinde yunuslar bulunan mühürüm ve geçersiz vasiyetnamelerin hepsi.

İlk gülümseyen, son güler. *Yaşasın özgür irade!* Hiç sonu gelmeyen bir sırıtış; başlangıçta olduğu gibi, şimdi ve her zaman varolacak. Amin.

"Haksızlık ediyorsun," diyor Chamberlain; saçları gözlerine dökülmüş, dişleri ışıl ışıl. "Tutku saksıdaki bir bitki gibi serpilmez."

Gideceğimi duymuş, beklenmedik bir sevecenlikle hoşça kal demeye geldi. Çok kızgınım, çünkü ona Kate hakkında her şeyi anlattım. Son birkaç haftadır beni içten içe kırkırdatan, kendi kendimi kucaklamama neden olan

küçük sır. Chamberlain'in bulaşıcı sevecenliği dilimi çözmüştü... Yumuşak suçlamaya (Kate yumuşacık bir suçlama değil mi?) karşılık her şeyi itiraf etmek öyle doğaldı ki; şimdiyse öfkeden kuduruyorum. "Beni ilgilendiren şey, tutku değil," diyorum.

"Özür dilerim," diyor, ona kesinlikle yaraşmayan, umulmadık bir alçakgönüllülükle. "Galiba hiçbirimiz ötekine benzemiyor." Ayrılırken, duygusal bir tavırla ekliyor: "İçinden geldikçe, birkaç satır yaz bana."

Başımı sallıyorum. Dik basamaklar onu bir an durduruyor. "Fikrini değiştireceksin," diyor. "İçimde böyle bir his var. Hoşça kal."

Pekâlâ; yazdıklarımı son kez denetlemek için masama dönüyorum. Bu günce buradan gitmeden önce bitirilmeli.

Babamdan kısaca da olsa söz etme dürtüsüne kapılıyorum; saatlerce, kendinden geçmişçesine işliğine kapanan, dokuma tezgâhındaki bir makara kadar içedönük ve özgeci, yaratmak için devinip duran babamdan. Ancak bu geriye dönüşte canlı olan hiçbir şey yok. Bir yanılsama, belki. Oysa gerçekte korkunç, elektrik çarpmasına benzeyen bir seğirme. Dünyanın hastalığı bu. Eylemlere can katan, müthiş çalışmaları yaratan tek şey, yani denge çoktan yitirildi. Şimdi yalnızca eylemin hayali, aldanışı var. Daha hızlı haykırıyoruz, daha hızlı. Eylem yanılsaması bir süre sonra yitiyor, duyular köreliyor, ruhun son, ürkütücü kımıltısızlığı başlıyor. Benim de katıldığım ölüm işte bu.

Her neyse, her şey yolunda, daha doğrusu karman çorman. Sandıklar holü tıkamış. İçlerinde bir tek sanatsal ya da estetik nesne yok, ama ağzına kadar dolu oldukları görülüyor. Küller yüreği örtmüş.

Morgan kahvaltımı aşağıya getiriyor (yüzü bir gardiyanın yüzü), sonra sessizce çekiliyor, kapıyı çarparak kapatıyor. Tarquin'in arayacağını sanıyordum, ama aramıyor. Pekâlâ. Taş duvarlar bir hapisanenin duvarları değil; soğuk domuz etini yemeli, sonra da yola çıkmaya hazırlanan Viking'in pruvasında bir bira şişesi kırmalıyım. Ama

direniyorum; burası bir mezbahaya benziyor. Bu benim düğün kahvaltım. Kahvaltıdan sonra sırtlarında üniformaları, kasaplar gibi utanmış yüzlerle, ellerini arkalarında kavuşturmuş bir halde gelecek, bana ayağa kalkmamı söyleyecek ve arkalarını dönecekler. Elimin kolumun bağlandığını hissedeceğim. Kurtulduğum için ağlayacak, beni dışarıya, Onun durduğu küçük, bitişik sundurmaya çıkarmalarına bir koyun gibi boyun eğeceğim. Orada, koyunun kanıyla yıkanacak, boğulacak ve sonsuzluğa doğru uzun, temiz bir dalış yapacağım. İsterlerse kararmış dilimi, kömürleşmiş ciğerimi kesebilir, müzede sergilenmesi için asitle temizleyebilirler. Size biraz Kate'den söz edeyim (bir idam mahkûmuna yakışan, ölçülü bir dille). Öncelikle, çok mutluyum. Kararlarını bozuk paralar gibi önüme döktüm ve içlerinden temiz, yeni bir altı penilik seçtim. Kate, keseden bugüne kadar çıkan en berbat, en değersiz, en anlamsız ve en çok değer yitirmiş altı penilikti. Acılaşmama izin vermeyin. Gerçek değil.

Kate'i düşündüğüm zaman, iğdiş edilmiş bir boğa kadar sersemleşiyor, edilginleşiyorum. Gerçekten tek çözüm, tek çıkış yolu bu. Bournemouth'da yağmur ışıkları ve evleri uzatırken, sokaklarda dolaşıyordum, geleceğim olanca cüssesiyle doğruldu, beni boğdu. Kendimi birden belediye kütüphanesinde buldum, önümde okyanus coğrafyasıyla ilgili bir kitap duruyordu. Logolar'ı arıyordum. Bir kalamarın yüzü beni çekmişti. Daha sonra küçük, samimi bir barda karşılaştığım Kate'in yüzü kalın kitabın kapağında gördüğüm kalamarın yüzüydü.

Kibar kibar konuşmaya başladık. Ayağıma bastı, özür diledi. Bardağının dişlerine çarpmasına neden oldum, özür diledim. "Bu gece ikimizin de sakarlığı üstünde galiba," dedi. Onunla aynı fikirde olduğumu belirtince, havaya falan ilişkin birkaç basmakalıp yorum yaptı. "Ne kadar kalacaksın?" diye sordu. "Buraya âlem yapmak için mi geldin?" Buraya ölen karım için geldiğimi açıklar açıklamaz, kolları sıvadı. Bana annelik yapmaya koyuldu. Bunaltıcı ama se-

vimliydi. Kendisi de dul olduğu için, güçlü bir adamın yasını anlayacağından, bununla başa çıkabileceğinden emindi. Birlikte sinemaya gittik, belli belirsiz de kırıştırdık. Bunun, bütün dulların yaptığı bir şey olduğunu anlamamı istiyordu. Kendilerini öyle yalnız hissederlerdi ki. Gençti ama her şeyi biliyordu. "Hiç kaygılanma, civcivim," dedi, baldırıma pat pat vurarak. "Seni tavlamaya çalışmayacağım."

"Bana civciv deme."

"Peki, civcivim."

Erkekler hakkında bilmediği yoktu. Eh, kocası da bir erkekti. Ama onuru evlilik dışında açık saçık davranışlarda bulunmasını engelliyordu. "Hey," dedi elimi şık bir tavırla iterek. "Kes şu saçmalığı. Ben bildiğin kızlardan değilim."

"Ama öylesin, Katie. Sen düzgün bir kızsın. Senin gibisini daha önce hiç görmedim." Onu aşağılıyor muyum, yoksa övüyor muyum, bir türlü anlayamadı. Her neyse, bu onun düşünce biçimine aykırıydı. İşte ben böyleyim, diye kıkırdardı. Yanımda olmasından hoşlanıyordum. O sert gözlerini şaşılaştırıp yüzünü yüzüme yaklaştırır, kıkırdardı. Aynı anda içindeki gülünç kalamar canlanırdı.

Kate biraz aklınızı mı karıştırdı? En iyisi size bir fotoğrafını sunayım. Yırtıcı bir kalamarın çenesine sahip, biçimli, ufak tefek bir şeytan. Sözünü sakınmaz. Görür görmez, doğruyu yanlıştan ayıran biriyle karşı karşıya olduğunuzu anlarsınız. Kafanız hâlâ karışık mı? Açıklayayım: Gracie'yi seçmiştim, çünkü o sıradışı bir kadındı. Kate'e gelince; bu kez çok satan yazarların yeğlediği bir yöntemi benimsedim. Onu seçtim, çünkü o bulabileceğim en sıradan insandı. Onunla tanışmamış olsaydım bir bankaya gitmek zorunda kalacaktım. Kate çok uzun zamandır istediğim bir sığınaktı. Ucuz ve çirkin eşyalı, muşamba zeminli küçük evi, cafcaflı yastıkları görünce, kendi kendime şöyle dedim : Sonunda yuvamdayım. Ayağımda terlikler, Holman Hunt'ın çelik levhaya oyulmuş resimlerinden birinin altında oturmuş, gazocağından yayılan ve pantolonumu

ısıtan nemli alev sürgünlerini hissederken, içimden şöyle dedim : Burası benim sığınağım. Bundan böyle kendimi radyonun yanına, bir gazetenin gerisine gömeceğim. Kate bir biftek iki sebzeyle ruhumu beslemeli ve beni Tanrıyla savaşımda rahat bırakmalı. Evet, ölesiye doğru bu. Kate, kapanmak üzere olduğum bir manastır. Ne ona söyleyecek, ne de onunla paylaşacak bir şeyim var. Yıllardır kurtuluşu aradığım bütün o çocuksu çarelerden ve tılsımlardan vazgeçtim. Şişşt, diyorum kendi kendime, bundan böyle gizlilik içinde yaşayacaksın. Tufandan önceki gizlilik. Bu özel tımarhanede benden hiçbir istekte bulunulmayacak. Kocası ona öyle az şey vermiş ki, Kate benden hiçbir şey beklemiyor. Cinsel boşalma, örneğin. Cinsel boşalmanın ne olduğunu bilmiyor, hiç tatmamış. Kesinlikle öğrenmemesi için de elimden geleni yapacağım. Erkeklere, bu zalim, şehvet düşkünü hayvanlara karşı derine gömdüğü, sarsılmaz bir kini var. Buysa yıldızlarımızın arasındaki kutsal boşluğun kapanmamasını sağlayacaktır. O beyaz, acılı, Hıristiyan yüzüyle erkeğin altına uzanıyor ve işini iğrenç kısmına gerçek bir kayıtsızlıkla katlanıyor. Bunu görmek yüreğime iyi geliyor. Zorla, davetsizce içeriye girilecek, eller ya da bağırsaklar ovuşturulacak türünden korkulara kapılmak istemiyorum.

Yarın, dört on dört treniyle babama gideceğim. Beni istasyonda karşılayacaklar. Her şeyi görebiliyor, ağzımdaki kudret helvasının tadını bile alabiliyorum. İç karartıcı kulübelerin arasına serpiştirilmiş demir öbekleriyle, puslu, küçük yol. Ev! Seranın dışındaki ıslak ot kümeleri. Hastalıklı, bodur bir elma ağacı. Otlağın yanındaki mutfakta toplanacak ve hep birlikte akşam yemeği yiyeceğiz –Kate çok bilge, çok ürkek ve bir kaya kadar sert. Kızartma tavasından damlayan kahverengi, koyu sıvıyı bıçaklarımızla kazıyacak ve ekmeklerimize süreceğiz.

Kate, "Her şey hakça paylaşılmalı," sözünü dilinden düşürmez. Cinsler arasındaki eşitliğe sonuna kadar inanır. Nereye gitsek kendi parasını öder; sinemada bile.

Kişilik çatışması diye bir sorun çıkmayacak, çünkü o gerçek bir hanımefendi. Hiçbir zaman yalnız olmayacağım, çünkü yalnızlıktan asla kurtuluş olmayacak. Chamberlain şöyle derdi : "Hadi, fizikötesi canavarı azdıralım, Gregory. Öfkemizi iyice bileyelim, hadi." Bağırsaklara tapınma ayinlerinden bıktım. Ruhumdan bıktım, adamakıllı usandım. Bütün bu dindarca çözümler kanlarını içime son damlasına kadar akıttılar. Beni kıskıvrak yakalayacak kadar güçlü, örgütlü bir din olsaydı ona kucak açardım. İçimde ölü bir meme başı gibi kesilip atılması gereken bir şey var, biliyorum. Ama onun uğruna savaşma zahmetine kalkışmayacağım. Savaşım fazlasıyla korkunç; içteki ölü özlerin çekilişi, dev boyutlu, iltihaplı azıdişlerinin çekilişi kadar sancılı. Acıya katlanın; bırakın hastalık seyrini izlesin. Bundan sonra ellerim böğrümde öylece oturacağım. *Dilimin altını, dişlerimin arasını otlar bürüyecek, göz yuvalarım kabuk bağlayacak*, ayak parmaklarımın arasından hıyarcıklar fışkıracak, bense parmağımı bile kıpırdatmayacağım.

İşte yokuş aşağı, mezara doğru gidiyorum. Havalar genelde çok iyi. İrlanda'nın güney kıyısında ince bir basınç kuşağı oluşmuş, ama kimin umurunda? Yerel, hafif sağanaklar ve beklenmedik değişimler dışında hava genellikle açık. Domuz eti ticareti yolunda. İçsalgıbezleri bu yıl antrenmanlara daha erken başladılar, başlarında yeni bir çalıştırıcı var. Hammersmith Putney arasındaki rekorları daha şimdiden kırıldı bile. Bu yıl Küller'i herhangi bir güçlükle karşılaşmadan yenecekleri umuluyor. On ikinci oturumda, Parlamentonun gebe üyelerine daha çok süt dağıtılmasına ilişkin önerge on iki oy farkıyla kabul edildi. Bay Baldwin boyun eğdi. Gelecek yılın olağanüstü bir yıl olacağı belli, bunu çok daha kötü bir yılın izleyeceği ise kesin. *Mount Rothermere'deki son* fırlayış yüzünden hisse senetlerinin değer kaybetmesine karşın umutlar artıyor. Fleet Caddesindeki kazı çalışmaları, zehirli akreplerin çev-

reye yayılması yüzünden ertelendi. Her neyse, işler belli belirsiz sarsıntılarla, her zamanki gibi sürüp gidiyor.

Bana Lobo'nun korkunç bir dönem geçirdiğini söylüyorlar. Âşıkmış ve bu yüzden acı çekiyormuş. Yurtdışındayken bir Alman kızla tanışmış (Germen ırkının üstünlüğüne inanan, şişirilmiş bir araba lastiği, ya sev ya terk et diyen soydan); kız onu parmağının ucunda oynatıyor, kara kara düşünmesine neden oluyor. Lobo günahları yüzünden sabahlara kadar ağlıyor. "Melek olduğum söylenemez," diyor kızarmış, şişmiş gözlerini devirerek. Ne yapacağını bilemez durumda. Kızla evlenmek istiyor, ama bunu nasıl yapacak? Onun gibi sersem, cüzamlı, küçük bir zampara, böylesine güzel, arı, sarışın bir denizciyle evlenebilir mi? Kız onun nasıl biri olduğunu öğrendiği an, gidip manastıra kapanabilir. Bu durumda Lobo'nun da manastıra kapanması gerekmez mi? Peki, diyelim kızla evlendi, fahişelerden ve istekli amatörlerden uzak durmayı nasıl başaracak? Onlar kanına işlemiş bir kere. "Ben iğrenç bir sülüğüm," diye haykırıyor, baldırını yumruklayarak. "Bir zamanlar katıksız bir Katoliktim; o kadının eline düşünceye kadar... O günden beri bir türlü doymuyorum... bir tür susuzluk, anlıyor musun?" Anlıyorum. Kadın, o canayakın dul Lobo'ya pek çok alışılmadık incelik öğretti. Şöyle dermiş : "O işi ayakkabılarını çıkarmadan yapmalı. Ayakkabı ve uzun, siyah çorapla çok daha iyi oluyor."

İçimi kaplayan derin, yoğun cansıkıntısının parmaklıklarının arasından Lobo'yu izliyor ve gülüyorum. Tam bir soytarı, bir maymun. Öte yandan, tuhaflıkları beni artık eğlendirmiyor. Tarquin hırçın bir çocuk gibi bağırıp çağırırken gülünç olabiliyor, ama Lobo... Hayır, mikroskobumu bir daha çıkarmamak üzere dolaba kaldırdım.

Yazarken tren tekerleklerinin beynimdeki düzenli dönüşlerini duyabiliyorum. Beni eve doğru, terliklere, gaz ateşine, gazeteye, damlalara, duvardaki metne götüren dört on dört treni. Ve beni bekleyen Kate; Marks & Spencer'dan alınma bol, rahat pantolonu ve ucuz parfümüyle,

temiz, bakımlı Kate. Benim için rengârenk kıvrımlarla süslenmiş; kokulu sabundan yapılma, ucuz bir pasta gibi. Tanrının vekilinin karşısında yan yana duracak ve evliliğin nimetlerini meşrulaştıran küçük, erkeksi bir törene katılacağız. Sevgili Kate; yatakta o beyaz, sofu yüzüyle bez bir bebek gibi yatan, yepyeni kocasının acımasız iştahını kabartan Kate. Ve hapisaneme girerken içimden dökülen, acıklı savaşımlarla, cansıkıntısıyla, umutsuzluk ve kuruntuyla dolu, dönümlerce genişliğindeki alan. Tanrının her zaman ve her yerde hazır olması. Yaşam terimlerini indirgeyeceğim, böylece mutluluğu bulacağım o gerçekdışı sıfır. Sessizliğe, dilsizliğe doğru yavaşça, aşama aşama çıkış. Çağdaş dünyadan neden korkuyoruz? Böceğe dönüşmekten neden korkuyoruz? Bundan daha güzel bir amaç düşünemiyorum. Cennetin sokakları bir karınca yuvasının yollarından daha güzel değil. Beyaz bir karıncaya dönüşmeliyim. Bir tek duyargalarımı saklamalıyım, başka hiçbir şeyi değil. Bırak kovan bütün sorumluluklarımı üstlensin. Onlardan bıktım.

Ocaktaki ezilmiş sayfaların anlamı işte bu. Yerinden edilmiş kitaplar. Büyük, kırmızı plaklar. Yine de, bu enkazdan içinde ölüm bulunan bazı şeyleri kurtardım. Bunları, kendini öldürme hastalığına katkıda bulunsun diye Tarquin'e vereceğim : O yüce, yumurta benzeri, nabız gibi atan kafatasının içindeki daha da yüce deliliğin liflerini dikmesi için (içindeki gerçek zehirle birlikte ne varsa; elle tutulan, yeşil kangren). Dünyaya barış, insanlığa iyilik. Ama ben insanların tavırlarından söz ediyorum. Taşrada oyalanan, sinir merkezlerimize kök salan o hantal, irinli nefretin pençesindeyim. Liflerimizi yiyip bitirerek içimize sızdı. Bu nefretin sonuçlarından (ırza geçme, yakıp yıkma, cinayet, şehvet) kaçınıp kaçınamayacağımı zaman gösterecek. Bazen devinip duran şu bilekler bir katilin bilekleriymiş duygusuna kapılıyorum.

Ben, Ölüm Gregory, Tanrının Lütfuyla, zihnen ve bedenen sağlıklı olarak, aşağıdaki biçimiyle vasiyetname-

nin daha öncekilerin yerini aldığını ve son vasiyetnamem olduğunu beyan ederim.

Bağışlar büyük bir özenle paylaştırılmıştır. Edebiyatçıya tartışmalarını verimli kılmak ve lapasını soğutmak üzere soluğumu bırakıyorum. Kadın romancılara ve oda hizmetçilerine ise dilimi; onda azıcık da olsa hâlâ doğuştan kalma tuz var. Şiire yeni bir takım giysi. Rahiplere Yahuda'nın öpücüğünü, evrensel özümü. Tefeciye haça gerilmiş İsa'yı gösteren tasvirimi. Tarquin'e en iyi dileklerimle eski kol düğmelerimi, Lobo'ya da aşınmış, gebeliği önleyici giysimi. İngiliz ulusuna bir çift yıpranmış, derisi soyulmuş ayakkabımı ve merdiven sahanlığındaki kokuyu bırakıyorum. Yüreğimi manastıra. Onu Ben Jonson'ın yanına gömmek isterlerse, göğsümü yarabilirler. Tanrıya toprak pipomu, *Daily Express*'in bir nüshasını ve süresi dolmuş, mevsimlik biletimi adıyorum. Anneme asla çürümeyen ruhumu sunuyorum. İşin doğrusu, ruhunı hep onun himayesindeydi zaten. Fanny'e yeni takma dişlerimi ve hiçbir işe yaramayan saç gürleştirme ilacımı. Babama *Yitik Ülke*'nin bir cildi; o hiçbir şey anlamayan, şaşkın yüzüne de bir öpücük. Gündelikçi kadına, insan ruhunun sefaletle, feryat figanlarla geliştirildiği bütün kitaplarımı bırakıyorum. Onları anlaşılmaz bulacaktır. Genç şairlere cinselliğimi sunuyorum, çünkü onlar kendi cinselliklerinden yararlanmayı bilmiyorlar. Gazetecilere, bağlılıklarını dillendirmeleri için sesimi. Küçük süs köpeklerine şefkatimi. En çok satan yazarlara ve çöplükten beslenen öteki canlılara tiz kahkahamı, kesilmiş tırnaklarımı. Hükümete, şakacılığı artsın diye, dışkımı. Eleştirmenlere hak ettikleri şeyi, kamuya ise eleştirmenlerini.

Gracie'ye gelince : Karaciğerimin kesiti, dölyatağımdan koparılıp alınmış bir dölüt, bir vaaz kitabı, dahsli bir çay partisi, esmer bir dans arkadaşı, puslar içinde aşk, tutku ve öykünme, martıların kahkahası, gözkapakları, ısırgan otları, enfiye ve gece çökünce o kuru baldırlarını sabunlayacak, beyaz bir kız kardeş.

Artık mürekkeple, kâğıtla, safranın ve sığır yüzlü insanların yozlaştırdığı, az bulunan, sıcacık iyiliklerle vedalaşmanın zamanı geldi. Düşsel öz, gergin evrenin bir ucundan ötekine uzanan bu geniş, iç karartıcı sırıtışı bir peygamber gibi daha da genişletiyor. Yine kadınları ve erkekleri görüyorum; etkileyici ellerini zihnin batık okyanuslarının tabanına dayamış, yavaş yavaş kımıldıyorlar. Sessizlikleri içinde yavaş, ürkütücüler. Suyun altında, oynak mürekkepbalıkları, kıvrılan ahtapotlar, el eden ağaçların oluşturduğu ormanların ortasındaki bitkilerin tuhaf, dilsiz devinimleri. Sunabileceğim her şeyi gönül rızasıyla verdim. Yeterli değildi. Geriye yalnızca bedenim kaldı. Sevgili tanrılara da o uzun, ılık eylem yeteneğini veriyorum. Bana yararı dokunmadı.

Geceyarısı beni bulduklarında, burada oturuyor, kahkahanın donmasını, sonra ufalanıp ocağın ızgarasındaki küllere karışmasını izliyor olacağım. İşleri hiç de zor olmayacak. Gereken tek şey, bir fırçayla bir faraş. Yankılı, tozlu kömürlüklere dökülürken usulca parçalara ayrılacağım. Bir ölümün yaşam sırasında kaydedilmesi, yaşarken yazılan vasiyetname : Ölümdeki yaşam.

Gitmeden önce yakmam gereken bu usandırıcı sayfalara yaşam denen lütfu, bir de düşgücünün gerçekliğini bırakıyor, sunuyorum: İyilikseverliğin ve aşkın renkleri; içimde en küçük bir acılık yok. Onlardan beslenen kurdu öldürmek için bir ilaç. Birkaç dürüstlük tohumu. Ve bu demir ızgarada, çok daha ulu güzellikler arasında, tıpkı bir Anka kuşu gibi, son bir iç döküş.

Peki ya kendime? Yalnızca bir karakurbağaya özgü o çarpık sırıtış, çıplaklığımı örtmek için de renkli bir kasket. Her ikisine de gereksinimim var. Amin.

Gregory burada bitiriyor.

Hiç haber yok; bir tek haber bile. Yaz sessiz reveranslarla sonunda çekip gitti; şimdi kışın ilk zalim demecini, Tartary'den gelecek ilk sert soluğu bekliyoruz. Takımyıldızları karşımıza özel örnekler gibi sıralanmış; keskin ve hain. Orak ve İkizler, Ülker ve Büyük Köpek -Sirius. Gece sağlıklı ciğerleriyle bedenlerimize buz gibi bir hava üflüyor. Otelin bahçesindeki heykellerin çılgın söylevleri çoktan dondu. Yolcunun etine ilk zincirler vurulurken, toprak onun yolculuğuna doğru eğiliyor. Gemiler ışıklarla tatlanan ılık geceye doğru açılıyor. Ölüme ilişkin tuhaf önseziler gecenin uzun, mavi boşluklarına, oyun alanlarının durgun havasına tutunuyor, bir süre oyalandıktan sonra dağılıyor. Âşıkların sesleri bile buhara dönüştüğünde, soğuk bedenler birer yay gibi gerilip katılaştığında öç alma zamanı geliyor; ıssız bir rıhtımda terk edilen koca, bir posta kartına kızı için birşeyler karalıyor; Braille'deki kör adamın eldivenli pençeleri kartı heceleyerek, güçlükle söküyor. Bir duraklama : İki mevsim arasındaki, yeni özle eskinin, ölümle doğumun arasındaki istenmeyen, buz soğukluğundaki dönem. Gökyüzü yıldızlarla şiirsel, ama hiçbir haber yok.

Betleyem'e geçin. Orada size unsurlardaki bu uyuşmazlıktan bir şey doğup doğmayacağını, ya da piyasaya yeni para sürülüp sürülmediğini kesinkes söyleyebilirler (ya da bunun doğum-öncesi mi yoksa ölüm-sonrası mı olduğunu).

Bu, kalemin kâğıdın üstünde, havada durakladığı, o son cümlenin, asla yazılmayacak olan cümlenin kalemin ucundan sarktığı o özel an.

Her neyse, bu birkaç günlük geçiş dönemi için bir ateşkes imzaladık. Çok uzun zamandır bizimle olan, kişisel, sonsuz savaşa ara verdik. Son hamle, son zafer saldırısı için atardamarlarımızı pekiştiriyoruz. Tarquin (elbette) hücresine kapandı, kapıyı da kilitledi. "Mevsimin acımasızlığına karşı," diyor peltek peltek, "güvenli bir hendeğe sığındım. Kış uykusuna yatacağım." Oysa bana bu kış hiç

de kapının dışında bırakılabilecek bir şey gibi gelmiyor. Onun varlığı yalnızca tacirin boyalı kartlarında değil, bireyin içinde, başkişinin ta iliklerinde. Ölen şey, parmaklardaki kemiklerden çok daha fazlası. Damarlarımızdaki kanı kremaya dönüştüren, ne yapacağı belli olmayan bu fışkırtı da neyin nesi? Bilmiyorum. Düşüncelerin iliği donmuş balgama dönüştü. Tuğgeneralin yankılı gerdanı morardı. Vaizin dizleri susuzluktan sertleşti. Ölümsüz Bayan Juniper aydınlık salonda bir aşağı bir yukarı yürürken, incecik, sancılı bacakları çatırdıyor.

"Yapay biri için," diyor Tarquin dalgın, "kışın bir yere kapanmak ne hoş! Cam gözü, takma bacakları, kolları çıkartmak. Peruğu, takma dişleri, kafatasındaki çelik levhayı, makattaki ve karındaki tüpleri çıkartmak, yatağa uzanmak ve yazı beklemek. İlkyaz gelince güzelce temizlenir, boyanırsın, ağustos gelince de gecikmiş bir çiğdem gibi ansızın açarsın. Kimbilir ne hoş olurdu!" Bütün gün pencerenin önünden akan, iç karartıcı trafik. Karanlıkta, inik panjurların gerisinde için için zevklenen Tarquin. Kıvrımlı çarşaflarının arasında yatıyor, ayaklarındaki, ellerindeki çivi deliklerine dokunuyor. Masanın üzerinde son düzyazı denemesi : Daktilodan yeni çıkmış, toz biriktiriyor. Şaşırtıcı ama, yazı ilk Gerçeküstücülerin o çarpıtılmış üslûbuyla başlıyor :

Genç kızın edep yerleri kasılıyor; köpüklü suyla dolu tas, seksek oynayan, haşarı sokak çocuğu. Asla, diyorum kendi kendime, asla. Doğruluyor, düğmeyi çeviriyorum; yumuşak gaz ışığı genç kızın düzmece saçını ateşliyor. Al, piponu doldur. Burunlarımız kanarken kurutma kâğıdı mı tüttürmeliyiz?

Buz gibi bir sesle, ayrışma konusunda deneyler yaptığını, öte yandan bugünlerde onu hiçbir şeyin ilgilendirmediğini açıklıyor. Bunun nedeni ayaklarını bir türlü ısıtamaması. "Parmaklarımı biraz ovar mısın, lütfen," diyor, ayaklarını örtülerin altından çıkartıp rahatça uzatarak. "Ama ne yaparsan yap, beni heyecanlandırma."

Uzun gecelerin kıpırtısızlığı içinde Lobo'nun küçük odasından, gitar tellerindeki hayaletin asla terk etmeyecekmiş gibi göründüğü yerden ayrılıyor, geniş, ışıklı kapılardan geçip karın aydınlattığı manzaraya çıkıyoruz. Buz gibi suya dalmaktan farksız bu, insanı öylesine uyuşturuyor ki, ne soluk alabiliyor ne de konuşabiliyorsun. Yanımızda kasvetli bir robot gibi yürüyen Tarquin bir at gibi burnundan uzun, sarmal dumanlar savuruyor, dişlerinin arasından sızlanıp duruyor. İspanyol, atkısını ağzına sıkıca dolamış, buysa sesini boğuyor. Şu Alman kız konusunda oldukça isterik davranıyor; kendini iyice kapıp koyverdi. Yemek yiyemiyor, uyuyamıyor, gözyaşlarına boğulmadan hiçbir şey yapamıyor. Bu beni perişan ediyor. Oysa Tarquin bu gösterilere bayılıyor. Bunlar onu en az beklenmedik eğlenceler kadar çarpıyor. Bugünlerde Tarquin'i sokağa çıkarmak için, Lobo ile yürüyüşe çıktığımızı söylemem yetiyor.

Geceleri, karanlıkta haritanın en uzak sınırlarında geziniyor, ıssız, beyaz yolları, üst üste yığılmış dükkânların uzandığı geniş caddeleri, tramvay raylarını, boş parkları arşınlıyoruz. Ruhumda daha önce hiç tatmadığım bir acı var. İşte duygunun gerçek stratosferi : Orada acımasızlığın yatıştırıcılığı ya da bedensel acı dışında hiçbir şey kalmamış sanki. Karanlıkta Lobo ansızın Alman sevgilisinden söz etmeye başlıyor; ettikleri korkunç yeminler, kanlarını karıştırmaları ve Lobo'nun belleğine bir sülük gibi yapışan bütün o kavranması güç, kaba saba palavralar. En önemsiz devinimler, kızın öne eğilişi, bir sözcüğün tınısı Lobo'yu tam bir saat oyalayabiliyor; bunları tek tek tanımlıyor, uzun uzun yorumluyor, hatta o garip, kesik kesik üslûbuyla canlandırıyor. Sonra, midesi bulanmış gibi birden oyunu kesiyor, bir an duruyor, sonra boğuk, uzun bir hıçkırıkla ve kırık dökük bir İspanyolca ile ezberlemişçesine sayıp dökmeye koyuluyor. Gözlerinde kocaman yaşlar. Tarquin kahkahaları koyveriyor, bense acınası bir sesle yinelemek zorunda kalıyorum : "Lobo, Tanrı aşkına, topla

kendini. Hadi ama." Parmaklığa yaslanıyor, atkısını yüzüne doluyor. İri, ıslak hıçkırıklarla sarsılıyor. Ben onu yeniden yürütmeye çalışırken Tarquin merakla izliyor. "Beni rahat bırak," diye böğürüyor Lobo, bir çocuk gibi. Omuzlarını tutunca bana dönüyor, yumruğunu ağzıma indirecekmiş gibi dikeliyor. "Duygularımı anlamıyorsun," diyor öfkeyle. "Senin tahmin edemeyeceğin kadar büyük bir acı çekiyorum." Yanakları titriyor. Burnunun ucunda sallanıp duran bir damla gözyaşı var. Az çok tiksinmiş bir halde, yalvarmaya başlıyorum. Gözleri öfkeyle ışıyor : "O kız yüzünden acı çektiğini söylüyorsun, bense sana HADİ ORADAN diyorum..." Tarquin parmaklığın üzerine kapanmış, sessizce sarsılıyor. Onu öldürebilirim. Kar yeniden yağmaya başlıyor. Lobo orada bir manyak gibi durmuş, acı çekme kapasitemi savunmamı bekliyor. Bu çılgın, duygusal patlamada ona katılmayı beceremediğim için benden nefret ediyor. Sonra dönüyor, sendeleyerek yola koyuluyor. Onu belli bir uzaklıktan izliyor, yatışması için ona zaman tanıyoruz. Tarquin keyifli. "Hadi bakalım, yallah!" diye bağırıyor neşeyle. "Yallah! Sonunda ayaklarım ısınabildi. Ya seninkiler?"

Loşça aydınlatılmış odada, yerde oturuyor, Perez'i seyrediyoruz; kucağındaki kocaman, kıpır kıpır gitarı kaldırıyor, çalmaya başlıyor. İri kafasını tavana doğru kaldırmış; çok güzel, köpeksi bir isteriyle şarkı söylüyor. Gizemli bir güzelliği var. Gözü gazocağının yanında duran, elleriyle kulaklarını kapatmış olan Lobo'ya takılınca, o kusursuz İngilizcesi ile ansızın bağırıyor : "Acı çek, Tanrı aşkına acı çek ve mutlu ol, Azuarius. Hâlâ acı çekebiliyorsan, elbette." Zevkten boğulacakmış gibi olup çenesini ardına kadar açıyor ve var gücüyle şarkı söylüyor; yüzü tuhaf bir biçimde arı, hiç olmadığı kadar taze görünüyor (madeni bir para gibi).

Tarquin ameliyat masasında yatıyor. Ağzında kırağı birikmiş. Henüz hiçbir şey hissetmiyor, kareli yorganın altındaki bedenindeki buzlar erimedi. "Bana biraz konyak

verin," diyor; bir afyon bağımlısı gibi sırtüstü devrilip Akdeniz'i ve şu anda Knossos'un tepelerinde birlikte safran toplayabileceği esmer delikanlıları düşlüyor.

Chamberlain şöminenin yanındaki köşede; elindeki yeni dergiye bakıp neredeyse isterik kahkahalar atıyor. Yere çömelmiş, bir elini yana açmış, ateşten yayılan kızartı elini aydınlatıyor; sayfaları hayranlıkla çeviriyor. Tarquin gözleri yumulu öylece yatıyor, derin bir dalgınlığa gömülmüş. Kesik kahkahalar onu elektrik akımları gibi çarpıyor: "Sevgili moruk," diyor Chamberlain sonunda, karanlıkta ona doğru eğilerek. "Benim sevgili moruğum. Bu, insanlar tarafından yazılmış olamaz. Bunu mutlaka bitkiler yazmış olmalı. Bitkiler, Tarquin!" Tarquin belli belirsiz homurdanıyor. Çenesindeki buzlar çözülüyor, yavaşça pijamasına, oradan da yatağa akıyor. Oda yapay esnemelerle dolu. Chamberlain hücum taburunu harekete geçiriyor: "Hadi," diyor. "Hadi, sevgili dostum. Hadi bakalım!"

Hepimiz duygusuzluktan donmuş bir durumda oturuyoruz. Chamberlain gözlerini odada gezdiriyor, kendisine yandaş arıyor. Kimse kılını kıpırdatmıyor. Tarquin, "Açıkça görülen yazınsal yetenek," türünden birşeyler geveliyor. "Burada sorgulanan şey, onların yeteneği değil," diye haykırıyor Chamberlain, "varoluşları!" Kurşun yemiş gibi birden susuyor. Gözlerimizi başka yana çeviriyor, geriye yaslanıp uyukluyor ve fısıldaşıyoruz. Aziz Bilmem kim şenliğinin üstünden iki gün geçti ama kutlamalardan hâlâ sarhoşuz. Gramofon içini odaya durmaksızın boşaltıyor, Tarquin'in yeni satın aldığı aygıt sayesinde plaklar birbiri ardına çalınıyor. Bach uzun bir kontrpuan sicimi fırlatıyor, ama onu yakalayamayacak kadar bitkinim. Oda sicimlerle dolu. İnsanın ağzından içeri giriyor, uzun, tek bir şerit halinde makatından dışarı çıkıyorlar. Nemli odada uyuşturucu bağımlıları gibi mırıldanıyor, titreşiyoruz.

Onunla paylaştığım, çoktan unutulmuş, dumanlı, sayısız geceyi anımsıyorum; pipolardan yayılan duman köhne bilardo odasının ağır havasında asılı. Kabul edilmiş ger-

çeklerden söz eden, vuruş yapmak için eğilirken kendi sözcüklerini kesip biçen, beyaz yüz; dalgınlığımızın, aşkın, ölümün, cinsel isteğin, vesairenin şişirilmiş, çatırdayan, anlamsızca çarpışan simgeleri. Chamberlain'in hastalığı, köpek tasması hastalığı. Ahlakbilimin onaylanmış parmaklığının dışında birden isimsizlikle yüz yüze geliyor; onun gözlerinin içine bakmaktan âciz. Konuşma yeteneği, korkup kaçması, gürlemeleri onu yeniden ağılın içine sığınmaya zorluyor. İşlerin ne durumda olduğunu keşfetmek için daha büyük, çok daha büyük bir çabaya, daha çok güce, daha çok enerjiye gereksiniyor. Onu çok da iyi anlamamama karşın Gregory'e hayranlık duyuyorum. O tuzağı seçti, çünkü yaşamın stratosferine dayanamıyordu. Chamberlain kendi kafesini yanında götürmeyi ve onu yaşamın terk edilmiş stratosferine gönmeyi yeğler. O ruhsal bir sömürgeciden başka bir şey değil; engin düzlükler onun için ekilip biçilinceye, budanıp bir evin kopyasına dönüştürülünceye kadar katlanılmaz bir şeydir. Oraların kendilerine özgü, mutlak yasalarına saygı duymaz. Ne yapıp edip kendi yasalarını dayatacaktır. Böyle bir adam için 'sürgün' sözcüğünün hiçbir anlamı yoktur. Chamberlain, Gregory'nin bir zamanlar kapağı kapatmadan önce şöyle bir göz attığı o özel cehennemin sakinlerinden biri asla olmayacak: Benim de içine yerleşmeye, bu İyon adasının kuzeyindeki sarp kayalıkta uygunsuz da olsa inşa etmeye koyulduğum karanlık (kimbilir, belki de elinizde tuttuğunuz şu kâğıdın üzerine indirdiğim madeni tuşlarla yorumladığım karanlık).

Bu tiyatroda ya hep, ya hiç. Kişi hem kahraman, hem soytarı, hem de koro; ne tehlikeleri üstlenecek dublörler, ne de figüranlar. Ama daha da korkuncu, koronun ardı kesilmeyen sızlanışı, maskelerin kaskatı dudaklarından fışkıran sözcükler, sözcükler, sözcükler; sonunda izleyici topluluğunun kimliğini ayrımsıyorum. Tiyatronun taş basamaklarından bana geri yansıyan, sızıltılı yinelemelerin içindeki yüz, benim yüzüm... Aynada hiçbir belirti yok:

Al beni, ya kabul edilmeliyim ya da yadsınmalı; anlaşılmam değil, yaşanmam gerekiyor; bir dokunuş değil, bir erdem kasırgası; bir Hıristiyan değil, insandaki tanrının hayranı. Usta işi maskeyi sıkıştırıp durma, diyorum, o sana hiçbir şey söyleyemez.

Kışın bu nemli günlerinde duvara yaslanmış, bağımlılar gibi titreşirken, o ilk mücevher içime düşüyor; yanını sıra güneye götüreceğim, öğretmenlik yaptıkça denetlemeyi öğrendiğim o değerli taş. Neredeyse ortaçağa özgü bir savaşım bu. Denizin bütün gece insanın düşlerine saldırdığı, onları yıkadığı, sonsuzcasına yaladığı, düşüncelere çarpıp kırıldığı, onları arıttığı, sağalttığı, yok ettiği o uzun kış gecelerinde öylece yatmak. İşte bu yazılar, soylulara ait malikânelere girişimi engellemeye çalışan ejderhayla yaptığım savaşımın bir izdüşümü. Bu savaşım benim için şöyle ya da böyle çok önemliydi, çünkü birden büyümemi sağladı. Düzenli bir biçimde batıya doğru yuvarlanıyor, ruhsal armağanın bulunduğu yöreye giriyorum! Yaşam çizgisinin bile işe yaramadığı, düşünürü taşıyan dalgıç kafesinin kahkahalarla çöktüğü bir yöreye.

Öte yandan, cüce tarihimi seyrettiğim teleskopun öteki ucunda hep Chamberlain'in beyaz yüzü: Mutlak kavrayışsızlığıyla ideal, ne kesinlikler, ne de kuruntular için yeterli bir maske: Kullanılmayan bir bilardo masasının tepesinde asılı, verecek hiçbir haberi olmayan bir dünyada habere aç. Yaz sonunda bir dolu reveransla çekip gidebildi. Bunlar bilinenler. Gerisi, örneğin kış kanımıza öylesine işlemiş ki, ondan kopmamız, onu öteki hastalıklarımızdan ayırmamız olanaksız. Yıldızların izlediği boş sahnede göz kamaştırıcı soytarılığımızı sürdürüyoruz: Çengellere asılı, donmuş et gibi hafif hafif sallanan, gergin bedenlerin balesi.

Hilda Betleyem'de yatıyor; ölesiye sarhoş. Bu kış onun için, onun gibi kıdemli bir sporcu için çok olaylı geçti. Her iki yumurtalığını da yitirdi. Bu nedenle sezon artık kapalı değil, açık. Yatağın yanında duran, içi kullanıl-

mış prezervatif ve asit fenikle dolu, kocaman, emaye tas artık yok. Perez'in bir keresinde verimliliğine ilişkin bir kaside yazdığı tas. Lobo'nun kusarken fırıl fırıl dönen alnını yasladığı tas. Issızlık şimdi cennet. Görkemli aygırın yüzünde yeni işaretler, yeni deneyim 'alanları;' bu da savaşımın yeniden başladığını gösteriyor. 'Düzüşmek' fiili 'varolmak' fiiliyle eşanlamlı olup çıktı. Varolduğumuzu kanıtlayan, elimizde kalan tek güvence bu eylem sanki. Yaşlı aygırın sol gözünün irileşmiş bebeğine bakmak, taburelerin sıralandığı lüks koridora debdebeyle adım atmak ve ışıl ışıl bir rahim alma ameliyatının ölümcül ayrıntılarını yinelemek. Bütün bunların içinden gözüm kapalı geçiyorum. Perez'in parmakları gitara şarkı söyletmeye başladığı zaman, işte ancak o zaman bunları anımsıyorum. Lobo tıpkı bir teke gibi davranıyor. İç çamaşırlarında ortaçağdan kalma, anlamsız karalamalar. Ya da çalıların arasından ansızın doğrulan, körkütük sarhoş Perez; gömleğinin altında çalan kocaman çanla ayışığında bir dev gibi görünüyor.

Balinanın erkeklik organı, örneğin! Ya da Tarquin'in kitaplarla kaplı duvarları. Dört bir yanda deliliğin seyrine ilişkin kitaplar. Nasıl oluyor da, hem deli olup hem de ellerimizi boş eldivenler gibi kucağımıza bırakıp bir aziz kadar sakin kalabiliyoruz? Sürüp giden bir mucize bu. Uyuşturucu bağımlılarına özgü seğirmelerimizin ortasında Hilda'nın yüzü beliriyor: Gökkubbe kadar yuvarlak, ejderha kadar kızıl. Ya da yükselen sular onu yıkasın diye yan dönen Connie. Hint Okyanusu Clare'in önünde ikiye ayrılıyor; Clare'in Doğu Akdenizli yüzünün zarif çizgileri kızın üstünde asılı; soluk ve ürkek. Dev boyutlu bir sabun köpüğü gibi sırtüstü dönüyor, iri, dişi süzgeçleriyle çitleri dağıtıyor. Connie ile Hilda. Buz gibi ışıkların kaynaştığı bir karmaşada anlamsız mırıltılar, çalkantılar, inlemeler; ta ki solgun, Doğu Akdenizli yüz parçalara ayrılıncaya ve çevrintiye kapılıp döne döne dibe gönderilinceye kadar. "Sizi kim tanıştırdı?" sorusuna Tarquin'in yanıtı: "Annem." Bu çok önemli. Duvarda kapağı hemen hemen hiç açılmamış

kitap dizileri. "Bir kitap," diyor Chamberlain, "eylemsizliğin kanıtıdır. Ben yaşamayı yeğlerim."

Ya da El Greco'nun dünyası: Dumanlı, loş, radyum gibi için için yanan. (Seçiminizi yapın, seçiminizi yapın ve beni rahat bırakın. Gregory'nin bu çatlaklar, tabakalar, şişkinlikler, kökler için belli bir söylemi yok. İstediğinizi seçin.)

Ya da Gregory'nin güncesinden, alıntı yapmayı göze alamadığım bir bölüm. ("Ne yapabilirim? Ne yapmalıyım? İçimde hiçbir hareket yok. Erkeklik organımdan dökülen tohumlar değersiz. Benden boşalan şey bir erdem değil, beden, ruh ve irade için ölümcül bir kayıp. Canlılığını içimden bir irin gibi akıp gidiyor; bu acıyı dışa vuracak kadar güçlü bir sözcük yok. Saçlarımı parmaklarımdan dışarıya mı döksem? Bir delinin sırıtışını yüzüme bir eşarp gibi dolasam mı?")

Bilardo masasının dört köşesindeki küçük çukurların talan edilmiş deri keseler gibi sallandığı boş odada Lobo İnkalar'ın dansını yapıyor, çırılçıplak. Parmak uçlarında yükseliyor, bir çalıkuşu gibi ötüyor, kıkırdıyor, perdelerin arkasına sinsice gizleniyor. Chamberlain İngiltere'den, dünyanın sofu babasından söz ediyor. Yüzü yanıp kül olmuş bir düşesin yüzü. Hastalık, İngiltere denen yaşlı, Babilli fahişeyi yaktı, gözlerini eritti, bağırsaklarını dışarıya döktü. Sonra, Lobo perdeyi aralayarak yeniden beliriyor; irileşmiş organını görünce kalakalıyor, dehşet içinde ona bakıyoruz. İsa'nın ikinci gelişini büyük bir partiyle kutluyoruz. Çavdar viskisi, prezervatif ve Batı Yakasından gelme, ağzı bozuk kızların rengârenk argosu. Poppy ve Ethel çoktan Connie ile kavga ettiler bile. Araya girmeye çalışan Clare başının yan tarafına tıka basa dolu bir çanta yedi; az kaldı kulağı kopuyordu. Poppy tam bir turnusol kâğıdı. Onu sidiğe batırın, renginin bir anda kızıla döndüğünü görürsünüz; uyuşacak, saman rengi, miyop gözleri mahmurlaşacaktır. Şimdi sıra erkeklerin sendikasında. Ne de olsa, cümbüşün ikinci günü ve biraz erkek erkeğe kalmak isti-

yoruz. Böylece bilardo odasında toplanıyor, evreni yeni bir modele göre yeniden düzenliyoruz; bu arada kadınlar banyoda hırlaşıyor, saç saça, baş başa dövüşüyor.. Evrene katkıları.

Chamberlain ile birlikte yeni ülkücülüğü (pek uygun düşmese de) bilardo masasının üzerinde kuruyoruz: Bugüne kadar bilinenden çok daha saldırgan, çok daha isterik ve yıkıcı bir ülkücülük. Onu içimden çıkarıp çoktan kâğıda dökmedim mi zaten? Ortakulağı güzelce oyup geçmek ve bilgelerin kafataslarında mayalanmak üzere tasarımlanan bu taklitçi, gülünç şiirin yerine bugün ölü bir baskı yapmalıydım. Yeter! İnsan asla başarıları yazmamalı; çünkü sonuçta başarılmış hiçbir şey yok. İşte ülkünün yolaçtığı sarsıntı da bu. Şimdi, hemen şu an yoğunlaşmam gereken şey, zamandışı eylemin ivediliği: Bu kâğıt, bu kalem, anakonunun cesedini bir cenaze alayı gibi taşıyan taklitçi komedyenlere eşlik eden bu kontrpuan. Onları içimde çok uzun zamandır döndürüp duruyorum; tıpkı bir dua çarkı gibi. Yüzlerden oluşan, kocaman, gümbür gümbür bir atlıkarınca gibi. Kızıl burunlu atlar, derisi soyulan, tek boynuzlu at, asetilen püskürten ejderha. Sürekli durmaya, İyonyalıların bu uyumsuz balesini hayranlıkla izlemeye zorlanıyorum; bir gece duru, sulu bir ayışığında, çobanlar gölette kavallarını usul usul üfler, çeyrek perdeleri pıhtılaştırırken, bir balık sürüsü evin altında toplaşıyor ve ışıltılar saçarak kâğıdın, kitap rafının, kuyunun başında duran köylü kadın resminin, halıdaki gemilerin, koltukta uyuyan karımın üzerine yayılıyor sanki... Kafasının yerinde bir kılıçbalığının burnuyla, Arnavut karlarının altında su cambazlıkları sergileyen Lobo! Ne kadar tuhaf.

Belki de bu hafif, yüzeysel nesnelerle aramdaki bağlantının nedeni, buradaki, köpüğün, kayalık havuzcukların, tahtanın üzerindeki Aziz Barbara'nın kırılmış bir lambayla bir gaz gölcüğünün önünde sonsuzcasına düşünüp durduğu, küçük türbe-fenerin karşısındaki kayalık kıyıda, çıplak kayaların üzerindeki yalnızlığımızdır; işte bu bağ-

lantıyı aşka dönüştüren şey de bu: Tarquin için bile, dostça bir aşka, bir şakaya. En alçak uçurumdan çay yeşili suya atlarken ansızın Tarquin'in sırtında sabahlığıyla, sevgilisine "Sevgili, sevgili Dick," diye başlayan bir mektup yazışını anımsıyorum; ya da suyun altında, ağa takılmış ellerim ve ayaklarımla güçlükle yüzmeye çalışırken Chamberlain'in bedenini görüyorum: Kurşun yaralarıyla dolu, ırmaktaki ışıkların altına sürüklenmiş, ürkekliği yüzünden asla yeltenemeyeceği bir intiharı kutluyor. Çoğunlukla yanımızda. Sabahları, kırmızı, sarı, yeşil yelkenliler Girit'e doğru kayarken; öğleden sonraları, boş kayaların üzerinde Theodore ile eski dansları yaparken; gece yükselen ayın kehaneti insanın boğazında titreşirken, yalnız balıkçılar alev tomurcuklarını bir yakıp bir söndürürken; erkekle karısı evin altında sessizce, mırıl mırıl konuşarak, köpekler gibi açık denize doğru yüzerken.

Burada, İyon'un gelip okşadığı, sinsice, mavi bir kedi gibi kıvrak pençesiyle şöyle bir dokunduğu, geleceği gören bu siyah kayanın üzerinde Chamberlain'in silahı defalarca ağzına götürdüğünü, ama her seferinde indirdiğini gördüm. Bu denizin, kayanın, suyun dışındaki dünyada çağdaş hastalığın uzak ve kocaman bir hayal gibi belirdiğini sık sık gördüm: Ükünün görünmeyen baskısı altında korkunç bir biçimde çözülen eylem; her gün Hamlet tarafından daha da kusursuz bir biçimde tanımlanan bir dünyanın hastalığı; Gregory'i kalan günlerini, ölümünü sınıflandırmaya zorlayan hastalık. O hastalık ki... aynadaki yüzümü dikkatle inceliyorum, hırpalanmış kafatasımı elliyor, çökmüş göz altlarımı yokluyorum. Körfezin insanlarla onların yaratıcıları (sanatçılar) arasında ikiye bölünmesi tarihte ilk kez olmuyor. Ama yarık ilk kez bu kadar geniş, bu kadar aşılmaz. Yaratıcı alabildiğine örselenmiş ve biçimsizleşmiş; o artık başoyuncu değil, bir izleyici. Elinden hiçbir şey gelmez. Özün gizli, toprağın altındaki Hades'inde kocaman, iltihaplı nilüferlerin ve gelinciklerin serpildiği ıslak bataklıklarda mikroplu hayaller toplanıyor,

birikiyor. Sağaltıcı güç zehirlesin, çürütsün diye kapkara balgama dönüştürülüyor. Karanlık Çağlar yeniden başlıyor. Kusursuz bir Ölüm Dansıyla sonumuza doğru tepetakla yuvarlanıyoruz, kemanlar can vermeye hazırlanan bedenlerimizi kutsal yağla ovuyorlar: Gregory'nin çoktan tanıştığı mezara doğru yuvarlanmak. Bitti. Her şey bitti.

Şimdi, bu yeşil halının üzerinde, aynada yaşarken bunu apaçık ayrımsıyorum. Bundan öylesine eminim ki, kendi kendimi yatıştırmak için yapabileceğim hiçbir şey yok. Ben küçük, yaşlı bir adamım; saçları dökülen, kurtuluş için yıpranmış, sezonluk bir bileti bile olmayan. Ne yapmalıyım? Ayrışıyorum; beynimin duyarlı zarı yırtıldı. Paslanıyorum, dizlerim, dişlerimdeki dolgular, takma dişlerim çürüyor. Bir kılıç taşıyacak kadar Romalı olsaydım, bu hastalığa birkaç güzel çare bulabilirdim. Yazık! Ölüyü gömmek için yalnızca ölüler mi kaldı? İşte, salt bu an için değil, her zaman için geçerli bir sorun. Benim, kişisel eylem sorununun mahvettiği, Münzevi Gregory'nin ölümsüz konusu işte bu.

Tibet anılarımın bir sağanak gibi boşandığı gece yatağın başucundaki lambanın ışığında oturuyor, bu satırları tekrar tekrar okuyorum. Bir zamanlar beni oldukça duygulandırmışlardı. Ama bu ölümcül üçüncü sahnede, kâğıdın ve sözcüklerin yetersiz kaldığı bu son maskeli baloda içimde duygulara neredeyse hiç yer yok; yaşamsal merkezlerim çoktan ölmüş sanki. Bir kuklaya dönüştüm, hiç iradem kalmadı. Tarquin ile birlikteyken onun ölümünü paylaşıyorum; Lobo ile önyargılarını, Chamberlain ile ülkülerini. Bana gelince; *mutlak bir isimsizliğe* doğru yuvarlanıyorum. Her şeyi kabulleniyor, hiçbir şeyi sorgulamıyorum. Bir tür ölüm. Ana kökler kesilmiş. İçimdeyse boğucu bir acı; haksızlık olsa da onun bedeniyle özdeşleştirdiğim bir acı. Bu uzun gecelerde ya bir böcek gibi kitaplarımın üzerine tünüyor, ya da uzun, soğuk sokaklarda kararsızlığın ve nedenini kavrayamadığım bir cinnetin pençesinde yürüyorum. Geceyarısı uyanıyor, yüzümde gözyaş-

ları buluyorum; kahkaha mı yoksa kaygı yaşları mı, çıkartamıyorum. Tibet, düşlerimin bana sunduğu, yeniden ziyaret edilen çocukluğun üstünde bir sfenks gibi asılı: Değerli taşlarla dolup taşan yanardağ ağızları, baş döndürücü kar çiçekleriyle dolu, kıvrımlı tepeler, Lhasa'da mercan bir şemsiye gibi açılan gündoğumu, zamanın bu engin görüntüsünün tek ziyaretçileri olan Tibet sığırı ve siyah ayı, dağların tepesine kurulmuş, yıldızlar kadar uzak görünen manastırlar; her şey bu İngiliz tarzı, havasız odada mürekkepten de koyu bir duygusallıkla tepemden aşağıya dökülüyor. Evet, ben seve seve katledebileceğim bir kuşağa aittim. Kaçmam olanaksız. Cinsel açıdan uyarılmış bir durumda doğan ve ölmesi için sepete atılanların sonu budur; belki de darağacında, kiralık kasapların satırları altında can vermeliyiz (doğarken olduğu gibi ölürken de dikelen organlarımızla). Yapacak öyle çok şey var ki (bir erkeğe yaraşan işler); anlaşılmak için son bir şansım varsa, kullanmaya hazırım. Burada, tam da bu odada, soldan ikinci rafta kaside biçiminde yazılmış bir şiirim var. Eksik olan tek şey, dinleyici topluluğunun *inancı*. Eylem tohumunu şiire ektim; bu şiiri kişiliğe ekmek isterdim: Bir dağlama demiri, kişisel eylemi aydınlatan, Kabil'in kılıcı gibi sonsuzcasına yanan, uzamsal bir hanedan arması gibi. Cahilliğimi bağışlayın. Ben doktora bile yapmadım. Yalnızca konusu insan olan ilimlerin bir piçiyim. Beni başkalarından ayıran herhangi bir unvanım yok. Bunu, Bazain (*Doktor* Bazain) ile konuşurken fark ediyorum ('terapi' sözcüğünün anlamından bile habersiz olan şu şaşı sersem). Bütün evreni alın kemiği, şakak kemiği ve arka kafa kemiğiyle sınırlı; ha, bir de çeper çıkıntılarıyla ilik, elbette. Bu alanın dışında gelişen herhangi bir olay karşısında afallıyor. Morgan gibi yalın bir olay karşısında bile. Bu sabah Morgan ile salonda karşılaştık; yünlü kumaştan, mavi bir takım elbise, kocaman, gıcırdayan, kahverengi ayakkabılar giyinişti. Bugün izinli olduğunu, Gwen'i Batı Yakasına götüreceğini

açıkladı. "Evlenmeye mi, yoksa?" diye takıldım; ama o hiç âdeti olmamasına karşın birden ciddileşti, sesini alçalttı. "Evlilik mi?" dedi, oturduğumuz divana doğru eğilerek (o 'eflilik' diyor). "Eh, hep bu işin bana göre olmadığını söylemişimdir. Ama o isterse... evet, onu düşkırıklığına uğratmak istemem." Sonra, daha da sırdaş bir tavırla bize doğru biraz daha eğildi, bir fener gibi ışıyarak fısıldadı: "Öyle iyi ki efendim, onun dışkısını bile yiyebilirim." Bazain az kaldı yere yuvarlanıyordu. Morgan gidince, öfkeyle söylenmeye başladı: "Bu iğrenç adamı bizimle ne cüretle böyle konuşabiliyor! Cinsel sapkınlıklarını bu biçimde sergilemesi..." "Belki de bu bir sapkınlık değildir," dedim, ılımlı bir sesle. "Belki de yalnızca bir konuşma biçimidir." Bazain sertçe öksürdü ve en doktor sesiyle, "Eh, bana alın çıkıntısı sorunu gibi geldi," dedi. Başlangıçta söz vardı, sözse Bazain'di ve Bazain bir budalaydı. Morgan'a gelince; biraz daha içten davrandığı takdirde, işini kaybedebilirdi! Cüret!

Evet, gece kitapların arasında oturuyor, dışarıdaki heykelleri ve karı hissederek bütün bu olayları düşünüyor, hepsinin ne kadar da önemsiz, sudan şeyler olduğunu görüyorum. Lobo son kadınından yakınıyor; kadın yatakta sürekli yelleniyor, Lobo'yu 'iğrendiriyormuş'; Perez o kusursuz, çıldırmış İngilizcesi ile Anne'den söz ediyor; ağzında hiç diş bulunmayan, o güzelim Anne'den (yalnızca iki sıra yumuşacık dişeti). İlk öpüşmede hissedilen o mutlak yumuşaklık, o müthiş şaşkınlık. Bir İngiliz pazar öğleden sonrası için, diye yineliyor, ne deneyim ama!

Pazar öğleden sonrası! Panjurlar inik, kar yağıyor, dükkânlar kapalı. Gece otobüslerinin buz tutmuş ayın altındaki korkunç iniltileri. Haftanın yedinci günü tarafından yeryüzüne sıkıca gerilen, milyonlarca kilometre genişliğindeki cansıkıntısı. Yoksulların serin yatak odalarında duvar kâğıtlarının, porselen lavaboların, resim çerçevelerinin önünde kenetlenen çeneler, evlilik dışı ilişkiler. Bizi Catford'un kör adamlarından kurtarın. Bu serin odalarda buluşuyoruz ama bu, içimizdeki özel cehennemlere çekil-

miş olan hortlakların buluşması. Ateşler yakılıyor, sönüyor, yeniden yakılıyor. Kar sayısız ustura gibi içimizdeki uyuşukluğu yarıyor.

Bugünlerde Tarquin'in hastalığının son aşamaları bile çok önemsiz görünüyor. Sıçradığı ya da sıçrıyormuş gibi göründüğü, başını cilveyle geriye atıp nükteli bir söz söylediği zaman, yanıtlamaktan başka yapacak bir şey yok: "Cik cik." Bu da onu öfkeden çıldırtıyor. Ona Morgan ile Bazain'in konuşmasını aktarıyorum; kusacak gibi oluyor. "Beni rahat bırak," diyor gergin bir sesle. "Böyle bir konuda paylaşacak doğru dürüst bir duygun olmadığına göre, git buradan. Hah! Gwen; şu küçük, pis, sidik ve yağ kokulu paçavra! Ne kadar da sevimli. Nasıl gülümseyebiliyorsun, kuzum?"

Gülümsüyorum, çünkü hiçbir şey hissedemiyorum. Her şeyi yargılıyorum, çünkü varolan şeylerin sayısı öyle az ki. İçimden akıp geçen günler, karşılaşmaya zorlandığım insanlar beni boğazlıyor. Dönümlerce karın, dönümlerce buzun, bu soğuk mevsimin içinde hiçbir şey, hiçbir şey yok; arada bir patlayan öfkelerin, zaman zaman boşalan gözyaşlarının dışında.

Kasvetli resim galerisinde birden Chamberlain'e rastlıyorum. Rengi solmuş Nat Field'in altında oturuyor; üstü başı perişan, darmadağınık, acınası bir durumda. Tam üç gündür ortalarda olmadığını anımsıyorum, nereye gittiğini, neden yok olduğunu kimse bilmiyor. Birkaç gün önce Lobo'nun odasında bu konuya değinildi, ama konuşulanlarla ilgilenmedim. Varoşlara özgü söylenceler beni sıkmaya başlamıştı. Şimdi bu boş galeride onunla, bu yorgun, bitik adamla karşılaşmam tam bir sürpriz. Benden kaçmasından korkarak yavaşça, sessizce yaklaşıyorum. Yüzü çökük, uykulu; gözlerinin çevresinde kocaman, hızla yayılan halkalar. Beni görünce bırakın kaçmayı, konuşmaya bile yeltenmiyor. Yan yana oturup karlı bahçelere, karla ağırlaşmış çalılara, hendeklerdeki buz saçaklarına bakıyoruz. Sonunda konuşuyor, akşama kadar yürüdüğünü, geceleri

parklarda yattığını söylüyor. Hem de bu havada! İşini de kaybetmiş galiba. Tiyatro oyununun tamamı aklından bir film şeridi gibi geçmiş: Kendi ölümü, soyluluğu, ağlayışı, silahı kaldırışı. Hepsi de yalan, yalan, yalan. Bunu boğuk bir sesle itiraf ediyor. Karısına gelince; onun ne yaptığını Tanrı bilir. "Ondan nefret ediyorum," diyor. "Yine de ayrılmak korkunç bir acı veriyor. Bunu bir kadınla yaşamadığın sürece asla anlayamazsın, dostum. Ona hayranım." Konuşup duruyor. Yavaş yavaş her şey açığa çıkıyor: Kavgaları, kadının giderek yoğunlaşan duygusuzluğu. Chamberlain konuştukça toparlanıyor. Parmakları birbirine sıkıca kenetlenmiş. "Bütünüyle tiyatro değil. Kendimi yarı deli hissediyorum. Delireçek güçüm olsaydı hârika olurdu; yani, sorumluluğu kastediyorum. Kendi denetimimden çıkardım. Beni bir yere kapatırlardı. Oysa işte buradayım, yaşamımın hesabını vermek zorundayım; Tanrı cezasını versin. Suçluyum, sorumluyum; ne yapacağımı bilmiyorum."

Yorgunluk çizgileriyle yol yol olmuş o tuhaf yüzü heceleri doğruyor. "Bundan böyle benden bir tek kuram bile yok. Hayallerin, gösterişli fantezilerin canı cehenneme. *Artık benim için yalnızca insanlar var.*" *Ayağa kalkıyor,* yürümeye başlıyor. Sonra geri geliyor. "Dinle, Gregory'nin nerede olduğunu biliyor musun?"

"Onunla hiç karşılaşmadım," diyorum.

Bana sırtını dönüyor, basamakları koşar adım iniyor, yarısı keçi, yarısı insan olan bir yaratık gibi zarifçe kara çıkıyor, paltosunun yakasını kaldırıyor. Kapıda durup geriye sinsi bir bakış fırlatıyor ve koşmaya başlıyor. Bu dünyanın ortadan ikiye ayrıldığını görünce birden kanıyormuş, kanımı karın üzerine döküyormuş duygusuna kapılıyorum. Güneşe kapalı bu Adriyatik manzarasında Chamberlain kararına doğru koşuyor; karı yararak, körlemesine. Lobo'nun odasındaki duvarlarda, çiftlik arazisinde, buz tutmuş kuleciklerde, yattığın göller yöresinde tekinsiz, çarpık bir ışık. Tepelerin acısının, yağmurun, eriyen

buzun, toprağa gömülü taze meyvenin yoğun hüznünün dışındaki bunca acı neyin nesi? Dışımızda beni etkileyen, kederine, acısına ortak olmaya kışkırtan bir ruh var. Ona ne ad vereceğimi bilemiyorum. Nerede olursam olayım, hava nasıl olursa olsun, bir kitabı açıp okuyorum, çünkü bu şeyin, onun... aklımı çelmesini istemiyorum.

Ölüm. Kemiğin, dokunun, uyluğun, kalça kemiğinin ölümü. Bir yıl sonra, Marble Arch'da, aynı derin karda Chamberlain'in yüzüne benzeyen bir yüze rastlıyorum; tahta bir kürsüye çıkmış, hatiplik taslıyor. Özü olmayan, korkunç, zorlama bir haykırış, dışarıda (gerçekten dışarıda) yeni yığınların devinen, el kol hareketleri yapan önderi. Ruhun mimarisindeki yeni üsluplar, yürekteki taze değişim. Evet, ideale karşı ideal. Eyleme karşılık eylem. Konuşmacı, Şen İngiltere'nin iğrenç, boğucu, bıkmış, donmuş insanlarının çevirdiği bu eski püskü arenada dinleyicilerine ülküsel, şen bir İngiltere vaat ediyor. Karda hızla sağa sola seğirtiyoruz; sivri burunlu, sarışın yüzle uğraşamayacak kadar birbirimizle meşgulüz: Yarısı insan, yarısı keçi, şehvetli yaratık kırmızı atkısından kıskıvrak yakalanmış. "Orakla çekiç birkaç damla gözyaşını, kutsanan şişeleri dikkate almalı mı?"

Buradan öteki arenaya; Tarquin'in ince uzun kadehteki içkiyi durmaksızın yudumladığı, kendine Pan pipoları yonttuğu yere. Hadi kaçalım, deyip duruyor, birlikte, ikimiz. Kıpırdamamız gerekmez. Bak, işte Knossos; yanardağların mavi ağızlarının altında. Karşımızda, de Mandeville'in dünyası. Ruhun taş çağı burada; bir mamut kadar suskun. Avuçlarını dışarıya doğru çevirmiş, usul usul dans eden, ilahiler mırıldanan Mısırlılar burada. Zarif, görünmez ritimleriyle toprağı çiğneyen Etrüsklüler. *Kaçmak*! (Şöminenin rafındaki küçük, karton bir kutuda, pamuklu beze sarılmış bir böbrek taşıyla kurumuş, kahverengi bir göbek kordonundan bir parça saklıyor!)

"Örneğin, fiziksel dünya," diyor Tarquin, sağ elindeki torba derisini ciddi ciddi tartarak. "Fiziksel dünyayı ele al." Fiziksel dünyayı sağ eliyle ciddi ciddi tartıyor. Pekâlâ. Fiziksel dünyayı *ele alalım* bakalım. Bunun herhangi bir yükümlülüğü yok. Bu sefil numuneyle, çağdaş fizikçiyle yüzleşiyor; onun fizikötesi kafesin karanlık girintilerinde sakladığı, biçimsiz sirk hayvanını keşfediyoruz. Bitli, istenmeyen, mahzun bir Amerikan aslanı, yellenecek gücü bile kalmamış. "Farelerdeki analık içgüdüsü deri altına şırınga edilen prolaktinle canlandırılabilir," diyor Tarquin, sonunda demir alırken. "Buysa senin değer yargılarını bir yana itiveriyor. Örneğin, göz sinirleri. Onlarla olağanüstü numaralar yapıyorlar. Ya da bitlerin bağırsaklarını raşitizm mikrobu taşıyan kanla dolduran Bacot. Sevgili dostum, Kutsal Ruhun soluğunun içeriye nereden girdiğini bana gerçekten söyleyebilir misin: Göbekten mi, avuç içinden, kolondan, kalçadan mı, yoksa kulakmemesinden mi?"

İşte Tarquin: Kendi deyimiyle yeni, aykırı düşüncelerden alabildiğine heyecanlı, torba derisini sağ eliyle ciddi ciddi tartıyor. Gel, diyorum küstahça, yumurtanın sarısını beyazından ayıralım. Holde senin için aldığım yeni, sedir ağacından yapılma, kusursuz bir haç var. Onu sana bedava vereceğim. Onu fiziksel dünyanın unsurlarına ilişkin boş düşüncelerinle değiştir. Şimdi bütün gün bu konuyu tartışıyoruz, açık söylemek gerekirse bir süre sonra insanı sıkıyor. Tarquin 'fiziksel üstünlük' aldatmacasını bana öylesine uzun zamandır dayatıyor ki, pençesinden kaçtığımı görmek onu üzüyor. "Sen gülünç, küçük bir kulamparasın," diyor yattığı yerden; ayak parmaklarını ovuyor, fincanına sıcak kahve dolduruyorum. "Galiba beni anlamıyorsun. Sende inanç yok, işte sorun bu. Dicky dün gece buradaydı, o da aynı şeyi söyledi." Dicky; elbette, bir su kelerinin beynine ve çaçabalığının canlılığına sahip olan Dicky; eh, böyle birinin düşüncesi abartılmayı hak eder. "Senin çok kibirli olduğunu söyledi."

Bu beni üzüyor; her şey bir yana, Tarquin bir üstünlük olarak yücelttiği bu yaklaşımı, gücünün her şeye yeteceğine olan inancını benim bir köle gibi aşağılanmam sayesinde benimsemedi mi?

"Yo, beni anlamıyorsun, gerçekten," diye ısrar ediyor başkişi. "Yalnızca önyüzü görüyorsun. Oysa altta sayısız bunalıma direnen, uçsuz bucaksız güç kaynakları var. Onlar olmasaydı, çoktan ölmüş olurdum."

Susuyor, masanın başına geçiyorum, yeni yaşam biçiminin Tarquin'den çekip aldığı son aşk şiirlerine göz atıyorum. "Arzunun ilkbaharı, canım," demişti Tarquin. "İçimde lirik bir damarın uzandığına hiç kuşku yok; lirik bir sinirin."

Hiç haber yok. Günbegün konunun yumuşak hücresine gömülüyor, döne döne yuvarlanıyoruz; dünya bütünlüğünü, birliğini her geçen gün biraz daha yitiriyor; onunla bütünleşmek eskisi kadar katıksız değil. Unsurların buzul çağı bu.

Gece arabanın deposunu dolduruyor, sınırsız keşif gezilerine çıkıyorum; buzlu düzlüklerde, her şeyin çıldırmış ve rengârenk göründüğü, polarılmış ışıkla dolu yörelerde, ruhsal Ganjlar'ın kara kum yığınları arasında aktığı diyarlarda geziniyorum. Tekneler doğudaki koylara sessizce demirliyor. Kar onları topa tutuyor, donanımlarını kırağıyla örtüyor. Her türden yeni dil gelip avucuma konuyor sanki: Bilimsel formüller, eski İskandinav şiirleri, sessiz harfler. Kırık dökük, karman çorman malzemeyle öylesine doluyum ki, bu ham magmayı, kum ve moloz birikimini, gabroyu birleştirecek, tek bir organik bütün halinde yoğuracak bir şeyin çıkması bir mucize olurdu (bu bir kitap bile olsa). Oysa açlığı, bütün bunların temelindeki açgözlülüğü sonunda ayrımsıyorum. Bu aşka, paraya ya da cinselliğe duyulan bir susuzluk değil, yaşamaya duyulan susuzluk. Yumuşak hücre cinsel istek, ilke bir tür cinnet, aşksa içinde kesinlikle rol almadığın bir oyun. Artık senden söz ederken, aydan, yağdan ya da çamurdan söz eder gibiyim.

Yolculuklarımda ilişkimizi, ortak davranışlarımızı, zaman zaman yaşadığımız sefillikleri araştırıyor, onlara hep bu ilkenin ana kaynağının, yakalamaya çalıştığım, kıvrık kollarım ve boş zihnimle sonsuzcasına uzandığını, giderek genişleyen bu deliliğin, asla ulaşılamayacak olan o son noktanın dışında rastlıyorum. İşte yolculuğun anateması bu; ister ayın altında, fırıl fırıl dönen kentlerin karşısında, isterse Ticaret Okulundaki çalışma masamda olayım. Kuzeydeki kent, dünyanın en kuzeyindeki ülke. Üzerine basılıp atlanacak bir yer var: Tibet'te, dağların bir yanından tramplen gibi uzanan, küçük bir köy. Bizi uğurlayacak dostlar yok. Bayraklarımız, sloganlarımız, kahramanlığımız; burada hiçbiri anlaşılmıyor. Yerlilerin başka ölçütleri var. İleridekı geçitler batan güneşin altında çiçekler gibi açılıyor; bilinmeyen ülkenin incecik kapıları, dünyanın Yoni'si; yeşilimsi sarı, yeşilimsi sarı, dayanılmayacak kadar yalnız. Bu kalabalık bir yolculuk mu, yoksa yalnız mıyım? Bu soru yalnızca sınır karakollarında yanıtlanabilir. Belki de dönecek, yanımda bir gölge bulacağım. Gözyaşları ne karı yumuşatabilir, ne de beyaz dorukların hainliğini. Dua çarkının tekdüze gıcırtısının dışında yardımıma gelen yok. Beyaz tepelerden aşağıya, giderek hızlanan bir toprak kayması kadar karşı konulamaz bir biçimde, yavaşça kayıyoruz; etin son, dayanıksız sınırına doğru. Şimdi hiçbir ortak noktanız yok -giysilerimizin ve dilimizin dışında. Geri kalanını rahipler Tanrıya armağan etmek için çaldılar. Tabanlarımızın altındaki buz sızlıyor, acı çığlıklar atıyor (lastik bir silindir kadar ölümcül). Bu, uzun zamandır tasarladığım o büyük başlangıç. Bakalım nasıl bitecek?

Kapıya vurulunca gezintimi yarıda kesip geri dönüyorum. Chamberlain. "Ne düşünüyorsun?" diye soruyor, şapkasını bir matador edasıyla rafın üzerine fırlatırken. "Kız gebe." Divana oturuyoruz, Chamberlain gülmekten iki büklüm, bütün dişleri ortada. Sonra bir süre burnunu hızlı hızlı çekerek, dizimi okşayarak oturuyor, sabah bulantılarından, akşam bulantılarından ve geceyarısı karına

inen tekinelerden söz ediyor. Oldukça sakin, yine de bir tür aşırı mutlulukla dolup taşıyor. "Böylece her şey yoluna girdi. Tanrım! Kendimizi nasıl da aptal durumuna düşürüyoruz. On santimlik kahrolası bir dölüt için çektiğim bütün o acılar. Bu arada, hârika bir iş buldum, maaş yılda iki yüzün üzerinde. Artık şu gizemli bedenlerle falan işim bitti..." Çimen biçme makinesini, limonluğu, vesaireyi içeren, çok güzel bir varoş yaşamı tasarladığını görebiliyorum. Birkaç övgü sözcüğü mırıldanmaktan başka yapabileceğim bir şey yok. Çocuk ölü doğacak, biliyorum, ama bunu ona söylememe izin yok. Onu bir insan olarak değil de, etkin dünyanın bir parçası olarak görmeye çalışıyorum (burada yaratmaya çalıştığım dünyanın): Karı, rüzgârla savrulan yumuşak iğnelere benzeyen kör, çarpık karı ve öteki kopyalarımın huzur bulmak için geceleri boşu boşuna sığındığı, hiçbir işe yaramayan otel yataklarını kastediyorum. Ateşin karşısında yüz yüze oturan Lobo ile Tarquin, yuvarlak çörekler, üçüncü Brandenburg'un kontrpuanı. İki ayrı kıta. Lobo'nun kıllı, küçük bileğindeki ince altın zincirden sallanan, haça benzeyen Latin Amerika. Renkli ayakkabı dizilerinin balesi. Perez; beş kıtanın en zarif aylağı, bütün dillerin karışıp anlaşılır bir hal aldığı, bütün kadınların tek bir ilk örneğe dönüştüğü Perez. Morgan; Tanrının kazanlarını karıştıran, ateşi besleyen, Cehennemin komik zebanisi. Hızı kesilen, güherçileye boğulan Bazain, Farnol, Peters. Ya da Tarquin; mum ışığında bir çanak gibi, fırıl fırıl dönen iri, dilbilgisi uzmanı kafatası; tüylü terliklerinin içinde soğuktan donan iri, beyaz ayakları: Avrupa'ya özgü olmasına karşın çoğu Avrupalı için hâlâ kavranamaz olan bir ölümün katılımcısı. Ya da Perez; geceyarısı, üzerinde ışığın kırpıştığı, kocaman ayaklarıyla kazanların önünde dikilip Morgan ile dalaşan Perez. "Kaldır yumruklarını, çabuk! Bunu sakın unutma," diyor; Morgan bir köpek gibi derin derin düşünüyor, duyduklarını zihnine nakşetmek için büyük bir çaba harcıyor. Ama yumuşak, deri eldivenlere kan sızmaya başlayınca,

kan uzun bir dalga halinde Perez'in ağzına, çenesine akınca, vurduğu her yerden kan fışkırınca, işte o zaman denetim yitiyor ve Morgan'ın içindeki kasap canlanıyor. Zar zor görünen bir ışık; derinin altında parlayan mumlar gibi. Hava itişen, devrilen, sağa sola sıçrayan, soluk soluğa kalan bedenleriyle ağır.

Hatta Bayan Smith: Bir sırığın üzerinde kabilenin karşısına getirilen, öte yandan, arabanın köşesinde oturan, Lobo'nun iltifatlarına kıkırdayan. Çantasını karıştırıp pudrasını bir kez daha çıkartıyor (yüzünden kucağına akan pudra). Kesinlikle duyulamayan bir ses tonuyla Eustace Adams'a sesleniyor. Marney'den korkuyor. Her şeyden çok da, Chaucer'ın açık saçık sözlerini ağırbaşlı bir tavırla, mimiklerle yineliyor. Anlaşılmaz, anlaşılmaz.

Burada ölüm çok fazla, belki de gereğinden fazla; kendimi Tarquin'in meyhane ülkülerine fazlaca kaptırdım. Onun için ölüm (Piç Ölüm, ya da isterseniz Kalkanın Altındaki Ölüm), mutlak cüruf biçimindeki bir ölüm geçerli olabilir; ama biz, biz henüz canlıyız. İşte bu katedralin bizi fena halde korkutmasının nedeni de bu. Havalanmak üzere dışarıya açılan ellerin, örneğin: Arının, ağacın, erkek kardeşimin geçen kış tüfeğiyle öldürdüğü tüy yumağının devinimi. Hepsi de kusursuz bir dokunma eylemiyle yaşıyor, her şeye karşın yaşıyorlar. Kemiğin altında servilerin kıpır kıpır sürgünleri, çulluğun gagası, silahların üstüne üstüne gelen yabanördeğinin dumanlı çığlıkları. Ya da uykuda: Yüzüne kapanmış parmaklar, uzun bir fışırtıyla evin altını yalayan saçlar, pencerelerin altında soluyan, düşlerimizi kaplayan, geceye doğru açılan bir saç denizi. Bu yazıda, yazının bir yerinde herhangi bir tutku varsa nedeni paylaşmama ramak kalan bir ölümü yazmamıdır. Yanlışlıkla onun bana ait olduğunu sanmıştım. Şimdi, ilk kez nerede durduğumu biliyorum. Geçici ölümün posasını değiştiremediğimiz, çekimizi bankaya sunamadığımız, karşılığında günlük ölümümüzü, değerli, temiz, altın ücretler olarak alamadığımız sürece birer hiçiz: İmgeler, ısı, su,

parkıaki heykeller, tepelerdeki kar. Duyuların korkunç devinimi. Ölümün günbegün pırıl pırıl sıkkelerle ödenen, ölü, altın külçeleri ve bizim için paraya çevrilen, değerini çoktan yitirmiş kâğıt parçaları. Onu paraya çeviren şey, bu aşk, belki de kışa özgü bu kuyrukluyıldız, bir şiir, evsahibesi, ilim, Zarian ya da Meksika'nın biçimi. Ejderhayla yaptığını savaş beni sarhoş etti. Damarlarımda akan kıtaları, ırmakları, karnımdaki makaranın üzerinde duran okyanusları giderek artan bir güçle hissedebiliyorum. Bu işaretlerden artık korkmuyorum. Kendimi onlara tam anlamıyla teslim ettim.

"Gel," diyor yaşlı Tarquin, içine yerleşmeye başladığı boyutlarda tek başına bırakılma korkusuyla. "Gel, paylaş benimle. Geçici dünyayı denetlemeliyiz. Denetlediğimiz her şeyin hükümdarı olmalıyız. Bak. Bu odada insanlığın bildiği, ya da yalnızca belli bir topluluk tarafından bilinen bütün bilgilerin toplamı var; kâğıda basılmış bir durumda. Açıkça görünen gerçekliği araştırmak için dışarıyı karıştırmak zorunda mıyız? Temel gerçek, içimizde. Hadi gel."

Ama kendimi yolculuğun ayrıntılarına öylesine kaptırmışım ki, onu yanıtlamıyorum bile. Bazen ona hissettiklerimi açıklamayı deniyorum ama yararı olmuyor. "Neden kıpırdayacakmışım?" diyor öfkeyle. "Entelektüel yaklaşımımın, yoga yapan biri gibi kıpırtısızca oturmamın neresi yanlış? Bunlar hava geçirmez şeyler, canım."

Böylece, anlaşılması güç, ama kendi yolunu izlemeyi kararlaştırıyorum (ister anlasın, ister anlamasın). Dış şeylerin kişiliğine girdim, etkilerini paylaşıyorum. Gündelik saçmalıkların sınırları boyunca bir hayalet gibi kayıyorum, onları gözlemliyor ama kendimi onlardan uzak tutuyorum. Bu kadar yorgun olmasaydım, örneğin Sydenham Bisiklet Kulübünün verdiği şölenden söz ederdim. Honeywoods ve cansıkıcı kanalizasyon sorunu. Evlenmekten söz eden Marney ve burada yer veremediğim daha bir sürü bilgi. Karısı dördüncü çocuğunu doğururken, kendi deyimiyle, 'gölgeler vadisine doğru yuvarlanan' Eustace. Ayrıca,

Spice Adalarındaki ensest törenler, dışa dönük dudaklarıyla bir seksenlik Zenciler, İzlanda'da raşitizm yüzünden yok olan ırklar...Her şeyin üstünde de, yolculuk. Bu benim için öylesine gerçek oldu ki, çağrıları geri çevirirken kaçamak bir tavır geliştirdim. "Salı günü, *burada* olursam mutlaka gelirim," diyorum. Ya da "Salı mı? Eh, burada olmayabilirim..." Vesaire, vesaire. Yakında, dostlarımı tatmin etmek için en azından hafta sonunu geçirmek üzere Cherbourg'a gitmem gerekecek. Herkes merakla soruyor: "Yakında gidiyorsun, değil mi?" Ya da: "Ne zaman gidiyorum demiştin?" Baharın ilk güzel gününde yola çıkmalıyım. Mayıs beni güneye doğru uçarcasına yol alırken bulabilir; serüvenin olduğu yönde (belki de yanlış yönde). Böylesi bir yolculukta yalnızca deneme yanılma yöntemi vardır, işaret levhası bulunmaz. Yolun sonu Etiyopya hatta Tibet'in ötesinde bir yerlerdedir: Tanrının sarı benizli bir adam, derin düşüncelere dalmış, yaşlı bir filozof olduğu topraklarda.

Bunlar, pazar öğleden sonrası ışığında okunmalı. Pazar günleri Hilda'nın odasında toplanıyor, üç ayaklı, bambu masada iskambil oynuyoruz. Radyo sonuna kadar açılıyor; zaman zaman hiç beklenmedik, nefis parçalar dinliyoruz. Dokuzuncu Senfoni örneğin, ya da bir diş fırçası aryası. Kimse kaygılı değil, hiç zevki olmasa bile kendini sanatı alkışlamak zorunda hisseden Peters bile. "İşte!" diyor zekice. "Bach." Ona güldüğümüzü görünce şaşırıyor. Gözünüzün önüne getirsenize: Dokuzuncu Senfoniyle cızırdayan, köhne bir oda; kokulu purolarını tüttüren ve tırnaklarını törpüleyen Clare; şöminenin rafından insanı sinirden ağlatacak kadar eleştirel ve küçümseyen bakışlarla bizi süzen, içi doldurulmuş baykuşlar. Kızıl, pazen sabahlığıyla bize çay dolduran ve *vingt-et-un*'de[1] çeyrek penilerini kaybeden Hilda. Ya da eline iyi kâğıt geldikçe haç çıkaran Lobo. Tam da bir İspanyol takvimine yaraşan bir resim.

[1]Yirmi bir. (Çev.)

Üst katta, doğruca Afrika'dan gelen fırtınanın patladığı Adriyatik'e bakan uzun odada yatıyorsun. Yüzün su kadar duru. Ayışığında unutulmuş bir çöl gibi yumuşacık uzanmışsın, yatıyorsun, yaşıyor ve ölüyorsun; dalgalar kumsalda dev boyutlu kasılmalarla ürperirken, yatışıyor, kasılıp kalıyor, bir yürek gibi genişliyorsun. Bu saat, giderek azalan ayışığı, Safo tarzı dramatik şiirinin üstünde dönüp duran Süreyya burcu, dev boyutlu bulutlar, kıyıda kırılan köpüklü dalgalar, hücresinde mumların arasında titreyen keşiş ve o yüz, gözleri düşten körelmiş bir hacı gibi körlemesine Afrika'ya çevrilmiş olan o beyaz yüz: Hepsi nasıl da dokunaklı. Başka bir şey yok. Bu ölü gecede, ölü bir Yunan söylencesinin altında, sonunda size bunun ölüm olmadığını söyleyebilirim. İnsanın bu korkunç aşk, yaratı, yıkım sistemini ürettiği şey, kendi bütünlüğü içinde yaşamdır. Kıbrıs'ta ağaçların altında, Atina'da, Sicilya'da aynı uzun, temizleyici gelgitler sağaltıcı, dupduru sıvılarını heykellerin, cüppelerin, birbirine sokulmuş, gerçeğe meydan okuyan düşünürlerin gözlerine püskürtüyor. Kiliseler püsküllerle, mumlarla tıka basa dolu, mutlak yalnızlığına adım atan ruhun karanlık ayinini kutluyor. Denizin altındaki katedrallerde, yosunlu geçitlerde yürüyor, çanların suyun altında, tohum ve akdarı, kuru üzüm ve meyve öbeklerinin arasında yüzlerce yıldır baloncuklanan uzun yankılarını dinliyoruz: Hiçbir tacirin hesap defterine işlenmeyen ticaret gemileri. Betleyem'e geçin. Onlar, unsurların çekişmesinden bir şey doğup doğmadığını, emirlerin yürürlüğe girip girmediğini, bunun doğum öncesi mi, yoksa ölüm sonrası mı olduğunu size kesin bir dille söyleyebilirler!

Düşün kıvrımlı, ölümcül bir ejderha gibi yattığı bu boşluktan büyü yoluyla birkaç dinsel parça yarattım; ölüm kadar suskun ve engin bir bedenin üstünde. Gövdenin üzerine cam kapatılmışçasına susturulmuş, ısısı değiş-

miş, küçük, duygusuz nasırlarda, ayak parmaklarında son bulan o tek, kara mumu. Ya da saçlar: Adalara saldıran, kumsallarda yumuşacık patlamalarla büklüm büklüm havaya savrulan, kömür kokulu, yumuşak bir döşeğe benzeyen saçlar. Dışarıda, kumsalda yaşlı kadınlar güçlü rüzgâra karşı yosunları süpürüyor. Zeytinlerin çığlıklarında, servilerin acıklı uçlarında söylenenleri duyabiliyor musunuz? Haşarata benzeyen külahlı keşişler Athos'taki ayin için toplaşmışlar, bildik duaları yineliyor, yine de huzur bulamıyorlar. Bunun anlamı ne? Bu dilin, kalın bir kütük gibi çatıya yükselen sesin, pespaye bir biçimde donatılmış bu mumların anlamı ne? İngiltere'de kuğuları besleyen, nemli, nezleli, ekşi, göğsündeki içi boş çukura doğru usul usul yanan, yaşlı bir adam var. Şairler onun yalınlığına ilahiler düzüyorlar. Bunun anlamı ne? Eğer o Yunan adalarında yabani kuğuları besleyen yaşlı, basık burunlu bir Tibetli olsaydı, şairler dünyanın uyumsuzluğundan yakınırlardı.

Bir de, tam şafak sökerken odaya girdiğim an var. Sen canlısın. Söylenecek çok şey var, ama sabah öylesine saygın ki; şenlik ateşinin dumanı havada parça parça, gölün üzerindeki buz bir mihrap örtüsü gibi, sabah... İlk uzun hışşt, buzlu suya dalan yüzücünün önüne gerilen bir soluk gibi. Tarlada, ineklerin yattığı yerde kocaman, ılık çimenler. Ağır bir çiy. Yemyeşil bir tarladaki bir divan gibi, hâlâ sol omzunda duran siyah jarse kumaş. Ağır bir çiy. Tepedeki yanıp kül olmuş şatonun derin kokusu. Söylenecek daha çok şey var, ama söylemenin uygun bir yolu yok. Duvarlara tırmanan sarmaşığın sesini duyabiliyorum. Güneş kaşığın, kızarmış ekmeğin, dilinin üzerinde parlıyor. Tavuklar pazara gidiyor; soğuktan titreşiyorlar, yüzleri asık. Biri yakacak odun kesiyor. Kahvaltı masasındaki sosisler kadar duygusuzum. Bıçak kesiyor, güneş tepeye tırmanıyor; yeniden konuşabiliyoruz, usul usul, vurgusuz. İtalya'nın adı geçiyor. Odada dört tane dibine kadar yanmış mum var. Evet, bir de Baudelaire'in ilk baskısı. Sesin tuhaf karşılıklar vermeye başlıyor: Kasıktaki kemiklerden

biri, kulağın arkasındaki çıkıntılı kemik, boyundaki sinirler, kavalkemiğinin lifleri. Kesin bir şey söyleyemem, ama birkaç gün içinde bir mektup alacağım. Hadi, çöken mevsimde sessizce yürüyelim, kapının önünde pipo içelim, çirişotlarının durumuna bakalım. Küçük evde hesapları gözden geçirelim, bir kitap seçelim, ateşin karşısında uyuklayalım, ya da yatma vakti gelince mumları yakıp piyano çalmaya başlayalım. Hiç fark etmez, çünkü bu başka bir kitaptan alınma bir bölüm. Pek önemli sayılmaz; Tarquin'den söz ediliyor. Ateşin, din savaşçısının şöminesinin karşısında, pipo dumanlarının arasında Tarquin'in adı geçiyor. Burada, bu çiftlik evinde, donuk donuk parlayan kitapların altında, çiçeklere boğulmuş bir durumda tamamlanmak tuhaf bir ölümsüzlük. Şimdi onu kâğıda dökmemin nedeni, asla unutulmayacağımız konusunda kendi kendime güvence vermek. Belleğin bütün dünyayı, bütün zamanı kaplayan o tuhaf tamamlanması hep sürüyor, sürecek; ta ki seni yaratan bütün sözcükler yıkılıp yeniden oluşturuluncaya dek.

Denizaltındaki bu çiftlik eviyle bu aşırı Adriyatik manzarası arasında, kumsalı döven dalgaların tarihe karşı yürüttükleri savaşımın güdüsüyle bizi uzaklara taşıdığı yerde sabit bir körfez var. Challenger Derinliğinden çok daha engin, henüz yeterince keşfedilmemiş. Sözünü edip durduğum karaltılar o körfezde rengârenk bir gölge oyunundaymış gibi dans ediyorlar. Gölgeleri kâğıda düşüyor. Yatlar geçiyor, kayıklar salınıyor; zaman zaman pencerelerin önünden gri bir savaş gemisi kayıyor ama gölgeler hiç silinmiyor. Yunuslar bütün gün karman çorman sürüler halinde oyalanıyor, resmin içine karışıyor, onu kalabalıklaştırıyor. Minos'un elçileri, Giritli turnusol kadınlar; ama unutmuyoruz, unutmuyoruz, unutmuyoruz. Durmaksızın çalkalanan, bir kabarıp bir yatışan, saldıran, vuracak gibi yapan, siyah kayanın üzerinde beyaz bir gemi gibi yükselen evin altında renkli bir yelpaze gibi dönüp duran, sınırsız denize karşın. Ekvatorun kuzey ve güneyindeki

otuzuncu enlemler arasında, kocaman bir sinekkuşu gibi; güneye doğru daha da lacivert, derin, şişkin bir mavi. Güney Kutup Dairesinin korkunç ateşleri altında çevik ve ürkütücü bir zeytin yeşili. Poseidon: Kızın ölümünü bir ayı gibi kutsayan, gemilerin içeri göçmüş hazine odalarını yalayan, gemicilerin sandıklarını parçalayan, delice bir aşkla yücelten, o yaşlı hastabakıcı. Son anda, uyuşmuş, yoğrulmuş, yumuşamış ve taşmış bir durumda içine gönderileceğimiz unsur işte bu. Pürüzsüz, yuvarlak bir topak halinde (önce ayaklar), ketene sarılıp paketlenmiş, günahları bağışlanmış bir beden. Sonra, ağır bir taş gibi uzun, serin bir dalışla dibe; suda yüzen bitkilerde egzotik gözler açarak, titreyen, kayan, planktonik oluşumların arasına; şairane Tennysonlar gibi sinsi sinsi gezinen balinaların kepçeler dolusu mürekkepbalığı çiğnediği ve sakallarının arasından mırıldandığı yere.

Tarquin'e sürekli, hadi gel, diyorum. Yerleşilecek daha bir dolu yeni evren var; yeter ki özgün hastalığın ve cesaretin olsun. Gel, ışık yöresinin sınırlarını ortadan kaldıralım. Bu alacakaranlığın duyarlı bedenlerinden İrâni şu durmaksızın sözünü ettiğimiz yeni sistemleri kuralım. Açık denizlerde yaşayan, uzağı göremeyen, ışıktan etkilenen canlılar olarak bu sorunla boğuşabilir, bir yandan ilerlerken bir yandan da kendimizi az çok tanıtabiliriz. Yüz kulaç derinlikte balıklar gümüş nıermiler gibi. Kafatasının yapış yapış derisi altında, Porpita ve İanthina benzeri görüngüler; sudaki mavi duman. Üç yüz kulaçta kırmızımsı kahverengi, tuğla, kırmızı şarap. Soyu tükenmiş balıkların eflatun eti; kötücül, kötücül, kötücül. Burada düşünsel bir gerçeklik var, söylemi falan tastamam, ama hiç kullanılmadan öylece duruyor. Hadi gel, beyaz ciğerli bağırsak kurdu, bir an önce işe koyulalım. Sorun, planktonun ölümcül edilgenliğini nasıl yok edeceğimiz ve ona her koşulda yüzebilme yeteneğini, zamana uymak, gelgite karşı devinmek yetisini nasıl aşılayacağımızda. Benthos ile, çamur yiyiciler, bok yutucular ve onların dölleriyle ilgilenmiyorum.

Biz yalnızca kurtarılma şansı olanlarda yoğunlaşmalıyız. (Hilda, o iri, tombul balina, örneğin. Kumsala çekildiğini ve çenesinden karnına kadar yarıldığını gördüm. Karnı kabuklu hayvanlarla öylesine tıka basa doluydu ki, onunla uğraşırken bahçıvan belleri kullanmak zorunda kaldılar.) Hilda birincil yasayı kendi usulünce uyguladı. Barok bir soyluluğu var, çünkü yeteneği tam. Kocaman, şişkin memelerini zamana karşı iyice germiş, hiç azalmayan, çılgınca bir hizmet aşkıyla yaşıyor. Şimdi, hoşnutsuzluğumuzun kışında, sahip olduğu her şeyi yoksullara verdi. Ona bir bakın. Oturmuş sakin sakin çayını yudumluyor, tek ayakkabısını çıkarmış. Burun delikleri çok eski bir geminin lombarları gibi. İnsan her an, uzun bir palamarın bu deliklerden takırdayarak fırlamasını ve (faş!) Hilda'yı kendi çay fincanına demirlemesini bekliyor. Clare kayıtsız; elindeki makasla yıpranmış manşetlerini kırpıyor. Peters suratını asmış, yatağın üzerinde oturuyor ve ölmüş olmayı diliyor. Peters mi? Okulu yeni bitirmiş, güzelce giyinmiş bir kukla. İngilizlere yurtdışında büyük ün kazandıran şu balmumu heykellerden. İyi giyimli insanların okuması gereken her şeyi okumuş. Kendi sınıfının üyeleriyle birlikteyken hali tavrı kusursuz. Ağzında puro varken burnunu karıştırabileceği ve kibar görünmeyi *sürdürebileceği* belli: Zarif, eski usül bir İngiliz beyefendisi, arı, şişeden beslenen, vesaire. Pazar öğleden sonrasının baş döndürücü kasveti içinde hep birlikte kıpırtısız bir takvim sergiliyoruz. Burada, gaz lambasıyla aydınlanan bu egzotik limonlukta, baykuşların ve makyaj malzemelerinin arasında, kişiliğin yitirilişini boyalı şeylerle paylaşıyoruz. Tanıdığım Hilda bizimle değil, o kendisi için hazırlanmış olan üçüncü okyanusa çoktan daldı bile. Yeni evrenin burçlar kuşağını tek başına geçiyor; öncü, serüvenci, akıncı: Evden eve dolaşıyor, iri yüzgeçlerini sallayarak gövdesindeki çamurdan kurtuluyor. O yırtıcı gagasını gittikçe daha da derine daldırıyor, yosunumsu kemeri, eski Yunanistan'da erkeklerin beline doladığı, yaprak inceliğindeki kuşağı aşıp hiçbir haritada

gösterilmeyen, cehennemsi derinliğe batırıyor. Evet, yabancı kabilelere ait toprakların da ötesinde, yalnızca yaldızlı adlar olarak yaşıyoruz: Tekhücreliler, solungaçlılar, denizyıldızları, hem suda hem de karada yaşayabilen bitkiler, denizlaleleri, kanatlı, tüylü hayvancıklar. Hadi, uzağa, hepsinin ötesine, yeni söylenceye ulaşacağımız o yöreye.

Bir dene, diyorum o soluk benizli budalaya, bir kez olsun *dene* . Yitirilecek hiçbir şey yok. Dünyadaki bütün umut burada, bacaklarımın arasında, eklemlerimin arasında, gözde, karaciğerde, böbreklerde. Harekete geç; yanılgının simgesi olup çıksan da mutlaka denemelisin. Yararsız. Onda Gregory'nin yürekliliğinden eser yok: Gregory'nin ölümü, o yabansı intihar. Yeşil mürekkepli kalemle kendini vuran Gregory. Duygu ve izlenim damlalarıyla tıka basa dolu, bu bölük pörçük söylencede Gregory neredeyse dört dörtlük bir simge. Çok şık bir intihardı. Oysa Tarquin? Gözle görünür bir biçimde, kayıtsızca, donmuş, solgun bir yüzle çürüyor, irinle dolu bir bunaklığa doğru hızla kayıyor. Son günlerde bu çürüyen kafatasından yükselen o iğrenç koku! Onunla konuşurken açık bir pencerenin önünde durmak zorunda kalıyorum. Bay Valdemar'ın yaşayan bir simgesi olup çıktı; yıkılmak üzere olan, sallantılı bir yaşamın içinde elektrik çarpmışçasına seğiriyor. Kim o, biz kimiz? Buna verilecek açık bir yanıtım yok. Bazen yazdıklarımı uzun uzun düşünüyor, bu kişilik bilmecesini kâğıda dökmeden önce çözmeye çalışıyorum, ama onları duru bir biçimde göremeyecek kadar içlerine dalmış durumdayım. Ayrıca burada, bütün bunların yanı başında duran kendi simgemi irdelemekten korkuyorum da, çünkü bu simge benim için bir yabancı. Buysa biraz ürkütücü. Bu gürültülü makineyle, bu kâğıt destesiyle ne yapıyorum? Kaçamayacağım, hatta Gregory gibi (ya da söylediği gibi) kendimi sözcüklerle vurup öldürerek de olsa asla kurtulamayacağım bir tuzak bu. Bunu düşününce korkudan elim ayağım kesiliyor, yazmayı sürdüremiyorum. Gözlerimin gerisinde var gücüyle bastıran, demir bir çubuk var.

Beyinde bir tür iplik, bir lif, kopma noktasına kadar gerilmiş, dahili bir elektrik kablosu varmış duygusu. Telin kopmasından, beni kör etmesinden korkuyorum. İşte o zaman yerimden dehşetle fırlıyor, oturduğun, çalıştığın, örgü ördüğün yere geliyorum ve ellerini tutuyorum. Birkaç dakika içinde cesaretime yeniden kavuşuyorum, sayfalara dönüyor, onları çeviriyorum, ağır ağır okuyor ve şaşıyorum: Yeniden hayvanat bahçesindeyim, Tarquin'e bağırıyorum, ya da o hudutsuz yolculuklarında Hilda'ya eşlik ediyorum: Yanardağ ağzından Atlantik'teki büyük çukura; kabuklu deniz hayvanlarını oburcasına atıştırarak. Lobo ile hendekte, sarışın tezgâhtarın tepesinde yuvarlanıyorum; çiftleşirken bir kurbağa gibi cırlayan Lobo. Ya da bana soneler okuyan ve bir genç kız gibi burnunu çeken Chamberlain'i dinliyorum. Ya da Perez; otobüs garında biletçiye biletini uzatan biri gibi, erkeklik organını kayıtsızca Hilda'ya uzatan Perez. Hiçbir şey söylemeden, ya da gülümsemeden biletini uzatıyor ve dizlerinin üzerinde sürünerek katedrale giriyor. Ya da pis çarşaflarının arasında kazığa geçirilen Connie; bir çift el çantası kadar anlamsız gözleriyle solucan gibi kıvranıyor, botlarına kan dolunca ya dek işiyor. Hepsi orada: Rabelais tarzı, kocaman bir atlıkarınca gibi dönen, durmaksızın dönen, bir görüp bir yitirdiğim yüzler.

Sonra, sen. Birbirine karışan yüzlerin, işaretlerin gerisinde bekliyorsun. Bu sayfaların, yüzlerin, balinaların üzerine anlaşılması olanaksız, soluk harfler, simgeler, işaretler karalanmış. Ağacın üzerinden, ağaçların ruhuyla bana sesleniyorsun: Okaliptüsün duyarlı, insansı kabuğu; yeşil oraklarının arasında yaşıyorsun. Yatakta torba derisinden çıkıp yukarıya doğru büyüyen, beni soluksuz bırakan bir ağaç var; kollarıma, boğazıma, dizlerime yumuşak lifler, çiçekler tıkıştırıyor. İçi ağaçla dolu bir korkuluğum, ağaçlar içimden geçip gökyüzüne uzanıyor. Senden söz ettiğim

zaman boğazım bir kabuk gibi yol yol, dilim yumuşak, çürük ardıç toprağı; bıktırıcı.

Üzerine kapanıyorum, evren karşımda sessizce açılıveriyor: Beklenmedik bir bahçeye açılan bir kapı. Birden uyanıyorum ve küçük bir kule gibi içinde dikiliyorum; unsurlara, cücelere, kırılgan yıldız kümelerine, üzerinde genişleyen, bir yün yumağı gibi beni boğan halkaya sesleniyorum. İçinde, kızgın bir su gibi ilerliyorum (bir bela, bir acı mayası); beni engelleyen hiçbir şey yok, ne haç, ne çivi delikleri, ne son perde, ne yırtık bir tapınak örtüsü, ne de bahçedeki acı.

Heykelden heykele dolaşır, ölünü maskeni ararken karında, kalçalarda, dölyolunun dev boyutlu katedralinde bir gölge gibi beni izliyorsun. Rahim sıvısında, ilikte, yaşadığın karanlık oyukta, dölyatağının girişine sıkışmış olan dölütte. Köprücükkemiklerinde, ayak bileğinde, ekşi makatta. Gövdene *tırmanan sarmaşık* filizlerini görünce içimde yeşeren şey, sözcükler değil; yüzüne kapanan, orada kıpırtısız kalan parmakların ucundakiler, sözcükler değil: Etten, kemikten yapılma, kırılgan fişekler. İkimizin de içinde bir deniz gibi akan, karşısına çıkanı yutan şey, sözcükler değil, bir dil. Belkemiğindeki adsız, kıpırtısız şarkı. İçsel bir ayin; günahtan da kara. Liflerin ten boyunca yaptıkları dans, yeni bir eylem, bir tohum kadar taze bir konu, bir acı, bir öc, *bir evren*! Tanrı işaretleri korusun; aramızda yükselen bu çılgın, cehennemsi, göz kamaştırıcı, duru... heceleri yorumlamak için ben seçildim. Şu inciler onun gözleri. İçindeyim, sarhoş bir adanı gibi milyonlarca kulaç uzaklıktaki evrene uzanıyorum, ama çok güç. Etin beni kıskıvrak yakalıyor. Ayaklarım etin kalın, balmumu sargısına gömülüyor; kırılgan, incecik zarlar, gözlerin koparılıp alındığı, hâlâ titreyen gözçukurları beni engelliyor. Yönümü bulmam olanaksız. İğnem yok. Yalnızca, dehşete kapılan ve cerrahın davetsizce içeri dalan parmaklarından kayarak kaçan bağırsakların içine kıvrılan bir acı kümesi.

Acıyın bana, yaşlı doğmuşum. Ölü değil, yaşlı. Ölü değil, yaşlı. İnanılmayacak kadar eski ve kalıtsal kusurların kurbanı.

İçimden çıkan tek şey, bir manzara. Bu manzaradaki her şey sensin; ağaç, arı, çiçek, kızarmış ekmek, tuz. Sen kupa çiçeğinin sert, parlak erciği, Yunan çirişotu, sinirli sinirli konuşan çiçek zarfısın. Ölen bu eski Venedik kalesi, bayraklar, çançiçeklerine benzeyen askerler senin görüntülerin; yazın sıcak akıntısı, saydam balgam, kış ayısı, ya da yavru köpekbalığı. Tatlım, buraya döktüğüm şey senin süslemelerin değil, yavaşça sallanan serviler, cüppeler, katedraller, yeminler, ölü azizlerin kemikleri. Bu yeni baronluğun dilini bir emir gibi kabulleniyorum, üstelik onu tanınmış bir hiyeroglif uzmanının yardımıyla çözmeyi bile beklemeden!

Geçen kışki şölende, mumların arasında, sessizlikte Roma'dan, şiirden konuşulurken, zavallı Johnny Keats bülbül tükürürken, işte o gece İngiliz usulü ölümün güvenli kokusuyla sarmalanmışken, mumların, maskelerin, çiftlik evlerinin, kurşun ve kalay karışımının kokusuyla dolu ortamda yüzünün tıpatıp Yahuda olduğunu gördüm. Piyanoda Beethoven tepiniyordu, ansızın senfoniyle yüklü o on gülünç parmak şemsiyeler gibi açılıvermiş duygusuna kapıldım. Oda bir katedraldi; görkemli, boğucu. Bir kez daha incelenen yüzlerse çatıdaki gölge dizisi kadar etkileyici. Yeni gelenlerin bakışlarını bir ayna gibi geri yansıtan, arsız Connie. Lobo, Perez, Anselm, Gracie: Posta pullarıyla dolu bir paket kadar çeşitli bir güruh. Yahuda'nın öpücüğüyle dağlanmış, sarkık yanaklarıyla Tarquin: Yüzünde o Mısırlı gülümseme. Boş bir mezar gibi öylece oturan Tarquin; içi boş, bomboş, içindeki mikroplar bile ölmüş. İşte o zaman, döngünün onun için tamamlanmış olduğunu anladım. Çark tam bir daire çizmişti. Tarquin o günden beri yalnızca ezilmiş bir çiçek gibi un ufak oluyor, hepsi

bu. Bütün gün tek başına, örtülere sarınıp oturuyor, kemikleri öylesine kurudu ki, yürümeye korkuyor; dili kupkuru, konuşmaya korkuyor; bayat sidikle öylesine dolu ki, işemeye korkuyor. Gramofon sabahtan akşama kadar *çalıyor, ama Tarquin duymuyor. Nasıl olduğunu görmeye* gidince onu dalıp gitmiş, yüzünde tatlı bir gülümseme, örtülere sarınmış, otururken buluyorum. "Gülen plağı koy," diyor, "üçüncü piyanoyla aynı albümde." Çok korkutucu. Herkes bu çıldırmış plaktan haberli olmalı. Korkunç, zorlama kahkahalarla kesilen, delice bir saksofon çalma girişimi. Cırtlak kadın çığlıkları, yumurtalıkların aşırı gıdıklanması. Ve ürkütücü erkek böğürtüleri. Böyle bir belgeyi yalnızca çıldırmış bir dünya yayınlayabilir. Tarquin onu günde belki kırk kez çalıyor; örtülerin altında dertop olmuş, boş gözleri siyah plakta, derinin altındaki incecik kemikler iyice belirgin: Korkunç ciyaklamalara ve kükremelere karşılık veren, tuhaf, gergin bir gülümseme. Onu alıp götürmelerinden önce, belleğimde kalan *vedası* işte bu. Tarquin: Otelin bitmek bilmez, havasız koridorlarında, kırık heykellerin ve Parthenon'un görüntüsünün ortasında. Bu simge, yeni bir dilin Tarquin'i öylesine ayrıntılı ki, onunla ilgili kısa bir *özet* yazma dürtüsüne neredeyse yenilmek üzereyim: Roman tarzında. Okurlar için onu daha anlaşılır kılmak. Ama yapamam. Onun nasıl biri olduğunu bilmiyorum. Aynı biçimde, *ne* yaratmak üzere olduğum yeni söylenceyi, ne ikili kartalı, ne de balık simgesini 'açıklamak' elimden geliyor. Yalnızca küçük parçaları bir araya getirdim ve bir tepsinin üzerinde size sundum: Patlamanın ne zaman gerçekleştiğine karar vermek size düşüyor. Yanılmıyorsam, o son çılgın şölende bunu keşfetmeme ramak kalmıştı, ama yine de emin değilim. Yüzünde nilüfer maskesi, kollarında gıcırdayan halhallarla yoluma çıktın. İçin için kaynayan piyanoya fazlaca dikkat edemedim; üst üste yutkunan Connie'ye de. Kesin olarak bir tek sen ve senden dökülen bu verimli sözcükler vardı:

Dolgun, özlü, misk kadar ayartıcı.

Küçük oyun parçacıklarına çok farklı yerlerde rastladım: Güneye doğru yol alan büyük yolcu gemilerinde, trenlerde, yelkenli teknenin zarif direklerinin arasında. Hepsi de içimde birleşiyor, boruların, koyunların arasında yukarıya doğru akıyor, dans ediyor. Anladığımı sanıyordum. Oysa kâğıt kalemle oynamaya başlayınca, kesin bir dille söyleyebileceğim tek şey, bundan sorumlu olmadığım. Bu yalnızca bir kopyalama işlemi.

Gerçekte burası, İngiliz usulü ölümün öyküsünü yeniden yarattığım bir sahne. Bach'ın müziği rüzgârın kükremelerine, yağmurun dağınık, delici damlalarına karışıyor. Dans ediyorsun; sen ve özdekte ısrar eden, yansılayan, sızlanan, ağlayan, coşan milyonlarca sen: Çiçektozuna bulanmış, zümrüt yeşili, İtalya, ay, kaya damarları. Çırılçıplak etin coşkulu solosu ve kendinden geçmiş, hüzünlü bir dalgınlıkla sonbaharın sonuna koşan, ya da kumsalda çılgınca içlenen sen. Bedenin her zerresiyle uğraşıyorsun; dölyolunun karanlık çukurunda, sebze tarihi kaynatıyor, parçaladığım kıtaları dikiyorsun; ayağında tozlu sandaletler, bazen de yalınayak. Senden hep geniş zamanı ve atasözlerini kullanarak söz etmek zorunda kalıyorum. Çünkü bu kolayca öğrendiğim, yeni bir dil. Bahçemde acı çekmeye başlıyorum; öyle çok sözcük, sözcüklere yüklenecek öyle çok şey var ki. Egonun düşsel sahnesinde, kendi kendime konuşmaya başladığım zaman, Gregory'nin yaptığı gibi Gregory'i seçmeyeceğim. Varolmak ya da olmamak. Benim için Yahuda rolünü seçmek elinizde. Soru belli oldu: Sanat artık insanı tanımlamak için değil, Tanrıya seslenmek için varolmalı. İşte karşısında kara kara düşündüğüm şey, bu kaos. Aynı kaosta, bu iğrenç taklitlerimin yüzlerinde, senin soluk kabartman: Kemiğin ve dokunun beyaz hayali, yumuşak et katmanlarına gömülmüş, gergin elmacıkkemikleri, somurtan ağız, yılanın çenesiz, yumuşak başı, bisküvi kadar kırılgan dudaklar. Lubra karanlıkta; Konstantiniye'den uzanan kılıçlar, mermer, ka-

dın biçiminde taş sütunlar, kemiklerin arasında büyüyen, onları kalçadan yukarıya doğru taşıyan et kozası, karşı konulamayan bozulma. Parmaklarınla kapladığın tepeler uyukluyor: Kalça kemiğinin arasındaki duyarlı boşluk, dışarıdaki suskun denizimizi taşıyan toprak kâse gibi. Hepsi de bu ölümcül manzarada, içimde, hareketli şeylerin ortasındaki madenle, taş, kırık çömlek parçaları, dil, göktaşları, tereyağıyla birlikte ölüyor. Gözenekleriyle beni boğan, bağlılık tanımayan bedenin, bu gerçek hainin dışında hiçbir şey yok. Horlamayı sürdür kış denizi, içinde • yedi ateşli unsurun bana sunabileceğinden daha fazlası yok: Fırçasını erimiş renklere batıran, şeylerin sıcak magmasına damlatan üçüncü okyanus fantezisinden daha fazlası. Daha fazlası. Daha fazlası.

Sabah. Boş bir evde doğuyor, burçlar kuşağı yok; balık tarafından yumurtlanmış, uçucu, kurnaz, inatçı tutkusuyla sabah. Siyah bir kayanın üzerindeki bir teknedeki erkek çocuğu. Pencerenin dışında, yelkenlerle karman çorman meşe yapraklarının, saman ve yaprak karışımı, çıplak öbeklerin arasında ölü gibi yatan Yunanistan. Bu kocaman, bir seksenlik yatakta Tanrının kıpırdayan, pudra kadar narin kirpiklerinden başka hiçbir şey yok; ya da ağaçların dudaklarından sızan ılık, yapışkan sakız. Bacaklarının arasından sızan şey, soluk alıp veren yumurta sarısı, dayanıklı, sonsuz, dev boyutlu Şimdi.

İşte böyle bitiyor.

SON

Anastasius Athenaius'un evi, Koloura. Korfu, 1937.

Lawrence Durrell

KARA DEFTER

Kara Defter çılgın, tutkulu, zekice süslenmiş, cicili bicili, göz kamaştıran bir fantezi; aslında tam da genç bir adama yaraşan bir kitap. *Durrell*'ın 24 yaşındayken çıktığı bu ruhsal ve cinsel serüven, bu sözünü sakınmayan, gözüpek *günce*, alabildiğine açık saçık, hatta tiksindirici, sağlıksız, ama canlandırıcı, sivri dilli, bolca güldüren, kendine acıyan, ama kendisiyle dalga geçen, her şeyin ötesinde de, gerek üslup gerekse içerik açısından, dönemin hiçbir genç yazarının yeltenemeyeceği kadar yenilikçi. *Lawrence Durrell* bir savaş alanı olarak gördüğü *Kara Defter* için şöyle diyor: "Mumyanın sargılarını parçalamalıydım; kitapta İngiliz usulü ölüm olarak simgelediğim, kültürel kundak bezini. Tek amacım, içeride dile getirmeme değecek bir şey bulunup bulunmadığını görmekti... Ün peşinde değildim, kendi sesimi duymak bana yetmişti." Basılması için Henry Miller'ın önayak olduğu bu otobiyografik kitap için bir eleştirmen son derece yerinde bir saptamada bulunuyor: "Muayeneden önce soyunmanı söyleyen doktorun ahlaksızlığından kuşkulanmazsın, öyle değil mi? Aynı güveni, kuşkulanmama ayrıcalığını neden yazarlara tanımayacak mışız?" *Durrell* numara yapmıyor; kitabın bunca çarpıcı olmasının nedeni de bu.

Kapaktaki resim: ANNIE BARRETT

ISBN 975-510-783-5